

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΕΡΕΥΝΑ - ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Επιφυλάκιση - Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας - Χρόνος 21^{ος} - Τεύχος

79

Ματα:

Τιμητικά πρωτοσέλιδα

Ο προορισμός τ' αληθινού ποιητή

Πέλος Κατσέλης ο σχολάρχης

και κορυφαίος θεατροδάσκαλος

Κριτική του Κατσέλη για το Φ. Πολίτη

Ελληνική ποίηση

Ταξιδιωτική Λογοτεχνία

Εντυπώσεις και κρίσεις από τη Βρετανία

Τιμητικά αφιερώματα

σε αγωνιστές της Εθν. Αντίστασης

Θεσσαλικές μορφές του Αγώνα

Ευθύνες και θέσεις του πνευμ. κόσμου

για συνέντευξη για τον πόλεμο στη Μ. Ανατολή

Στοχασμοί για την τέχνη

Αποφθεγματικά ερανίσματα

Οι Συγγραφείς και τα βιβλία

Κριτική Λογοτεχνίας

Με το σφυρί στα καμώματα

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Σατιρικοί στίχοι

Διαλογικά ερωταπαντήματα

Δεκάδες αποκαλυπτικά και μαχητικά σχόλια

Με την πειθώ των αριθμών

Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

«Όταν διαβάζεις κείμενα του Λάμπρου Μάλαμα, καταγγελίες για τα στραβά και τ' άδικα ή θερμή υποστήριξη για τα σωστά και τα δίκια, είναι σαν ν' ακούς τη φωνή του Γάλλου (ιδρυτικού παράγοντα του Σοσιαλισμού) Ζαν Ζωρές, και ικανοποιείσαι μαθαίνοντας την αλήθεια για το χτύπημα του κακού... Ο Λ. Μάλαμας απομυθοποιεί και ξεσκεπάζει, ικανοποιεί κι ενθουσιάζει, με τις 50 αυτοτελείς δημιουργίες του: στην ποίηση, το διήγημα, το μυθιστόρημα, το θέατρο, ή την κοινωνιολογία, την ιστορία, τη φιλοσοφία, τη δημοσιογραφία...»

Άγγελος Δόξας

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»

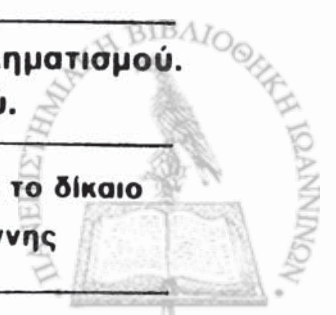

Πρωτότυπη Επιθεώρηση αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.

Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

	<u>Σελίδα</u>	
Ο κοινωνικός προορισμός τ' αληθινού ποιητή: Α. Μάλαμα	1	
<u>Τιμητικά Προτοσεύδια</u>		
Δημιουργοί του Θεάτρου μας		
Πνευματικοί ηγέτες και σκηνοθέτες Πέλος Κατσέλης: Θάνου Κωτσόπουλου:	3	
<u>Ελληνική ποίηση</u>		
Γιώργος Πακαστάμος: Πού οδηγεί ο δρόμος	7	
Βασίλης Τερτίκης: Θρήνος για τα παιδιά του Ιράκ	7	
Δημήτρης Ροντογιάννης: Αγρύπνια ...	8	
Νίκος Γαλάξης: Παραβολή	8	
Γιάννης Κοφίνης: Στην Έμυ	8	
Γ. Γ. Τριανταφύλλου: Αβεβαιότητα Θανάσης Παπαθανασόπουλος: Ο λέβιν επιστρέφει στη Ζυρίχη	9	
Στάθης Πανταζίδης: Σαν τη σκασμένη κιθάρα	9	
Κούλα Κατσιγιαννή: Εικόνες και μνήμες	9	
Κωστής Κοκόροβιτς: «Κοσμογονία»	10	
Στάθης Γρίβας: Οι μίθοι του CNN και Αναζήτηση	10	
Στεφάνια Καλού: Νησί	10	
Χριστίνα Χαδούλη Ο σημερινός άνθρωπος	10	
Κατίνα Α. Μκαλούκα: Χωρισμός και γυρισμός	10	
Βαγγέλης Πακάς-Παμφίλης. Ως τότε Χριστούλα Βαρβέρη-Βάρα.	11	
Ο Τύπος ο ελληνικός	11	
Άννα Μαρία Ζαγοριανού: Δρόμοι παράλληλοι	11	
<u>Αποφθεγματικά ερασιματά</u>		
Πλούταρχος-Δ. Παπαδήμας-Μορέν κ.ά.	11	
<u>Ταξιδιωτική Λογοτεχνία</u>		
Εντονώσεις και κρίσεις από τη Βρετανία	12	
<u>Μικρά τιμητικά αφιερώματα</u>		
Από την Εθνική Αντίσταση		
Ταξίαρχης Ζαγγανάς: Στο Στρατηγό Σαράφη	16	
Ανδρέας Τσώνης: Στη μνήμη τ' ανώνυμου νεκρού Αντάρτη	17	
Πάνος Φούντας: Κυνηγώντας τα όνειρα... ..	17	
Γιώργου Μανάφα: Το Διάσελο-Τρικάλων στην Εθν. Αντίσταση	18	
«Ένας πόλεμος - Το όνειδος του ανθρώπου»: Α. Μάλαμα	21	
Δ. Α. Δημητριάδη: Πυρήνες	21	
<u>Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία</u>		
Κρίνονται από το Λάμπρο Μάλαμα 25-3		
Οι: Αλ. Χρισστομιδής, Easterling- Κνοκ, Χαρίλ. Μηχιώτης, Δ. Κακαβελά- κης, Π. Πακασταίρου, Θ. Παπαθανασό- πουλος, Γιάννης Παυλάκης, Χρ. Ζαφεί- ρης, Δ.Χ. Φαφούτης, Διον. Πιτταράς, Άννα Ζαγοριανού, Ελ. Κονιαρέλη-Σια- κή, Δ. Α. Δημητριάδης, Στ. Γιωβάννης, Ηλιάνα Νάκου, Γ. Πλατάρης		
Ο Γιώργος Πακαστάμος κρίνει τον Γιάννη Γουδέλη	3	
Ο Αναστάσης Τακάς, την Αν. Σιαρίδη	3	
Ο Γιάννης Γσέλιος, τον Γ. Μαντζώρο	3	
Ο Μιχ. Δελησάββας, τον Γ. Πακαστάμο	3	
<u>Με το σφίρι στα καρδιάματα</u> (Σχόλια του Άλκη Φωτεινού)		3
<u>Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα</u> (Σχόλια του Στέλιου Κεντηρή)		3
<u>Με την κειθώ των αριθμών</u>		5
<u>Μηνύματα στο «Ελ. Πνέιμα»</u>		5
<u>Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα</u>		6

«ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ»

- Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότης
Λάμπρος Μάλαμας
Διεύθυνση σύμφωνα με το νόμο:
Ανεξαρτησίας 188 - Γιάννινα
Ταχ. Τομέας 454.44
Τηλέφωνο: 0651.22030

Τιμή τεύχους όρχ. 600
Χρονιάτικη συνδρομή 2.400
Ιδρύματα - Δήμοι 8.000
Φιλική κατά προαίρεση
Εξωτερικού δολάρια 30

Υψηλ. - αλληλογραφία - επιταγές στον ίδιο.
Φιλοξενούνται μόνο αδημοσίευτες συνερ-
γασίες. Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Ελεύθερο Πνεύμα

Έρευνα — Στοχασμός — Τέχνη — Κριτική
Ίδρυτής — Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

Β' Εκδοτική
Περίοδος
Χρόνος 21^{ος}
Τόμος 10^{ος}
Τεύχος 79
Άνοιξη 1991

Η δύναμη και ο κοινωνικός προορισμός τ' αληθινού ποιητή

Κρίσεις κι εκτιμήσεις
του Λάμπρου Μάλαμα

Ο αληθινός ποιητής, είναι το ανέσπερο φως του κόσμου.

Ο καλός σηματοδότης, στις λυτρωτικές συντεταγμένες της ζωής. Ο μικρογράφος τε μεγάλα κι αποκαλυπτικά φαινόμενα αέρας ροής και κίνησης μέσα στο σύμπαν.

Η αληθινή ποίηση, παρηγορεί, δυναμώνει, εξευγενίζει κι αναμορφώνει τους ανθρώπους.

Αυτή η ποίηση είναι η παραμύθη ψυχών και λαών που διαπαιδαγωγεί κι ανυμώνει τα έθνη σε αρμονικά κι εξαισία επίπεδα, πνευματικού και ηθικού πολιτισμού.

Χρέος τ' αληθινού ποιητή είναι ν' αγωνίζεται τίμια και θαρραλέα και να υπεραπίζει τις γνήσιες δημιουργικές δυνάμεις και αξίες της κοινωνίας.

Στην τέχνη του οφείλει, να ενσαρκώνει ανθρωποσωτήρια ιδανικά. Να μετουσιώνει και να εκφράζει όποια ενδιαφέροντα θέματα και προβλήματα αφορούν το άτομο την ομάδα και το σύνολο.

Πόσο χαίρεται ο αληθινός ποιητής, όταν έχει στενές σχέσεις με το λαό του κι όταν είναι σα δυό συναισθηματικά κι ιξεχώριστα «συκοινωνούντα δοχεία». Έτσι γίνεται ποδηγέτης κι εκπληρώνει το ακέραιο τον προορισμό του.

Όσοι ποιητές βλέπουν συγκεκριμένες αλήθειες, είτε σχετικές, είτε απόλυτες, και δεν τις φανερώνουν με τον τρόπο τους έμμεσα, στην τέχνη τους, είναι περισσότερο ένοχοι από κείνους, που, ούτε τις βλέπουν, κι ούτε τις αισθάνονται, αρκούμενοι από πλάνες και προκαταλήψεις. Νομίζουμε πως οι αλήθειες, ξετυλιώνονται με ιδιαίτερη χάρη μες από τον ποιητικό λόγο της αλήθειας.

Ο ποιητής που είναι δυνατός κι αισθαντικός δέκτης και πομπός, με συμπαντική εμβέλεια, ζει έντονα και δραματικά τα γεγονότα και τα πράγματα του καιρού του.

Αυτός ο ποιητής, είν' ένα μέγεθος αντοχής και διάρκειας. Στεριώνει την πίστη σε ιδανικά, και αποστάζει μέλι σε καρδιές, απ' τους καρπούς της εποχής του.

Ο αληθινός ποιητής, γίνεται υπέρμαχος υπερασπιστής της ελευθερίας, κονταρομάχος του σκοταδισμού και της πισωδρόμησης. Ανιδιοτελής και διαπρύσιος κήρυκας της ειρήνης. Οφείλει να είναι πρωτοπόρος, οδηγητής στο σωστό και φωτεινό προσανατολισμό του βίου. Είναι σε θέση ν' αλαφρώνει, ν' απαλαίνει τον πόνο, να γιατρεύει ηθικές πληγές. Ν' αγκαλιάζει ανθρώπους διχασμένους από πάθη, να τους ενώνει ψυχικά και να τους κάνει σύντροφους κι αδέρφια να τους δείχνει σαν πολικός αστέρας τη λεωφόρο των φώτων και της αρετής μέσα στη νύχτα της ζωής.

Αυτός είναι το χάρισμα και το χρυσό κλειδί, ν' ανοίγει, να χαροποιεί και να ζεσταίνει τις κρύες και άχαρες καρδιές.

Ο αληθινός ποιητής αφιέρωση και διαμορφώνει ηθικές επαναστασιακές και παραγωγικές συνειδήσεις.

Πάρτε παράδειγμα του άρθραστο ποιητή λαό μας, από τον Όμηρο, ίσαμε το Ρήγα Φεραίο, το τέλειο και μνημειακό Λημνικό μας Τραγούδι, σε όλες τις εποχές, αλλά και το αντάρτικο το απελευθερωτικό στους τίμιους και λυτρωτικούς αγώνες.

Σκεφτείτε κι άλλους ξένους πρωτοπόρους, μεγάλους ταγούς και διδάχους ποιητές των λαών.

Για παράδειγμα τον Βίκτωρα Ουγκώ, τον Σίλλερ, τον Γουόλτ Ουίτμαν, τον Πούσκιν, τον Γκόρκι, τον Γκαίτε, τον Μάο-Τσε-Τουγκ, τον Νερούντα, τον Μαγιακόφσκι, τον Κικμέτ, τον Λουμούμπα, μερικούς Βαλκάνιους κ.ά. Όπως και τους δικούς μας: Κάλβο, Σολωμό, Παλαμά Βάρναλη, Σικελιανό, Βαλαωρίτη, κ.λπ.

Ο αληθινός ποιητής θα ξαναδώσει στις βασανισμένες από τις αγωνίες, τις απελπισίες και τις αβεβαιότητες ταλαιπωρες ψυχές κουράγιο, αξία, και χαρά, τέρψη, ομορφιά και περηφάνια. Αυτός θα γίνει μοχλός για μιαν ανώτερη ηθική και πνευματική ανάπλαση, σε νέα κοινωνία.

Όπως ο χτίστης δουλεύει το οικοδόμημα, με την πέτρα, το μάρμαρο, το ξύλο, το τσιμέντο· έτσι κι ο ποιητής, καλλιεργεί το συναισθηματικό, το δημιουργικό και ιδανικό παλάτι των ψυχών. Αυτός που είναι βάρδος κ' ιεροφάντης, που ξέρει να πλάθει με ανθρωπιστικά αισθήματα και ιδέες, τον πόνο, τον καημό, τ' όνειρο και τ' όραμα σε μια ευλογημένη και πασίχαρη πραγματικότητα. Αυτός που ξέρει να κατεργάζεται και να μορφοποιεί με το εσωτερικό του φλόγιστρο, το αντικείμενο και το γλωσσικό υλικό, με φρέσκη, συναρπαστική και πρωτότυπη εκφραστική οντότητα.

Ο ποιητής που ξέρει να ζυμώνει την τέχνη του, μέσα στην απέραντη σκάφη της ζωής και της φύσης και να πλάθει «με καιρό και με κόπο» τα γλυκά κι αφράτα ψωμιά, για την ευδαιμόνη, και πολιτισμένη πνευματική τροφή του κόσμου.

Ο αληθινός ποιητής γίνεται κίδακας και καταρράχτης, χείμαρρος κι επικριτής της ασκήμιας, της αδικίας και της λύπης, προσφέροντας πλοΐσια φώτα ψυχικών ανατάσεων.

Αλήθεια, τι νόημα θά 'χε η ύπαρξή του, αν δεν απόπνεε από το έργο του επίδραση κι επιρροή, δυνατότητα και υποβολή, να συγκινεί βαθιά, να προβληματίζει καιρία, να επαναφέρει σε ομαλή πορεία τον εκτροχιασμένο άνθρωπο, ν' αλλάζει προς το καλύτερο τον κόσμο της ψυχής, τη μοίρα του, και το ρυθμό της προόδου και της ιστορίας;

Ο αληθινός ποιητής είναι σε θέση να φέρει τον άνθρωπο από τη διάσπαση στην ενότητα, κι από το χάος στην αρμονία, από το μίσος στην αγάπη, κι από τον πόλεμο στην ειρήνη. Αυτός έχει τον

προβολέα του νου και της ψυχής: σε ό,τι αξιόλογο ξετυλίγεται από την τρέχουσα ζωή, μπροστά στα μάτια των απλών ανθρώπων, να το συλλαμβάνει, να το δεσμεύει, να το διυλίζει με το δικό του κρίσμα, να το μορφοποιεί καλλιτεχνικά, να το αισθητοποιεί ουσιαστικά, ντυμένο με την αλήθεια, προσφέροντάς το, με το αναγκαίο μήνυμα, κτήμα κοινό σε όλους.

αξιόλογο ξετυλίγεται από την τρέχουσα ζωή, μπροστά στα μάτια των απλών ανθρώπων, να το συλλαμβάνει, να το δεσμεύει, να το διυλίζει με το δικό του κρίσμα, να το μορφοποιεί καλλιτεχνικά, να το αισθητοποιεί ουσιαστικά, ντυμένο με την αλήθεια, προσφέροντάς το, με το αναγκαίο μήνυμα, κτήμα κοινό σε όλους.

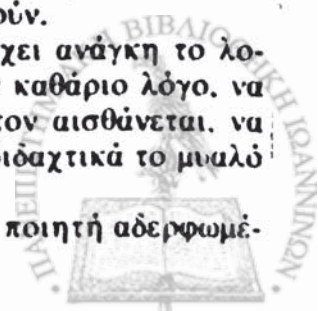
Ο ποιητής αυτός, αποφεύγει τους βλαβερούς συμβιβασμούς. Δε στέκει απαθής θεατής σε καμιά τραγική πραγματικότητα. Λευτερώνει τ' αδύναμα πνεύματα, από προλήψεις και δισειδαιμονίες, από φόβους, ακαιοδοξίες, και δεσμά ματαιότητας. Μάχεται για την επιστημονική αλήθεια, την κοινωνική δικαιοσύνη, την καθολική ομορφιά και χαρά της ζωής. Έχει άμεση παρατηρητικότητα με το κάθε τι στο σύμπαν. Έχει τη θεία ιδιότητα μιας πανίερης αποστολής, να συγκινεί, να καθοδηγεί, να ενθουσιάζει, να προτρέπει, να μαγεύει και να αιχμαλωτίζει καρδιές.

Μπορεί ν' ανεβάζει τον άνθρωπο σε υψηλότερες σφαίρες πολιτισμού, να αισθάνεται σεμνά τον εαυτό του μ' ανώτερο προορισμό. Γι' αυτό και πρέπει ο ποιητής, να ορθώνει πρώτος τ' ανύστημά του, σε κάθε περίπτωση ανάγκης, της πατρίδας και του λαού του· να μην απομακρύνεται ποτέ από αυτόν. Να αρδεύει το «λάλον ύδωρ» του, από τις λαϊκές καταβολές και τις αείρρες πηγές της αιώνιας μάνας φύσης.

Ματαιοπονούν όσοι ξεστρατίζουν από τα παραπάνω χαρίσματα και χρέη, παρασιρμένοι κι ανεργάτιστοι, φλογισμένοι ίσως από αναζητήσεις μορφικής μόδας, σ' εξωπραγματικούς ορίζοντες, σε εξωλογική και δαιδαλώδη περιπλάνηση, για να βρουν τρόπο να επιβληθούν.

Ο κόσμος σήμερα, έχει ανάγκη το λογικό, τον απλό και τον καθαρίο λόγο, να τον καταλαβαίνει, να τον αισθάνεται, να διαποτίζει τερπνά και διδαχτικά το μυαλό και την ψυχή του.

Έτσι με τον αληθινό ποιητή αδερφωμέ-

Τιμητικά πρωτοσέλιδα

Δημιουργοί του θεάτρου μας

Αναμνήσεις (Α' Τόμος)

Πνευματικοί ηγέτες

και σκηνοθέτες

Του Θάνου Κωτσόπουλου

3ο

Πέλος Κατσέλης (1907-1981)

Ο Π. Κατσέλης υπήρξε από τους πιο επιφανείς και κορυφαίους θεατροδόσκαλους και θεατράνθρωπους του καιρού μας. Ήταν ο δάσκαλος των δασκάλων. Πολυφωτισμένος σχολάρχης που εκκόλαψε, δίδαξε κι ανάδειξε, εκατοντάδες ηθοποιούς και που σχεδόν όλοι τους διακρίθηκαν και διέπρεψαν στις σκηνές του πύγχρονου θεάτρου μας. Ο Κατσέλης ήταν ένας αληθινά μεγάλος, σε ανώτερο ήθος αχτινολογίας και αντοχής και σε συναρπαστική δύσμη διδασχής.

Η Δραματική Σχολή του, έγραψε μια λαμπρή ιστορία στις αισθητικές σπουδές του θεάτρου που δίδασκε με τη σύζυγό του κορυφαία του θεάτρου και καθηγήτρια κ. Αλέκα Κατσέλη.

Ο Πέλος γεννήθηκε στο Ναζλί της Σμύρνης ο 1907 και πέθανε στην Αθήνα τον Αύγουστο του 1981. Η καταγωγή του ήταν από τα Ζαγόρια των Γιαννίνων.

Ο πατέρας του από τα Κ. Σουδενά και η μάνα του από το Σοποτσέλι.

Αναδειγμένος από τη Σχολή του Φ. Πολίτη, πριν από το 1929 που εμφανίστηκε ως σκηνοθέτης στο «Ζωντανό πτώμα» έργο που ανέβασε ο θιασάρχης Μάριος Παλαιολόγος και το δίδαξε ο Κατσέλης με υπόδειξη του Πολίτη, ο Πέλος είχε δουλέψει σε πολλούς θιάσους και

είχε συνεργαστεί με διακεκριμένους τότε ηθοποιούς, όπως με την Κυβέλη, τη Χαλκούση κ.ά.

Έτσι έγινε και πολύ γρήγορα θιασάρχης. Το 1937, πήγε στην Αυστρία και τη Γερμανία για ανώτερες σπουδές.

Εκεί κατά παράκληση του Γ. Βλάχου της «Καθημερινής» έγινε ανταποκριτής της.

Όταν όμως έγραψε ένα άρθρο τσουχτερό ενάντια στο ναζισμό... τον έδιωξαν από την Αυστρία και τον παράπεμψαν στη Γερμανία, όπου έζησε για λίγο κι από κοντά, τα τρομερά αίσχη του Γ' Ράιχ, στο Βερολίνο, στο Μόναχο, στη Δρέσδη και στη Λειψία.

Όταν γύρισε στην Ελλάδα, ο Κ. Μπασιτιάς του ανάθεσε τη Δ/ση στο «Άρμα Θέσπιδος».

Έπειτα συνελήφθη και φυλακίστηκε από τους κουίσιγκ του Ι. Ράλλη.

Στα 1939-1941 έγινε διευθυντής και σκηνοθέτης του Εθνικού Θεάτρου.

Το 1943 ήτανε πια καθηγητής της Δραματικής Σχολής στο Εθν. Θέατρο. Από το 1945 ως το 1964, διετέλεσε σκηνοθέτης της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και του ελεύθερου θεάτρου. Καθιέρωσε παραστάσεις Φυσικού Θεάτρου στο Μεσολόγγι, με έργα του Τσεκούρα και του Περγιάλη στην Ύδρα και στη Ναύπακτο με έργα του Δ. Μπόγρη. Το 1957, ίδρυσε και διηύθυνε τη δική του Δραματική Σχολή. Στα 1976 συμπαραστάθηκε στην ίδρυση του ατυχώς λιγόζωου Οργ/σμού Ηπειρ. Θεάτρου.

Ο Π. Κατσέλης ασχολήθηκε με τη δημοσιογραφία, τη λογοτεχνία, την κριτική του θεάτρου, μετέφρασε και θεατρικά έργα. Βιβλία έγραψε, το «Νόημα και χαρακτήρες του Οθέλλου» 1933, «Γύρω από το Θέατρο» 1943, κ.ά.

Το «Ελεύθερο Πνεύμα» με την αφορμή των 10 χρόνων από το θάνατό του, και με τις ανάλογες βιοματικές εντυπώσεις, αναμνήσεις και εκτιμήσεις του φίλτατου συνεργάτη μας Θάνου Κωτσόπουλου, θεωρεί, τα μικρά τούτα κείμενα σαν ταπεινό φιλολογικό μνημόσυνο, στην θάνατη μορφή και μνήμη του μεγάλου Ηπειρώτη δάσκαλου, φίλου και πνευματικού ανθρώπου, σαν ελάχιστη τιμή και περηφάνια, και προς την ανεκτίμητη πρώτη κυρία του θεάτρου μας, Σύζυγό του Αλέκα Κατσέλη.

Α. Μάλαμας

Γράφει ο Θ. Κωτσόπουλος

Στον Πέλο Κατσέλη οφείλω πολλά. Πρώτα-πρώτα, γιατί μου έκανε τη μεγάλη τιμή να σκηνοθετήσει το δραματικό μου ποίημα «Λυτρωμός» στην «Πρωτοπορεία-κή Σκηνή» του Εθνικού Θεάτρου, το 1946.

Μα πάνω κι απ' αυτό, του οφείλω το ότι στάθηκε για μένα, ένα υπόδειγμα πνευματικού ανθρώπου και Σκηνοθέτη. Ο

ος, μπορεί ο άνθρωπος να μη γίνεται πόνι μοιρολατρίας και παίγνιο των ισχυρών. Αλλά πάντα, ο ίδιος, κύριος κι αφέντης της μοίρας του και η μοίρα πόνι δικό του, υποταγμένη στη δημιουργική του θέληση και προκοπή.

Α. Μάλαμας Απριλίου 9!

πρώτος με κέρδισε απ' τη στιγμή που διάβασα το βιβλίο του για τον «Οθέλλο», «Νόημα και χαρακτήρες». Όπου το πνεύμα του Κατσέλη, καθώς συνυφαίνεται με το θεατρικό του ένστικτο, μας δίνει έν' αθάνατο κείμενο, αντάξιο του Σαίξπηρ, που τον αναλύει και τον φωτίζει με τρόπον εκπληκτικό. Κι ο δεύτερος (ο Σκηνοθέτης) μ' ενδυνάμωσε με τις ασφαλτες οδηγίες του, νά 'μαι σωστός Χάκωνας στους «Μνηστήρες του Θρόνου» του Ίψεν, πρίγκιπας Μίσκιν στον «Ηλίθιο» του Ντοστογιέφσκι, στη διασκευή του Μανώλη Σκουλούδη, αντισημηνάρχος Δεσύλλας στο «Μπλοκ C» του Ηλία Βενέζη, και σ' άλλους ρόλους, που «χτίσαμε» μαζί.

Περήφανος Άνθρωπος, χωρίς να χάνει την απαλή προσέγγιση και στον πιο ασήμαντο πολίτη ή εργάτη. Πάνοκλος Σκηνοθέτης, χωρίς τυμβιασμούς στα ιδανικά του. Πανάξιος συνεχιστής των προγενέστερων σκηνοθετών, μου θύμιζε πάντα έναν αετό, που φτερούγισε απ' τις αγνές κορυφές της Ηπείρου, γιατί είχε γεννηθεί για ν' αρπάξει το θέατρο και να το σηκώσει κι εκείνο ψηλά! Μαθητής-Απόστολος του Φώτου Πολίτη, εξέφρασε κι εφάρμοσε τα διδάγματα του κοινού δασκάλου μας: Την πίστη στην παράδοση και στη συνεχή ανανέωση του θεάτρου. Όχι με πυροτεχνήματα και ξεγελάσματα, μα με το καθαρίο εκείνο φως που πηγάζει απ' την Αλήθεια κι απ' την καρδιά, τις νερομάνες που χρειάζονταν και θα χρειάζεται πάντα το ελληνικό θέατρο.

Άλλη αρετή του Πέλου Κατσέλη, πανάκριβη, ήταν το τίμιο, ευγενικό κι ευθύβολο «μάτι».

Δεν ήταν «ευκαιριακός» κριτικός, ερασιτέχνης. Ήταν σκληρός, αλλά δίκαιος «επαγγελματίας» ερωτευμένος βαθιά με το θέατρο, και γι' αυτό δε συγχωρούσε ταπεινώση, παραστράτημα, ή λάθος. Καιρίος κι απόλυτος. Μια φωνή βγαλμένη μες απ' τα σπλάχνα του θεάτρου, που την είχαμε ακούσει κι όταν έπαιζε τον Ιάγιο με μια τέλειαν ερμηνεία στις παραστάσεις της Επαγγελματικής Σχολής Θεάτρου. Μια φωνή, που τόσες φορές, αργότερα, την ακούσαμε δίπλα μας, να μας καθοδηγεί, σα Σκηνοθέτης πιά.

Σαν κριτικός εξάλλου, υπήρξε υποδειγματικός. Και να τι εννοώ: Κάποτε, έκρινε το Νίκο Παρασκευά σε μίαν έξοχη δημιουργία του, στον Μαλβόλιο της «Δωδέ-

κατης Νύχτας» του Σαίξπηρ. Ε, λοιπόν ο Κατσέλης έγραψε τότε μια κριτική για το πώς ερμήνευσε το ρόλο του ο Παρασκευάς, που δεν τοποθετούσε μόνο τον ηθοποιό στην άξια θέση του, μα και τον ίδιο τον κριτικό στην αποστολή του. Δεν περιορίστηκε δηλαδή, στα συνηθισμένα: «πολύ καλός», «περίφημος», «άψογος», που έχουν ίσως τυποποιηθεί λόγω ελλείψεως χώρου στις εφημερίδες, ή και μπαίνουν έτσι λακωνικά, για να εκπληρωθεί το χρέος του κριτικού, που, σε μερικές περιπτώσεις, δεν είναι ειδικευμένος, ή δεν ξέρει να δικαιολογήσει την κρίση του με την αρμόζουσαν ανάπτυξη (και το ίδιο γίνεται, όταν η κρίση είναι δυσμενής: με μιά μονοκοντυλιά καθαιρείται ο ηθοποιός, ή αποσιωπάται περιφρονητικά και χωρίς καμία δικαιολογία)· δεν περιορίστηκε λοιπόν ο Κατσέλης σ' αυτόν τον άνευ αντικρίσματος έπαινο. Αλλά, ξέροντας σε βάθος το έργο και το ρόλο, ανέλυσε, εξήγησε, απόδειξε —καταφεύγοντας στον ευρύ χώρο ενός περιοδικού— το γιατί ήταν πραγματικά σπουδαίος ο Παρασκευάς σα Μαλβόλιο.

Την ίδια ταχτική κράτησε και σε κάθε ζήτημα που αφορούσε γενικότερα το θέατρο.

Στη συνέχεια της σκιαγραφίας μου για τον Κατσέλη, θα δείτε ποια στάση πήρε, όταν ο Θέμος Αθανασιάδης-Νόβας, χτύπησε άδικα το Φώτο Πολίτη στα πρώτα βήματα της εξόρμησης του Εθνικού Θεάτρου· και συγκεκριμένα στον «Οιδίποδα Τύραννο», που στάθηκε μια ανυπέβλητη σκηνοθετική κι ερμηνευτική, κυρίως, δημιουργία του Πολίτη.

Κριτικό κείμενο του Π. Κατσέλη για τον «Οιδίποδα Τύραννο»

(Από το βιβλίο του Γ. Γληνού
«Φώτος Πολίτης»)

Και τότε, στις 7 Δεκεμβρίου του 1935, αναγκάσθηκα να δώσω την απάντηση από τις στήλες της «Καθημερινής» που μ' όλο που είναι «βιαστικά γραμμένη και πιεστικά, την καταχωρώ και σήμερα, αποτιμώντας φόρο ευγνωμοσύνης προς τον αξέχαστό μου δάσκαλο.

«.. Η αδιαφορία μου για όλες τις αισθηματικές εξάρσεις του έργου του αξιμνηστου Πολίτη, μου οφείλει το επιτακτικό χρέος να μην αφήσω ασχολίαστη την καταδικαστική κριτική του κ. Θ. Α. Ν., που από τη μανία της να διασαλέψει την εκτίμηση και το θαυμασμό μας για το έργο του Πολίτη, διατυπώνει ένα σωρό παρανοήσεις για βασικές αξίες της Αρχαίας Τραγωδίας. Παρανοήσεις, που γράφτηκαν μάλιστα εν ονόματι του σεβασμού προς το πνεύμα του έργου,

ποι: η σκηνοθεσία του Πολίτη... αγνόησε και παραμόρφωσε!!!

Α. δούμε λοιπόν πως αποκαθιστά τη διαστρέβλωση του πνεύματος του έργου ο κριτικός: Στην αρχή εκφράζει μερικές ειδικές παρατηρήσεις: "Ο Οιδίπους Τύραννος" έχει σκηνοθετηθεί περίπου σα χριστιανικό μυστήριο. Το σκηνικό είναι μια σωστή κατακόμβη και ο χορός δε διαφέρει διόλου από μυστική λειτουργία των πρώτων χριστιανών κηνηγμένων από το Νέρωνα. Μάταια θ' αναζητήσει κανείς την εξήγηση, όλων αυτών των παρατηρήσεων. Ο κριτικός νομίζει ότι περίφημα ξεφεύγει με το «επηρμένον» και κατηγορηματικό ύφος του. Ένα «περίπου» που θα πετάξει στη μέση, θα τον απαλλάξει από τον κόπο να εξηγήσει πως το σκηνικό του "Οιδίποδα", που είναι για τα μάτια όλων μας ένα κυκλώπειο τείχος στην κορυφή ενός βουνού, που στα ριζά του βρίσκεται η πολιτεία γι' αυτό και από τα κατάρβαθα φαίνεται ν' ανεβαίνει ο λαός μοιάζει με κατακόμβη, ή ακόμα γιατί, το σκηνικό αυτό μπορεί από τη μεριά του να τον θύμιζε χριστιανικό μυστήριο, που είναι γνωστές οι ιστορικά επαναλαμβανόμενες τυπικές σκηνογραφίες του ή στο κάτω κάτω της γραφής κι αν ήτανε κατακόμβη ποιοί λόγοι θα υπαγόρευαν την ανάγκη της απόρριψής του, αν αυτό με την πνιγερή του ατμόσφαιρα κατώρθωνε να υποβάλει τη "Μεγάλη Σκιά" της "αδήριτης ανάγκης" που κυριαρχεί πάνω από τα πρόσωπα και τα πράγματα; Ύστερα ο χορός, που με σύσμιχτη βοή χυμά μέσα στο πλάτωμα του παλατιού, που άλλοτε βογγά και άλλοτε ξεσπά σε μυριόφωνους ήχους που μπρος στα θεϊκά ρήματα αντίθετα από την πατροπαράδοτη ημερότητα και ταπεινοσύνη του χριστιανού αναδύεται αυτός μανιακά κρυνγάζοντας: "Σαστίζει τα φρένα μου ο τρόμος και σύγκορμος τρέμω" ή ακόμα στο διονυσιακό κέντρισμα της επίκλησης του φλογομάγουλου Βάκχου: "Βάκχε! Βάκχε! Βάκχε!" σημεία ιδιαίτερα υπογραμμισμένα από τη διδασκαλία πως είναι δυνατόν ο χορός αυτός που στην ευλυγισία του και στην πληθωρική του ζωϊκή κίνηση, συμβόλισε το δυναμικό ένστικτο του Αρχαίου Έλληνα, τη διονυσιακή του φύση, πως είναι δυνατόν, λέω, να παρομοιασθεί με μυστική λειτουργία των αρχαίων χριστιανών που ήταν μια αποπνευματωμένη ιεροτελεστία όλο σιωπή και μυστικοπάθεια;

Θα απορήσει κανένας για όλα αυτά, μα ευτυχώς οι γραμμές που ακολουθάνε θα μας αποκαλύψουν την πηγή τους».

Συνεχίζει ο κριτικός:

«Τι σιβασμός προς το πνεύμα του Σοφοκλέους υπάρχει, όταν ο ήρωάς του από ανεύθυνο θύμα της υοίρας γίνεται ένας υπεύθυνος αμαρτωλός; Γιατί χριστιανισμός αυτό σημαίνει και σ' αυτό ακριβώς διαφέρει από την κοσμοθεωρία των αρχαίων τραγικών. Εκεί η υοίρα, εδώ η συνείδηση. Εκεί το πλήγμα, εδώ ο κολασμός. Όχι, ο Οιδίπους δεν μπορεί να γίνει χριστιανός ήρωας. Ο χριστιανισμός δε θα είχε το δικαίωμα να τον τιμωρήσει. Γιατί δεν αμάρτησε. Ατύχησε. Ίδού σε τι πυρολογισμό μας οδηγεί η εβραϊκή ερμηνεία του έργου».

Ώστε ανεύθυνο θύμα της μοίρας είναι ο Οιδίποδας; Αυτός, που «το γονιό του σκότωσε, παντρεύτηκε τη μάνα του, και τα παιδιά του βλαστήσανε όμοια απ' αυτήν, που τον γέννησε κι εκείνον, αυτός ο «ανόσιος» άντρας δεν αμάρτησε;

Κρίμα να μην τόδερε ο έρμος, που μ' όλη τη ροβερή συνείδηση της ευθύνης του, τραβιά αντίκειται προς το χυμό του κρυνγάζοντας:

«Φως, σε βλέπω στερνή φορά εγώ που ήταν άπρεπη η γέννα μου, άπρεπος κι ανόσιος ο γάμος μου και που άπρεπα έχυσα αίμα».

Ή αργότερα σα βγαίνει έξω με ξεσχισμένες τις κόγχες των ματιών του και αρωτιέται από τον περιτρομο χορό:

«— Τι έχεις κάνει; πώς μπόρεσες το φως σου να σβύσεις; ποιος Θεός σ' έσπρωξε, μαύρε;».

Ο Πέλος Κατσέλης

Με ποιο ξάστερο μάτι επισκοπεί τη μοίρα του, φτάνοντας ως την αρχέγονη αιτία που προκάλεσε όλον αυτόν τον κύκλο των τρομερών συνεπειών: «— Ο Απόλλων, ο Απόλλων, ω φίλοι, αυτός ήταν. Κι όμως, τα μάτια μου έβγαλε το ίδιο μου χέρι του έρμου που μού 'στειλε αυτούς τους καημούς και τους πόνους».

Με τον τρίτο στίχο τι θέλει να βεβαιώσει ο ποιητής της απολλώνειας διαύγειας και ακρίβειας; Τι άλλο παρά την αυτοθέλητη καταδίκη του ήρωά του, που με αλύγιστη αντρεία δέχεται τις συνέπειες των πράξεών του. Ναι, αυτή η γενναιόδωρη κι ευγενική φύση αμάρτησε και η συναίσθηση της αμαρτίας αυτής θα τον εξαγνίσει. Αυτή είναι η τραγική ομορφιά του έργου, που θα προκαλέσει το μεγαλύτερο ξέσπασμα της ανθρωπιάς, τον οίχτο και το φόβο...

Μα τη συναίσθηση της αμαρτίας του, ο Οιδίποδας δεν αφήνει στιγμή και στα παρακάτω να μη τη βροντοφωνήσει, χαρακτηρίζοντας τον εαυτό του: «Χαμένο - τρισκατάρατο - ανόσιο, που έχει κάνει κακό τόσο φριχτό και στον πατέρα και στη μάνα του, που ούτε η κρεμάλα δεν ξεπλένει». Ακατανόητο θα ήταν αν η ολοκάρβηνη αυτή ψυχή, που με το ανώτερο πνεύμα του έλυσε το αίνιγμα της Σφίγγας, το γέννημα αυτό της ανοιχτοχέρας τύχης, που ελεύθερα και υπεύθυνα δημιούργησε τη ζωή του, αυτή τη στιγμή της σκληρής του δοκιμασίας, δέλιαζε. Αν ένα τέτοιο συνέβαινε, θα καταστρέφονταν η έννοια της τραγωδίας, που προϋποθέτει «σύγκρουση παθών, όπου οι ήρωες να είναι ελεύθεροι στη βούλησή τους και υπεύθυνοι για κάθε τους πράξη». Γι' αυτό, σα θεμελιακό κέντρο υψώνεται κάθετα μέσα στην τραγωδία του «Οιδίποδα» ο χρησμός του Απόλλωνα, αίνιγμα φοβερό και πολύπλοκο, που τη λύση του θα την αναλάβει κυρίαρχα κι ελεύθερα ο Οιδίποδας:

«— Πάλι εγώ όλ' αυτά, απ' αρχής θα φανερώσω. Άξια ο Θεός και συ, το νου μας πίσω στο ιερό ξαναφέρντε...».

Και προχωρεί, «η περιώδυνη» αυτή μορφή θαρρατέα προς τη λύση του αινίγματος, βήμα προς βήμα, που θα τη φέρει αναπόδραστα στην καταστροφή, δικαιώνοντας με πικρή μαρτυρία την πανάρχαιη αλήθεια: «Κάθε ανθρώπινη ύπαρξη είναι η εκπλήρωση μιας προφητείας». Μοίρα λέγεται αυτό. Πεπρωμένο. Δίκη, αδιάφορο. Πάντα, την εκπλήρωση της προφητείας αυτής θα την αναλάβει αυτός ο ίδιος, ο ήρωας μέσω από τα πάθη του και τις πράξεις του.

«Και οίδα μεν ία όραν μέλλω κακῶ θανάτῳ, δε κρείσσων των ερών βουλιψήτων».

Να, γιατί λέμε πως την έννοια του «κράτους της ανάγκης» ή της μοίρας, το ελληνικό πνεύμα τη συνέλαβε στη δυναμική της μορφή, σαν δύναμη που πρέπει να υπερικηθεί, και πάνω στην κριστότητα της υπερνίκησης αυτής, να κλασθεί, να ολοκληρωθεί, να δικαιωθεί. Η μοίρα στη στατική της μορφή είναι έννοια ασιατική, μοίρα, κισμέτ —της ελληνιστικής εποχής, όπως υποστηρίζει ο Βιλάμοβιτς και όχι της ελληνικής.

Πώς λοιπόν ο κριτικός ξεχωρίζει το «κράτος της ανάγκης» από την εϊθνή και τοποθετεί το πρώτο στην αρχαία θρησκεία και τη δεύτερη στο χριστιανισμό, όταν ακριβώς βλέπουμε πως μέσα στη συνείδηση του αρχαίου Έλληνα — που του άρχιζε τις πράξεις του — εννοικίσε η μοίρα. Υστερα πως είναι δυνατόν να σκεφθεί κανείς ότι, η φιλοσοφική των αρχαίων αντίληψη μπορούσε να δεχθεί την τιμωρία του ήρωα σαν «πέδημα» όπως υποστηρίζει ο κ. Θ. Α., και αν δεν αρχίζει με τις λέξεις και όχι σαν «καταστροφή» όταν η στοιχειώδης μελέτη της αισθητικής των αρχαίων τραγικών — που την ολοκλήρωσε ο Αριστοτέλης — θα μας έπειθε πως ο αρχαίος Έλληνας δεν μπορούσε να ανεχθεί τη θέα ενός αναμάρτητου να ποικί; Πάνω σ' αυτό αποκαλυπτικές δεν είναι οι προεκποθέσεις που θέτει ο ίδιος ο Αριστοτέλης (13 κεφ. Ποιητικής) της ύπαρξης του τραγικού ήρωα.

«Έτσι δε τοιούτος ο μήτε αρετή διαφέρων και δικαιοσύνη, μήτε διά κακίαν και βοθηρίαν μεταβάλλων εις την δυστυχίαν, αλλά δι' αμαρτίαν τινά, των εν μεγάλη δόξη όντων και ευτυχία, οίον Οιδίποδος και Θυέστης και οι εκ των τοιούτων γενών εκιφανείς άνθρες».

Αμάρτησε λοιπόν ο Οιδίποδας και αμάρτησε όχι μόνον με τα εγκλήματα του κοινού δικαίου. Αμάρτησε για κάτι που ξεφεύγει από τους κύκλους της κοινωνικής δικαιοσύνης και της τρέχουσας αντίληψης της ηθικής, και που δεν το συλλαμβάνουμε, παρά μόνο σαν υπαρκτό στην ίδια θρησκευτική οραματιστική που είχε υψωθεί ο Έλληνας μέσω του πέμπτου αιώνα, στην ακμή της εκπολιτιστικής κληρότητάς του. Πρόσβαλε την τάξη των πραγμάτων του κόσμου αυτού, θέλοντας με το μυαλό του να γίνει αυτός η μοναδική ουσία του σύμπαντος, να γίνει όμοιος με το θεό του φωτός και της σοφίας, τον Απόλλωνα, υπερακοντιζοντας το «μηδέν άγαν». Αυτό είναι μια «βρισιά» που θα είχε τις φοβερές συνέπειές του και που η συνείδησή του θα εκφρασθεί από τον Οιδίποδα με τους στίχους:

«Ο Απόλλων, ο Απόλλων, ω φίλοι, αυτός ήταν που μου έστειλε αυτούς τους καημούς και τους πόνοους».

Ορθά λοιπόν διδάχτηκε ο Οιδίποδας Τύραννος από το Φάτο Πολίτη, σαν ένας υπεύθυνος αμαρτωλός, γιατί αυτό είναι το νόημα της κοσμοθεωρίας των αρχαίων τραγικών και όχι του χριστιανισμού, όπως

θέλει ο κ. Θ. Α., με τη δικαιολογία πως ο χριστιανισμός δεν θα είχε το δικαίωμα να τον τιμωρήσει, γιατί δεν αμάρτησε. Άλλη παρανόηση! Ακριβώς μόνο ο χριστιανισμός μπορεί να ανεχθεί ήρωα να υποφέρει, να τιμωρείται, αν και δεν έχει αμαρτήσει. Αυτό το θείο δράμα μ' όλο το μεγαλείο της τραγικής εντύπωσης της τελευταίας πράξης των παθών με ήρωα το Χριστό, είναι μια αποκαλυπτική πιστοποίηση της νέας αυτής αντίληψης, που δε συμφωνεί διόλου με τις αρχές του Αριστοτέλη και την όλη φιλοσοφία των αρχαίων. Όλοι οι μετά Χριστόν τραγικοί, εμπόνησαν τέτοιους ήρωες στις τραγωδίες τους, αναμάρτητους να υποφέρουν (ιδέ Σαίξπηρ, Δυσδαμνίη κ.λ.λ.). Η από στηνή καταστροφή των αναμάρτητων αυτών ηρώων και ηρωίδων, είναι αποδεκτή τώρα γιατί στηρίζεται σε δυο βασικές αρχές της σύγχρονης χριστιανικής κοσμοθεωρίας. 1) Ο άνθρωπος είναι το θέμα του μάταιου αυτού κόσμου. Όσο άγιος κι αν γίνει είναι αμαρτωλός, γιατί τον βασανίζει το προατομικό αμάρτημα. Γεννήθηκε για να υποφέρει. Ο ήρωας, ο πάντοτε της σύγχρονης τραγωδίας είναι «αφής ο αίρων τας αμαρτίας του κόσμου». 2) Η ζωή πάνω στη γη δεν έχει καμία αξία. Η λείψωση και ο εξαντισμός μας πάνω στη γη αυτή της τιμωρίας και της αμαρτίας, εκέρχεται μόνο διά του θανάτου. Σκοτάδι και τέρας της ζωής, η αιώνια ζωή που καταχτιέται με το θάνατο. Όσο πιο πολύ υποφέρουμε στη ζωή αυτή, τόσο πιο κλεισίτους καρπούς εϊδαίμονιας θα τραγήσουμε στη μεταθανάτια ζωή.

Πόσο εκ διαμέτρου αντίθετα οι αρχαίοι, δοξαστές, που το θάνατο τον θεωρούσαν, μακίλα και σκοτάδι μηδέν... Όλα αυτά θέλει να τα αγνοεί ο κριτικός, που καταδικάζει το Φάτο Πολίτη ακριβώς σ' άτι μαρτυρεί από το έργο του τη βαθιά γνώση του των μυστικών της αρχαίας κληρονομιάς και που άφανε στο φως με κλαστική διαίτησια με απολλώνεια ακρίβεια.

Συμπέρασμα: Ομολογώ πως κανένας ήμνος, όσο καλοδιόθετος κι αν ήταν, καμία διαφωτιστική κριτική, για τη σκηνοθετική καινοτομία του Πολίτη, κανένας θρήνος για τον όδοιο χαμό του, δε μου άρθεσε στο πνεύμα μου τη σημασία της μεγάλης απώλειας που είχε για τα Γράμματα και το θέατρο ο θάνατος του πνευματικού αγωνιστή που τιμάμε τη μνήμη του, όσο η κριτική που μας απασχόλησε του κ. Θεμ. Αθανασόδη..

Π. Κασιλάς

Ρώτησαν κάποτε τον Διον. Σολωμό:

— Πώς βλέπεις το έθνος;

Και απάντησε με την παρακάτω ποιητική παρομοίωση:

— Το βλέπω σαν μια κότα που την ξεκουρκιούλιασαν και τα πούπουλα τα πήραν οι υγιείς.

Δ. Σολωμός

Το θέατρο διαπαιδαγωγεί όταν λέει την αλήθεια. Την αλήθεια όχι των συμφερόντων και των πολιτικών σχεδίων, μα την αλήθεια της ψυχής. Παραδειγματίζει όταν φανερώνει τη θηριωδία του ανθρώπου που εξοντώνει το συνάνθρωπό του από ιδιοτέλεια, ή γιατί διαφωνεί μαζί του.

Αλ. Μινωτής

Ελληνική Ποίηση

Γιώργος Παπαστάμος

Πού οδηγεί ο δρόμος

Πού οδηγεί ο δρόμος, στη σιωπή της νύχτας που κοάζει;
Που οδηγεί ο δρόμος της άνοιξης μέσα στον πρώτο κόσμο;
Ηράκλειτε, γιε του Βλόσωνα, του Βαύτωρα, του Ηρακίνου,
ρωτήσαμε το μαθητή σου και δεν ήξερε να μας πει.
Κι εκείνος, τρανός μεγαλομάρτυρας του νου, έγειρε
στοχαστικά το κεφάλι του. Το έγειρε και είπε:
Πρέπει να θυμόμαστε εκείνον που ξεχνάει
κατά πού οδηγεί ο δρόμος.

Πρέπει να θυμόμαστε εκείνον που κρατάει
λύχνους στο έρεβος· και σας λέει, μην ψάχνετε άσκοπα
τους λόφους με τους σταυρούς και στους ερημικούς μύλους,
στα νησιά των εξορίστων του αρχιπελάγους,
και στην έσχατη πέτρα, που έχει μπροστά της την έρημο.
Μια είν' η σοφία σε τούτ' την ερημιά,
ό να ξέρεις τη σκέψη που κυβερνά όλα, μες απόλα.
Γιατί το σοφό, είν' απόλα χωρισμένο· αυτό να βρούμε
με λύχνους πολλούς, φωτίζοντας το έρεβος των κόσμων.
Και μην κουρυστείτε· κρατείστε σβέλτο κ' ισχυρό
ό κερδισμένο σας βήμα, γιατί από κούρμηση
και μόνο πεθαίνουν τα ιδανικά.
Κρατείστε τον ύπνο σας άγρυπνο, σκοτώστε το Μορφέα
του κλείνει τους πόρους των αισθήσεων
και με το βραχνά της νύχτας σας φωνάζει:
ζούρκος ο κόσμος, ξεκουράσου!

Χαλκίδα '91

Βασίλης Τερτίπης

Θρήνος για τα παιδιά του Ιράκ

Ξύ που τώρα πέφτεις για να μείνει δική σου
ινώνυμε και δύστυχε στρατιώτη της μακρινής Βαγδάτης
μ μείνει δική σου η πάλαι ποτέ θρυλική Μεσοποταμία,
αθώς τα όρνια του ιμπεριαλ καταξεσκίζουνε τις σάρκες σου,
οι θεοί του κάτω κόσμου περιμένουν την ιερή· σκιά σου
α σκεπάσουνε τη γύμνια τους, να ντύσουν τη βαθιά ερημιά τους,
ατάρα σου τρισάθλιο ανθρώπινο γένος, μουγκρίζει κάτω
απ' τη βαριά ταφόπετρά σου, κι ο δυνατός Ναβουχοδονόσορας
ινώνοντας για τη μαύρη τύχη που ξεκληρίζει τον άμοιρο λαό του
και μένει ο κόσμος δίχως τη μαγεία, απ' τις χίλιες νύχτες σου στη Βαγδάτη,
και μένει δισάρφανος ο κόσμος απ' τους κρεμαστούς κήπους της Βαβυλώνας.
αχ συμφορά, τόσα γεράκια, ύαινες και γύπες, σου έχουνε ριχτεί και σ' εξολοθρεύουν
τρισδύστυχε λαέ του Ιράκ!

αχ πόσο να κλάψω και πώς να σε βοηθήσω
ου είμαι τόσο μικρός κι ανίσχυρος, τώρα που κ' οι θεοί
ι' έχουν προδώσει· και μόνο η τρισάθλια θεά του κάτω κόσμου
ι σκυλόμορφη Ερεστιγκάλ γιορτάζει το χαμό σου,
οκανίζοντας μ' ανείπωτη λαιμαργία
α ιερά σκηνώματα των παιδιών σου
ου της δωρίζουν αδερφωμένα, τα «πολιτισμένα» χτήνη
ης Ευρώπης και της Αμερικής...

Κορώνη-Μεσσηνίας '91

Δημήτρης ΡοντογιάννηςΑγρύπνια

Είναι σιωπηλή
γαληνεμένη απόψε η νύχτα.
μα η ψυχή μου δέρνεται
σαν απόμακρος κάβος
σε άσχημο μπουγάζι.
Στο απαλό μαξιλάρι της νηνεμίας
ακούμπησε η βραδιά,
καθώς συναντήθηκε
με την ανάσα της σιωπής,
μα στις όχθες της καρδιάς μου
βογγάει η αγρύπνια.
Η αγρύπνια που μαστιγώνει
την ψυχή μου

άγρια κι επίμονα,
όπως ένας πλούσιος λευκός
τη Νέγρα σκλάβια του.

Κι αυτή η αγρύπνια
ραβδίζει χιλιάδες,
όλους όσους τάξαμε τη ζωή μας
στο βωμό της λευτεριάς
και του φτωχού το δίκιο.

Έτσι χρόνια τώρα
μάτωσαν τα χέρια μας στα
συρματοπλέγματα,

πασχίζοντας να φυλάξουμε
την ελπίδα του κόσμου
που λέγεται αγάπη
χωρίς για όσα πάθαμε
να βγάλουμε μιλιά.
Μάτωσαν τα πέλματά μας
στις ανηφοριές των οραμάτων μας
και σιωπήσαμε.

Παγκράτι '91

Γιάννης ΚοφίνηςΣτην Έμυ

Στο βράχο μιας βουνοκορφής μια κόρη στα είκοσί της,
στην αγκαλιά μου κράταγα τον ήλιο να της δείξω,
πού βγαίνει απ' τη θάλασσα. Λάλαε γλυκά ο Δροσίτης,
και, την κρατούσα ανάκαλα χωρίς να την εγγίζω.

Ανάκατα είχε τα μαλλιά, τ' είχε αγοροξυπνήσει
κι ακόμα αμπερδευτο το νουν από τα υκνοόνειρά της.
Κι εγώ ήμουνα μελάγχολος, γιατί είχα ξαγρυπνήσει
ολονυχτίς προσμένοντας μάταια τον έρωτά της.

Τι η κλίνη που ήτανε πλεχτή με κλώνια από ελάτια
μ' αγνά λουλούδια της κορφής με μούσκλια, με μυρώνια.
Και κάκιζε η πανσέληνος τα δυο κλειστά της μάτια,
που δείξανε στον έρωτα μια τέτοια καταφρόνια. Αθήνα '91

Νίκος ΓαλάζηςΠαραβολή

Τον έβαλα στην πλάτη,
ήτανε λαβωμένος κι ούρλιαζε.
Τον κουβάλησα στο διάσελο.
Από πέρα μας έριχναν
με τ' αυτόματα σα λυσσασμένοι.
Κάποιοι μου φώναζαν:
«Πέταξτο το καλιόσκυλο».
Δεν ξέρω τι είχαν μαζί του.
Τον απόθεσα στ' αρκουδόβατα.
Σουρθήκαμε στο σύδεντρο.
Ακόμα σπέρναν ένα γύρω
ατσάλι και φωτιά...
Ουτ' ήξερα ποιός ήτανε
μα το θεό αδέρφια.
Υστερα, σαν ξαναβρεθήκαμε,
με ζύγωσε και μου 'πε:
Θα μου 'δινε, σαν κονομούσε
κάπου μισή κουραμάνα
και μια χούφτα τσιγάρα
που του 'χα σώσει τη ζωή.
Τόσο τη διατιμούσε.
Κι όταν ο διάολος τό 'φερε
σε τούτο το μαγγανοπήγαδο
αντάμα να παλέψουμε,
λικόσαρκος ως ήταν,
φοβόσουν που τον έβλεπες
και στη φωτογραφία ακόμα
—για το ψωμί και μόνο,
το μόχτο ολάκερης ζωής
δε δίστασε καθόλου
με μίσος να κουρσέψει
αφήνοντάς με αναισθητο.
— Κάποιος τρελός τον βοήθαγε
καταμεσίς στην άσφαλτο
της δημοσιάς της άσωστης,
με τα κολασμένα καμιόνια
που ούρλιαζαν στο διάβα τους,
ελπίζοντας το έργο τους
να φέρουνε σε πέρας. Αθήνα '91

ΓιώργοςΓ. ΤριανταφύλλουΑβεβαιότητα

Το παρελθόν μου άκυρο,
το παρόν μισό,
το μέλλον αόρατο,
πού να σταθώ,
Ζητώ ειρήνη
για τα παιδιά πολλή
κι ο αφέντης δε δίνει
παρά φθόνο, διαβολή

Θανάσης Παπαθανασόπουλος

Ο Λένιν επιστρέφει στη Ζυρίχη

Οι άνεμοι της ιστορίας διασταυρώνουν τις οχιές τους στο μαυσωλείο του Λένιν. Όμως Εκείνος δεν βρίσκεται πλέον εκεί, και δεν το ξέρουν όσοι κοιτούν (για πόσο ακόμα;) τη μορφή του.

Τώρα, ούτε σφιγμένες γροθιές, ούτε συνθήματα, κι ούτε σφυροδρέπανα που μοιάζαν θύρσοι, στις ψυχές και στα χέρια αλλόφρονων μαινάδων. Κι ο Ίλιτς τυλιγμένος στο πουλόβερ του γιατρού

Ζιβάγκο

και φορώντας μια σταχτόχρωμη ρεπούμπλικα ξαναπήρε το παραμυθένιο τρένο και περίσκεπτος γυρίζει στη Ζυρίχη. Δείχνει το εισιτήριό του και ανεβαίνει, καθώς κρυφοσφίγγει στη μασχάλη ερωτικά την τραγιάσκα του, μόνη ταυτότητά του.

Κι εμείς περιδεείς και ξαφνιασμένοι, διαβάζουμε το γράμμα που μας άφησε πάνω στο γαλακτωμένο τζάμι της γκλασσόστ: «Σύντροφοι, επιστρέφω στη φωλιά μου, λιοντάρι που το λάβωσε ατζαμής, και φυσικός νόμος που αδράνησε απροσδόκητα. Λε βιάζομαι να φύγω, όπως βιαζόμουνα τότε που ερχόμουν να σας συναντήσω. Φεύγω αργά, και ας σημαδεύει η χλεύη σας την πλάτη μου. Κι ώσπου νά ρθει το καινούριο '17 θα ιδείτε μπόλικη σκουριά να κατεβαίνει στο πρόσωπο της μικρόνοης Ιστορίας. Έριδα και Φιλότεια με την πραγματικότητα, λοιπόν.

Τάχα δεν μπόρεσε ο ωκύπους Αχιλλεύς της Επανάστασης, να παραβγεί στο τρέξιμο την πονηρόγνωμη γριά χελώνα των αστών;

Σύντροφοι σας αποχαιρετώ. Θα επιστρέψω με το πρώτο τρένο που θα φύγει απ' τη Ζυρίχη όταν ξεγυμνωθεί από μόνο του τούτο το σόφισμα». Αθήνα '90

Κούλα Κατσιγιαννη

Εικόνες και μνήμες

Έχω μια στέγη
οι άστεγοι είναι πολλοί·
έχω την υγείά μου·
οι άρρωστοι χωρίς φάρμακα
είναι πολλοί.
Βγάζω το μεροκάματο·
οι άνεργοι κάνουν ουρά στο πεζοδρόμιο
έξω από το υπουργείο Εργασίας...
Το υπουργείο δε δέχεται σήμερα·
το υπουργείο δεν ακούει τους ανέργους.
Στ' αντικρυνό πεζοδρόμιο ένα παιδί
σκουπίζει τα τζάμια τ' αυτοκινήτου
ενός «κυρίου».
Ένας γέρος περνάει σούρνοντας

Στάθης Πανταζίδης

Σαν τη σπασμένη κιθάρα

Αντάριασεν ο ουρανός
σκόνες, καπνοί και θρήνοι.
Τα πουλιά του θανατά
ξερνούν ατέλειωτα
το σίδερο και τη φωτιά
που φέρνουν μέσαθ' τους.
—Τι έμεινε από τη χτεσινή
πρωτεύουσα;

Στη γαλήνια θάλασσα
της αραβικής ερήμου
αντάριασε κ' εκεί ο ουρανός.

Δεν είναι «χαμσίιν»*
τα σύνεργα του διαβόλου
θαρρείς και τ' άβρεξεν ο ουρανός.
Κρύφτηκε ο ποντικός της ερήμου
κ' η μουστερίτσα κ' η οχιά.
—Λες να ξαναφανούνε;

Και στη θάλασσα του Κόλπου
αντίς για το ζωογόνο αλμυρό νερό,
κυλάει το πετρέλαιο.
Φαίνεται πως πολύ περίσσεψε!
Και τα θαλασσοπούλια
δεν έχουν πια πατρίδα·
δεν μπορούν να τραγουδήσουν
πεθαίνουν!...

Ποιός την έσπασε· την κιθάρα, ποιός;
Γιατί την έσπασε, γιατί;

Θεσ/νίκη '91

* Δυνατός άνεμος της ερήμου. Έτσι τον αποκαλούν οι Άραβες στη γλώσσα τους.

ένα καρότσι

με γαρούφαλα και μυρτιές.
Δεν πούλησε ούτ' ένα σήμερα
κι έχει και τη γριά στο κρεβάτι...
Σκέφτηκα τα ποδοπατημένα
γαρούφαλα της νιότης του.
Η σεβαστή κυβέρνηση εξαγγέλει
τα νέα μέτρα λιτότητας
και αντοχής...
Μια αντοχή πέρ' από το θάνατο!
Εγώ είμαι σχετικά βολεμένος·
όμως δεν είναι παράξενο
που πεινάω και κρυώνω...

Είναι κάποιες μνήμες
που με πληγώνουν
σε ώρες που δεν το περιμένω.
Είναι κάποιες εικόνες που βαραίνουν
στα ματωμένες μνήμες!

Καλλιθέα '90

Κωστής Κοκόροβιτς«Κοσμογονία»

Ώρα μηδέν!
 Αρρώστησεν ο ήλιος,
 η γη ετοιμοθάνατη.
 Πέθανε το φεγγάρι,
 σβήσανε τ' άστρα,
 στέρεψαν οι πηγές.
 Φωτιά κατάκαψε τα δάση·
 Της θάλασσας τα κύματα
 ξεβράζουν ψάρια πεθαμένα,
 νεκρά κοχύλια
 και λογής θαλασσινά.
 Οι ωκεανοί βογγούν!
 Φώκιες, επισημαίνουν, τρομαγμένες,
 πετρελαιοκηλίδες και απόβλητα!
 Μην ωραιοποιούμε τα συμβαίνοντα
 κι εξωραίζομε τ' ανεπιθύμητα
 κι αλλόφρονες θρηνούμε και πενθοούμε,
 προσδοκώντας τα χειρότερα!
 Σκορπιοί και οχιές και κόμπρες,
 το γένος των ανθρώπων καταριούνται!
 κι ένα πένθιμο εμβατήριο
 ακούγεται μακριά να παιανίζει,
 στην κηδεία της γης!
 Κ' ύστερα, η σιωπή
 των διαδεχόμενων αιώνων...
 Ώρα μηδέν!

Αθήνα '91

Στεφανία ΚαλούΝησί

Ανάμεσα στο πελαγίσιο φως,
 γαλανομάτα κόρη περιμένει.
 Ανείπωτος ο πόνος ο κρυφός,
 που ξέρει να μιλεί και να σωπαινει.
 Ίδιο το κύμα τη χαϊδεύει αντικρυστά,
 σε μια γαλάζιαν αγκαλιά που πάει να σμίξει,
 τόσα και τόσα... χρόνια χωριστά,
 αιμάτων, λυγμών δάκρυα να πνίξει!

Νησί της Αφροδίτης μαγικό,
 με της αντρείας το γάλα ζυμωμένο,
 Καραολή και Δημητρίου να γροικώ
 το βήμα σε ναό λευτερωμένο.

Στράτα της λευτεριάς π' αχνοθωρεί,
 της μοίρας κοιό τ' ανεξιχνίαστο σημάδι:
 Η μάνα κάθεται και καρτερεί
 την κόρη για να παν ομάδα.

Αθήνα '91

Λάμπρου Μάλαμα:

«Αναφορά στην Αλβανική
 Λογοτεχνία 1500 - 1986»

Στάθης ΓρίβαςΟι μύθοι του CNN

Κάποτε είπε στο λιοντάρι
 ένας άνθρωπος:
 — Βλέπεις το άγαλμα του Ηρακλή
 που πνίγει το λιοντάρι της Νεμέας;
 Εκείνο χαμογέλασε.
 Απόρησε ο άνθρωπος.
 — Μπορείς να το διαψεύσεις;
 — Όχι, αποκρίθηκε το λιοντάρι.
 δεν ξέρουμε ακόμα γλυπτική...

Αναζήτηση

Γλυκειά μου νιότη,
 η εικόνα σου θολή
 στην αχλή του χρόνου
 Κι αναζητώ τώρα
 στον κόσμο του ονείρου
 τη χαμένη ταυτότητά σου.

Κάτω Τιθορέα '91

CNN = αμερικάνικο κανάλι που χάλκευε και μονο-
 πωλούσε τις ειδήσεις από τον πόλεμο στον Περσικό
 Κόλπο

Χριστίνα ΧαδούληΟ Σημερινός άνθρωπος

Τούτος ο άνθρωπος κατάστρεψε τη φύση
 την έκανε θυσία στο βωμό του κέρδους,
 βίασε το συνάνθρωπο, σκότωσε τη ζωή
 και αυτοκαταστρέφεται. Οι πολιτισμοί του
 δεν αντιστάθηκαν, στην ανελέητη ροή
 του χρόνου,
 έγιναν σκόνη σε μια στιγμή στα χέρια του·
 και στένεψαν οι ανοιχτοί ορίζοντες,
 απ' τα μεγάλα οικοδομήματα του μετόν αρμέ
 τα ύπουλα κι αφιλόξενα, που 'κλεισαν
 την καρδιά τ' ανθρώπου, κι έγιναν
 το σκοτεινό κλουβί της φυλακής του.

Κορυβαλός '91

Κατίνα Αντ. ΜπαλούκαΧωρισμός και γυρισμός

Σε βλέπω σε μι' απόμερη γωνία
 να συλλογιέσαι κάθε Μάη την πατρίδα...
 του χωρισμού σου να σε δέρν' η αγωνία
 και να μη χάνεις της Ιθάκης την ελπίδα.

Ας ήταν να μην έπεφταν νυφούλες στα
 μαλλιά σου
 και τα τοκία στην Ελλάδα ν' αντικρύξεις!
 Κι αν ζεις στα ξένα, ολοένα η καρδιά σου
 ξέρω με νου και με ψυχή εκεί γυρίζεις.

Μελβούρνη 16.4.91

Βαγγέλης Παπάς-Παμφίλης

Ως τότε;

Ταξίδεψα στην άβυσσο, στην έρημη τη θλίψη,
και θέριεψα σαν άνεμος, κι ανέβηκα στα ύψη.
Γι' αυτό σε κράζω άνθρωπε: Ποτέ μην υποκύψεις,
Σε αφέντη και σε τύραννο, κεφάλι να μη σκύψεις.

Μη γονατίζεις άνθρωπε με κλάμα και με δάκρυ.
Στο νήμα της συνείδησης να βρεις κι εσύ μιαν άκρη.
Αρνήσου κάθε πρόταση στου μάγου τη φοβέρα!
Το πνεύμα της διάκρισης, και σήκωσε παντιέρα.

Γι' αυτό γενιέται ο άνθρωπος, σαν άνθρωπος να ζήσει,
σαν άνθρωπος ν' αγαπηθεί, κι ανθρώπους ν' αγαπήσει!
Του μεγιστάνα το παχύ βαλάντιο δεν έχω.
Μα έχω νου βαλάντιο, και θησαυρούς κατέχω.

Εμένα που με βλέπετε τα βάθη ατενίζω,
σαν νά 'χω κάποια ενόραση, το κάθε τι γνωρίζω.
Μοιάζει με τηλεσκόπιο η τηλεπάθειά μου,
κι όλα τα βλέπω άνθρωπε, δικά σου και δικά μου.

Και βλέπω το παμπόνηρο, του ρατσιστή το βλέμμα,
του αίσχους να λιμπίζεται, το άνομο το στέμμα.
Και σαν πανάρχαιο θεριό, μπροστά μου να φαντάζει,
κι αναρωτιέμαι, ο άνθρωπος, ως τότε θα στινάζει;

Καματερό '91

Χρυσούλα Βαρβέρη-Βάρα

Ο Τύπος ο ελληνικός

Αν ήμουν φόνισσα, τροτέζα
κι έμπορος ναρκωτικών...
στην πρώτη σελίδα των εντύπων
θα καμάρωνε το φθονερό μου πρόσωπο.

Αν ήμουν φόνισσα, τροτέζα
κι έμπορος ναρκωτικών,
θα δόξαζα τον τύπο τον ελληνικό
μ' αντίδωρο την άθλια ζωή μου...

Ν. Ηράκλειο '91

Άννα-Μαρία Ζαγοριανού

Δρόμοι παράλληλοι

Ταξιδιώτης στον πλανήτη αυτόν, βρίσκομαι!...
Δίπλα μου, άνθρωποι πολλοί.
Δρόμοι παράλληλοι
Ακόμα και οι σκιές τους,
δρόμους παράλληλους ακολουθούν!
Φοβάμαι!

Ο Φόβος γίνεται αρπάγη!
Μου ξεσκίζει τα σωθικά!

Γόση η παγωνιά...
μα... είναι άδικο!
Θέλω να ουρλιάξω!

Εγώ ΑΓΑΠΩ!...

Όμως η φωνή πνίγεται στο στήθος.

Γίνεται ψίθυρος!

Δεν ακούγομαι!...

Η αγάπη γίνεται πόνος!

Ρόδος '91

Σεβαστή είναι η δόξα, αλλά αβέβαιη.
Την ομορφιά λιμπίζονται πολλοί, αλλά
κρατάει λίγο. Πολύτιμη η υγεία, αλλά
χάνεται εύκολα. Η δύναμη είναι αξιοζή-
λευτη, αλλά τα γερατιά κ' η αρρώστια
την αφανίζουν. Γενικά, αν είναι κανείς
περήφανος για τη σωματική του ρώμη, ας
μάθει ότι κάνει λάθος: γιατί πόση είναι
η ανθρωπίνη δύναμη μπροστά στον άλ-
λων ζών; —εννοώ ζώα σαν τους ελέφα-
ντες, τους ταύρους, τα λιοντάρια!

Πι.ούταρχος

Αποφθεγματικά ερανίσματα

Το βιβλίο είναι ταυτισμένο με τη ζωή
και την ύπαρξη του ανθρώπου, γιατί είναι
για την ψυχή και το πνεύμα ό,τι η τρο-
φή για το σώμα. Πιστεύουμε ότι το βι-
βλίο είναι το σπουδαιότερο μέσο για την
απόκτηση γνώσεων, την αισθητική καλ-
λιέργεια και τη διαμόρφωση της προσω-
πικότητας του ανθρώπου. Ακονίζει το
νου, βαθαίνει το συναισθηματικό κόσμο,
καλλιεργεί τη γλώσσα. Ξυπνάει τη συνεί-
δηση, προωθεί την αυτογνωσία, ενισχύει
την πίστη στις μεγάλες ανθρώπινες αξίες
που καταξιώνουν και ομορφαίνουν τη
ζωή. Μαζί με τους άλλους παράγοντες
της αγωγής και της παιδείας, συμβάλλει
αποφασιστικά και στη διαμόρφωση συνει-
δητών και υπεύθυνων πολιτών. Έχει δη-
λαδή και το βιβλίο γενικό παιδαγωγικό χα-
ρακτήρα.

Λημήτρης Παπαδήμας

(Εκδότης-Αθήνα)

Η κοινωνία μας πάει κουτσά-στραβά.
Όλα μας οδηγούν σε μια μεγάλη κρί-
ση πολιτισμού. Ας σώσουμε τουλάχιστο
μέσα μας τον πιο πολύτιμο θησαυρό της
ευρωπαϊκής κουλτούρας: τον κριτικό και
αυτοκριτικό ορθολογισμό.

Έντγκαρ Μορέν

Ταξιδιωτική Λογοτεχνία

Εντυπώσεις και κρίσεις *

Από τη Βρεταννία

Του Λάμπρου Μάλαμα

Περνώντας και γράφοντας

1^ο

Όνειρα καημοί και πίκρες

Πάντα το νου μου τον έχω σε ταξίδια. Τα ποθεί η ψυχή μου. Τα βλέπω στα όνειρά μου. Μικρές και μεγάλες πατρίδες του κόσμου, τις πλάθ' η φαντασία μου προτού τις απολαύσω.

Η γεωγραφία, τ' όνειρο, κ' η όποια ιστορία, καθώς κ' η ζωγραφιά ενός τόπου μες στο υποσυνείδητο, δεν είναι αρκετά, σ' έναν καημακλή τουρίστα, αν δεν ταξιδέψει ο ίδιος.

Ανυπομονεί να τ' αγκαλιάσουν ζωντανά, τα μάτια της ψυχής του.

Για την Αγγλία, θυμόμουν πάντα, τα ξόρκια και τους αφορισμούς των προγόνων. Μισούσαν την αγγλική πολιτική, για τις κηδεμονίες και τις δολοπλοκίες της, σε βάρος του λαού μας, από το 1821 ακόμα με τον Τσωρτς και τον Κόχραν, τις δολοφονίες του Αντρούτσου και του Καραϊσκάκη και τα κατοπινά τα χρόνια για τις δυναστείες Όθωνα και Γλύξμπουργκ...

Κι αργότερα, για την ευθύνη της μικρασιατικής καταστροφής το 1922... Κ' ίσαμε τη δόλια και διχαστική ταχτική τους στη Εθνική Αντίστασή μας το 1944 και στον εμφύλιο πόλεμο.

Πάντα τα σκεφτόμουν, τα μεγάλα κακά που είχε προκαλέσει στην πατρίδα μου η αποικιοκρατίσσα πολιτική της Βρετανίας.

Κι ενώ εκδήλωνα την πίκρα μου και την απέχθεια προς το πολιτικό κατεστημένο της, ένιωθα μέσα μου, παράλληλα, κι ένα αίσθημα επιείκειας και συμπάθειας για τον απλό κι αθώο της λαό.

Έτσι, με κυρίευε η πεθυμιά να πατήσω αυτή τη γη, της άλλοτε θαλασσοκράτειρας και πλάνας αλβιόνας.

Ήθελα να θέσω τα δάχτυλά μου στους «τύπους των ήλων».

Ποθούσα να τη γνωρίσω από κοντά:

καθώς δεν την κατοικούν μονάχα τόνρυδες, παρά κι άλλοι Ευρωπαίοι κι Αφρικάνοι κι Ασιάτες έποικοι κι ας πρυτανεύουν οι γνωστοί ξανθότριχοι, φλεγματικοί, ατομικιστές και πειρατές, με μοντέρνες τώρα μάσκες και μορφές.

Ήθελα να ιδούν τα μάτια μου τα ξακουσμένα «ελγίτεια μάρμαρα» στο Εθνικό Μουσείο του Λονδίνου... κι όπου αλλού εκθέτει έργα τέχνης, η λεηλάτισσα και διαγουμείστρα «ιγγλιτέρα» που ρήμαξε αρπαχτικά, τους πιο κερδοφόρους αρχαίους θησαυρούς του κόσμου.

Ξεκίνημα

Σαν ήρθε η ώρα η καλή, που ένα φιλικό ζευγάρι καθηγητών, μας έστειλε την πρόσκληση... Η Λίτσα με το Μίμη, μπήκαμ' ένα πρωινό στ' αεροπλάνο για το Λονδίνο και την Οξφόρδη.

Ήταν Αύγουστος του 1977.

Τ' αερόπλοιο έσκιζε τους αιθέρες. Πίσω μας αφήναμ' έναν ηλιόχαρο και καταγάλανο ουρανό.

Σε λίγη ώρα, πετούσαμε πάνω από την Ιταλία.

Μα ξάφνου, μας εσκέπασαν μπουλούκια σύννεφα, λευκά και σκούρα κι ομιχλένια.

Σύννεφα φουντωτά, σα μανιτάρια χιροσίμικα κι ομπρελωτά.

Σύννεφα πυκνά με κριονωτές δαντέλες, αιωρούμενα, μεταίχμια, σα βλοσυρά λιονταροκέφαλα θεριά, σκιρτόκαρδα και φτερωτά, και λυγερά, κι αιχμάλωτα στα νύχια των ανέμων.

Σύννεφα μπαμπακένιες θημωνιές, σαν κυλιόμενα χταπόδια κι ερπετά πελώρια, σε ωκεάνια χάρη.

Σύννεφα σαν τερατόμορφα στοιχειά και σαν τεράστια ύφαλα, να πλέουνε μεσούρινα, σαν άνισοι κι αλλόκοτοι χιονάνθρωποι, σωροί και πύργοι από ανώμαλα και ομαλά και πουπουλένια αρχοντικά, παλατιανά, νούφαρα ευτυχίας.

Σύννεφα σμιχτά και ξεκομμένα, μουντά κι ανώμαλα τουλούπια, και λευκόπεπλα τρανά διαβατικά, παίγνια στου Αίολου τα κέφια.

Σύννεφα, σμιλεμένα, σιλουέτικα, σα

στρατά παραταγμένα· και σα βουνά ανώμαλα και κακοχιονισμένα. Περνάμε σ' οροπέδια και πλαγιές, και κάτω αγνάντιο κείται το μεγαλείο των Άλπεων, ένα πανοράμικό κι ονειρεμένο θέαμα!

Λιμνούλες που αντανακλούν τρεμολαμπές από κλεφτές ηλιαχτίδες.

Αλλά και κάτωθι μας, βαθιοί κι ασύλληπτοι στην απεραντοσύνη τους, παλιρροούν αδιάκοπα οι ανασασμοί κ' οι στεναγμοί της γης και του πελάου.

Οι άνθρωποι, σα μερμηγκάκια ξεστρατίζουν εδώ κι εκεί, γιομάτοι έγνοιες και λαχτάρεις στο μόχτο και στον κάματο ολημερίς κι ολονυχτίς, για τα πικρά ψωμιά τους· παλεύοντας για τις μικροχαρές, με γκρίνιες κι αγωνίες.

Περνώντας και πάνω από τη νότια Γαλλία, βιγλίζω απ' το παράθυρο της Προβηγκίας τον πλατύ μακρύκαμπό της. Χωράφια πράσινα, κίτρινα, ξανθά και φρεσκοθερισμένα. Άλλα οργωμένα, σκούρα καφετιά κι άλλα με δέντροπερίβολα κ' ήμερα δάση, ανάμεσα σε κοκκινόλευκες πολιτείες κι αμέτρητα χωριά.

Έτσι σε 3 ώρες, φτάσαμε κιόλας στο Λονδίνο.

Ο νότος της Αγγλίας, ήταν όπως συχνά ανταριασμένος. Κατεβαίνοντας στ' αεροδρόμιο του Χήθροου, με μια ψιλή βροχούλα, η φίλη μας η Λίτσα, μας υποδέχτηκε... και μ' ένα ταξί πηγαίνουμε προς την πόλη τους.

Για την Οξφόρδη

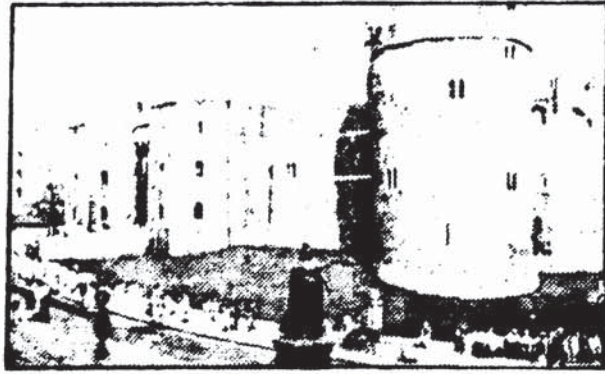
Τρέχει ο ταξιτζής, κι εγώ κοιτώ δεξόξερβα με πεταχτές ματιές τη χώρα των λόρδων και μιλόρδων.

Πλατιές οι δημοσιές και γέφυρες πολλές.

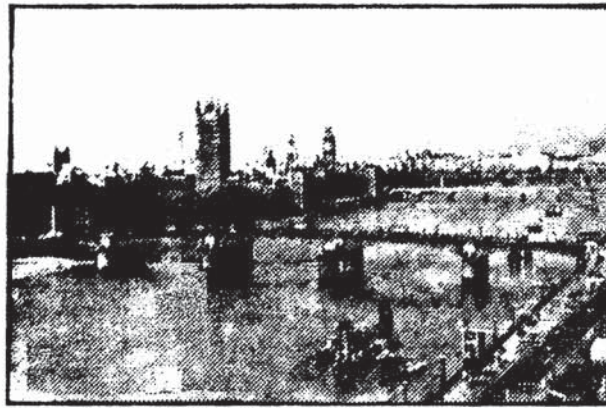
Αφήνουμε πίσω μας το Λονδίνο, τυλιγμένο στο πούσι της ομίχλης του.

Διασκίζουμε τον κάμπο της Ουαλλίας. Περνούμε από κομποπόλεις κ' οι θωριές μου ξεκρίνουν φάμπρικες και σε μικρά χωριά φάρμες μ' αλόγατα και βόδια.

Κάνουμε καναδυό στάσεις και καρφώνω τα μάτια μου σε φάτσες εγγλέζων, ψυχρές κι ασυγκίνητες. Γνωστή από ριζιμιού της κι από γενιά σε γενιά φλεγματική κοινωνία. Τέτοια διαμόρφωση κάνουν οι τρόποι ζωής και το κλίμα. Ιδιότυπη σφραγίδα, ψυχρότητα κι απάθεια για τον πλησίον. Χαρακτηριστικό γνώρισμα των Άγγλων. Ο γιάνγκης είναι σε θέση, να βλέπει το

Το Ανάκτορο του Ουίντσορ επί Γουλιέλμου κατακτητή γύρω στο 1100 μ.Χ. Σημερινό θέρετρο της Βασιλικής Οικογένειας

Ο Τάμεσης με τις γέφυρες στο κέντρο του Λονδίνου

συνάνθρωπό του να βασανίζεται, να οδύρεται, να κινδυνεύει, να πεθαίνει, κι αυτός να περνάει δίπλα του, αδιάφορος, καπνίζοντας την πίπα του(!)

Μου τό 'λεγαν άλλοτε και δεν το πίστευα.

Έτσι, διαπίστωσα στη συνέχεια των ημερών μου στη Βρετανία, πως, οι πιότεροι κάτοικοι, είναι κλεισμένοι στον εαυτό τους και στα σπίτια τους και πάντα ψυχροί κι ανάλητοι για ό,τι ξένο στη ζωή τους.

Έχουν όμως εμπιστοσύνη στο σύστημα που τους διαπλάθει και τους διαμορφώνει σκληρούς ατομικιστές.

Κι αν ρωτηθεί ένας Άγγλος:

Γιατί ένας τέτοιος χαρακτήρας και μια τέτοια συμπεριφορά αναισθησίας για τους άλλους; Είναι σε θέση να σου πει:

Εγώ για τον εαυτό μου, σιτώς για τον δικό του και ο θεός για όλους (ποιός θεός;).

Έχουν λοιπόν και τη θεοκαπηλία, φρούτο ξυνό και ταχτικό, σαν τον καπνό της πίπας τους, που αν δεν κολλούσε σ' αφειείς κι ευκολόπιστους, θα τονε παίρ-

ναν οι αγέρες.

Υστερ' από 2 ώρες φτάσαμε στην Οξφόρδη, στην πόλη της φιλοξενίας μας. Ο Μίμης μας περίμενε κ' η Λίτσα 'τοίμασε το δείπνο...

Στην ξακουστή κολεγιοπολή

Την επόμενη μέρα, βγήκαμε ν' απολαύσουμε την ήσυχη, την ιστορική και παλιότερη πανεπιστημιούπολη της Βρετανίας, όπου τα πρώτα της κτίρια είναι από το 1249 και το Μουσείο της είναι από τ' αρχαιότερα της χώρας. Σ' έναν ειδικό κλάδο έκαναν οι φίλοι μας, τις ειδικές μετασποιδές τους.

Ο Αύγουστος είχε αφίσικο καιρό και κλίμα αλλόκοτο, ξηρό κι ανάβροχο.

Η Οξφόρδη που τ' όνομά της, είναι σύνθετο και προέρχεται από το «Οξ και φορδ» που θα πει: πέρασμα βοδιών, έχει την ιδιόμορφη δική της γραφικότητα.

Ειθύγραμμες και ομοιόμορφες οι παλιές κατοικίες, θαρρείς στεφανωμένες με πυραμιδωτές κεραμιδένιες στέγες, γοθτικού ρυθμού. Κι απάνω, οι σοφίτες που κάθονταν οι δούλοι του παλιού καιρού.

Όλα εδώ μέσα, είναι μια αρχιτεκτονική κοίηση αραχνιαστή, παρωχημένη, μα και ανάλογα συντηρημένη, μ' έναν σιωπηλό και μυστικιστικό σεβασμό στην παράδοση.

Βλέπει κανείς κομψούς ανθόκηπους, αναρριχόμενες πράσινες εσθήτες και παρτέρια με πολύχρωμα λουλούδια.

Μια πόλη σχεδόν ειδυλλιακή, με 130 χιλ. κατοίκους.

Έχουν όλοι τους τη γαντοφορεμένη ευγένεια και τον αμίμητο συντηρητισμό τους.

Φαίνονται πάντα σοβαροί και αξιόπρεποι, χωρίς αυθόρμητες εκδηλώσεις, χωρίς νυχτερινές διασκεδάσεις και ξεφαντώματα. Μια ζωή προγραμματισμένη, αυστηρή, αυτοπειθαρχημένη.

Μέσα στο κέντρο έχουν και τις παλιές οχυρωμένες φυλακές, όπως βρέθηκαν καθώς και τα κολέγια που δεσπόζουν, και ο καθεδρικός ναός.

Συχνές ομίχλες, συννεφιές, σκεπάζουν τον ουρανό της.

Κάποιες στιγμές γλιστράει κι ο ήλιος ανάμεσα τους και χαμογελάει, σκυιστός περιλουστής και κορωνάτος, αντανakλά τρεμουλιαστά τις γλύκες των χρωμάτων.

Τριγυρίζουμε σε δρόμους και παρκάκια.

Πύλη του Πανεπιστημίου στην Οξφόρδη

Ξεχωρίζω μια συστάδα από κτίρια κομψά και καθαρά. Είναι άσυλα που μέσα τους στεγάζουν κ' υποθάλκουν απόμαχες και ορφανές, γέριες σιλουέτες της βασανιάρικης ζωής.

Στην πόλη τούτη, συνθλίβονται ανάλογα και οι λαϊκές παραδόσεις ενός κόσμου που σέρνεται στην ακαταλόγηστη και περιττή καταναλωτική απληστία των «μάρκετιγκ». Επιδείχνει μια κάποια ημεράδα ηθών με τα «σιόρι», τα «σιού», τα «άρονο» και τα «θενγκιοί». Ιδιαίτερα τα «σιόρι» ή «εξκιούσμι» τ' έχουν στην άκρη των χειλιών τους και τα πιπιλίζουν σαν οι Αμερικάνοι τις τσιχλες τους.

Όπως γυρίζαμε βρισκόμ' έναν Έλληνα και τον ρωτάω:

— Γίνοντ' εδώ εγκλήματα πολλά;

— Και βέβαια. Μου απαντάει, αρκετά...

Σε κάποιες μικρές στενόχωρες μπυραρίες, οι Άγγλοι πίνουν άφθονη μπύρα «ξεροσφύρι», αμεζέδωτη, και μεθάνε. Όμως πάνω στο μεθύσι τους γίνονται κι επικίνδυνοι.

Έτσι, αρκετές δεκάδες χιλιάδες ποινικοί κατάδικοι βρίσκονται σε φυλακές.

Οι Βρετανοί συνηθίζουν να τρώνε «τσιπς» και «σάντουιτς», καθώς και ιδιότυπα γλυκά με κρέμα «σαντιγύ», γάλα και «νεζ» καφέ, φρούτα λιγότερα, για επιδερμίδες ιλαρές και ροδαλές. Μάτια γαλανύ

και πράσινα.

Κορμιά γυναίκεια, φιγουράτα, λυγερά. Πόδια μακριά, γάμπες σφιχτές, και τορνευτές, βαμμένα χείλια· κι άντρες που κουβαλάνε τα μωρά σε καροτσάκια κι αγκαλιές, ή φασκιωμένα σε μια θήκη κρεμασμένη απ' το λαιμό μπροστά στα στήθια τους σαν οι καγκουρίνοι.

Το περίφημο Κολλέγιο
CHRIST CHURCH

Άποψη λεωφόρου στην Οξφόρδη

Το Κολλέγιο All Souls

Κεντρικοί δρόμοι της αγοράς είναι: η «Κουήν Στρητ», και η «Κορν Μάρκετ». Από τις 9 το πρωί ως τις 5 το απόγευμα πλημμυρίζουν από κόσμο.

Οι Εβραίοι κυριαρχούν κι εδώ στο εμπόριο, με συγκροτήματα καταστημάτων.

Στα «σούπερ-μάρκετ» σε βιτρίνες, κολλημένη η ετικέτα με τη λέξη «Sale» που θα πει: εκπτώσεις. Ταχτικό τερτίπι, κόλλο για ελκυστικό και πιότερο αγοραστικό κοινό.

Πλούσια κι ομοειδή εκθέματα με τάξη, αραδιαστά σε ράφια και προθήκες.

Τον ξένο περιηγητή, τον κυριεύει ασίγαστη η περιέργεια και τονε καθηλώνει εδώ κι εκεί.

Η απληστία των ματιών, που είναι πάντα αχόρταστη, ανήσυχη κι ακατατρόπη, λες και μοιάζει αόρατο θεριό, ακατάλαγιο, κρυμμένο στα βάθη της ψυχής, σ' απύθμενη χούνη, σα νά 'ναι μικρός βεζούβιος που σιγοκαίει τα σπλάχνα, κι επιποθεί να ξεχυθεί γι' αλάφρωμα, να μουστωθεί από γεύσεις κ' ηδονές, με ψυχολάβα αλύτρωτη.

Ξεκρίνω και παρατηρώ στο αγοραίο πλήθος το κινούμενο. Αγγλίδες κι αγγλιδούλες, ψηλές κι αφράτες, ζηλευτές, με μπλε βαμμένες βλεφαρίδες· κι ανάμεσα γιαπωνεζούλες κοντούλες στρομπουλές και όμορφες, με τα σκιστά λαφινικά τους μάτια, σοβαρεμένες σκεφτικές, με τις κρυφές τους πεθυμιές και τις σιωπηλές τους έγνοιες. Δε λείπουν από δω και οι φτωχούλες αραπίνες, ψημένες, ταλαίπωρες και πολυαργασμένες. Κι άλλες αγγλοσαξώνισσες νοικοκυρές κι αγέλιστες και βασινιάρες, με τα ζεμπίλια τους στα χέρια, ηρώισσες της εργατιάς.

Μια μεσόκαιρη βαστάει ένα πλακάτ που διαφημίζει προϊόντα. Μια άλλη πιο τραχιά συνδικαλίστρια μοιράζει φέιγ-βολάν πολιτικής υφής κατά του ρατσισμού, του φασισμού και του πολέμου.

Πιο πέρα μια Νέγρα, στέκει περίλυπη παράμερα και σιγομουρμουρίζει ένα τραγούδι. Και παραπέρα ένας τρελός μονολογεί, αδιάκοπες κι ακατανόητες παρλάτες...
(Η συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

Λάμπρου Μάλαμα

«ΛΑΟΣΟΦΙΚΑ
ΕΠΙΛΟΓΙΑ
ΔΝΕΚΛΟΤΑ»

Μικρά τιμητικά αφιερώματα

Από την Εθνική Αντίσταση

Ταξιάρχης Ζυγγανός

Στο Στρατηγό Σαράφη

Στρατηγέ,
 ολημερίς κατέβαινε το ρίγος
 από τα μαύρα σκότη
 μ' αστροκελέκια, βροντές κι οργή
 και του θανάτου ο αγός βοβόλαε
 κέρα στους κόσμους όλους
 με χαλασμό κι ανατριχήλα,
 Χάνονταν τα κέλαγα και οι χώρες
 μέσα σε επιτάφιους θρήνοις
 και σε θλιμμένες πασχαλιές,
 Οι ψυχές μας γκρεμισμένες
 από της ρήγισσας Ειρήνης τα καλάτια
 και το πνεύμα
 απ' του Ολύμπου τα αιθέρια ύψη
 στα τρισβάθα του Άδη.

Τότες
 γίνηκε κύρινη έφοδος με Χερουβείμ
 καθώς αναστήθηκε η αδάμαστη
 της Πίνδου η ψυχή
 της Κλεφτουριάς η βρυσομάνια
 μέσα από ηφαιστεια σπλάχνα
 με λόγο και παλικαριά
 Πλάθει αλαφροσκοπιούς αντάρτες
 που όλοι μαζί χορειώντας
 τραβούνε για της λευτεριάς το χαροκόπι
 ν' αντικαταΐψουνε οι καστροπολεμίτες
 της λύκαινας τη γέννα.

Καλκάζουνε στ' ανεμοβρόχια
 και μες στον κουρνιαχτό
 με χλίμιντρισματά κι αφροίς
 τα φλόγερά τα άλογα.
 Αστράφτουνε τα πέταλα
 κ' οι χαιίτες ανερίζουν
 με λόγγες κι ανεμώνες
 και λάβαρα τα όνειρα του κόσμου
 με σένα πρωτοκαβαλάρη
 πολέμαρχε Σαράφη.

Εφορούν μεγαλόπρεπα οι ουρανοδρόμοι
 απ' του Δικαίου τις κορφές
 σωστοί πανηγυριώτες.
 Άγιοι και Τρισάγιοι
 για ν' απαλείψουν την οδύνη
 που η γης σέρνει πάνω της κατάρα.

Και σα διαβαίνει αγέρωχα
 των ηρώων ο χορός,
 αντιλαλούνε καμπάνες κι αγγελικές φωνές
 από τούς θόλους της Αγιασοφιάς
 και οι ταπεινοί Καψάληδες

από το ερειπωμένο Κοίγκι, το Αραάκι
 και το καρμένο Μεσολόγγι
 προσάδουν ήμους επιτίκιους.
 Πλήμμυρουν οι οίφανοι
 θοίφια του Ρήγα
 τραγούδια κλέφτικα των Κολοκοτρωναίων
 σπέρνοντας ρόδα και χαρίς
 καθώς πάνε για το νυφοκόπι
 με της μέθης την Ανάσταση
 οι Ατρόμητοι
 με τη δικιά σου ορμήνεια Στρατηλάτη.

Αγέρωχε Σαράφη
 τέκνο της Ανάγκης
 της Αντρείας και της Έξαρης
 αφουγκράστηκες την πέτρινη κραυγή
 του πεπρωμένου
 και πέραν πάνω σου χιλιάδες μάτια,
 όλα τα μάτια τα κλαμμένα,
 για ν' απαλύνουνε το δάκρυ
 και γίνηκες έτσι των γιγάντων σύνθρονος
 του Άρη, του Διάκου και του Λεωνίδα
 εκεί στις μακάριες
 ακρογιαλιές των Αθανάτων
 Είσαι το τρομερό παιδί της Πίνδου
 Στέφανε
 η Τρίκκη που σε γέννησε
 αιώνια εσένα ευγνωμονεί
 και με μυρτιές και δάφνες
 εσένα στεφανώνει.

Τρίκαλα 20.5.90.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ. Αναγγέλθηκε από τον ποιητή κατά την
 τελετή αποκαλυπτηρίων του αδριάντα του Σαράφη
 στα Τρίκαλα.

Ανδρέας Τσώνης

στη μνήμη τ' ανώνυμου
νεκρού Αντάρτη

τον τάφον όπου γης έρχομαι να σου πω
ταπεινό το μοιρολόι της ψυχής μου
τι σε θυμάμαι τον παλιό κακό καιρό
ω ήσουνα Συ ο σύντροφος κι ο υπερασπιστής
μου.

πισκίζω να φαντάζομαι στη μάχη
την τρομερή την έκφραση που 'χε η
μορφή σου
έπεφτες λαβωμένος ή νεκρός στη ράχη,
ματωμένη που την έκανες δική σου.

πάνω σε λόγγο το χειμώνα χιονισμένο
συντροφιιά σου τα γιγάντια τα ελάτια
ερναες κάθε διάσελο που τό 'χες ματωμένο
αι τα βουνά δρασκέλαες Ακρίτας πάνω
σ' άτια.

τιμίο αίμα σου Αντάρτη το χυμένο
α κατατόπια μας τα τόσο γνώριμά σου
εράφτηκε αδρά πια τ' όνομά σου
ου δε θα μείνει στους αγώνες ξεχασμένο.

τ' το τουφέκι σου ξεπήδησε το φως
φως που γιόμισε τον κόσμο όλο με δέος,
ω στραφτοβόλαε και σάστιζε ο εχθρός
ει Συ εκτελούσες το υπέρτατο σου χρέος.

αν απ' τα χρόνια είναι τα μνήματα
σκαμμένα
τό ξομάχους που δε ράντισαν μ' ανθούς
μερά σου κόκαλα ας είναι σκορπισμένα
αντάρτη ήρωα εσύ είσ' όμοιος με θεούς.

τιμίο αίμα σου Αντάρτη το χυμένο
ξεροβούνια σε φαράγγια σε κορφές
είναι για πάντα από θεούς ζωντανεμένο,
μας θυμίζει των γενναίων τις μορφές.
N. Φιλαδέλφεια '91

Πάνος Φούντας

υνηγώντας τα όνειρα...

κα ψηλά καρφωμένο
τ' τη γάστρα τ' ουρανού σου αστέρια
ας γης το ταίρι
αι του παλικαριού
ς στο καρτέρι.
εγγάρι γενναριάτικο
ου φώτιζες τα χνάρια
ον ιδανικών μου χάθηκες!
μορφος ο Γενάρης
νύχτα με τ' αστέρια,

χωρίς παγωνιά, συννεφιές
κι αντάρτες χαμηλές.
Φως φεγγαριού, αστέρια
κι ορίζοντες καθάριοι
κι ο πόνος μου βαρύς!
Από τότε μες στο μονοπάτι
μου φυτρώσαν αρκουδόβατα
μουτρούνες και παλαμονίδες,
φίδια κι άλλα ερπετά φαρμακερά.
Για να πονώ εγώ
κι εσύ να δακρύξεις
ώσπου ν' ανταμωθούμε
πανώρια λευτεριά!

Αιγάλεω '90

Αναδρομικό κι επίκαιρο

Ο σπουδαίος αντιστασιακός συγγραφέας Α.Κ. Αποστολόπουλος, στο μνημειώδες έργο του (εμπεριστατωμένο και με βαθιά και ουσιαστική κριτική ανάλυση των λαθών της ηγεσίας) για τη Μεγάλη Εθνική μας Αντίσταση που έχει τον τίτλο: «Γιατί Χάσαμε»... και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι: ο αγώνας εκείνος, δεν χάθηκε στα πεδία των μαχών, αλλά, στα πολιτικά κομματικά γραφεία, από την τοτινή ανεπαρκή κι ανίκανη ηγεσία, παραθέτει έν' απόσπασμα, από κρίση και γνώμη του Φίνλεϋ, για την κακοδαιμονία των ηγετών μας μέχρι το 1935.

Ο διαπρεπής φιλέλληνας ιστορικός, τονίζει ανάμεσα σ' άλλα και τούτα:

«Η μάζα του λαού, είχε συμπεριφερθεί καλά. Αλλά, η διαγωγή των πολιτικών και στρ/κών αρχηγών... ήταν εγωιστική κι ανίκανη... Οι Έλληνες ποτέ δεν είχανε την καλή τύχη να βρουν έναν ηγέτη άξιο για τον αγώνα τους.

Κανείς δε διακρίθηκε σαν αντιπροσωπευτικός τύπος των εθνικών αρετών. Αντίθετα, πολλοί έγιναν διάσημοι σαν αντιπροσωπευτικοί τύποι των ελαττωμάτων του έθνους».

Μήπως τέλος, οι διαπιστώσεις αυτές και οι χαρακτηρισμοί του ξένου ιστορικού, δεν ισχύουν και για κατοπινούς ηγέτες μέχρι σήμερα;

Αλίμονο! Αν και νέοι άνεμοι, άλλοι καιροί, άλλες οι συνθήκες και τα δεδομένα, και πιο έξαλλες οι απαιτήσεις της κοινωνίας μας και των εθνών, εντούτοις τα συστατικά στοιχεία, σε ποιότητα, σε μετριότητες κι εγωισμούς, καριερισμούς κι ανικανότητες, είναι όμοια σχεδόν με την κακοτυχία των παλιών. Δυστυχώς, η κακοδαιμονία επαναλαμβάνεται.

Θυσίες ηρώων και μαρτύρων

Το Διάσελο- Τρικάλων Στην Εθνική Αντίσταση

Ο Γιώργος Δ. Μανάφας αφηγείται

Μια συνοπτική αναφορά
σε μορφές και μνήμες

Ο Γ. Μανάφας, πρώην πρόεδρος της κοινότητας Διάσελου (παλιό όνομα Μπάνιτσα) Τρικάλων, είναι ένας ιδεώδης αγωνιστής της Εθν. Αντίστασης, και με εύσημο θανατικής καταδίκης από την ανώμαλη περίοδο της μισαλλοδοξίας, του διχασμού και του εμφύλιου. Έζησε έντονα πολλές ατομικές και ομαδικές τραγωδίες μελλοθάνατων συναγωνιστών του. Σώριασε μέσα του κόνους και καημούς: κι ένα συναισθηματικό απόθεμα βαθιών συγκινήσεων, που με τις παρακάτω μνήμες, θέλει ν' αλαφρώσει και ν' αποτίσει ένα φόρο τιμής σε πεσόντες απλούς κι ωραίους αγωνιστές του χωριού του. Το «Ελ. Πνεύμα» που το τιμούν και το διαβάζουν όλα τα χρόνια χωριανοί του, τον συγχαίρει γι' αυτή του τη συμβολή.

Αισθάνομαι την υποχρέωση και την ανάγκη, να γράψω λίγα λόγια, για πρόσωπα που έζησα κι αγωνίστηκα μαζί τους, που πολεμούσαμε και τραγουδούσαμε στα χρόνια της Κατοχής. Τότε που «όλα τ' σκίαζε η φοβέρα και τα κλάκωνε η σκλαβιά».

Κι αργότερα στα δύσκολα χρόνια του εμφύλιου, που τόσα πολλά και άδικα πλήρωσε ο λαός μας!

Πολλούς απ' αυτούς που θ' αναφέρω,

Γιώργος Δ. Μανάφας

είχα τη μακάβρια τύχη να τους αποχαιρέτησω και να τους ξεπροβοδίσω, την τελευταία στιγμή, για το βωμό της θυσίας για τα εκτελεστικά αποσπάσματα, «απρόβιστα επί σφαγήν». Και άλλους που έπεσαν στα πεδία των μαχών εναντίον των κατακτητών...

Επιθυμώ και δικαιώνεται η μνήμη τους να παραμείνει ζωντανή και ν' αποτελέσουν υποδείγματα για τις μελλούμενες γενιές.

Το Διάσελο στους αγώνες της δεκαετίας 1940-1950, ανάδειξε τίμιους και γενναίους πολεμιστές και κλήρωσε με βαρύ τιμημα, σε αίμα και θυσίες, ανάλογα με τον κληθυσμό του. Κι επειδή τάχτηκα στην πρωτοπορία των εκάλεων της Αντίστασης, σαν όλοι οι πατριώτες στη χώρα μας, δεχτήκαμε τους διωγμούς και τους κατατρεγμούς, τα μαρτύρια και τα ξεκλήρισματα από το σκληρό και μισαλλόδοξο κράτος και παρακράτος των νόθων και ξενόδουλων κυβερνήσεων. Όλα τ' αφήσα θύματα, οι απλοί και γενναίοι αγωνιστές του λαού διασελιώτες, ας έχουν την ευγνωμοσύνη μας.

Αποστολής Κ. Παπαευθυμίου

Γεννήθηκε στο Διάσελο το 1903.

Πρωτοκόρο και φωτισμένο στέλεχος του ΕΑΜ.

Από φοιτητής ιατρικής το 1926, ασπάστηκε την προοδευτική ιδεολογία και την επιστήμη της κοινωνικής και φιλοσοφικής αλήθειας. Οραματίστηκε έναν καλύτερο κόσμο, απαλλαγμένο από εκμετάλλευση καταπίεση, φτώχεια και δυστυχία. Οργανώθηκε στην ΟΚΝΕ και διώχτηκε...

Όταν σκλαβώθηκε η πατρίδα μας από τους ιταλογερμανούς κατακτητές, εναντίον της πρώτος στην περιοχή μας. Ξεσήκωσε πολλούς κι ανάμεσά τους τους αδελφούς Θεοχάρη από το Νεοχώρι, το Γιάννη Τσιούφη από το Τσιότι (Φαρκαδόνα) κι άλλους.

Εγκαρδίωνε τους κατοίκους να μην υποταχθούν. Διαφώτιζε και σφυριλατούσε επαναστατικές συνειδήσεις.

Όταν βγήκε το πρώτο αντάρτικο τμήμα από τον Όλυμπο το 1942, κ' ήταν οι περισσότεροι τσαρτισσανιώτες γνωστοί στο Κίνημα, με αρχηγό τον Κώστα Κηπουρά που τον έλεγαν «ψηλό», ήρθε στο χωριό μας μια ομάδα μ' επικεφαλής τον Βασίλη Οικονόμου από το Δουμένικο-Ελασσόνας,

Οι Ιταλοί είχαν σκοτώσει στο χωριό του 115 πατριώτες... Έκαψαν κι όλα τα σπίτια τους.

Οι πρώτοι εκείνοι αντάρτες του ΕΛΑΣ με τη σημαία ψηλά και το τραγούδι στα χείλη: «Έλληνες ακολουθείστε των ανταρτών τη φωνή...». σύναξαν τους διασελιωτές σημαίνοντας την καμπάνα, στην ελευθερία του χωριού.

Εκεί μας έβγαλαν πατριωτικούς λόγους... κι αναφτέρωσαν το ηθικό των κατοίκων. Μας έδωσαν θάρρος κι ελπίδα. Ρίγη συγκίνησης νιώσαμε σύγκορμα όλοι μας. Ένα Νέο Εικοσιένα ξαναγεννιόταν!...

Ο Αποστόλης Παπαευθυμίου ακούρατος αγωνιστής με αδάμαστη θέληση, έρχετο κι αυτός στα χωριά κι εμπύχωνε τους περιχωρίτες, ιδρύοντας επιτροπές αγώνα, για τη βοήθεια των ανταρτών, θεμελιώνοντας με γερές βάσεις τις πρώτες οργανώσεις ΕΑΜ, ΕΠΟΝ, Ε.Α.

Ταυτόχρονα, παρότρυνε τους νέους, να εκκινώσουν τις φάλαγγες των ανταρτών.

Όλους εμάς τους νεολαίους τότε, εκτός από την καθοδήγηση που μας έκανε, μας μάθαινε και τα πρώτα αντάρτικα τραγούδια. Όπως για παράδειγμα: «Είμαστε εμείς Ελλάδα τα παιδιά σου» που πολεμάμε για τη λευτεριά. «Βροντάει ο Όλυμπος, αντράφτει η Γκιώνα...». κ.λπ.

Έτσι ο Αποστόλης με το ψευδώνυμο «Γέρακας» αναδείχτηκε σ' όλη την περιφέρεια, ένα από τα καλύτερα στελέχη του αγώνα. Ήταν ο υπεύθυνος καθοδηγητής. Αναφέρεται σε πολλά αντιστασιακά βιβλία.

Όταν διώξαμε τους κατακτητές, εκλέχτηκε παμψηφεί αντιπρόσωπος στο Εθνικό Συμβούλιο Κορυσχάδων, στην ΠΕΕΑ, μαζί με τον Οδυσσέα Σμέρδη...

Μεταπολεμικά όμως, το καθεστώς που μας επέβαλαν οι «σύμμαχοι» Άγγλοι, κατάτρεξε άγρια, κι εξοντωτικά τον Γέρακα. Τον συνέλαβαν, τον βασάνισαν απάνθρωπα, τον πέρασαν στρατοδικείο, για όλες τις τόσο πλούσιες πατριωτικές του υπηρεσίες και τον καταδίκασαν σε θάνατο!...

Μα ο Αποστόλης, ως την τελευταία στιγμή της ζωής του, στάθηκε όρθιος, κερήφανος κι αλύγιστος. Αψηφώντας το θάνατο, πριν τον πάρουν για εκτέλεση, μίλησε λεβέντικα κι αγέρωχα σε μας, τους μελλοθάνατους συντρόφους του:

«Αδέλφια, μη σας τρομάζει ο θάνατος

που μας παίρνουν για εκτέλεση. Εύχομαι να 'μαστε οι τελευταίοι, που οδηγούμαστε στο απόσπασμα. Το αίμα μας δε θα πάει χαμένο. Οι τίμιοι αγώνες κ' οι θυσίες μας, θα δικαιωθούν μια μέρα. Έχετε γειά και ψηλά τα κεφάλια. Ζήτω το κόμμα!».

Κι ευθύς τον άρπαξαν οι φύλακες και οι χωρ/κες, και σπρώχνοντας και βρίζοντάς τον και χτυπώντας τον, με γκλοπ και υποκόπανους, τον τράβηξαν και τον φόρτωσαν στο καμιόνι, μαζί με 4 άλλους συντρόφους από το Φλαμπορέσι, το Γιώργο Κερασοβίτη και το Δημήτρη Λουλέ, έναν καρδιτσιώτη κι έναν βολιώτη.

Δεν τον άφησαν το Γέρακα, ούτε να μας δώσει τη χειραψία του· κι ας ήθελε να μας αποχαιρετήσει ιδιαίτερα, τον κουνιάδο του και τους χωριανούς του. Τότε, στο νεκροθάλαμο της αγωνίας, μείναμε τρεις: Ο Οδυσσέας Σμέρδης, ο Βασίλης Τασούλης και ο γράφων.

Στο γυρισμό των εκτελεστών, ακούσαμε να διαλογίζονται μεταξύ τους και να λένε:

«Ήταν ένα βαρύ στέλεχος από τη Μπάνιτσα. Πολύ γερό καρύδι! Τον αποτελειώσαμε με τα μαχαίρια στο δρόμο, πριν φτάσουμε στον τόπο της εκτέλεσης...».

Νιώθαμε φρίκη!... Και περιμέναμε τη σειρά μας.

Πέρασαν τόσα χρόνια από τότε, και τα λόγια εκείνα των δήμιων αδελφοφάδων μου 'μειναν επιφύλακτα, και σα να τ' ακούω και τώρα στ' αυτιά μου, όταν μάλιστα κοιμάμαι αναπετιέμαι στον ύπνο και παρασθησιακά, νομίζω πως έρχεται ένας αιμοσταγής καννίβαλος νωματάρχης ο Στάθης όπως τον έλεγαν...

Κάθε φορά που παίρναν αγωνιστές για εκτέλεση, αυτός ήταν μπροστά.

Όμοιος χάρος, ζωντανός κι άγριος που θα μας έπαιρνε την ψυχή. Και όχι αυτός που λένε ότι, στέλνει ο θεός και είναι αόρατος.

Ερχόταν συχνά στην πόρτα του κελιού μας, των μελλοθανάτων και με το μαχαίρι στα χέρια, μας έβριζε και μας φοβέριζε... 'Ότι θα μας αποτελείωνε μ' αυτό και δε χαράμιζε σφαίρα για μας. Θα μας έκοβε κομματάκια, θα μας έπινε το αίμα... γιατί αυτός ήταν «εθνικόφρονος» έλεγε, κι εμείς «εαμοβούλγαροι»...

Εύχομαι, οι νέες γενιές να μη γνωρίσουν τέτοια ανθρωπόμορφα τέρατα και

τέτοιες καταστάσεις που ζήσαμε εμείς.

Να μη ξαναγίνει ποτέ εμφύλιος. Κι ας αγωνίζονται όλοι για την ειρήνη την αγάπη και τη συμφιλίωση ανθρώπων και λαών.

Όσο για τον ηρωικό Αποστόλη τον Γέρακα, το 1984, με την επίσημη αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, η Πολιτεία, απένειμε στη γυναίκα του Όλγα και στο γιο του Νίκο, έπειτα από 40 ολόκληρα χρόνια, δίπλωμα και μετάλλιο στον εκτελεσμένο αγωνιστή για την κολύτιμη πατριωτική του δράση!...

Γ. Δ. Μανάφας
(Συνέχεια στο επόμενο)

Δύο αγωνίστριες

Το «Ελεύθερο Πνεύμα» τιμά δύο ηρωίδες αγωνίστριες του λαού και της Εθνικής μας Αντίστασης.

1) Αποτίει ένα φόρο τιμής στην αιμνηστη δασκάλα Ευγενία Μαυροσκώτη από το Αιτωλικό. Ήταν από τις πρώτες στην Οργάνωση του ΕΑΜ Αιτωλοακαρνανίας, κι έγινε στέλεχος Λυτικής Στερεάς. Υποδειγματική ιδεολόγος, και πάντα πρωτοπόρα σ' όλους τους αγώνες. Το μεταβαρκιζιανό κράτος την απέλυσε από την Παιδεία και την κατόρθωσε. Έζησε στην παρανομία. Όταν τη συνέλαβαν τηνε βασάνισαν σκληρά.

Το Μάρτη συμπληρώθηκαν 8 χρόνια από το θάνατό της. Αιώνια της η μνήμη.

(Από το αρχείο του συγγραφέα Νίκου Γαλάζη)

2) Στο Τίτο Βέλλες της Γιουγκοσλαβίας πέθανε πρόσφατα η αγωνίστρια του ΕΛΑΣ και του Δ.Σ. Κωνσταντώ Γ. Πέγιου από το Νεστόριο Καστοριάς. Στα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης, αναδείχτηκε μέσα από τη φωτιά του πολέμου μια υπέροχη ηρωίδα. Ο αγωνιστής Χριστόδουλος Σωφρονάς συλλυκείται τον άντρα της φίλτατο Γιώργη Πέγιο.

Επαμεινώνδας Νίκας

Στις 23 Μάρτη, πέθανε από ανακοπή της καρδιάς, στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο νεκροταφείο Ζωγράφου ο εκλεκτός και προοδευτικός πατριώτης και παλιός αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης, Νώντας Νίκας, γνωστός στο Πανελλήνιο ως συνδημιουργός του μεγαλύτερου Πρακτορείου Μεταφορών στη χώρα.

Είχε γεννηθεί στο Βαριάμι της Ηλείου το 1913. Ήταν γερός μελετητής, ήμερος, γνωστικός, υπομονετικός, εξευγενισμένος και μειλίχιος άνθρωπος. Από τους πρώτους οργανώθηκε στο ΕΑΜ την περίοδο της Κατοχής και αγωνίστηκε με συνέπεια και πίστη στα ιδεώδη και αν-

θρωπιστικά ιδανικά του λαού μας. Διετέλεσε εξόριστος στη Μακρόνησο, και ήπια αγόγγιστα τα φαρμάκια των πατατρεγμών. Αγαπημένος αδελφός του αιμνηστου καθηγητή κι αξιωματικού επιτελάρχη της 13ης μεραρχίας του ΕΛΑΣ Γιώργη Νίκα, και θεός του προέδρου της Πανελλήνιας Ένωσης Εθνικών Διαμεταφορέων και ζωγράφου Κώστα Β. Νίκα. Το «Ελ. Πνεύμα» συλλυκείται βαθιά όλους τους προσφιλείς του και θα θυμάται πάντοτε το φίλτατο Νώντα, το λεβεντόκορμο κλάτανο της Ηλείου μες στην καρδιά της Αθήνας.

Ο καλλιτέχνης δε γυρεύει την αλήθεια, μα τη δημιουργεί.

Η ειρωνία της φύσης είναι ξεδιάντροπη, γιατί, αφού εξαντλεί τη δύναμη του ανθρώπου, του αφήνει τον κόθο.

Μάξιμος Γκόρκι

Στον καιρό της Επανάστασης, επικρατεί η σκληρότητα, η υπερβολή αλλά και το μεγαλείο...

Ταλεϋράνδος

Όταν μετατρέπεις εθνικοποιημένες επιχειρήσεις σε ανώνυμες εταιρίες, δωρίζεις σε μεγάλες εταιρίες επιχειρήσεις, και παραχωρείς μετοχές στο ιδιωτικό κεφάλαιο, ανοίγεις την πόρτα της ιδιωτικοποίησης, της σκληρής ταξικής διαπάλης, κι επαναφέρεις το μονοπωλιακό καπιταλισμό.

Αυτός ο ανεύθυνος κι αναξιοπρεπής αναθεματισμός σημαντικών κομμουνιστών ηγετών, μεγάλων επαναστατών που γνώριζαν και είχαν πολιτικούς δεσμούς με το Στάλιν, όπως ο Δημητρώφ, ο Τολιάτι, ο Τορέζ, ο Γκόντβαλντ, ο Χότζα και άλλοι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός.

Αλβάρο Κουνιάλ

(Γ.Γ.Κ.Κ. Πορτογαλίας)

Για μεγάλο χρονικό διάστημα, ο σοσιαλισμός στον οικονομικό τομέα λειτούργησε καλά στην ΕΣΣΔ και αλλού. Οι Σοβιετικοί έφτιαξαν τη δεύτερη σε μέγεθος οικονομία στον κόσμο, εξασφάλισαν καλύτερο επίπεδο ζωής και οκωσώδη καλύτερη διανομή των αγαθών, από αυτά που είχαν επί Τσάρου.

Τζων Γκαλμπραϊθ

(Από τους πιο κορυφαίους Αμερικανούς οικονομολόγους)

Το Πνεύμα με θέσεις κι ευθύνες

ΕΝΑΣ ΠΟΛΕΜΟΣ- ΤΟ ΟΝΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

**Μια Συνέντευξη
του Λάμπρου Μάλαμα
στηνεφημερίδα «Θεσσαλονίκη»
στις 12-2-91**

Πέντε καφτά ερωτήματα
της δημοσιογράφου Α. Τεντοκάλη

Πρώτη ερώτηση:

Κύριε Μάλαμα, φέρνει ευθύνη ο πνευματικός όσμος της ανθρωπότητας στο γεγονός ότι δεν ροήγαγε με το έργο του, την ιδέα της ειρήνης, όχι τόσο σαν αυτοσκοπό, όσο σαν υποτονική συμμετοχή στα κοινά και στη δημοσιοποίηση μηνυμάτων τέτοιων, που θα κάλυπταν και θα έστρεφαν τα ενδιαφέροντα των λαών σε έματα κουλτούρας;

Απάντηση:

Κάθε σας ερώτηση, γίνεται ξεχωριστή ριτική μελέτη. Απλά, σεβόμενοι το χώρο σας, θα σταθώ περισσότερο μόνο στην πρώτη. Αν και όλες έχουν στο βάθος μια χετική ενότητα.

Και βέβαια, πολλές ευθύνες βαρύνουν τους πνευματικούς εργάτες, σε όλες τις ναπτυγμένες και δήθεν πολιτισμένες χώρες της υφλίου, όταν δεν παίρνουν δηόσια θέσεις στα κοινωνικά δικά τους, αλλά και στα πανεθνικά προβλήματα.

Αν όμως κάνουμε εδώ ένα διαχωρισμό υτών των εφυών εργατών, στη στάση της του καθενός, στη θέση και στην ρνηση συμμετοχής τους στα κοινά, θα ιούμε πως εύλογα θα τους κατατάξουμε ε τρεις κατηγορίες:

Στους λόγιους, τους διανοούμενους και τους πνευματικούς ανθρώπους. Και οι ρεις μπορεί ν' αποτελούν στη βάση τους α ενότητα. Αλλά, ο λόγιος παραμένει άλλες φορές με μια δειλία κι αδιαφορία α τα κοινά, κλεισμένος στο γυάλινο όργο του, ή στο καβούκι του, έχοντας εν την ευαισθησία του στα επίκαιρα οβλήματα του συνόλου, χωρίς όμως να ίρνει ανοιχτά και όραστικά μέρος σ' ατά.

Έπειτα ο διανοούμενος που έχει βέβαια φώτιση και οξείαν αντίληψη στα πράγματα και στις εξελίξεις· όμως, μπορεί να συμμετέχει υποτονικά στα κοινά, και όχι απόλυτα ευσυνείδητα και αποτελεσματικά. Ο τύπος αυτός, εύκολα συμβιβάζεται, αλλοτριώνεται, και μπορεί για το συμφέρο του, να ανέχεται καταστάσεις με υπολογισμούς· και να απέχει.

Ενώ, ο πνευματικός άνθρωπος, που έχει πλήρη συγκρότηση από γνώσεις, με πολυμερή και πολύπλευρη μόρφωση, είναι ηθικά ακέραιος, και μάχεται για τα ιδεώδη των λαών και τα πανεθνικά συμφέροντα, συνδυασμένα με τη γενική προκοπή του λαού του. Αυτοστρατεύεται, αφοσιωμένος στ' ανθρωπιστικά ιδανικά και στο μέγα και πρώτο αγαθό, την Ειρήνη και την ευημερία του έθνους και της ανθρωπότητας. Είναι πάντα ταγμένος στην πρώτη γραμμή, στην αδιάκοπη πάλη για την αφύπνιση, τη διάπλαση της δημιουργικής συνείδησης του ατόμου και της κοινωνικής ομάδας, για το κέντρισμα των ανθρώπων στην αλλαγή της μοίρας τους προς το καλύτερο, και στο ανέβασμά τους σε υψηλότερες βαθμίδες του πολιτισμικού τους βίου.

Ο πνευματικός άνθρωπος συμμετέχει με όλη την ψυχή του στους αδιάκοπους αγώνες, γιατί, συμπονεί περισσότερο και συνυποφέρει με τη γύρω του τραγική πραγματικότητα και τον πάσχοντα κόσμο. Έχει πάντα συνειδητοποιημένη την τέχνη του λόγου, σαν αυτοσκοπό στη ζωή του.

Όλοι βέβαια, ή σχεδόν όλοι, οι αληθινά ταλαντούχοι λογοτέχνες, ποιητές ή ζωγράφοι, έδωσαν έργα για την Ειρήνη, κι έγιναν πολέμιοι του πολέμου. Όλοι πόνεσαν, πώιός περισσότερο και ποιός λιγότερο, για την ειρηνική επιβίωση του κόσμου, χωρίς να περιορίσουν την αυτονομία τους, ή την ελευθερία τους· ή με αυτοσκοπό, ή και χωρίς αυτοσκοπό· και δίχως να βλάψουν τ' άλλα τους έργα. Από τον Αισχύλο, το Σοφοκλή, τον Ευριπίδη, τον Αριστοφάνη, τον Λι Τάι Πέ, και πιο πριν, ως τους συγκαιρινούς μας, βοήθησαν τους λαούς και διαμόρφωσαν αντιπολεμικές συνειδήσεις.

Έτσι δημιούργησαν οι λαοί με πρωτομάχους και οδηγητές τους πνευματικούς ανθρώπους, τους αγωνιστές, το γιγάντιο παγκόσμιο Κίνημα της Ειρήνης. Και σή-

μερα βλέπουμε ξεσηκώματα μαζών ειρηνικά στους δρόμους, που απαιτούν την παύση του πολέμου στη Μέση Ανατολή.

Αλλά, δεν εισακούονται από τους πολεμοκάπηλους, που ανάβουν τους πολέμους, γιατί, ο ιμπεριαλισμός διατρέφεται απ' αυτούς· δεν μπορεί να ζήσει χωρίς πολέμους. Γι' αυτό, κάνει το παν και με όλα τα μέσα, να διχάζει, να διασπά και να διαιρεί τον πνευματικό κόσμο.

Κατορθώνουν οι σκληρές πολεμοχарες ολιγαρχίες, για την πανούκλα την κερδοσκοπία τους, να μην υπάρχει πνευματική ενότητα, σε μικρές και μεγάλες κοινωνίες. Για να τις υποτάσσουν ευκολότερα και όπως θέλουν, σε όποια μορφή οικονομικής δουλείας.

Έτσι και πολλοί λόγιοι και διανοούμενοι, που μπορεί να συμμερίζονται τη φρίκη του πολέμου και να συμπονοούν τα θύματά του, δεν έχουν όμως όλοι ψυχή δυνατή να εκτεθούν, με θαρραλέες απόψεις και θέσεις, σ' έναν τίμιο αγώνα, όπως κάνουν οι πνευματικοί άνθρωποι, υπέρ της ειρήνης και της κατάργησης του πολέμου, με το γραφτό και τον προφορικό τους λόγο, και με τη ζωντανή τους παρουσία. Οι πρώτοι αρκούνται και στην «έντιμη» σιωπή τους, ή στον αυτοσκοπό «της τέχνης για την τέχνη» και όχι η τέχνη για τη χρησιμότητα και την ωφελιμότητα των ανθρώπων.

Ας μη λησμονούμε λοιπόν, πως, όλες και οι τρεις κατηγορίες που αναφέρουμε, θεωρούνται στρατευμένοι. Ακόμα και όσοι διακηρύττουν την τέχνη «έξω από την πολιτική»... κάνουν οπωσδήποτε μια πολιτική· πολιτική αρνητική. «Η άποψη αυτή, είναι μια πολιτική θέση», όπως πίστεψε κι έγραψε κι ένας σύγχρονος κατ' εξοχήν αισθητικός της Δύσης, ο Τζωρτζ Όργουελ.

Για την κοινωνική τέχνη, δεν υπάρχουν δυο μέτρα και δυο σταθμά. Ο Γερμανός συγγραφέας Γκύντερ Γκρας είχε πριν από χρόνια δηλώσει και τούτο, ότι:

Δεν έχει αξία να είναι κανείς συγγραφέας ή ποιητής, και να μην αγωνίζεται να κάνει τους ανθρώπους ν' αλλάξουν τη μοίρα τους. Είναι γνωστή και του Μπέρτολτ Μπρεχτ η διακήρυξη:

«Κάνε την τέχνη σου όπλο και πρόχωμα και μέσο και δικάζε και μαστίγωνε αλύπητα με το τραγούδι σου».

Μυριοκόπητο παράγγελμα, όραμα κι ό-

νειρο, έμεινε από τ' αρχαία χρόνια το γνωστό:

Αν κυβερνούσαν οι σοφοί και οι ποιητές τον κόσμο, ή ανθρωπότητα θα ήταν απαλλαγμένη από πολέμους, πείνες και δυστυχίες.

Γιατί, οι χρυσοκάθαροι πολεμοκάπηλοι, κουβαλούν τον πόλεμο μέσα τους «όπως τα μαύρα σύννεφα τις θιέλλες», έλεγε ο Ζαν Ζωρές.

Εθνική ή διεθνής συνείδηση:

Δεύτερη ερώτηση:

Εν όψει του πολέμου, ο ρόλος του πνευματικού ανθρώπου είναι να εμπυζώνει την εθνική συνείδηση και μέσω αυτής το αγωνιστικό ένστικτο των λαών, ή να προτείνει τη συναδέλφωση και την ειρήνη πέρα από σύνορα.

Απάντηση:

Ο ρόλος του πνευματικού ανθρώπου δεν επικροτεί ποτέ, τους επιδρομικούς, ληστρικούς και άδικους πολέμους. Υπηρετεί την εθνική συνείδηση, μόνο σε αμυντικούς και απελευθερωτικούς επαναστατικούς πολέμους. Το μήνυμά της πανανθρώπινης αδερφοσύνης και ειρήνης, ασφαλώς το έχει ενστερνισμένο, το διακηρύττει και το διαδίδει πάντοτε στα κέρατα της οικουμένης.

Τρίτη ερώτηση:

Υπάρχει συλλογικό ασυνείδητο, πώς, τότε, και από ποιούς καλλιεργείται· και ποιά είναι η ευθύνη των πνευματικών ανθρώπων, να κατευθύνουν παρεμβαίνοντας στον κρατικό μηχανισμό, διαμόρφωσης της κοινής γνώμης.

Απάντηση:

Εν όψει μεγάλου και αφανιστικού πολέμου, όπως στον σημερινό της Μέσης Ανατολής, υπάρχει ίσως ένα μικρό ποσοστό ατομικιστικής, όχι συλλογικής ασυνειδησίας. Είναι οι μικρόνοοι κι ακαλλιέργητοι ανθρωπάκοι, που ζουν σε μόνωση και αδιαφορία, για το τι γίνεται γύρω τους. Είναι οι τύποι που βρίσκονται σε διανοητική αποχαίνωση, που δεν ενδιαφέρονται και δεν συναισθάνονται τις καταθλιπτικές για το σύνολο δυστυχίες κι ολέθριες καταστάσεις. Η ευθύνη, δεν βαρύνει τους πνευματικούς ανθρώπους που αγωνίζονται με τιμότητα και ανιδιοτέλεια, με όποιες δυνατότητες μπορούν, για τη διαφώτιση των αμόρφωτων και αποχτηνωμένων ατόμων.

Οι ευθύνες πρέπει να καταλογίζονται

τις υπεύθυνες κρατικές και πολιτικές ε-
ρουσίες. Γιατί αυτές επιπλέον σαν «δύ-
αμη του ισχυροτέρου» που 'λεγε κι ο
ρωκράτης στην Απολογία του... για «το
ου κρείττονος συμφέρον».

'Αλλωστε, η διάπλαση της όποιας συ-
είδησης στην κοινή γνώμη, σε συστήμα-
που δεν υποστηρίζονται οι πνευματικοί
νθρωποι, γίνεται ανάλογα, από δική τους
ρωτοβουλία και με δικές τους θυσίες.
Γίνεται από την αγωνιστική, συγγραφική
και εκδοτική παραγωγή τους, κύρια με τα
βιβλία που μπουκοτάρονται από τα σύγ-
χρονα εμποροτεχνολογικά μέσα, να μη
διαβάζονται και να μένουν στο περιθώριο.
Όπως στη χώρα μας το 78% του πληθυ-
μού μας δεν έχει διαβάσει ποτέ, ούτε
να βιβλίο· και το 20% είναι αναλφάβη-
ρι.

Πάντως, οι πνευματικοί αγωνιστές πα-
εμβαίνουν όπως μπορούν. Γιατί, αν δεν
πήρχαν αυτοί και τα βιβλία τους, «η
νθρωπότητα θα ήταν (όπως έλεγε κι ο
υζαντινός λόγιος Βησσαρίων) μια απέρα-
τη ζούγκλα θηρίων».

Ερώτηση τέταρτη:

Υπάρχουν συγκεκριμένα δείγματα συμπεριφο-
άς ή πτώσεως των αξιών, που προμηνύουν
ην έκρηξη ενός πολέμου και μετά απ' αυτόν
αρουσιάζονται νέες αξίες και νέα ηθική;

Απάντηση:

Οι πτώσεις των αξιών, έφτασαν στο
αμηλότερο σκαλί από «του κακού τη
κάλα» που μας έκρουε τον κώδωνα κι ο
λαλαμάς ακόμα από τη δική του εποχή.
Πλήρη ασέβεια και άρνηση των πνευ-
ματικών και ηθικών αξιών, προκαλεί και
ους πολέμους και μας φέρνει στο χείλος
ου γκρεμού και σε βάραθρα αφανισμού.
Ο άδικος πόλεμος που ισοπεδώνει τις α-
ίες, δε γεννάει καινούριες. Νέα ηθική
αι νέες αξίες, αναδειχνονται μόνο έπειτα
πό δίκαιους κι επαναστατικούς πολέμους.

Ερώτηση πέμπτη:

Κύριε Μάλαμα, οι πνευματικοί άνθρωποι του
δισμού έχουν διεθνή ή εθνική συνείδηση, η
ρχνη ενώνει φυσικά, αλλά υπάρχει πράγματι
δινη γλώσσα;

Απάντηση:

Οι πνευματικοί άνθρωποι έχουν και ε-
νική και διεθνή συνείδηση και με την
λοποιοητική κοινωνική τους τέχνη, λυ-
ώνουν συχνά τις ψυχές, φέρνουν τον
νθρωπο στο σωστό προορισμό του κι

ευεργετούν την κοινωνία. Κι όταν υπάρ-
χουν κοινές συντεταγμένες ιδανικών, υ-
πάρχει και κοινή γλώσσα, για τα κοινά
συμφέροντα.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, την ανεκτίμη-
τη προσφορά τους, τη σφραγίζουν με υ-
περάνθρωπη δουλειά, πολύτιμη παρακατα-
θήκη για το ανθρώπινο γένος, ή την κα-
θαγιάζουν με το αίμα τους!

Φλεβάρης 1991

Σημείωση:

Στα παραπάνω ερωτήματα απάντησαν ταυτόχρο-
να με τον Δ/ντή της Περιοδικής μας Επιθεώ-
ρησης στην κ. Τεντοκάλη (της εφημερίδας
«Θεσσαλονίκη») στις 12.2.91 και οι παρακάτω
συγγραφείς:

- Γ. Θ. Βαφόπουλος, ποιητής
- Ν. Μπακόλας, πεζογράφος, δ/ντής ΚΘΒΕ
- Κ. Ζουράρης, πολιτειολόγος
- Χ. Τσολάκης, καθηγητής Πανεπιστημίου-
Παιδ. Τμ/τος
- Ζ. Παπαδημητρίου, καθηγητής Πανεπιστη-
μίου Κοινωνιολογίας

Όσοι λένε κι ακούνε συκοφαντίες, εί-
ναι για κρέμασμα. Οι πρώτοι απ' τη
γλώσσα, οι δεύτεροι απ' τ' αυτιά.

Πλαύτος

Εμείς θέλουμε να πετύχει οπωσδήποτε
η περεστρόϊκα του Γκορμπατσόφ.

Τζωρτζ Μπους

(Πρόεδρος ΗΠΑ)

«...Ο Γκορμπατσόφ ενέργησε με ιδιαίτε-
ρο ζήλο για ν' ανατρέψει την κληρονο-
μιά του Συμφώνου Βαρσοβίας, μαζί με
την πυρηνική του διάσταση, που κατεί-
χαν κεντρική θέση στην ευρωπαϊκή πολι-
τική της Μόσχας. Εκμηδένισε έτσι τη
λογική που ενέπνεε της πρωτοβουλίες της
Μόσχας στον έλεγχο των εξοπλισμών και
το αμυντικό δόγμα...».

Κόιτ Ντ. Μπλάκερ

(Καθηγ. Παν. Ν. Καλλιφόρνιας)

Το να καταγγέλεις τον αδηφάγο δεσπο-
τισμό, το ν' αποκαλύπτεις την έκφυλη
πολιτεία του, το ν' αποδείχνεις τη στυ-
γνή και αδίσταχτη κερδοσκοπία του, το
να στιγματίζεις την απaráμιλλη υποκρι-
σία του, είναι εντελώς αναποτελεσματικό,
αν δε θίξεις το ιδεολογικό υπόβαθρο που
εκτρέφει τα φαινόμενα αυτά.

Μιλτιάδης Καρπέτας

(Δικηγόρος-Αθήνα)

Κρίσεις για την τέχνη

Πυρήνες

Του Δημήτρη Α. Δημητριάδη

- Όταν κατεδαφίζουμε το λόγο, αυτόματα κατεδαφίζουμε και τη σκέψη.
- Ο λόγος είναι λόγος μόνο όταν έχει αντίκρισμα, μόνο όταν μπορείς να τον ακολουθείς και να τον υπερασπίζεις με έργα, με ζωή.
- Η άσκηση κριτικής προϋποθέτει την ειλικρίνεια της παιδείας και της ανάγνωσης, εκτίμησης της νοστοροκίας που συνυπάρχει με το θάρρος και την ανάγκη.
- Μην τα βάζετε με τον καθρέφτη της κριτικής, επειδή δεν σας αρέσει αυτό που βλέπετε μέσα του. Δείχνει ό,τι υπάρχει.
- Η τέχνη είναι περιπέτεια, μια περιπλάνηση από σημείο σε σημείο, από το σκοτεινό στο έντονο, από την κραυγή της σημασίας στη σιωπή που την κυκλώνει. Μια περιπλάνηση, που οδηγεί σε απρόοπτους ειρμούς και νοήματα.
- Το έργο τέχνης συλλαμβάνεται, κιοφορείται, γεννιέται, και ζει προκλητικό και παράδοξο έξω από το χρόνο.

Ενδοσκοπήσεις γενικόλογιας

- Δεν υπάρχει ειθεία γραμμή, ούτε ειθεία μέτρηση στις πράξεις της σιωπής. Όλες οι πράξεις της κατευθύνονται προς την ίδια, όπως γυρίζει ο τροχός και ο κλανήτης.
- Η κραυγή της σιωπής σκίζει τον κόσμο σε κομμάτια.
- Πάντα θα υπάρχουν οι άλλοι, οι συμπαιρισκόμενοι στο όνειρο, οι αποδείξεις της υπαρξής τους, δέκτες με τις ίδιες χωροχρονικές συνθήκες, οι «συνένοχοι».
- Όσοι ζήτησαν την απόλυτη παρθενιά των υπάρξεων και του κόσμου, εκείνοι όποι ένωσαν διαρκή τη νοσταλγία του απόλυτου και καταστράφηκαν προσπαθώντας ν' αγαπήσουν, μόνο αυτοί μπορούν να καταλάβουν την πραγματικότητα της εξέγερσης και την αληθινή της μανία.
- Για όλα υπάρχει ένα πέραςμα, μια γέφυρα, με όλα εκείνα που βρίσκονται στην απέναντι όχθη.
- Ρώτησαν ένα φτωχό, πώς ζούσε. Απάντησε: «Σαν το σακούλι, ολοένα λιγοστεύοντας».
- Ποιάς πόλεμος δεν είναι εμφύλιος;
- Συνείδηση μεν, συγκίνηση δε.
- Αλίμονο στους λαούς που χρειάζονται ήρωες για να επικτήσουν.
- Όσο περισσότερο εξελίσσεται ο ρόλος της τύχης, τόσο περισσότερο η εξουσία λέει ότι είναι μοναδική.

Ποτέ το έθνος δεν διαστρέφει τη γλώσσαν του, χωρίς να διαστρέφει τη παιδείαν του.

Η ασυνταξία της γλώσσης, συνοδεύει πάντοτε την ασυνταξία των εννοιών.

Αδ. Κοραή

Στάθης Γρίβας: «Ανοιχτή Γραμμή».

Ποιήματα σελ. 46. Αθήνα.

Γράφει ο Νίκος Γαλάζης

Αγωνιακή η καταβολή του ποιητή, πάνω στα συμβαινόντα του σύγχρονου παραλογισμού. Ευρύτερη αντιμετώπιση σε λυρικό πλαίσιο, δίχως τους συνήθως σμένους γλυκερούς που κυριαρχούν στη νεότερη ποιητική κατάθεση απ' τους «μεγάλους» μας. Πριμοδικτική θωρήση, υπαρξιακή ενατένιση, χρωματική διάθλαση στα μαρμαρωμένα όνειρα της καθημερινότητας. Καλειδοσκοπική προβολή ποιητικών εικόνων. Άγρια συνείδηση ο Γρίβας, στοχαστικός κι απόκοσμος γοητεύει στην περιδιάβαση της εσωτερικής του διάθραξης. Γνήσια κι αφιμίθωτη παρουσία, αρσενική που συνθέτει τα ορατόρια της θμικής του εμπέλειας. Ο λόγος αδρός. Κατά την ταπεινή μου γνώμη αλλέζει με τα κεφάλαια «Εποχή, Νόμος, Θέατρα, Πατριόδα, Αρχηγός, Ιστορία, Δίκαιο, Νοτιάς», προδίδουν στόμφο, πράγμα που δεν είναι στις προθέσεις γνήσιου ποιητή όπως ο Στάθης Γρίβας.

Έλικας Σηπλιωτοπούλου:

«Ροές Κρινανθών», ποιήματα, Αθήνα '89.

Γράφει ο Τάκης Νατσούλης

Με γνήσιο και πηγαίο λυρισμό, αυθόρμητο, απροσποίητο και ανεξάντλητο, μας πρόσφερε περιτεχνούς στίχους με την καινούρια της ποιητική συλλογή η ΕΣ.

Η αγάπη, ο έρωτας και οι νοσταλγικοί στοχασμοί είναι το γνώρισμα που έχει φιλιώσει, κατά κόπο τρόπο, μόνιμα στις σελίδες του βιβλίου της αλλά και στα ματαμένα φυλλοκάρδια της.

Μακάρι όμοια κι άλλοι, με τέτοια εντυπωσιακή συνέπεια, σε ολοφάνερες στράτες νυχτοήμερα να συμπορεύονται, στην άφραρτης αλήθειας το δοξολόγημα.

Στου τέτοιου χρέους το προσκλητήριο, δεν παράμεινε αστράτευτη η Έλικα Σηπλιωτοπούλου. Δεν παρασύρθηκε από ασυνάρτητους εκφραστές ιδεολογικών συγχύσεων δεν έπαιξε το ρόλο του ψυχρού κι αδιάφορου παρατηρητή και δεν ξεστράτισε απ' το σωστό δρόμο: Να ένα ποιητικό της δείγμα:

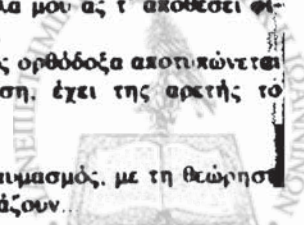
Όταν

Τα λοιλοείδια κουν' ξερά κάποτε, πρόσφεραν χαρά, περισσότερα μιας αγάπης που έλαμψε μες τη ζωή, σαν κολύμβος αγάτης... Όταν η αυλαία πέσει... των ματιών σβηστεί τ' αστέρι, δίπλα μου ας τ' αποθέσει φέλου μου, πιστού το χέρι...

Κάθε αράδα έμμετρη, όπως ορθόδοξα αποτιμώνεται μ' αληθοφάνεια κι υπόσταση, έχει της αρκετής το γνώρισμα.

Κατά συνέπεια:

Μονάχα ο ανυπόκριτος θαυμασμός, με τη θωρήση και την παρουσίαση ταιριάζουν...

Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία

Κριτικές Σημειώσεις και Αξιολογήσεις

Από τον Λάμπρο Μάλαμα

«Κάνω κριτική δημιουργώντας
και όχι ψάχνοντας να βρω λάθη».
Μιχαλάγγελος

«Λίγοι άνθρωποι είναι τόσο έξυπνοι,
ώστε να προτιμούν την ωφέλιμη κριτική,
από τη βλαβερή κολακεία».

Λαροσφουκά

**Αλέκου Χρυσοστομίδη: «Οχύρωμα Φω-
τός».** Αθήνα '90, Εκδ. «Σμυρνιατώκη»,
σελ. 48.

Είναι το 24ο βιβλίο του γνωστού κερασι-
νώτη ποιητή και λογοτέχνη, παλιού ηθοποιού
κι έξοχου ευθυμογράφου.

Με αστείρευτη, δυναμική έμπνευση, πλούσιο
απόθεμα εμπειριών, ηθικό φιλοσοφικό υπόβα-
θρο, με βαθιά επίγνωση και συναίσθηση του
ανθρώπινου πεπρωμένου, συνθέτει ο Χρυσοστο-
μίδης και τούτη την ποιητική του συλλογή.
Κάνει τον πόνο του για κοινωνικές αδικίες,
μέσο και όπλο και μαστιγώνει μ' επιγραμματι-
κούς και δηκτικούς στίχους τα αίτιά τους. Ε-
νώνει συμβολικά και ρεαλιστικά τη γνώση με
το συναίσθημα, την κραυγή με το στοχασμό,
την ανάγκη της λύτρωσης με την αισθητική
επιτυχία του είδους της τέχνης.

Γενικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ποι-
ητή, είναι: η λεπτή ειρωνία, η άμεση απήχη-
ση, η υποβλητική ενέργεια και η αναγεννητι-
κή χροιά των εικόνων του· είναι και το δρα-
ματικό στοιχείο που κυριαρχεί με συμπόνια σε
αδυναμίες και πάθη, κοινωνικά και ηθικά κα-
κά, που δημιουργούν οι πονηροί δαίμονες κι
«εφιάλτες» και τα εκθέτει ο ποιητής με θέλη-
τρα τέχνης και τεχνικής, σαν καινοτόμος με
πρωτοτυπία, ψυχολογία, ακόμα και σατιρικό
κεντρί.

Ο Χρ. έχει καρδιά σα ματωμένη άνοιξη και
λεύτερο μυαλό ξυράφι. Έχει τη δική του τε-
χνοτροπία και στην ποίηση, κι επισημαίνει με
τον λιγόλογο και ουσιαστικό του στίχο, μεγά-
λα κοινωνικά προβλήματα. Το κάθε ποίημά
του έχει τη γεύση του παλιού αδρού και γλυ-
κού κρασιού. Γι' αυτό το κάθε έργο του, έχει
τη δική του αξία κι επιτυχία και θα ζήσει.

P.E. EASTERLING - B.M.W. KNOX

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ**

**Μετάφραση: Ν. Κονομή -
Χρ. Γριμπά - Μ. Κονομή
Έκδοση Δημ. Ν. Παπαδήμα '90**

Η Λογοτεχνία των αρχαίων Ελλήνων είναι
ένα μοναδικό φαινόμενο στην ιστορία της πα-
γκόσμιας λογοτεχνικής παραγωγής, αξιοσημεί-

ωτη για την πρωτοτυπία της και την επίδρασή
της, κυρίως στη λογοτεχνία της Ευρώπης.

Η μετάφραση στα ελληνικά της «*Ιστορίας
της αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας*» των E.E.
EASTERLING και B.M.W. KNOX είναι ένα
σημαντικό γεγονός. Πρόκειται για μια πλήρη
και συστηματική εργασία που πρωτόβγαλε το
Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ (1985). Για τη
σύνθεση του έργου, οι συγγραφείς P.E. EA-
STERLING και B.M.W. KNOX επιστράτευαν
τους πιο ειδικούς σε όλους τους τομείς της
αρχαίας ελληνικής φιλολογίας, του αγγλο-σα-
ξωνικού κόσμου. Η πρώτη είναι καθηγήτρια
της αρχαίας ελληνικής φιλολογίας στο UNI-
VERSITY COLLEGE του Πανεπιστημίου του
Λονδίνου. Ο δεύτερος είναι αμερικανός κλασι-
κός φιλόλογος, που δίδαξε επί πολλά χρόνια
στο Πανεπιστήμιο του HARVARD και διετέ-
λεσε και διευθυντής του Κέντρου Ελληνικών
Σπουδών της ίδιας πόλης στην Ουάσιγκτον. Η
μετάφραση έγινε από τον ακαδημαϊκό, καθηγη-
τή της κλασικής φιλολογίας του Πανεπιστη-
μίου Θεσσαλονίκης κ. Νίκο Κονομή που είχε
και την επιμέλεια της έκδοσης.

Ο ογκώδης τόμος (σελίδες 1150) προσφέρει
μια συνοπτική εξέταση της ελληνικής λογοτε-
χνίας από τον Όμηρο ως το τέλος της περιό-
δου του ελληνο-ρωμαϊκού πολιτισμού τον 3
μ.Χ. αιώνα.

Ο εκδ. οίκος του Δ. Παπαδήμα συμπλήρωσε
30 χρόνια ευδόκιμη, ευσυνειδητή, εγκυρότατη
και πλούσια εκδοτική συνεισφορά στην ελλη-
νική γραμματεία, στον εκπαιδευτικό, και γενι-
κότερα στο μορφωτικό τομέα. Ο Δ.Π. έχει την
έμφυτη κλίση, το ζήλο και την αρετή, όχι
μόνο σα διανοούμενος, παρά και σα μερακλής
εκδότης, να διακατέχεται από το ευγενικό πά-
θος, για τέλειες εκδόσεις, πολλές φορές και με
υπέριπτες ουσίες. Έτσι και με το πολυσέλιδο
έργο της «*Ιστ. της Αρχ. Ελλ. Λογοτεχνίας*»
ξαναζωντανεύει, αντρώνει και διαδίδει και στη
χώμα μας από εμβριθέστερες σκοπιές και ανα-
λύσεις, μορφές του κλασικού πνευματικού μας
πολιτισμού.

Ο Παπαδήμας ανέλαβε με ηθικό ανάστημα
και υπευθυνότητα το συγγραφικό αυτό μέγεθος
και τον περασμένο Δεκέμβρη με επίσημη και
ειδική τελετή το πρόσφερε στο καλλιεργημένο
αναγνωστικό κοινό, σαν εκδοτικό επίτευγμα

μνημειακό. Είναι πράγματι ένας άθλος που οριοθετεί πολλών αιώνων πλούτο, από την προγονική μας λογοτεχνία, την τόσο πολύτιμη κληρονομιά. Το πολύμοχθο αυτό βιβλίο μεταγλώτισσε κι επιμελήθηκε ο ακαδημαϊκός και καθηγ. Πανεπ. Ν. Κονομής και ο καθηγ. Χρ. Γριμπάς.

Αξιέπαινοι οι ξένοι συγγραφείς που καταπαύστηκαν με τόση αγάπη κι επιχείρησαν και πέτυχαν μια εταστικότερη κριτική διείσδυση κι ανατομία στα έργα των αρχαίων μας προγόνων και συγχαρητήρια στον Δημ Παπαδόημα

Χαρίλαου Μηχιώτη: «Γη Πατρώα».

Έκδ. «Κασταλλία», Σταδίου 33, σελ. 94, μ' έγχρωμες φωτογραφίες τοπίων, από το Βελούχι.

Υπέροχος συγγραφέας, δημοσιογράφος κι εκδότης ο Μηχιώτης, παλιός και διακεκριμένος αξιωματούχος της παιδείας και της Εθνικής Αντίστασης, με πλούσια σχολικά κι εγκυκλοπαιδικά επιτεύγματα, με τον οίκο του «Κασταλλία» διέπρεψε σαν εκδότης σε δύσκολους καιρούς. Τούτο το βιβλίο του το αφιερώνει στη γενέτειρά του, το Νεοχώρι-Τυμφορησταύ-Φθιώτιδας, άσχετα, αν η καταγωγή του είναι από το Μαυρίλο-Ευρυτανίας Πιστός στου Ομήρου, τη διαπίστωση και το αξίωμα ότι δεν υπάρχει τιμιότερο, αγιότερο και γλυκύτερο στον άνθρωπο, από την πατρίδα του (μικρή και μεγάλη). Από τη μικρή πατρίδα που λατρεύει μικρός, ξεκινάει κι απλώνεται κι αγαπάει τη μεγάλη μάνα την «πατρώα γη» όλου του λαού. Ο Χ. Μ. προσφέρει το βιβλίο του, σαν μια ευλαβική κατάθεση και παρακαταθήκη αξιών, σαν ένα λαμπρό κοινωνικό και αγωνιστικό σύνολο, με ζέχωση ιστορική και φυσιογνωμική υπόσταση, ανάμεσα στα ηρωικά ορεινά χωριά της Ευρυτανίας, που είναι ο πνεύμονας και τ' οξυγόνο της Ελλάδας. Περιγράφει με περισσή αγάπη, καημούς και όνειρα, επιστρέφοντας στο γέρμα της ζωής στον τόπο της αφετηρίας του (όπως κάθε ταξιδεμένη ψυχή επιθυμεί) όλη την εθιμοτυπική και υπαρξιακή πορεία κι εξέλιξη του χωριού του. Ο Μ. σαν καπετάνιος Συντάγματος του ΕΛΑΣ Φθιώτιδας, τονίζει με πολλά βιβλιογραφικά στοιχεία-ντοκουμέντα ότι, το Νεοχώρι και οι κάτοικοί του δυναμικοί πατριώτες διαδραμάτισαν στα χρόνια του 1821, στο Β' Π. Πόλεμο και στην Εθνική Αντίσταση, σημαντικό ρόλο με πολλές θυσίες στο βιομό της λευτεριάς και της εθνικής ανεξαρτησίας. Ο σ. κατατοπίζει για την όλη εξελιχτική πορεία και παράδοση, τους αγώνες επί αγώνων που έκανε ο λαός μας αυτός, από τις αρχαίες καταβολές του, με Αιτωλούς και Δόλορες κι Ευρυτάνες από το 27 π.Χ. μέχρι σήμερα για την επιβίωσή του και την προκοπή του. Αναφέρει και τους Μυρμιδόνες, τους Δρύορες και τους Πελασγούς, όταν

πρωτοκατοίκησαν στον κάμπο της Σπερχειάδας. Τέλος και το έργο τούτο του Μηχιώτη που το χαιρείται από κάθε πλευρά ο αναγνώστης, είναι υπόδειγμα για μίμηση. Άξιος ο μισθός του. Όλ' η Ρούμελη πρέπει να σεμνύνεται ιδιαίτερα γι' αυτόν και για την προσφορά του.

Δημήτρη Κακαβελάκη: «Άβυσσος».

Κολλάρος '87, σλ. 70. Με ποιητική ανάλυση του καθηγ. Γ. Μπαμπινιώτη.

Ο Δ. Κακαβελάκης, είναι μια εξέχουσα φυσιογνωμία στην πρωτοκοριακή ποιητική γραμματολογία

Αντλεί και μεταοισιώνει το υλικό του κατ' ευθείαν από την αλλοτριωμένη, μηχανιστική, διχαστική κι ανάστατη ζωή της εποχής μας. Στιγματίζει με καιριο και ρομαλλό εκφραστικό τρόπο, τα ύκουλα και συνομοωτικά ολιγαρχικά συμφέροντα, των μισανθρώπων και σκοτεινών εγκεφάλων της ανθρωπότητας.

Παλαίμαχος στη δημοσιογραφία ο Κ. στην οργάνωση βιβλιοθηκών, σε σημαντικές πνευματικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Έχει γράψει και θέατρο με το ψευδώνυμο Δ. Λευκορείτης. Έχει εκδώσει συλλογές με ποίηση μοντέρνας γραφής. Ιδιαίτερα, εκφράζεται με το στίχο, σαν μια καταπληγωμένη από τις κοινωνικές και πολιτικές αδικίες ποιητική ψυχή, σαν ένας ευπαθής δέκτης και πομπός θλιβερών καταστάσεων του τραγικού μας περιγυρου.

Στην ποίηση, δείχνει πάντα, ένα εκρηχτικό υφαιστέιο, που η λάβα του, θέλει να κατακάψει, να σαρώσει και να ξεπλύνει τις ασκήμιες, τις αρρώστιες και τις δυστυχίες του σύγχρονου άψυχου κόσμου. Πάντα με αντιπολεμικό πνεύμα στιγματίζει με τσεκουράτες λέξεις, με ιδιόρρυθμη, πεμπουσιακή μορφική γραφή, τις αμοραλιστικές εκτροπές των «ιθυνόντων» που γίνονται σε βάρος των άτυχων από ηγεσίας λαών. Ο δυναμικός ποιητικός του οίστρος, ακολουθεί ένα συμπαντικό αγκάλιασμα του τύπου Νερούνα και Μαγιακόφσκι, με γεωμετρικές διαστάσεις και προεκτάσεις βαθιών ποιητικών νοημάτων του κολυτάραχου βίου. Μια τέχνη που υποδηλώνει στιγματιστική κριτική ανάλυση, της δολοφονικής πρακτικής του κολυδαίδαλου, πολύπλαγκτου κι ολέθριου κόσμου. Μια τέχνη που έπρεπε να είχε βραβευθεί, και μόνο για τη δυνατή μηνιματοφόρα γραφή της, και την πρωτότυπη μορφική εκφραστική της. Ο τίτλος του βιβλίου τα υπονοεί όλα.

Παναγιώτη Παπασταύρου: «Η Ελλάδα

του Αιτωρωμού». Έκδ. «Δωδώνη», Αθήνα '90, σελ. 162.

Μετρημένη κι απολαυστική πεζογραφική τέχνη με διάχυτο πατριωτικό αίσθημα, με ομορφιά και γοητεία λόγου, με κομψό κι ελκυστικό ατομικό ύφος.

Να ένας πρωτόγνωρος κι αληθινός λογοτέχνης, που με τον παραπάνω τίτλο, προσφέρει 28 μικρά αφηγηματικά κείμενα, που σ' αιχμαλωτίζουν με άριστα μέτρα, απλά, όμορφα και στρωμένα λόγια, μες από μια πορεία βιωματικής ζωής έντονου ψυχισμού, με υλικό του τόπου του, του χωριού του, αλλά και της Ελλάδας. Δεν ενδιαφέρει από πού είναι, και για ποιόν τόπο γράφει. Ο Π.Π. είναι ο ανώνυμος λαός, είναι ο πανέλληνας. Γιατί, τόπος του είναι η ύπαιθρη χώρα, η ματοποτισμένη, η ορφανή στα μεταπολεμικά χρόνια, η εγκαταλειμμένη, και ρημαγμένη. Αρετές του, η τοπολατρία, ο καημός, η νοσταλγία.

Ένα έργο που ξαναζωντανεύει μορφές και μνήμες. Πλαίσιο δράσης, μεμονωμένων και συλλογικών ηρώων, ένα χωριό της Ηπείρου, που αντιστοιχεί για κάθε άλλο. Τα συγκινησιακά του βιώματα, είναι από το παρεθλόν, την ήσυχη, μα κι αγωνιστική ζωή, την Κατοχή και την απελευθέρωση. Η εξαιρετική κι αβίαστη αφηγηματική του ικανότητα, γεμίζουν τις διηγήσεις του με αντιπολεμικά και ειρηνιστικά μηνύματα. Έτσι γίνονται τα καλά βιβλία, από περίσσεμα καρδιάς κι αγάπης για την πατρίδα, το λαό και τη ζωή. Πέρα από τους τζιντζιλο-μόδιους της σαχλομοντέρνας αργκολογίας αθηναίων συγγραφέων, της επιτήδειας φατριαστικής διαφήμισης, της αισχρής συναλλαγής και κακοποίησης της δημοτικής μας γλώσσας. Ο κ. Παπασταύρου με το πρώτο του βιβλίο, τους δίνει ένα μάθημα, για υγιεινό κι ωφέλιμο γράψιμο. Οι κάποιες λεκτικές του επαναλήψεις, δικιολογούνται από την ποιητική διάθεσή του και για την πιότερο τονισμένη έμφαση, το ρυθμό που αποδίνει στην πηγαία κι ανεπιτήδευτη προσωπική και συναισθηματική του έκφραση· καθώς και στις δραματικές σκηνές που ξετυλίγει, περιγράφοντάς τες με τόση ζωντάνια. Ο Π. κερδίζει ευθύς τον αναγνώστη με τις αναμνήσεις και το νόστο για τα παλιά και ωραία έθιμα του απλού λαού μας.

Από τα ηθογραφικά, και λαογραφικά του κείμενα, απεικονίζεται η φτωχιά και μικρόχαρη ζωή των ορεσίβιων και των πληβείων, με αφομοιωμένη, άψογη και ομαλή γλώσσα. Ο κ. Π. Παπασταύρου μας έδωσε ένα ζηλευτό βιβλίο και περιμένουμε κι άλλα.

Θανάση Παπαθανασόπουλου: «Διγενής

Ακρίτας». Εκδ. Μελεάγρος, Αθήνα '90, σελ. 694.

Δίκαια μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς το ποιητικό τούτο έπος του γνωστού λογοτέχνη, έργο μεγάλης πνοής και απαραλλήλιστης συνθετικής δύναμης για ποιητικές δημιουργίες των ημερών μας. Παρατάσσονται 1080 οχτασύλλαβοι ραψωδιακοί στίχοι, μ' ένα ιδιότυπο και ιδιωματικό, εξαιρετο γλωσσάρι.

Αλλά και μια πεζή περιληπτική ανάλυση

του επικού αυτού άθλου, που πραγματεύεται τη θείαν υπόσταση της εμφάνισης επί εποχής Δωριαίων, ζωής και δράσης του υπεράνθρωπου μυθικού ήρωα Διγενή Ακρίτα.

Με μια μαστορική κι αρμονική γλωσσοπλαστική ευχέρεια, ο Π. μας χαρίζει αναιώνιες και ομηρικές δημιουργικές διαστάσεις στο Διγενή Ακρίτα, σαν προσωποποιημένη μυθική και θρυλική εθνική μας οντότητα, που στο σημερινό καιρό της συντομογραφίας που ζούμε και μας συνθλίβουν τα καταπληχτικά τεχνολογικά επιτεύγματα, το έργο αυτό είναι χαρά στην αντοχή, την επιμονή και το ταλέντο του, πού 'κανε 10 χρόνια να τ' ολοκληρώσει.

Μόνο ένα γνήσιο γλωσσοποιητικό λαϊκό μαντέμι ενός ποιητή σαν τον Παπαθανασόπουλο, σαν τον Κοφίνη, ή τον Τσιτσιπή, θα μπορούσε να δώσει με αφομοιωτική δύναμη μια τέτοια πλαστική χάρη και λυγεράδα, δροσιά και φρεσκάδα στο επικό αυτό μέγεθος.

Ο Διγενής Ακρίτας, παίρνει τη θέση και το ποιητικό του μεγαλείο από το δυναμικόν οίστρο και την αετόφτερη φαντασία του Θ.Π.

Έτσι ανασταίνεται και στεριώνεται πιο γερά, ο ιδεώδης θρύλος της προάσπισης του ελληνισμού, του ηθικού πολιτισμού και ολάκερου του κόσμου.

Ο Διγενής που τον τραγούδησαν τόσοι κορυφαίοι βάρδοι, όπως κι απ' τους νεώτερους ο Παλαμάς, ο Σικελιανός και άλλοι, είναι η άφθαρτη κ' η αδιάφθορη μέσα στο χρόνο, γιγάντια συμβολική δύναμη.

Στο βιβλίο τούτο, που συναρπάζει κι εκστασιάζει, δεν είναι μόνο η μέθη κ' η γοητεία της γλωσσικής ομορφιάς, του ρυθμού και της φόρμας. Είναι ότι ο ποιητικός τούτος λόγος του Π. είναι πλασμένος στο συναισθηματικό καμίνι ενός αβίαστου και ευάντοχου ψυχισμού.

Γι' αυτό δεν είναι ο «Διγενής» ρεαλισμός του Σήμερα. Είναι μορφή και καύχημα, κι εθνικοπερήφανη αντιπαράθεση μιας φυλετικής υπεροχής, μιας ακατάλυτης αξίας μέσα στην αιωνιότητα. Είναι η τέχνη, στον κολοφώνα της δημιουργικής της επινόησης.

Ένα κριτικό μάτι, με πρισματική εταστική θεώρηση, θα επιβραβεύσει και θα χαρεί πιότερο το «Διγενή» του Παπαθανασόπουλου, ακριβώς για την πηγαία ενσυναίσθηση του βρυσιμιού του λόγου· και λιγότερο τον παραβιασμένο, το φτιαχτό και στέρφο από ευαισθησία, ποιητικό λόγο του Καζαντζάκη στην «Οδύσσεια».

Το μέγα μήνυμα του Διγενή Ακρίτα που ζωντανεύει άριστα ο Π. είναι πως είμαστε «τέκνα της ανάγκης» όπως τονίζει και ο Βάρναλης στον «Οδηγητή» του. Έτσι το έργο αρχίζει και τελειώνει με τη λέξη «Ανάγκη».

Χρήστου Ν. Κουλούρη: «Η Αυταπάτη»

(Μυθιστόρημα). «Ν. Σκέψη», Αθήνα '91, σελ. 240.

Γιάννη Παυλάκη: «Λυρικοί Απόηχοι».

Αθήνα '89, «Σμυρنيωτάκης», σελ. 160.

Είναι το 10ο βιβλίο του συγγραφέα, χωρισμένο σε 6 κεφάλαια και στολισμένο με διάφορα σκίτσα.

Μηνύματα τίμιου αγώνα και λυτρωμού, αγάπης και πίστης στη ζωή, στις ανθρώπινες αρετές και στη νίκη, μας χαρίζει με βαθύ λυρισμό και καθαρή φιλοσοφική διάθεση, η αισιόδοξη κι ευδαιμόνη ποίηση του λαμπρού φιλόλογου και γνωστού Σχολάρχη του Πειραιά Γιάννη Παυλάκη.

Ο εκλεκτός κρητικοπειραιώτης συγγραφέας και ποιητής, αποτελεί ένα ξεχωριστό πνευματικό κεφάλαιο στη λογοτεχνική διαπαιδαγώγηση και στην ελληνόπλαστη ανθρωπιστική παιδεία.

Ο ποιητής των «Απόηχων» είναι μια υποδειγματική και ακέρια ηθική συνείδηση του καιρού μας. Έτσι το έργο του όπας και η ψυχή του, έχει την αλήθεια και την ωραιότητα, που γίνεται άριστος αγωγός της ωφελιμότητας. Συμπάσχει με τα δραματικά επιγεγόμενα του ανισόρροπου κι έξαλλου κόσμου.

Ευαίσθητος και καιρίος γνώστης στα εθνικοιστορικά μας πράγματα, αντλεί από αυτά εμπνεύσεις, και μας δίνει μια τέχνη με ιδανικά και έξοχες εικόνες. Ποιήματα της αγνής καρδιάς, της δασκαλικής αγάπης, της χαράς, του ονείρου και των ηθικών παραινέσεων.

Στο Α' κεφ περιέχει «Λυρικά Βιώματα Α-Ω». Στο Β' κεφ «Αφιέρωματα». «Γ' Σατιρικά». Δ' «Από την παλατινή Αιθολογία» μεταφράζει 6 ποιητές και άλλους 10 αρχαίους Έλληνες ποιητές και 5) «Ε' Ξένα και ποιήματα».

Γενικά ο Γ. Παυλάκης, πρόσφερε ποιητικό έργο αληθινό, με γεναίο πνεύμα, μεγάλη καρδιά, που προκαλεί συγκινήσεις και χαρές και οι γενιές των μαθητών που δίδαξε και φώτισε, τον βλέπουν πάντα σαν ευαίσθητο και σοφό πνευματικό τους πατέρα.

Χρήστου Ζαφείρη: «Θεσσαλονι-

κης Τοπογραφία». Έκδ. «Παρατηρητής» Θεσ νίκη '90, σελ. 220, σχ. 17 X 24.

Είναι μια σπουδαία τοπολατρική συγγραφική προσφορά στη νύφη του Θεσσαλικού, του Θεσσαλού καθηγητή φιλόλογου, αρχαιολόγου, ερευνητή, δημοσιογράφου, ιστορικού και γλωσσολόγου συγγραφέα του έργου «Το Μονωτονικό Μας Σύστημα» και καλύτερα δημιουργού του Περιοδικού «Περραιβία» Χρήστου Ζαφείρη.

Σε πολυτελή έκδοση και έγχρωμες φωτογραφίες του Γιώργου Πούπη, αλλά και με μια περιεχτική εισαγωγή του γνωστού ποιητή Ντίνου Χριστιανόπουλου, ο Ζαφείρης τιμά τη βορειοελλαδική πρωτεύουσα που χρόνια ζει κι εργάζεται σ' αυτή. Αντικαθρεφτίζει την καλιά

και νεώτερη κόλη, με πλούσια στοιχεία από την ιστορική, κοινωνική, πνευματική και λαογραφική ζωή της. Η όλη εργασία του είναι μια καταγραφή με πλούσιο και κωδικοποιημένο συνθετικό υλικό. Ένας ύμνος για την κόλη και για ό,τι συντελέστηκε στην πολιτιστική κι εξελικτική αγωνιστική ζωή της, τα νεώτερα χρόνια. Ένα βιβλίο με τη δική του χάρη και πρωτοτυπία, ενημερωτικό και διδαχτικό, που ζωντανεύει και ιστορικές μνήμες, πρόσωπα και γεγονότα από τη συμβολή της στην Εθνική Αντίσταση, στα ιδεώδη του προοδευτικού κινήματος και στην απελευθέρωσή της.

Ιδιαίτερη αξία έχει κι ο βιβλιογραφικός πίνακας ιστορίας, αρχαιολογίας, αρχιτεκτονικής και λογοτεχνίας. Ο Χ.Ζ. έχει ένα γερό κι έμφυτο καλλιτεχνικό ένστικτο και η γραφή του είναι καθαρή, αξιολογική, αβίαστη, ευχάριστη, πεπειραμένη.

Δημήτρη Χ. Φαφούτη: «Τα Πρόσωπα

της Ακουσίας». Έκδ. «Εμβόλιμον», Άσπρα Σπίτια '91, σελ. 96.

Τα Άσπρα Σπίτια-Βοιωτίας, λάμπουν κάτωσπρα κι αχτινοβολούν κι από πνεύμα και τέχνη, ανησυχίες και κοιλτούρα επιπέδου. Προς τιμή της ομάδας του περιοδικού «Εμβόλιμον», Φαφούτης, Τζουβάλης, Λιόλιος, οι ψυχές του. Δεν είναι η ποιητική αυτή πρόοδος και προβολή απλά και σεμνά όπας έχουν τον τίτλο εμβόλιμη η προσφορά τους, είναι μια κασταλία κρήνη με «λάλον ύδωρ» η τέχνη του ωραίου λόγου.

Και καθώς το αληθινό είναι μέσα στο ωραίο και τανάπαλι, όπας το είδε και ο Μπουαλώ, τα Άσπρα Σπίτια επιτελούν ένα δικό τους άθλο στα γράμματα, έξω από την τύρβη και τα φατριαστικά κατεστημένα, τα κούφια φιλολογικά σαλόνια της υδροκέφαλης Αθήνας. Τ' Άσπρα Σπίτια αποδειχονται λεικά περιστέρια ειρήνης και αγάπης και όχι μόνο με το «Εμβόλιμο», παρά και σαν μια αυτόνομη πνευματική δεξαμενή, που οι αντλίες της αισθητικής χαράς και γνώσης, δροσιζούνε κολλές καρδιές και ακονίζουν σκέψεις κολλών φίλων και οπαδών της λογοτεχνίας.

Ο Δ. Φαφούτης, μας έστειλε το 3ο βιβλίο του, με ποιητικές συνθέσεις χωρισμένες σε 4 μέρη, με στίχους: 1) «Οι Άγιοι», 2) «Οι Ήρωες», 3) «Ο Έρωτας» και 4) «Οι Μνήμες». Είναι μια κοίηση σε μείζονες νεοβιβλικούς και ακολογητικούς τόνους, που εντυπωσιάζει τέρπει και συγκινεί με νέα και δυνατή αίσθηση κι εμβέλεια στη σημερινή ζωή και στα πράγματα.

Ο Δ.Φ. μ' ένα άλλο ύφος και ήθος θυμίζει νεοέλληνα Ομάρ Καγιάμ, που όμας, μοσχοβολάει θλίψη γλυκεία, γνήσιας ρωμιοσύνης. Ψέλνει ένα ιδιότυπο και σύγχρονο μοιρολόι για τα

επίκαιρα συμβάντα, με ανανεωμένο λόγο, ρεαλιστική χροιά και δραματική κλίμακα. Με ψυχολογικά κίνητρα δίνει οξυγόνο παρηγοριάς στη μοναξιά και τη μελαγχολία, που παραδέρνει και θυνθλίβει έναν κόσμο ατομικιστικό κι αξιολύπητο.

Πυκνοί στην ουσία τους οι στίχοι, συμπεραίνει κανείς απ' αυτούς πολλά υπονοούμενα γεγονότα. Ο ποιητής υποδηλώνει καταστάσεις με ανθρώπινες αδυναμίες. Εύστοχος κι ωραίος ο «Ζήσης» από τη Λαμία! Αλλά, ο Ν. Πεντζίκης θα είχε θέσει σ' άλλη σατιρική συλλογή σα φαιδρό κι αλαλούμικο σύμβολο.

Γενικά, η ποίηση του Φ. είναι ενοραματική με δραματικές εκφάνσεις που εκθέτει τη μόνωση, την εγκατάλειψη και την ορφάνια του ατόμου σε κάθε προδομένη του ελπίδα και ξεγελασμένη μοίρα.

Ο Δ. Φαφούτης επιβεβαιώνει με λύπη και στην εποχή μας το στίχο του Βάρναλη στους «Πόνους της Μητέρας» (Παναγίας) που λέει: «Θεριά οι άνθρωποι δεν μπορούν το φως να το σηκώσουν».

Διονύση Πιτταρά: «Από το χτες μέχρι το σήμερα», Αθήνα '90, σελ. 102.

Μόνο μια στιγμή είχα γνωρίσει τον Δ. Πιτταρά, όταν έβγαζε με άλλους την «Τριφυλλιακή Εστία» εδώ και 10 χρόνια. Διαβάζοντας τώρα τούτο το βιβλίο του... «επότισέ μου την ψυχή και χόρτασεν αμέσως» όπως λέει ο Σολωμός (Σχεδιάσμα Β' στ. 61). Μια ζωή ολάκερη τα άθλια κατεστημένα μας έχουσε παραζαλίζει κάθε μέρα, με Καβάφη, Ρίτσο, Ελύτη, Ξεφέρη και Βρετάκο. Γι' αυτούς δεν υπάρχουν άλλοι ποιητές. Έτσι γεννοκτονούνται συστηματικά τα πιο πλουσιόδωρα από τη φύση τους αλέντα. Πάρτε και διαβάστε τούτη την ευτυρισμένη ποίηση του Πιτταρά και θα νιώσετε κάθε βάφτισμα χαράς, σε κολυμπήθρα ανθρωπιάς και περηφάνιας.

Όταν μια τέτοια ποίηση μιλάει στην καρδιά του, κι εκφράζει τους καημούς και τα ιδανικά της πονεμένης ρωμιοσύνης, τι να τα κάνετε τα εξοπαιγνία τα μιξοσλόικα των ποετάρων;

Ο Π. χωρίζει την ποίησή του σε 4 κεφάλαια.

- 1) «...Τοις κείνον ρήμασι πειθόμενοι».
- 2) «Μικρές ιστορίες από την ύπαιθρο».
- 3) «Από το χτες μέχρι το σήμερα».
- 4) «Τρεις διαφορετικές στιγμές».

Τα περισσότερα ποιήματά του, είναι ραψωδικού χαρακτήρα. Το πρώτο κεφ. το εμπνέεται από την εποχή του τρισκατάρατου εμφύλιου (1945-50) που έφαγε «εκατέρωθεν» τα καλύτερα παιδιά της Ελλάδας. Ανασταίνει και ζωντανεύει όλη εκείνη τη γενιά του άδικου λυσιαστηρίου, με αποκλειστικό κίνητρο, το μήλημα της εθνικής ενότητας και της καθολικής ιδεοφροσύνης. Είναι μια ποίηση που σε πλημ-

μυρίζει γνήσια συγκίνηση, μ' ένα τραγικό μεγαλείο εικόνων, που η κάθε μια, φρέσκη κι απαραλλήλιστα, σε υποβάλλει κι επιβάλλεται, σε καταχτάει.

Ελεύθερη και πολυφωνική στιχουργία, αλλά με αβίαστη έμπνευση και τέχνη. Μια τέχνη σα ν' αγκαλιάζει ο Πήγασος τον ήλιο, να τονε κόβει φέτες και να τονε μοιράζει δίκαια στ' αδικοχαμένα παλικάρια του λαού, που έπεσαν με τ' όνειρο και τ' όραμα για μια καλύτερη και πιο πολιτισμένη κοινωνία. Χορεύουν οι σκιές των αδερφών νεκρών στρατιωτών και του Δ.Σ. και του Ε.Σ. σμίγουν κι αγκαλιάζονται, όπως στην τραγωδία της Νιάλας!... στην υποβλητική κι αθά σιωπή των ψυχών, μιας πονεμένης και αυθόρμητης αγάπης.

Ο Δ.Π. λυτρώνει έξω από μίση και πάθη, αφορίζοντας τη «διχόνοια τη δολερή», με μια γλώσσα υποταγμένη στο νόημα της ποίησης. Μια τέχνη που δίνει άρση και συντριβή στην εχθρότητα, ομοψυχοποιεί και διδάσκει τον υψηλό και σωτήριο ανθρωπιστικό προορισμό της. Ψέλνει με τη λύρα ή την κιθάρα του, το κρίμα και τον καημό των χαμένων ψυχών και των ωραίων νιάτων, που αφηφούσαν το θάνατο και την όμορφη ζωή τους, για ένα ανώτερο ιδανικό. Είναι μια ποίηση, σα ν' αστράφτει φως και να γνωρίζει ο αληθινός ποιητής τον εαυτό του, πάνω στου Βίτσι και στου Γράμμου τα βουνά. Σ' όλα τα κεφάλαια υπάρχουν σημασιολογικές ενότητες, κι ας σταθήκαμε περισσότερο στο πρώτο μέρος.

Γενικά, ο Πιτταράς είν' εμπνευστής και μάστορας του ποιητικού λόγου, που παντρεύει την αισθητική με την κοινωνική συνείδηση, σ' ένα σώμα ποιητικής τελειότητας. Ανυψώνει σε φωτόλουστο σύμβολο τον ηθικό, τον ακέραιο κι αδιαχώριστο πατριωτισμό, της δημιουργικής αδερφοσύνης και της ρωμείκης λεβεντοσύνης.

Άννας-Μαρίας Ζαγοριανού: «Οδοιπόρος στο χρόνο». Έκδ. «Δρυμός», Αθήνα '90, σελ. 42.

Έχει και η Ρόδος την ποιητριά της. Μια ποιητική ψυχή με ανησυχίες και παραινέσεις, για τον κόσμο που χάνει τον προορισμό του. Γράφει μια εμπνευσμένη ποίηση, που μιλάει για εξανθρωπισμό. Ενσαρκώνει σ' αυτή με ζήλο και πάθος τις σκέψεις και τα αισθήματά της. Με ρεαλιστικά, ονειρικά στοιχεία, και φιλοσοφημένη στάση απέναντι στην πικρή ζωή, εκφράζει καημούς, με συμπυκνωμένους λυρικούς χυμούς και καντιανή στοχαστική προς τον ουρανό και τ' άστρα επίκληση. Αρμενίζει την ποιητική της φαντασία, αναζητώντας τη λύτρωση στα ρομαντικά φαινόμενα της φύσης, για να ξεφύγει από τη γύρω της σκληρή πραγματικότητα, αλλά και να συνυφάνει και ν' απαλύνει τον πόνο και την αγάπη της, με βαθιά αισθαντικότητα και στοργική διάθεση για

το παιδί, τον ταλαιπωρο άνθρωπο και τη ζωή. Υποτάσσει την κάθε ποιητική της έξαρση στο νόημα της τέχνης και δίνει στον αναγνώστη το κοθητό αποτέλεσμα.

Ελένης Κονιαρέλλη-Σιακή: 1) «Στους

κύκλους της Ατλαντίδας και 2) «Ειρηνοδρόμοι». Αθήνα '89, σελ. 40 και σελ. 40.

Αξιόλογα τα λυρικά περιεχόμενα της Μυτηλιτιάς ποιήτριας. Τη δεύτερη ποιητική της σύνθεση, την έχει αφιερωμένη στην ειρήνη, την κακοποιημένη την πάσχουσα, την πονεμένη μάνα της προόδου, που την επικαλείται για λύτρωση με δυνατές φωνές. Με τρυφερή ευαισθησία και περισσή ευγένεια ξετυλίγει τους στίχους της η κ. Σιακή και με σχετική μελαγχολία βλέπει και νιώθει την ομορφιά της ζωής που χάνεται από τα μάτια της, πριν της γεμίσει την ψυχή.

Χαρακτηριστική διάσταση έχουν οι τοπιολατρικές περιγραφές. Έτσι, μέσα σ' αυτές, μοιρολογεί την Αλήθεια που πεθαίνει πριν την ώρα της και πως αυτή αγιάζει τα πρόσωπα των αδικημένων με το σύμβολο του Χριστού. Βιώνει και συμπονεί βαθιά τις προβληματικές καταστάσεις και τα δύστυχα φαινόμενα. Τραγουδάει με δραματική έμφαση, την καπηλεμένη αλήθεια, την προδομένη αγάπη, τη βιασμένη ειρήνη. Ντύνει τα πληγωμένα της οράματα με απαλές φυσιολατρικές εικόνες. Ανακαλεί μνήμες και σύμβολα, λυρωτικής παρηγοριάς. Με σχετική πολυπραγμοσύνη, απεικονίζει βάθος και πλάτος ποιητικού στοχασμού. Μ' όλ' αυτά, χαρίζει γνήσια αισθητική συγκίνηση.

Δημήτρη Α. Δημητριάδη: «Τα Ηχεία

του Κινήτρου και της Υποταγής». Θεσ νίκη '90, σελ. 54.

Φιλοσοφημένη κατανοητή και πειστική είναι και τούτη η ποιητική σύνθεση του ταλαντούχου Μακεδόνα στοχαστή, δεύτερο κατά σειρά βιβλίο του, μετά το «χωρίς Σύνορα». Οι στίχοι του συγκινούν τον αναγνώστη και τον προβληματίζουν. Ο Δ. παντρεύει επάξια την ανθρωπιά και τη συμπόνια, μ' ένα προανάκρουσμα δεινών στο παρόν και στο μέλλον, με την υποβολή ουσιαστικών και δραματικών προβλημάτων της ανθρωπότητας. Είναι από τους πιο δυνατούς νέους ποιητές, που η συμπυκνωμένη τέχνη του, γίνεται κραυγή και καμπάνα διαμαρτυρίας, για τη γύρω μας τραγική πραγματικότητα, την πτώση των αξιών και το διασυρμό των σωτήριων ιδεών. Η ποίησή του έχει ατομικό ύφος, πρωτοσύλληπτες και συγκλονιστικές εικόνες, ρεαλιστικές αποχρώσεις και δραματικές εκφάνσεις. Οι ρίζες του ποιητικού του δέντρου, έχουν ψυχικές παρορμήσεις και τα κλώνια του στάζουνε πικρούς χυμούς, βλασταίνοντας και ωριμάζοντας ηθικής και κοινωνικής υπόστασης καρπούς.

Σταύρου Π. Γιωβάννη: «Η Ανακολούθια της Σιωπής». Γιάννινα '90, Έκδ. «Δωδώνη», σελ. 76. ⁴

Η κοίηση είναι έκφραση της πραγματικότητας, σαν μια μορφική δυνατότητα. Και ο Σ.Γ. με το δεύτερο τούτο βιβλίο του, μας δίνει με προσωπικό ιδιότυπο τρόπο, μια σηματοδοτική ιδεατή και συμβολική στιχουργία, με ανάλογες προεκτάσεις σ' ένα πλατύτερο φάσμα προβληματικής και υπαρξιακής αγωνίας.

Από τους νέους ποιητές της Ηπείρου, ο Γιωβάννης, βαδίζει σεμνά, φιλότιμα, κι αθόρυβα, παράλληλα με την ιατρική επιστήμη του, πολύ εξελιχτικά και στην ποίηση μ' εξαιρετική δημιουργική έφεση και παρουσία στον ευρύτερο χώρο της μοντέρνας περιεχτικής λογοτεχνίας.

Το «Ελεύθερο Πνεύμα», που πρώτο του άνοιξε τα φτερά του Πήγασου, χαιρείται ιδιαίτερα για την πρόδοό του.

Με τη νέα του συλλογή, διαμορφώνει ένα δικό του ύφος πάνω σε μια προσωπική αισθητοποίηση και ουσιαστική μετουσιωμένη αποκρυστάλλωση των πραγμάτων της σύγχρονης ζωής.

Συνθέτει τα 63 σημειολογικά του ποιήματα με υψητέτιον οίστρο.

Έτσι αποτείνεται με την Τέχνη του σε ακαιτητικό κοινό.

Βασικός σκοπός του είναι, να εκθέσει καταστάσεις από το παράλογο κοινωνικό μας γίνεσθαι και να προβληματίσει.

Μας δίνει σωστές παρατηρητικές επιστημάνσεις.

Πολλοί στίχοι του δίνουν προέκταση σ' ένα μήνυμα και σ' ένα ιδανικό, εκθέτοντας γεγονότα του καιρού μας.

Ποιήματα από βαρύτητα άρκα φιλοσοφικού στοχασμού, γεωμετρικού εικονισμού και κίνητρο την ανθρωπιστική ενατένιση του πονεμένου βίου.

«Είναι μια στάση που νιώθεται», πάνω στην ανθρώπινη μοίρα. Ο Γιωβάννης, εκφράζει ένα βαθύ και αδρό ρεαλισμό. Έχει και νότες μελαγχολίας και πεσσιμισμού, για το ανεμπίστευτο κοινόν του ανθρώπου. Ο Στ. Γ. έχει οκτωσήποτε ελπιδοφόρο ποιητικό μέλλον.

Ηλιάνας Νάκου: «Τι λέτε για κλασική μουσική». Γιάννινα '91, σελ. 206.

Φοιτήτρια η γιαννιωτοπούλα Η.Ν. πρόσφερε το πρώτο της βιβλίο στην τόσο αντιπνευματική μας εποχή και κοινωνία. Πράξη αληθινά συγκινητική, που προήλθε από μιάν αγνή ψυχή, ευγένειας και μουσικολατρίας κι αξίζει τον έπαινο. Σκοπός της είναι η γνώση κ' η καλλιέργεια στη μουσική διαπαιδαγώγηση. Περιγράφει με θαυμασμό κι αγάπη τα βασικά στοιχεία από τη ζωή και τη δράση 33 κορυ-

φαίων μουσικοσυνθετών της Ευρώπης. Η Ν. αποδειχνει ότι: η κλασική μουσική δεν είναι πολυτέλεια· είναι απαραίτητο μάθημα ατομικής και κοινωνικής ανάγκης, για τον ψυχικό εξευγενισμό και την ευδαιμονία. Χωρίζει το βιβλίο σε 2 μέρη και 4 κεφάλαια. Στο πρώτο μέρος δίνει ένα σύντομο πρόλογο, κι έπειτα μια ουσιαστική θεωρητική κι ενημερωτική εισαγωγή, για την καταγωγή, την εξέλιξη και το θρίαμβο της μουσικής, από τ' αρχαία χρόνια, μέχρι τα τέλη του 19 αιώνα. Τονίζει δε, ιδιαίτερα, τον εξανθρωπισμό και την εξοικείωση του κόσμου, με τα συστατικά στοιχεία του πεντάγραμμου, τους ήχους και τις αρμονίες, για την ψυχική του εξύψωση και την βαθύτερη αίσθηση της καλλιτεχνικής του απόλαυσης.

Στο δεύτερο μέρος και σ' όλα τα κεφάλαια, παραθέτει περιεχτικές σκιαγραφήσεις των 33 μεγάλων μουσουργών της Ευρώπης, με πολλά αισθητικά, βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία για τον καθένα.

Η γραφή της, είναι στρωτή και άμεσα κατανοητή, που κεντρίζει τον αναγνώστη για λυτρωτική μουσική, σκέψη και συνείδηση. Ενάρετη, μελετημένη εργασία που τιμάει τις μεγάλες μορφές του μουσικού πολιτισμού.

Η Νάκου με το δίκιο της σημαδεύει την υψηλή μουσική τέχνη, που είναι επιστήμη μαθηματικής ακρίβειας στη σύνθεση και στην εκτέλεσή της, στους ήχους, στη χρονική διάρκεια, στις αποχρώσεις και στις εντάσεις της.

Όσο κι αν είναι ξένη, η κοινωνία μας, στην πλειονότητά της, το βιβλίο ενημερώνει και προτρέπει στη μύηση της κλασικής μουσικής· και είναι ένα θεράπιο φάρμακο, για ηθική ιναφτέρωση, τόνωση, αντοχή και υπέρτατη χαρά για την ψυχή τ' ανθρώπου.

Γεωργίου Πλατάρη-Τζίμα: «Λωρόθεος

Πίπου Πατριαρχικός Έξαρχος Μετσόβου - Πτωχές Μετσοβίτικου κοινοτισμού». Αθήνα '90, σελ. 32.

Είναι μια αξιόλογη εργασία, του εξαίρετου ιστοριοδίφη, λαογράφου και καλλιγράφου εκπ/κού λειτουργού του ζει στην Αθήνα· και πάντα ο νους κ' η ψυχή του βρίσκεται στο Μέτσοβο, στην αγαπημένη του μέντετρα, την ιδιόμορφη ορεινή θειετρούπολη, που κάθε επισκέπτης γοητεύεται απ' αυτή.

Διαβάζοντας όμως και τα συγγράμματα του Γ. Πλατάρη και μαθαίνοντας την ιστορική υπόσταση και εξέλιξη, θαυμάζει κι αγαπάει περισσότερο την όμορφη και ειδικακή ηπειρωτική πολιτεϊούλα.

Τα ιστορικά έγγραφα, κείμενα και ντοκουμέντα που κατακάνονται ο Πλ. παρουσιάζουν μια γλωσσική ιδιαιτεπία και αντικαθριφίζουν το θρησκευτικό-δεσποτικό ήθη και θέλημα παλιότερων εποχών, στα πλαίσια της ζωής των μετσοβιτών προγόνων του.

Μ' ιστορικό πάθος και ύφος, δίνει μια νεκρανάσταση στην εκκλησιαστική παράδοση, από τα τέλη του 19 και τ' αρχές του 20 αιώνα, με τ' ανάλογα βιβλιογραφικά βιβλία στοιχεία, για τον Λωρόθεο και την Έξαρχία.

Κι αυτή του η έρευνα-μλέτη και αναδίφηση, έχει

σα σκοπό, τη γνώση, την ιστορική συνείδηση, την καλλιέργεια της μνημοσύνης και μιάς πιο ολοκληρωμένης ενημερωτικής εικόνας του παλιού θεσμικού μετσοβίτικου βίου, στην πατριαρχική κηδεμονία, που λειτούργησε με βάση το συγγίλιο του 1818, μέχρι το 1824.

Ο συγγρ. φωτίζει την υπόθεση και παραθέτει πολλά στοιχεία για το πατριαρχείο που κατάρχησε, την Έξαρχία παρά τους «αφορισμούς και τις αρέξ» αναβαθμίζοντάς τη, σε «θνησιγενή μητρόπολη» όπου κατάρχησε ν' αποροφηθεί από τη σημερινή μητρόπολη των Γιαννιτών το 1932.

Λάμπρος Μάλαμας

Γιάννη Γουδέλη:

**«Ανθολογία Νεοελληνικής Κριτικής»
Έκδοση Λίφρος Αθήνα '91.**

Γράφει ο Γιώργος Παπαστάμος

Δεν χρειάζονται συστάσεις για το Γιάννη Γουδέλη, συγγραφέα του έργου: «Ανθολογία Νεοελληνικής Κριτικής», που κυκλοφόρησε πρόσφατα απ' τις εκδόσεις ΛΙΦΡΟΣ. Ο Γουδέλης είναι γνωστός - γνωστότατος στα Νεοελληνικά Γράμματα, όχι μόνο σαν εκδότης και ιδρυτής του φημισμένου εκδοτικού οίκου ΛΙΦΡΟΣ, που λειτουργεί από τα μέσα της δεκαετίας του '50, αλλά και ως συγγραφέας, που ασχολήθηκε με επιτυχία, με όλα τα είδη του λόγου: Πεζογραφία, ποίηση, θέατρο κριτική...

Με αυτό το τελευταίο είδος, την κριτική, επιδόθηκε με εξαιρετική επιτυχία από το 1958, οπότε και έγινε η πρώτη παρουσίαση Ανθολογίας - Νεοελληνικής Κριτικής από τις στήλες του σπουδαίου και μοναδικού στο είδος του περιοδικού: «Καινούρια Εποχή» και σε συνέχεια από την εφημερίδα πνευματικού προβληματισμού: «Νεοελληνικά Γράμματα».

Απαύγασμα, λοιπόν, όλης αυτής της μακρόχρονης προσπάθειας, πάνω σε θέματα Νεοελληνικής Κριτικής, είναι και η συγκαιρινή του ανθολογία. Πρόκειται για ένα κυκλώπειο το όντι έργο, με εφτακόσιες τόσες σελίδες - ο πρώτος μόνο τόμος.

Ο Γουδέλης ξεκινάει την ανθολόγησή του με τους προδρόμους της Νεοελληνικής Κριτικής, από τις τελευταίες δεκαετίες του 18ου αιώνα, περίπου. Η αφιέρη των ανθολογούμενων γίνεται με τον Ιωάννη Βηλαρά 1771 - 1823, για να φτάσει ως το Νιρβάνα και τον Ξινόπουλο. Ο ογκώδης και μνημειώδης αυτός Τόμος κλείνει, με μια συγκινητική αφιέρωση προς τους βετεράνους της νεοελληνικής Κριτικής σκέψης: Κων/νο Σάθα και Αναστάσιο Γούδα, ως ελάχιστο φόρο τιμής καθώς λέγει ο ανθολόγος. Και δικαιολογεί, με επιχειρήματα, αυτή του την ευγενική χειρονομία.

Σίγουρα ο Γουδέλης συνέθεσε ένα πρωτοποριακό και μοναδικό στο είδος του έργο, το πρώτο μέσο στην Ιστορία της νεοελληνικής Γραμματολογίας. Η ανθολογία αυτή συντάχθηκε ύστερα από μακρόχρονο μόχθο, επιμονή και υπομονή του ανθολόγου, ο οποίος και μπόρεσε, τελικά, να μας παρουσιάσει ένα περισπούδαστο και πολύτιμο έργο. Πολύτιμο σε όλους όσους ασχολούνται σοβαρά με την πορεία της νεοελληνικής σκέψης, του στοχαστικού δοκιμιακού λόγου και της καθαρής κριτικής θεώρησης κειμένων της νέας ελληνικής και σε ορισμένες περιπτώσεις και της,

ευρωπαϊκής Γραμματείας - κατά τους δυο τελευταίους αιώνες, συμπεριλαμβανομένης και της Εποχής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.

Για την πλήρη κατατόπιση του αναγνώστη και μελετητή της ανθολογίας αυτής, ο Γ. Γουδέλης προτάσσει ένα σύντομο και εξαιρετικά κατατοπιστικό δοκίμιο, ως Εισαγωγή, όπου και εκθέτει τους λόγους που τον ώθησαν στην Πρωτότυπη τούτη έκδοση, βασιζόμενος σε κριτήρια του ιστορικού χρόνου.

Επίσης, για τη δόμηση του όλου έργου, μέσα στη μακρά πορεία του χρόνου —δύο και πλέον αιώνων— ο Γουδέλης στηρίχθηκε στο διαλεκτικό σχήμα θέση - αντίθεση - σύνθεση. Με βάση αυτό το επιστημονικά τεκμηριωμένο σχήμα, προβαίνει στην κατάταξη της ύλης, σε τέσσερα μέρη και εκατ. χορείες.

Βαθιά και εμπειρισταμένη κληροφώρηση αποκτά ο αναγνώστης και με το συνοπτικό και βαθυστόχαστο άρθρο για τον ελληνικό διαφωτισμό. Θα παραθέσουμε μια παράγραφο από το άρθρο αυτό, ως δείγμα γραφής και για να γευθεί ο αναγνώστης, το θεωρικό και βαθυνούστατο ύφος του συγγραφέα και ανθολόγου Γουδέλη: (Η παράγραφος αναφέρεται στη σχέση διαφωτισμού και τεχνολογικής προόδου, πράγμα που ενδιαφέρει άμεσα και τη σκέψη των ημερών μας.) Ιδού: «Ένα; παράγοντα; ανάμεσα στους άλλους που δημιουργούσαν το Νεοελληνικό Διαφωτισμό, συντελεστή στον ξεσηκωμό του 1821, είναι και η τεχνολογική πρόοδος, που ξεκίνησε με βηματισμό χελώνας, αλλά δημιούργησε αλλαγές βαθιές και στα πολιτικά και στα εθνικά μέσα. Τον καιρό της Άλλοσης; η άφιξη των βυζαντινών γινόταν με τζάρ και σφίττα. Δεν είχαν διαβλέψει τη σημασία της τζάριας (κωνιστού), που τους προσφερόταν από τους Ούγγρους κατασκευαστές. Το αντίληφθηκε ο γύρας, κολλοφωγής, και άραζε την ευκαιρία.

Μετά ήρθαν τα κερμαφίλια. Στη βυζαντινή περίοδο υπήρχαν αντιγραφές. Τώρα η τέχνη του Ιωάνη Γουτεμβέργιου (1400 - 1468). Όταν έπεφτε το σκοτάδι στη Βασιλεύουσα, το φως της Αναγέννησης; έρχετο οφθαλμικά; ανταύγεια; στη Λύση. Η επιστήμη καταγράφει τις κατακτήσεις της; η τέχνη τις δικές της; και η τυπογραφία τις στοιχειοθετεί».

Ο Γουδέλης, συντάσσοντας αυτή του την ανθολογία στηρίχθηκε στις δικές του δυνάμεις και στη δική του σφειρικότητα. Θέλω να πω, πως παρόμοια εργασία, δεν είχε κυκλοφορήσει, πριν απ' τη δική του. Δεν είχε «πρότυπο». Ένα δείγμα, που να τον βοηθούσε. Γι' αυτό και στην όλη σύνθεση του έργου της ανθολόγησης συνάντησε πολλές δυσκολίες και πολλά προβλήματα, που κλήθηκε μόνος του, να τα επιλύσει.

Αυτός ο τρόπος της σύνθεσης με τα «μέρη» και τις «χορείες» είναι, όπως φαίνεται, δικός του και πολύ βόλεψε την κατά-σταση και της κατά-ταξης και της ταξινόμησης της ύλης. Μέσα σ' αυτό το σημαντικό τρόπο εναρμονίστηκαν σχολές και τάσεις της ελληνικής διάνοησης από το Διαφωτισμό και δάδε Παράλληλα έλαβε υπόψη του και τις «γενιές» - που με βάση αυτές κάνουν, χρόνια τώρα, τις ανθολογίες τους: Ποίησης και Πεζογραφίας - οι σύγχρονοι ανθολόγοι. Και είναι αναρίθμητοι, ως και ο Μ. Αναγνωστάκης, έγινε τελευταίως, όψιμος ανθολόγος.

Το πρόβλημα, λοιπόν, των γενιών, ο Γουδέλης το αντιμετώπισε καιρία και αποτελεσματικά. Έδωσε έμφαση μόνο σε δυο γενιές, στη γενιά του 1880 - του 19ου αιώνα - και στη γενιά του 1930 - του 20ού, δικαιολογώντας την ενέργειά του αυτή, με τα ακόλουθα: «Η γενιά του 1880 εκφράζει την τάση της ελληνικής αστικής τάξης, που με άρριθμα βήματα έστω προχωρεί προς μίαν άνοδο ενώ η γενιά του '30

(1930) βρίσκεται στο αστικό γίρμα. Το δελινό δίνει αρκετές εμπνεύσεις, αλλά βρίσκεται κοντά το σκοτάδι της νύχτας...».

Ο λόγος του Γουδέλη, όπως βλέπουμε, όπου είναι ανάγκη σ' αυτή του την Ανθολογία, να σχολιάσει κάτι να αξιολογήσει ή να κρίνει, γίνεται θεωρικό, επιγραμματικό; εισυνοπτικός και βαθυστόχαστος. Αποφεύγει τις περιττολογίες, τα άχρηστα στολίδια, τις πομπώδεις εκφράσεις, τις λυρικές θριαμβολογίες. Ο λόγος του ενίοτε ανάλαφρος και πολλάκις βαθύς και συνεκτικός, βρίσκει καιρία το στόχο του.

Συνοπτικός; ολιγόλογος και πλήρης, είναι στα βιογραφικά των ανθολογούμενων. Παραθέτει τόσα στοιχεία, όσα θά 'ναι αρκετά για να δώσει με πιστότητα και ακρίβεια τη ζωή και το έργο, του πνευματικού ανθρώπου, που αξιολογεί. Αλλά και η εκλογή των ανθολογημάτων είναι πράγματι αξιοθαύμαστη και λέμε αξιοθαύμαστη, γιατί ξέρομε, τι κόπος ακατάπαιστος; χρειάστηκε τόσα χρόνια, για να βρεθούν, μέσα στις χιλιάδες σελίδες, τα πιο αντιπροσωπευτικά κείμενα. 70 τόσων συγγραφέων, που ανθολογούνται; από το Νεοελληνικό Διαφωτισμό μέχρι τον πρωτοπόλεμο.

Και να φανταστεί κανείς, πως όλοι οι συγγραφείς αυτοί, υπήρξαν πολυγραφώτατοι και όχι λίγοι από αυτούς καθαρόλογοι, με δυστύρετα και δυσκολοδιάβαστα κείμενα. Τι βιβλιογραφική απο-δελτίωση θα έκανε τούτος ο άνθρωπος, για να κρατήσει αυτό το τεράστιο έργο ενώ προχωρεί ακούραστα ο χαλεπότερος Γουδέλης, στην έκδοση άλλων δυο τόμων, με ισάριθμες σελίδες, ο καθένας τόμος, με τον ανά χείρας; πρώτον, από το Γρηγόριο Ξενόπουλο, ως τους Κριτικούς των ημερών μας.

Με το μικρό μας αυτό σημείωμα δεν μπορεί, είναι αδύνατον, να εξαντλήσει κανείς κριτική, στην ανθολογία κριτική. Αλλά πριν τελειώσουμε αυτές μας τις σκέψεις - ως κριτική θεώρηση της κριτικής; ανθολογίας των νεοελλήνων «φιλοσόφων» και διανοητών από το Διαφωτισμό και εντεύθεν - δεν πρέπει να μας δια-φύγει της προσοχής, πως Ο Γουδέλης, στο νέο του αυτό εκκλητικό έργο, αποφεύγει τις απλουστεύσεις; τις άνευ λόγου, καθώς και τις άσχετες; σηματοποιήσεις, το φτηνό κήρυγμα και τις αβασάνιστες αξιολογήσεις. Είναι δίκαιος, δικαιοτάτος και στέκει με συνέπεια και ευθύνη απέναντι στα τόσα, σπουδαία κείμενα και κείμενα, που αξιολογεί και ανθολογεί έξω από κάθε φορμαλισμό. Είναι τίμιος, αντικειμενικός, ειλικρινής, καθόλου εμπασής; και ως υπεύθυνος ανθολόγος και συγγραφέας; και ως αληθινά μεγάλος κριτικός; άνθρωπος!

Ανόρομάχης Σιαρίδης:

«Η Ειρήνη της ΕΠΟΝ» (χρονικό), σελ. 118. 2) «Γράμματα» (ιστορία λογοτεχνικής υφής), σελ. 61 και 3 «Ανθρώπινη αλυσίδα» (Διηγήματα) σελ. 43.

Γράφει ο Αναστάσης Τακάς

Κρατώ στα χέρια μου τα τρία (από τα τέσσερα) βιβλία της συναγ. Ανόρομάχης Σιαρίδου. Κείμενα απλά (όχι ακλοικά). Γράψιμο στρωτό, ευχάριστο στο διάβασμά του, γεννά από την πρώτη σελίδα του κάθε βιβλίου το διαφέρουν του αναγνώστη και το συγκρατεί αμείωτο ως την τελευταία σελίδα. Το κυριότερο όμως προσόν αυτής της γραφής είναι ότι ανασταίνει καλώς

κινήματα που κλειούν μέσα τους την ιστορία των αγώνων και των προσδοκιών του μάρτυρα λαού της Ελλάδας που αγωνίστηκε επειδή πίστεψε στο μεγάλο ιδανικό της Λευτεριάς και γι' αυτόν το λόγο βασανίστηκε από τους προσκυνημένους, βριστήκε από τους τροδότες και εκτελέσθηκε από τους άνανδρους, αυτά και κατακρήθια του λούμπεν προλεταριάτου, τα χωρίς πίστη και πατριωτισμό - που τον κακοποιούσαν κατοχικά, μετακατοχικά, και εμφυλιακά με τον πιο άθλιο τρόπο.

Η Α.Σ. έζησε την περίοδο της κατοχής στη Θεσσαλονίκη. Πήρε ενεργό μέρος στην Αντίσταση, οργανωμένη, στην προεφηβική της ηλικία τότε, στην Ε.Π.Ο.Ν., στο μόνιμο αυτό φωτώριο των αγωνιστών του Γ.Α.Α.Σ. και των οργανωτικών στελεχών του αντιδικτατορικού κινήματος.

Το πρώτο της βιβλίο, το «Η Ειρήνη της Ε.Π.Ο.Ν.» είναι μια αυθεντική ιστόρηση των συνωμοτικών διεργασιών της Εθνικής μας Αντίστασης στην πρώτη ηλικία της, στις ελπιδοφόρες μέρες της λήννησής της. Πίστη, παλικαριά και πείσμα είναι τα όπλα των συντρόφων της Ειρήνης, αυτής της εξαίτης πρωταγωνίστριας και επονίτικης προσφοράς στην πάλη ενάντια στον τριπλό κατακτητή του σαρνατιένου με σαρνατιέντες. Στην πολυάριθμη αυτή ομάδα των ατρόμητων αγοριών και κοριτσιών που περπατούσαν τις ώρες τους ανάμεσα με το θάνατο κάθε στιγμή στην κατακτημένη και έμφοβη Θεσσαλονίκη, περιφρονώντας τον αδίστακτα, ανήκε και η συγγραφέρισα Ανδρομάχη Σιαριίδου. Να γιατί το πρώτο αυτό βιβλίο της μιλά για πολλά γεγονότα, ντυμένα όλα στους με τον μανδύα της αλήθειας, της ιστορικής ακερίβειας λόγων και πράξεων. Ο Βαλέριος, ο Φαίδων, η Ειρήνη, η Μαρία, η Ανδρομάχη παραμένουν, χάρη τ' αυτό το βιβλίο, άφθαρτα από τον καιρό ιστορικά πρόσωπα και η προσφορά τους γίνεται διδαχή για την καινούργια γενιά και θα γίνεται για πολλά ακόμα χρόνια. Στη σελ. 116 ένιωσα συγκίνηση, γιατί μου θυμίζει τη συμμετοχή μου στην «Ηλλαϊκή Επιτροπή» της Θεσσαλονίκης, για την οποία γράφω και στη μνήστορηματική οδοιπορία μου «Βαρύς χειμώνας...» σελ. 164 Κ.Ι.

Ακολουθούν τα «Γράμματα» της Ανδρομάχης σε συγγενείς και σε φίλους, που αρχίζουν από τα χρόνια της μεταξικής δικτατορίας, καλύπτουν τον αγώνα της ελληνικής αντρείας στα αλβανικά βουνά, την επονίτικη και την αντιστασιακή περίοδο, προχωρεί στον ηματηρό εμφύλιο, περνά από τη μετεμφυλιακή «βασίλευόμενη» ψευδοδημοκρατία, αγγίζει με τον «προσηκοντα σεβασμό» το έπος του Πολυτεχνείου και μέσω της μεταδικτατορικής «Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας», που Θεός να την έκανε τέτοια, φτάνει και τερματίζει στην ψευδοσοσιαλιστική πολιτική από τη του Παπανδρέου, άξιου συνεχιστή της μεσοβέζικης πολιτικής του πατέρα του, που ο πλανημένος λαός έφτασε, στην απόγνωσή του να τον ονομάσει «Γέρο της Δημοκρατίας», αποθεώνοντας τον στη λεωφόρο Αλεξάνδρου, τον Ιούλιο του '65.

Επιμαρτίζω αυτό μου το σύντομο σημείωμα με το πρώτο βιβλίο της Α.Σ., το «Ανθρώπινη αλυσίδα - διηγήματα για μεγάλα παιδιά. Είναι και αυτό με έμπνευση, με κέφι και με σωστή τεχνική του λόγου (του κλαστικού λόγου όχι της κενολόγας ρητορείας) γραμμένο και το περιχόμενό του το δομούν εικαστικά διηγήματα, που διαβάζονται με ενδιαφέρον και με συγκρίση.

Κατ'έγω την Α.Σ. στις καινούργιες συγγράφισεις και περιμένω να υρτιώσει πλουτίζοντας το, και αυτή τη στιγμή πολύ σημαντικό, πολύ αξιόλογο και ιστορικά πολύτιμο έργο τη,

Γιώργου Δ. Ματζώρου:

«Γιάννης Κοφίνης - ο Αγωνιστής και ο Λογοτέχνης» Αθήνα '88 σελ. 298.

Γράφει ο Γιάννης Τσέλιος

(Γυμνασιάρχης)

Ένα ευχάριστο ξάφνιασμα ήταν για μένα το βιβλίο αυτό. Όχι γιατί τό 'γραψε ένας γνωστός και άξιος πνευματικός άνθρωπος, ο Γιώργος Ματζώρος, και αναφέρεται σε έναν καταξιωμένο αειθαλή αγοριανήτη ποιητή και πεζογράφο, το Γιάννη Κοφίνη, που τραγούδησε στα βιβλία του σ' όλους τους λυρικούς τόνους την απλή κι ανεπιτήδευτη ζωή της υπαίθρου και των ξωμάχων της, τον αγέριστο και μεγαλόπρεπο Παρνασσό, το δίκιο και τους αγώνες για τη λευτεριά, μ' ένα λόγο ό,τι αξίζει και είναι όμορφο στη ζωή, αλλά γιατί πραγματικά πρόκειται για μια πρωτότυπη εργασία.

Από την προσεχτική ανάγνωση του βιβλίου καταλαβαίνεις πόσο δύσκολο έργο πραγμάτωσε ο συγγραφέας. Κάνει κριτική ανάλυση του έργου του Κοφίνη και παραθέτοντας κριτικές πολλών και αξιόλογων πνευματικών ανθρώπων, που αναφέρονται στο ίδιο έργο, δίνει και με τη βοήθειά τους μια καθαρότατη εικόνα της πνευματικής προσφοράς του Κοφίνη. Δουλειά πολύ δύσκολη και πολύ υπεύθυνη για έναν πνευματικό άνθρωπο, αν λάβει κανείς υπόψη του την ιδιαίτερη σχέση του κριτικού με το λογοτέχνη.

Ο Ματζώρος ξέρει πολύ καλά τον Κοφίνη. Είναι σχεδόν συνομήλικοι, φίλοι και συναγωνιστές στους κοινωνικούς αγώνες. Μαζί περπάτησαν τα ξέφωτα και τα φαραγγία του Παρνασσού, που έντονα επηρέασαν την ευαισθησία του Κοφίνη, και τους ίδιους ανθρώπους στους ίδιους τόπους συνάντησαν και κουβέντιασαν, γλέντησαν κι έκλαψαν μαζί, ευχάριστες και δυσάρεστες ώρες γι' αντίστοιχα περιστατικά, που επίσης περνούν μέσα από τα έργα του Κοφίνη.

Τα δεδομένα αυτά κάνουν ιδιότυπη τη θέση του κριτικού. Από τη μια έχει να κρίνει το έργο ενός φίλου του, που του ξέρει καλά τη νοοτροπία του, τα οράματά του, τους αγώνες του, απ' την άλλη η πνευματικότητα και η υπευθυνότητά του δεν του επιτρέπουν να μην είναι αντικειμενικός στην κρίση του. Με τις προϋποθέσεις αυτές, ο Ματζώρος βρίσκει μια θαυμάσια ευκαιρία να μην είναι ένας ψυχρός παρατηρητής και εγκεφαλικός κριτικός του έργου του Κοφίνη, αλλά να βάλει την ψυχή και την καρδιά του στο έργο του και να του δώσει τη ζεστασιά της αγάπης και της εκτίμησης που του αξίζει.

Φαντάζομαι πως πολλές φορές στην πορεία του έργου του, ο Ματζώρος να είχε συναισθηματικούς κραδασμούς διατυπώνοντας τις απόψεις που έπρεπε να εκφράσει για το έργο του φίλου του. Όμως ξεπέρασε όλες τις δυσκολίες και μας έδωσε μια δημιουργία φορτισμένη απ' την αγάπη, τη φιλία και την εκτίμηση για ένα έργο εξαιρετικό και πολύπλευρο. Έτσι στις κρίσεις του είναι και αντικειμενικός και διεισδυτικός στην ουσία της ποίησης του Κοφίνη, και αποτιμά σωστά το έργο του παραθέτοντας επιλεκτικά και τις άλλες - πολλές κριτικές που έχει στη διάθεσή του. Ο άλλος βρίσκεται ακριβώς εδώ. Ότι η προσωπική γνωριμία και εμπειρία δεν ήταν ανασταλτικοί παράγοντες στην αντικειμενικότητα. Έτσι, μας έδωσε ολοκληρωμένη την προσωπικότητα του λογοτέχνη και αξιολόγησε σωστά το έργο του.

Μας έδωσε στις πραγματικές του διαστάσεις τον

τραγοιδιότη της αγάπης, το λυρικό και βουκολικό ποιητή του Έλληνα ξαμάχου, το δέκτη των παγκόσμιων κραδασμών στα σύγχρονα μεγάλα προβλήματα, τον αγωνιστή του δικαίου, της λευτεριάς (εθνικής και κοινωνικής), της ειρήνης

Η πνευματική του προκαρρασκευή, καρπός της φιλομάθειάς του, βοήθησε στη σύνθεση του πολύπλευρου και πολύμορφου λογοτεχνικού του έργου, που δεν είναι απλή ανταύγεια της ζωής, μα ζωντανή πραγματικότητα. Και αυτό το πέτυχε ο Κοφίνης, γιατί δεν είναι μόνο - μύθων ρητήρ - αλλά και - έργων κρηκτήρ'. Ο ειρηνικός, ο ανθρώπινος ποιητής είχε πάντα μέσα του την αγωνιστική διάθεση, αλλά και δύναμη που του επέτρεπε να ανταλλάσσει με τόση επιτυχία τη γραφίδα με το ξίφος.

Έτσι, πολύ εύστοχα ο φιλόλογος συντάκτης του βιβλίου Ματζώρας χρησιμοποιήσει το τόσο ταιριαστό για τον Κοφίνη διστίχο του Αρχιλόχου: «Εμὶ δ' ἐγὼ θεράπων μὲν ἐνναλίω ἀνεκτοῖς· καὶ Μουσῶν ἐρωτὸν δάφρον ἐπιστάμενος». Ο Κοφίνης με την πολεμική του δράση και την πνευματική του προσφορά έχει κάθε δικαίωμα να επαναλαμβάνει το «Εμὶ μὲν εὐθάρηκος ἐνναλίω πολεμιστῆς, ἐμὶ δὲ καὶ θεράπων ἐλικωνίου Ἀπόλλωνος».

Σημαντική αρετή της εργασίας, κάτι που ξεχωρίζει το βιβλίο αυτό από τα άλλα του είδους του, είναι το γλωσσάριο που έχει στο τέλος. Πολύτιμο υλικό για μελέτη από τους γλωσσολόγους και θεολόγους, οδηγός για τον αναγνώστη, που δεν ξέρει τη ρωμαϊκή (αγοριαντική ιδιαίτερα) ντοσιολογία.

Την έκκληση του βιβλίου αυτού συνοδεύει και έντονη συγκίνηση. Η συγκίνηση από την αφιέρωση «Στο θρακικό παλικάρη της Αγίας, το ερανόηρο ΝΙΑΜΑΝΤΗ (Γιάννη Αλεξάνδρου) Πρωτοκαπετάνιο του ΕΛΑΣ και Αντιστράτηγο του Λημοσίου Στρατού Ελλάδας».

Μια λιτή, απλή αφιέρωση. Νομίζω το πιο καλό μνημόσυνο σ' ένα σιμό αγωνιστή που αφιέρωσε όλη του τη ζωή για το δικαίο και τη λευτεριά. Ένα τιμημένο παλικάρη, που πέρασε στην ιστορία και ρίχθηκε στις καρδιές και στις ψυχές όσων πιστεύουν και αγωνίζονται για τα ίδια ιδανικά.

Γ. Αγορητής, ρήτωρ, αλλά και δημιουργός έργων (βλ. 1 433)

Γιώργου Πακαστάμου:

«Ο Ιπκότης της Ανεμόπορτας»
Έκδοση Δίφρος, Αθήνα '90, σελ. 218.

Γράφει ο Μιχάλης Π. Δελησάββας

Μετά το «Συναξάρι ενός Μετανάστη» ο ποιητής, πεζογράφος και δοκιμιογράφος της Χαλκίδας, Γιώργος Πακαστάμος, πρόσθεσε κι άλλο ένα μυθιστόρημα πλατιά ενοχής στον αρκετά μακρύ κατάλογο των έργων του, τον «Ιπκότη της Ανεμόπορτας», ένα μυθιστόρημα που ανήκει στην κατηγορία των ιστορικών - ιπποτικών μυθιστορημάτων. Περιγράφει στις περιπέτειες και την πολιτική ζωή του «ιπκότη» της Εύβοιας, στο 13 αιώνα, του Ροβολίνο Λίκαρι, μια μορφή ελκυστική όσο και παράδοξη. Ο συγγραφέας του «Ιπκότη της Ανεμόπορτας» έχει αναδιψήσει στοιχεία, από κροσιτές ιστορικές πηγές. Από τον Μιχ. Ακομινάτο, το Νικηφόρο Γρηγορά και τον Παχυμέρη, ως τον Πακαρρηγόπουλο, τον Εκαμ Βρανόπουλο και το Ν. Τσιφόρο. Παρακολουθεί τον ήρωά του βήμα με βήμα, από τη γέννησή του στην Κάρυστο,

(που είχε πατέρα τον Ενετό στρατιώτη Αντώνιο Λίκαρι και μητέρα την Ελληνίδα Ασημίνα Φυλιώση επί την ίδια πόλη) ως την ανεπήρευξή του, σαν μεγάλο Κοντόστουλου - Δούκα Στρογγυλάου και Ναιφάρου από το Μιχαήλ Παλαιολόγο τον Η', και φτάνει ως το τέλος της ιστορικής του διαδρομής, κάπου στα ερήμους της Παφλαγονίας στη Μ. Ασία όπου η ιστορία τον εγκαταλείπει να μέγεται ακόμη μαζί με τους ακρίτες των συνόρων της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Μέσα σ' αυτό το ιστορικό πλαίσιο δίνεται η δυνατότητα στον Πακαστάμο να συλλάβει την κροσιτικότητα του Ροβολίνο Λίκαρι, και από τη δράση του να τον ζωγραφίσει με σιγουριά και εκσπικότητα σαν έναν ιερότη επαναστάτη, ιδάλγο της ανελευθέρωσης των δουλοπαρόικων της Εύβοιας, των νησιών και αρχιπελάγους, αλλά και του λαού της ηπειρωτικής Ελλάδας που βρισκόταν κι αυτός στην ίδια κατάσταση με το λαό της Είβοιας, ενάντια στη λατινική ενετική ιεραρχία, και σαν ένα Δον Κιχότη - επαναστάτη έναντι των τότε «εθνικών» συνόρων της εποχής του.

Αν αυτή είναι η «ιστορία» του Ροβολίνο Λίκαρι όπως βγαίνει από τα κείμενα εκπομπωτικά και με τρημένα σκοπόδηστα, ο Γ. Π. στον «Ιπκότη της Ανεμόπορτας» επιχειρήσει και κατορθώσει να την ανελέσει λογοτεχνικά μέσα από την κροσιτικότητα του χωρίς να την κροδέσει. Του - ίσα κατορθώσει να τη ολοκληρώσει και να την παρουσιάσει χωρίς χόσματα ζωντανή και σεαπόσοιου μεροστέ στα μάτια μας. Σ' αυτό το σημείο εκείνο που πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα είναι ο τρόπος που δίνεται το μυθιστόρημα από το συγγραφέα. Ο Γ. Π. με τόσο μακριά και γόνιμη θητεία στα γράμματα μας, αξιολογεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα ολιγόστιχα ψήγματα της ιστορίας γύρω από το πρόσωπο του ήρωά του, και βλέπει πίσω και πέρα από αυτά. Η εποχή ανελεύθετα με ελαστικές συνθέσεις.

Οι λόγοι που κινούν τις πράξεις του Ροβολίνο Λίκαρι, παράτολμες, ρησικίνδυνες, έχουν τη χαρακτηριστική της εναντίωσης σε κάθε είδους καταπίεση είναι επαναστατικές. Η στάση ζωής του, οι μεταπτώσεις τους, οι έρωτές του, διακλύονται πάνω στον καμβά της ιπποσύνης και του ρομαντισμού της εποχής του.

Πίσω όμως από αυτό, υπάρχει ο άγνωστος νους του συγγραφέα που το ερμηνεύει και το ιστορεί σε να το κινεί ο ίδιος, και να το δημιουργεί. Και πρώτα απ' όλα, υπάρχει η ελαστική ενοχή του Πακαστάμου που με αφορμή τον περιπετειώδη βίο του Ροβολίνο Λίκαρι, δημιουργήσει ένα θεματικό ιπποτικό μυθιστόρημα στον καιρό μας, με τρόπο που και τη λογοτεχνία μας κλοντίζει, αλλά και την ιστορία ικενοποιεί.

Εκατό χιλιάδες φορές θα ήταν καλύτερα η ανθρωπότητα, αν οι διάφοροι ηθικοκλάστες στήριζαν την ηθική όχι στη θρησκοληψία και στους θεούς, αλλά, στην έννοια και τις επιταγές της αγνής δικαιοσύνης, όχι στην ελπίδα της αμοιβής, ή το φόβο της τιμωρίας, αλλά, στη φύση, στη γνώση και στην ορθότητα του λογικού.

Σπύρος Μουσελίμης
(Θεσπρωτός συγγραφέας)

Με το σφυρί στα καμώματα

«Τέρπειν άμα και διδάσκειν»
όπως και αποκαλύπτει...

«Γίνου καλύτερα σφυρί
για να μην είσαι αμόνι».
Γκαίτε

Σχόλια του Άλκη Φωτεινού

ΥΠΠΟ με φούντες...

Για το υπουργείο πολιτισμού, έγραψαν πολλοί, ότι πρέπει να καταργηθεί. Ίσως έχουν ίκιο. Γιατί, αν πούμε πως υπάρχει, τι προσφέρει στον πολιτισμό, εκτός από τα «ημέτερα» θεατρικά δρώμενα; Όταν οι αρχαιοκάπηλοι μας έχουν καταληστέψει τους αρχαιολογικούς μας θησαυρούς... κι όταν ο τομέας των γραμμάτων, των Τεχνών, και των Επιστημών, είναι μόνιμα εγκαταλειμένος στην τύχη του; Τι κρίσιμη έχει η ύπαρξη του ΥΠΠΟ; Πότε φρόντισε αντικειμενικά, γι' αυτά τα βασικά αγαθά του πολιτισμού, καθώς και για τη γνήσια ελληνική μουσική διαπαιδαγώγηση; Υπάρχει, για να μισθοδοτεί και να δικαιώνει οικονομικά μερικούς φίλους και οπαδούς των εκάστοτε κυβερνήσεων, ή και να τους αφήνει και απλήρωτους! Αλλά, και ν' αδιαφορεί να προσλάβει εύλακες ενισχυτικούς για τα Μουσεία.

Πάντως, αν συνεχίσει να υπολειτουργεί μ' αυτή την ταχτική, καθώς εγκατέλειψε και την αγορά βιβλίων, που είχε εγκρίνει μια επιτροπή υπό τις εκδόσεις του 1988... καλύτερα θα είναι να λείπει.

Έτσι κι αλλιώς, οι τίμιοι και γνήσιοι δημιουργοί του πολιτισμού, και των επιστημών, δεν είχαν, ούτε έχουν κανένα όφελος εκτός από τους γλείφτες, τους καιροσκόπους και τους κόλακες.

Αν εξυγιανθεί, αναβαθμιστεί και βελτιωθεί η θέση του, και μπει στην πρώτη δεκάδα υπουργείων αξίας και κύρους, και όχι όπως είναι, 9ο στη σειρά, τότε ας υπάρξει και όχι με ινεπίτρεπτο μερτικό ετήσιου προϋπολογισμού, ίσως 30 δις. δρχ. όπου τα μισά, είναι μισθών υπαλλήλων.

Θα έπρεπε να είναι υπουργείο πολιτισμού για όλους, με τριπλάσιο ποσοστό, για να είναι ιπρωγό και να βοηθάει αντικειμενικά και δίπλα για όλους τους εργατές του πολιτισμού. Γιατί το μύλος της πολιτικής, αλέθει πολύ λίγον πολιτισμό» όπως έγραφε κι ο Μαρωνίτης.

Γνώ τώρμα, έχει καταντήσει υπουργείο ποδοσφαιρισμού(!)

Αν κοιτάξει κανείς και την κ. Χάνι Πάλι - Ιετραλιά, θα πει: ζήτω η υφυπουργός πολιτισμού της κλωτσοπατινάδας(!)

Μα θα μου πείτε ότι, το ποδόσφαιρο, ως

άθλημα, με όλα του τα πακτωλίστικα προποζίτικα, δίκαια υπάγεται στο ΥΠΠΟ, διότι, το παράγωγο της κλωτσοπατινάδας που είναι ο χουλιγκανισμός στα γήπεδα... πρέπει να στηρίζει τον εκσυγχρονισμένο καπιτάλικό ζουγκλοειδή «πολιτισμό». «Γιαβρούμ-κουζούμ» και χάνι-Τζάνη μ' - Πετραλιούμ(!)

Ένα πάλλειο μαντάτο

Ο Αλέξαντρος Πάλλης, ο παλίκaros της Δημοτικής, ο ποιητής κι ο μεταφραστής της Ιλιάδας και του Ευαγγελίου, έγραφε το Μάη του 1912 στο φίλο του δάσκαλο και λόγιο Φ. Σαμπανίδη, στην Κων/πολη για τα βιβλία που του 'στελνε από τη Λίβερπουλ, μαστιγώνοντας την αδιαφορία του κόσμου για μόρφωση και μελέτη:

«Δε φαίνεται να προχωρούμε αρκετά αφτού, εξόν εσύ, κανείς δε φαίνεται να κάνει τίποτα, αφού δε γράφει κανείς να ζητήσει βιβλία. Τα πολλά βούτυρα που τρώνε στην Πόλη, δεν παράγουν παρά με τα συμπάθια... σκ...».

Με ασπασμούς
Αλ. Πάλλης

Πέρασαν 80 ολάκερα χρόνια από τότε. Κρίνε εσύ φίλε αναγνώστη μου, σε πόση επικαιρότητα έρχονται σήμερα εκείνα τα γραφόμενα του Πάλλη!

Γαλλοθλιβερά πολιτιστικά

Ανθελληνική παράδοση έχουν οι Γάλλοι, από το 1821 που οργίασαν σε βάρος των Ελλήνων με το στόλο τους... και υπέρ των Τούρκων.

Αργότερα το 1878 μαζί με τους σύντεκνους Άγγλους του Ντισραέλι, πίεσαν τον πρωθυπουργό μας Κουμουνδούρο, ν' αποδεχτεί τα νέα σύνορα της απελευθερωμένης Ελλάδας, ως την Άρτα, στην Ήπειρο, κι ως την Ελισσώνα στη Θεσσαλία.

Έτσι παράτειναν το δικό μας τούρκικο ζυγό της μισής Ελλάδας, ως το 1913, (32 χρόνια, από το 1881), για να 'χουν ασφαλείς προσβάσεις και συμφέροντα στην Εγγύς και Μέση Ανατολή, με τους χυδαιμένους Τούρκους.

Το 1917, οι Γάλλοι μας έκαναν τον αποκλεισμό με τα καράβια τους και η πείνα θέρισε χιλιάδες Έλληνες. Τότε βομβάρδισαν και την Ακρόπολη, που το 1941 τη σεβάστηκε και ο Χίτλερ.

Το 1922 στη Μικρασία, ήταν οι βασικοί εχθρικοί παράγοντες, που εξαιτίας τους εξαντράθηκαν 2 εκατομ. Έλληνες.

Όμως, οι κύριοι απόγονοι εκείνων, παρουσιάζονται σήμερα ως φιλέλληνες, πως τάχα δουλεύουν εδώ και για μας, πολιτιστικά... συνεχίζοντας την παράδοση του δικού τους γαλλικού «πολιτισμού»(!).

Αναφερόμαστε σ' ένα παράδειγμα:

Στις αρχές Φλεβάρη, στο Παράρτημα στην Αθήνα του Γαλ. Ινστιτούτου, κοιβήλησαν κάποιους ψευτο-συγγραφείς δικούς τους, και 4 - 5 Έλληνες, με προεξάρχοντα τον γερο-αλαλοίμ κ. Πεντζίκη, (που δεν καταλαβαίνει κι ο ίδιος τι λέει) και κάποιους άλλους χειμωνά-ρηδες, και μιλούσανε σ' ένα ακροατήριο από κολωνακιώτες, και κολλουριάρηδες, και με θέμα «Το Μυθιστόρημα».

Ε. λοιπόν, το τι, συναρτησίες και αρλοϊμίες ακούστηκαν... δε μολογιούνται(!) και δεν έφτανε που κανείς από τους ακροατές δεν καταλάβαινε τίποτε, αλλά το περιάνι κ' η ψυχασγωγία ήταν πως, όταν άρχισε ο γερο-αλαλοίμ, ο «πώς να τον ποιμ» τις γλωσσοκοτσάνες της θεοληψίας, ανοησίας και ακαταληψίας, ξέσπασαν όλοι στα γέλια, και εισέπραξαν έτσι βουβά και χλευαστικά, επιτίμια και οι κληροί οργανωτές φραντζέσι, που, ως φαίνεται, οι σκοταδισμοί τα πολιτιστικά σκόρδα, τα βάζουνε πολύ βαθιά...

Πονηρά και αλαλοϊμικά

Ο ευτυχοδυστυχίας κ. Νικοδήμος, εν όψει της κάθε «περικέτειας» των «ιδεών» (εκπομπή που έχει κάθε Τρίτη στην ΕΤ1), προσφέρει πολλά κουλουβάχατα συζητήσεων... που άκρη δε βρίσκει κανείς και μήτε οι τηλεθεατές κερδίζουν τίποτε. Όταν λαχαινει και στριμώχνεται από κανά διαλαθόντα συζητητή που να μη συμφωνεί και με τον κατεστημένο «νεοφιλελευθερισμό», ο αρχισυντονιστής (μπροστά κι από την εικόνα του Β. Ουγκώ που έχει στο διακόσμο του) λέει... «τους ζυγούς λύσατε» «πειδή η ώρα πέρασε... ευχαριστούμε και σας και μας παρακολοθήσατε, καληνύχτα σας»...

Σε μια απ' αυτές (26 Μάρτη) έβαλε μια εντυπωσιακή δόση ακαταλαβίστικης λεξιθηρικής μαλιφακτούρας. Με γαντοφορεμένο λεξοκαίγνιο, έλεγε σε 4 καλεσμένους του ο συμποσάρχης, πολλά κούφια, αντιφατικά κι ανούσια λόγια. Λαχανοφιλοσοφούσε δυσνόητα και μεπερδεμένα, με σχόλια τάχα πάνω στον έρωτα, και μ' αφορμή... ένα βιβλίο του κ. Χρ. Γιανναρά... κι ένα του σοιρεαλ-πατέρα στη χώρα μας Α. Εμπειρικού...

Σα συντονιστής βέβαια, έδινε το λόγο και στους άλλους, πανεπιστημιακούς δασκάλους, αλλά σε κάποια φάση, παραμπέρδεψε ο ίδιος το νόημα του παραδείσου, του έρωτα, της ζωής και του θανάτου, λέγοντας πως: «Ο έρωτας του παραδείσου, δεν είναι ζωή, η ζωή

είναι θάνατος του έρωτα, κι ο θάνατος έχει ζωή, κι η ζωή δεν έχει θάνατο...» και «από την πόλη έρχομαι και στην κορφή και νέλα»(!)

Κι ενώ προσπαθούσε να τον επαναφέρει σε λογικές ερμηνείες ο κ. Γιανναράς... παρενέβηνε ο κ. Γιατρομανωλάκης που λιβάνιζε στο κάργα τον «Μέγα Ανατολικό» του Εμπειρικού για τις κορνοεπαναλήψεις του...».

Έτσι, ο κ. ευτυχοδυστυχίας, τα έκανε από κούπες, κι έφαγαν μια ώρα στην απαισία του βούλα, χωρίς να καταλάβουν τίποτε οι τηλεθεατές της. Έμεινε όμως, ο ντόρος κ' οι μπουρμπουλήθρες, αλλά κ' η κληροί προβολή βιβλίων για το «μπεζαχτά» των εκδοτών (δλ' η κοιβέντα για το «πάκλωμα»...), με τη σχετική αφάντα... «ο νοών νοείτω» και, χαιρε χάος και βάθος ακαταμέτρητον «κνηρών διαλογισμών» αμήν(!).

Για νέους ποιητές και στιχουργούς

Υπεράξια κι αιώνια η μνήμη των καλίων αληθινών μας ποιητών, που ποτέ δεν καλιώνουν, δεν ξεφτίζουν, και ποτέ δεν ξεπερνιούνται. Γιατί, κάποια έργα τους, έγιναν τραγούδια σε χείλη λαού και γενεών. Πολλά ποιήματά τους μελοποίησε η δημοτική μας μοίσα που τ' ακούει, τα τραγουδάει και τα χαιρετά κάθε ελληνική ψυχή, όπως π.χ.:

«Το κουλάκι ξένο» του Βηλαρά.
«Ο Αργαλειός» του Εφταλιώτη.
«Ο Γερο-Λήμος» του Βαλαωρίτη.
«Η Βοσκοπούλα» του Ζαλοκώστα.
«Τα κήραμε τα Γιάννινα» του Σουρή.
«Η Αμυγδαλιά» του Δροσίνη.
«Η Ταβέρνα» και «Η μπαλάντα του Αντρικού» του Βάρναλη.
«Η Ψαροπούλα» του Μπαγιαντέρα.

Κι άλλα πολλά...

Νέοι κι αδιαφώτιστοι, εσείς έι, μπλα-μπλάδο ποιητές των ημερών μας, μάθετε αυτά τα τραγούδια κι άλλα βγαλμένα από το νου και τη καρδιά των πατέρων μας, που εκφράζουν κι απηχούν τα αισθήματα και τους τίμιους αγώνες μιας γνήσιας θετικά παραδοσιακής, γλυκειάς κι αιώνιας ραμιοσύνης, και «θα νιώσετε κάθε είδος μεγαλείο» που λέει κι ο εθνικός μας Σολωμός.

Αλλιώς, αν ζούσε σήμερα ο Πλάτωνας κι άκουγε τα σαχλά και χυδαία κορνοτραγούδια του τύπου «Γκρέκο μασκαρά», «Άφησε το τρελό στην τρέλα του» κ.λπ., όχι μόνο θα σαξέριζε, αλλά, θα σας στερούσε και την ιθαγένεια.

Τα ελληνικά μας ήθη, είναι αξίες καθενός που θα πρέπει να φυτρώνουν σε ψυχές τ' αγνού λαού!

Παραφιγούρες και ανειθυνότητες

Καμαρώστε τι γράφει ένας ποιέτας κ. Μαρ

ηπουλος στην υποτίθεται σοσιαλ-θεωρητική ημερίδα το «Ρίζο» περί τα αισθητικά της τεχνολογίας στις 24 Μάρτη '91. Πέτυχε ποικίλα, όπως κι άλλοι, σχεδόν όλοι οι άνθρωποι, ανεργάτες, ή της άλλης όχθης, μια οριστική παραπροβολή για το φίλο του κ. Φωστιέρη. Ο εν λόγω, συνδιευθύνει με τον κ. Μάρχο το περιοδικό «Η λέξη» μόνιμο κατεστημένο στα περί... διαγραμμαμάτων, μ' όλες τις βερσιόνες, υπεραρκούντως χαϊδεμένον του έτος, που κορδώνεται και με τρίστηλη φωτογραφία. Κατά την άποψη λοιπόν του προβλητή και του προβαλλόμενου, γράφουν:

«Ο πνευματικός και τεχνικός πολιτισμός, είναι ολόκληρος ένας μεταφυσικός πολιτισμός». Και παρακατιόν ότι:

«Ο ποιητής δύναται να προσεγγίσει το αντίθετο της ποίησης, όχι μόνο δια της γνώσεως, αλλά και δια της συνειδητοποιημένης γνώσεως».

«Πάρτε τους στο γάμο/να σας πούνε και του γάμου»(!) Ιδού και δυο στίχοι, να χαρείτε μια άποψη από την «ποίηση» του κ. Φωστιέρη:

«Ο παφλασμός γεννάει τη θάλασσα και ιδού φωνή βγάξει λαρυγγί που ομιλεί. Αλίμονο/Ο μαρυγκός χωρίς τα ξύλα του, δε μοιάζει μαρυγκός... Γι' αυτό σου λέω, πάρε χαρτί, άσε μολύβι κι άρχισε - τον πρώτο στίχο/, που δεν στο δώσουν οι Θεοί, δανείσου το:/Ο παφλασμός γεννάει τη θάλασσα κι ιδού η φωνή»(!)

Προσέξατε; Αυτό είναι φωστιέρικο «ποίημα», η βασκαθεί(!) Και ο κ. Καρτερός δ/ντής ή κι αρχισυντάκτης, του «Ρίζου» που θά 'πρεπε να γνωρίζουν κάτι κι από την ποίηση με τους τόνους της αισθητικής της, όπως άμοιρος κι άμοιρος κι άχρηστος ήταν κι ο προκάτοχος δ/ντής με το τσιμπούκι του(!)...

Βέβαια, ο κ. Μαρκόπουλος, «φίλος - φίλον - έλεγε» με τέτοια παραφιογούρα(!) Αλλά, ποιός ορκαταχρηστής χώρου και χρημάτων, ατζαής κι ασυνείδητος κουλτουριάρης, ανευθυνός κ. του «Ρ» τα φιλοξενεί (κι είναι πάρα πολλά τα τοιούτα εκτροματικά φληναφήματα, των επιτήδειων φιογουρατζήδων, σε αλαλούμικο ορτανείο.

Δε βλέπει η κ. Παπαρήγα που είναι και ιδόλογος να βάλει ειδικούς και κατάλληλους ανθρώπους σε ανάλογες θέσεις;

Όσο για τους δυο διαφημιζόμενους μοντέρνο-μπόηδες, πολύ καλά κάνουν οι άνθρωποι, που βρίσκουν διασυνδέσεις και προσβάσεις σε ανεξέλεγκτο και υποβαθμισμένο τύπο μιας τόσο ιστορικής και πάλαι ποτέ μορφωτικής ημερίδας, που την πότισαν με ιδρώτα και αίμα οι Καραγιώργηδες και οι Βιδάληδες... ήρξαν «αντράλι στο χάνι - νερό στα φασόλια» οι φιογουρατζήδες.

Έτσι, η όποια Αλέκα, θά 'πρεπε να πάρει μια βρεγμένη σανίδα, η κρανίσια βέργα ερή, για κάτι ανίδεους στα περί τέχνης, ή

ακόμα και στη σπουδή των τίτλων γιατί π.χ. για τα 35 θύματα του Τούρκου πυρπολητή την ημέρα της τραγωδίας 8.4.91 ήταν η μόνη από τις ελληνικές εφημερίδες που είχε τίτλο μ' ερωτηματικό, ότι ήταν «ατύχημα», ενώ οι άλλες όλες έγραφαν για σαμποτάζ, εφόσον είχε αποδειχτεί).

Αυτοί λοιπόν πρέπει να σταλούν για ορνίθια στα Μέγαρα, ή για τα γελάδια στην Ελευσίνα.

Οι δημοσιογράφοι δε γίνονται με εύννοιες και ζόρια. Χρειάζεται και φυσική κλίση και ταλέντο, αλλά και συναίσθηση ευθύνης και συνειδητοποιημένη επίγνωση προσώπων και πραγμάτων, και ζήλος και μεράκι και πολλά άλλα προσόντα. Γιατί, «η ιστορία μια μέρα αποδίδει εις καθέναν ό,τι του πρέπει» έλεγε ο Κοραής.

Μουρσελάδικη άποψη

Ο συγγραφέας κ. Κ. Μουρσελάς, είπε σε μια συνέντευξη του ανάμεσα σε άλλα, στο περιοδικό «Βιβλίο και Media» και τούτο ότι:

«Ο άνθρωπος δεν ευθύνεται για τις συνθήκες που του 'φτιαξαν άλλοι' αλλά, είναι ελεύθερος να τις αλλάξει, να τις απορρίψει, ή να τις εκμεταλλευθεί».

Κάνει λάθος ο κ. Μουρ. που υπερτιμά τόσο την «ελευθερία» και τις δυνατότητες του ανθρώπου, που είτε ατομικά και μεμονωμένα, είτε ομαδικά και μαζικά, τον εκμεταλλεύονται οι ισχυροί κατά κόρο, τον καθηλώνουν στην αμορφωσιά, στην άγνοια της αλήθειας, στη διανοητική αποχαύνωση και πάνω απ' όλα τον καθιστούν αδύναμο να οργανωθεί και να δράσει, για ν' αλλάξει τη μοίρα του προς το καλύτερο. Τον υποτάσσουν με πολλά τερτίπια και νόμους, κάτω από την οικονομική και στρατιωτική κυριαρχία τους. Έτσι, μένει ανήμπορος, ν' ανέβει σ' εξουσία και να διαμορφώσει τις συνθήκες ζωής που επιθυμεί. Διότι, θά 'πρεπε ο κ. Μουρ. που έχει και γνώσεις και πείρα, να μη τη βάψει σε τόσο λαθεμένη άποψη, όπως ίσως τη βάφουν οι σουρλελέδες της βιβλιομόδας στα «βαμμένα... μαλλιά». Δεν πρέπει ν' αγνοεί ότι, πάντα επικρατεί η «δύναμη του ισχυροτέρου», όπως έλεγε κι ο Σωκράτης στην «Αληθινή Απολογία» του. Αλλά, δε θα 'πρεπε ακόμα να μη θυμάται κι εκείνη τη διαπίστωση και το αξίωμα του Μάο Τσε Τούγκ που λέει ότι:

«Όλες οι εξουσιαστικές αρχές, οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις και οι πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές, απορρέουν από

τις κάνες των τουφεκιών».

Μηνύματα συμποσίου

Πριν λίγο καιρό, έγινε στο Πέννε της Ιταλίας, πάνω από την Πεσκάρα, ένα διεθνές συμπόσιο της Ένωσης Ιταλών Κριτικών Λογοτεχνίας. Από τη χώρα μας, πήρε μέρος ο συγγραφέας και διευθυντής των «Αιολικών Γραμμάτων» Κώστας Βαλέτας. Στο περιοδικό του, που αναφέρει περισσότερα γι' αυτό, υπογραμμίζει ανάμεσα σ' άλλα και τούτα: «Ο Ιταλοαμερικάνος καθηγητής Fratini που τύπωσε το βιβλίο - ανθολογία «Θένκιου Γκορμπασόφ», στις σελίδες του δεκάδες Αμερικανοί και ξένοι ποιητές, ευχαριστούν τον Γκόρμπι που διέλυσε την ΕΣΣΑ... και γράφουν στίχους σαν ετούτους:

«Θένκιου Γκορμπασόφ
που ελεύθερους μας άφησες ν' αγωνιζόμαστε
τους Άραβες χωρίς αναστολές να
βομβαρδίζουμε.

Θένκιου Γκορμπασόφ
που μόνοις αστυφύλακες του κόσμου
μας διόρισες, τους λαούς να
γονατίζουμε...».

Ας ντραπούν οι φιλογκορμπηδες χειροκροτητές στην Ελλάδα. Στα τόσα όμως που συζητήθηκαν, υπήρξε και το φαιδρό κι απατηλό θέμα των βραβείων.

Γράφει ο κ. Βαλέτας:

«...Αποκαλυπτικές ανακοινώσεις για τη βιομηχανία βραβείων στην Ιταλία. Υπάρχουν 3.500 περίπου λογοτεχνικά βραβεία και πολλές φορές οι κριτές της μιας χρονιάς βραβεύουν τους κριτές της επομένης που θα τους βραβεύσουν με τη σειρά τους. Βιομηχανία επίσης τιμητικών διπλωμάτων, μεταλλίων, αναμνηστικών πλακετών, παπύρων κ.λπ. Μοι θίμισαν ακόμα τα βραβεία των δώδεκα, ή τα δικά μας κρατικά βραβεία».

Ας τ' ακούσουν, όσοι μωροφιλόδοξοι πέφτουνε σε δόκανα και λούκια τυχοδιωκτών βραβειοδοτών της ιταλογαλλικής κουλτούρας... γιατί πολλοί ακόμα πληρώνουν για τέτοια άκυρα βραβεία(!)

Καφερές κι άτυχες επιλογές

Κάθε επιτυχία, όποιου ξύπνιου ανθρώπου στη ζωή, οφείλεται ασφαλώς, στην καλή και κατάλληλη επιλογή προσώπων και πραγμάτων. Μη ρωτήσετε για τη φιλολογία του Πανεπιστημίου των Γιαννίνων. Γιατί, οι περισσότεροι φιλόλογοι, που διδάσκουν δεν είναι καλοί μά-

μοι, και τα βγάζουν στραβά τα παιδιά, τα νεουσα τους φιλολογάκια, με καισαρικές του μές(!). Κ' ύστερα λέμε, γιατί δεν πάει μπροστά η παιδεία, η λογοτεχνία, το πνεύμα, η κουλτούρα, ο πολιτισμός. Είναι σα να ρωτάει ο κόσμος:

— Πώς πάνε κόρακα τα παιδιά σου;

Πώς να πάνε, Όσο πάνε και μαυρίζουν(!)

Αυτά τα πικρά κι απογοητευτικά συμπεράσματα, βγαίνουν από κάποιες απόπειρες και του φίλου Ερατοσθένη Καφωμένου, που, σίγουρα θα «κάηκε» κι έγινε πιο πολύ «καφωμένος» ο καφεροκάκαφος με την επιλογή του σ' ένα συγγραφέα που έφερε στα Γιάννινα τον κ. Α. Φραγκιά, από την Αθήνα, για να μιλήσει σε 20 με 30 φοιτητές (οι καλύτερες φοιτήτριες) και να ντροπιαστεί ο άμοιρος, με θέμα τα βιβλία του, τη λογοτεχνία, και το μεταπολεμικό μισοστόρημα. Και ο κ. Καφωμένος κατακάηκε με την ανικανότητα του κ. Φραγκιά που δεν κατάφερε ο καημένος ούτε την ανάγνωση του γραφτού του ν' αποδώσει αν και... κατεστημένος συγγραφέας... και ελλανόδικος στο Άσπλ (επιτροπές βραβείων, αγορές βιβλίων, διανομή χρημάτων σε περιοδικά κ.λπ.).

Τι του χρωστοίσε του κ. Καφωμένου, να τον εκθέσει και να τον ρεζιλιώσει γέρον άνθρωποι; Κι-καμάρια, μωκία, αλλά και ατζαμοσύνη στην αισθητική γνώση, την κριτική και την αδυναμία του προφορικού λόγου;

Έτσι λοιπόν ο «Λοιμός», του επέφερε καταποντισμό(!)

Κι όταν τον ρώτησε ένας ακροατής, τι σάβλο είναι ο «Λοιμός», Ο «Λοιμός είναι έργο εκτός πραγματικότητας, αλλά, είναι βιβλίο πραγμαλιστικό» Ανάντησε μη συναισθανόμενος, τι έλεγε.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι, ο κ. Καφωμένος είναι μια βάτος φλεγόμενη και μη καιόμενη... Όσο κι αν τον έκαψε αυτή του η επιλογή

Για την επιτροπή λογοτ. συντάξεων

Η Επιτροπή για τις συντάξεις των λογοτεχνών, απάντησε αρνητικά στο συγγραφέα Δημήτρη Κιριαζή ή Πέτρο Πεντελικό, (λοχαγό του ΕΛΑΣ στο Μοριά) σχετικά με αίτηση συνταξιοδότησής του.

Κρίμα! Αποροίμε, πώς έκρινε τόσο πρόχειρα κι επικόλαια η επιτροπή για το έργο του Δ. Κ.;

Από τη μια μεριά, το χαρακτηρίζει μεν σημαντικό, αλλ' απ' την άλλη αρνείται ότι, είναι «καθαρά λογοτεχνικό».

Τα διηγηματογραφικά βιβλία του Δ.Κ. από την Αντίσταση στο Μοριά και την κοινωνική ζωή της υπαίθρου, αλλά και οι τόσες μεταφραστικές εργασίες του, γιατί δε στοιχειοθετούν προσόντα για σύνταξη; Μήπως δεν κινούνται έστω κι ανακλαστικά στο χώρο της δημιουργικής φαντασίας;

Ας επανεξετάσει λοιπόν η επιτροπή την περίπτωση του Πεντελικού και για να μην υιοθετήσει την κριτική της αξιόδερκεια... ας αναθεωρήσει την αρνητική της απόφαση, με μια ελαστικότερη εντελέχεια στη λογοτεχνική προσφορά του.

Το ίδιο θα πρέπει να κάνει και στην περίπτωση

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Λόγια που καίνε

του Στέλιου Κεντρή

Ο Συγγραφέας έχει χρέος να γράφει την αλήθεια. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρεύει. Η αλήθεια είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

Μαθήματα ατομικής και δημόσιας υγείας

Στις 7 Απρίλη γιορτάζεται η παγκόσμια ημέρα της υγείας. Στη μπανανία μας όμως, πώς γιορτάζεται; Από ποιούς και με τια μέσα; Ποιός τη μυρίζεται και την τιμάει;

Ασφαλώς όχι, η κοινωνία του «μάρκετιγκ» και της τρέλας, των παράκαιρων θανάτων, των ναρκωτικών, των σκυλάδικων και των γελοίων κομματικών και αυτοκομματικών διενέξεων(!)

Ποιά κυβέρνηση μετά τον Β' Π. Πόλεμο, φρόντισε να καθιερώσει και να διδάσκεται καθημερινά ένα μάθημα υγείας στα σχολεία της χώρας, γυμνάσια, λύκεια, πανεπιστήμια; Ένα μάθημα γενικής και προληπτικής υγιεινής, ν' αποχτήσουν και να οπλιστούν οι νέες γενιές με γνώσεις και μέτρα άριστα, για το τι κανόνες πρέπει να εφαρμόζουν, για εύρωστα σώματα κι ευάντοχες ψυχές;

Κανένα κυβέρνηση και κανένας υπουργός υγείας, δε φρόντισε να επιβάλει τη θεωρία της υγιεινής, σύμφωνα και με τις σύγχρονες εξελίξεις της επιστήμης.

Γι' αυτό και δεν υπήρξε ποτέ προληπτική υγεία.

Το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας μας, το δέρνει η άγνοια κ' η αμορφωσιά σχετικά με τη διατροφή του. Τρέφεται αφύσικα κι ακαταλόγιστα, κι ένας κόσμος πεθαίνει πριν την ώρα του, από καρδιακά

νοσήματα και άλλες παθήσεις κακής διατροφής.

Μα θα μου πείτε: «όλα τ' έχει η Φατιμέ...» μάθημα υγιεινής της λείπει; Κι όμως, νεώτερες επιστημονικές και βιολογικές έρευνες, έχουν αποδείξει ότι: Αν οι άνθρωποι είχαν επίγνωση, μέτρο και αυτοπειθαρχία στη σωστή και πρόπουσα διατροφή, η φύση, τους έχει προνόμιο μακροβιότητας, να φτάνουν στα όρια και των 120 χρόνων ζωής, με ικανοποιητικές συμμετοχές απολαύσεων.

Αν ο άνθρωπος, εξουδετέρωνε το ένστιχτο της απληστίας και της αυτοκαταστροφής του, θά 'νιωθε άπειρες χάρες κι ομορφιές στο βίο του... και θά 'φτανε και τους μαθουσάλες στα Ουράλια που τραβάνε κι ως τα 150 χρόνια. Αλλά ακόμα και τον Μουράτ Σιραλή στον Καύκασο που είχε τερματίσει στα 172 του... και με τ' άλογο καβάλα! Με 3-4 παντριές και καμιά εκατοστή παιδιά κι αγγόνια!...

Πασχαλινές εικόνες

Το πρώιμο πάσχα που πέρασε φέτος, όλ' η μουστόγρια Ευρώπη κ' η αλανιάρια η Αμέρικα, μας παραζάλισαν στα μεταφυσικά, σε προσευχές και σ' επουράνια τάγματα αγγέλων και διαβόλων, αποκυήματα νοσηρών φαντασιών, για να ξεχάσουμε τα γύρω μας οδυνηρά επίγεια!... Ήτανε κι αυτός ένας τρόπος φυγής, που θέλησαν ν' απαρνηθούν για λίγο, την όποια ζωντανή και τραγική πραγματικότητα, ν' αλλάξουν οι χριστέμποροι κ' οι αφελείς, και να γευτούν κι αυτοί τα μυστικόπαθα τερτίπια, έστω και για επίδειξη, και δίχως ενδοστροφήια. Αλλά όχι μόνο οι αποκοινημένοι και θρησκόληπτες αγέλες των δυτικών χωρών, παρά και οι Πολωνοί κ' οι Μοσχοβίτες και οι Τσέχοι, και οι άλλοι... πάνε πια με τους ναούς και τις δεήσεις ν' αγιάσουνε, ελεεινότερ' από

του εξαίρετου συγγραφέα Αλέκου Χρυσστομίδη. Το ίδιο έχει συμβεί και με το συγγραφέα Γιώργη Πικρό. Ενώ έχουν πάρει λογοτεχνικές συντάξεις άλλοι φιλόδοξοι, με μια ή δυο συλλογές μιμητικών ή αντιγραμμένων στίχων.

Μακάρι να υπήρχαν αυστηρά κριτήρια και κριτές ανώτερου επιπέδου για τις συντάξεις. Αλλά όχι ν' αδικούνται δουλευτόρηδες συγγραφείς και δημιουργικοί λογοτέχνες.

τους ισλαμιστές... «μα δεν τους αφήνουν οι διαβόλοι»(!)...

Το πάσχα στη χώρα μας. 1 εκατομμύριο αυτοκίνητα φυγο-γύρισαν στο θλιβερό το άστυ. Η τροχαία, επί ποδός τάξεως. Τα τροχαία, επί τραγικού και συνήθους απολογισμού θυμάτων!...

Οι νεόπλουτοι, δεν είχαν πού ν' αφήσουν τα θρεφτάρια τα σκυλιά τους(!)

Οι Αυτιάδες διαρρήχτες επί μόνιμης βάσης. Κινητοποίηση, για τις χρυσές δουλειές των ημερών. Ως και μαζικές κλοπές αρνιών, έγιναν στην Καισαριανή και στην Πάρνηθα(!)

Ο πρόεδρος της δημοκρατίας με την κατσικοπήφο του... πέρασε τις διακοπές του ως «Χαλκιδικιώτης» στη Νικήτη... Και οι νικητινοί «βαθιά συγκινημένοι», έκλαψαν από περηφάνια και τον ανακήρυξαν επίτιμο πολίτη τους, όταν τους αποκάλυψε και πως η γιαγιά του ήταν από την Αριδέα. Δεν το ξέρανε, κι ο ενθουσιασμός και η χαρά... τους βγήκανε απ' τα παντζάρια τους(!)

Τελευταία, ο πρόεδρος, όπου πηγαίνει... ανακαλύπτει και ανακοινώνει και μια ρίζα απώτερης καταγωγής του(!)

Στις 21 Φλεβάρη που ήταν στα Γιάννινα για την επέτειο, τους είπε στο μέγα δείπνο, πως, είναι ο μισός και Ηπειρώτης... γιατί ήταν η γιαγιά της γιαγιάς του από το Γραμμένο...

Στο τέλος οι κίουγκιοίτες, θα πελεκηθούν με πολλούς, για την καταγωγή του κουφού μας «θεού».

Ο «ψηλός» πήγε στα Χανιά του και μετάλαβε... των «αχράντων μυστηρίων», να χωρεθούν τ' ανομήματά του(!) Μπράβο στο μέμπη που πήρε με τις γριούλες και τους μπόμπιρες την «πασχαλίτσα» του.

Να όψονται οι θεατρώνηδες κ' οι θεατρίνοι, που αν ανακάλυπταν κι εκτιμούσαν τους κωμικούς και σατιρικούς επιθεωρησιογράφους, θα κάνανε πάταγο με νούμερα που κάθε μέρα τα γεννάει η φαιδρή πολιτική μας κουνίστρα... Αλλά, γίνονται νουμερογράφοι μόνοι τους και δεν παρουσιάζουν τίποτε. Είναι ν' αφήνουν έξω από τη σκηνή π.χ. τον κ. Βύρωνα κι έναν ξανθό ακόλουθο γυαλάκια, βουβό μαρμαρωμένο πλάι του;

Το πάσχα μη ξεχνάτε, είχαμε και τον επίτροπο εοκατζή κ. Ματούτες, που βάρεσε το καμπανάκι στον πρωθυπουργό Κωστάκη...

Ο άλλοτε «μεγάλος» προτίμησε το Νησί των Φαιάκων και πάει καλιά του με τη νεαρή κυρά του!

Ως και το εαρινό Μαράκι, καβάλα στο δικό του καλαμάκι, πέρασε το πάσχα του στο ρομαντικό μας Πήλιο...

Όμως εκείνο που παραζάλισε τον έρμολαουτζίκο, δεν ήταν μόνο το επιτήδειο παπαδολόι που τον τρυγάει και τον μαδάει με σύστημα ισόβιο, σε γάμους-κηδείες και μνημόσυνα... αλλά φέτος ήτανε και ο τιμάριθος φωτιά και τού 'καψε τα σωθηκά!...

Κι ενώ, όλ' αυτά, συνέβαιναν στη χώρα της φαιδράς πορτοκαλέας, της «αγιότητας» και της ηλιθιότητας... εκείνο που συγκινούσε τους έξυπνους, ανήσυχους κι ανθρωπιστές ρωμιούς, δεν ήταν άλλο από την τραγωδία των Κούρδων!...

Οι «προστάτες» χωροφύλακες του σύμπαντος, αφού, σκότωσαν με την αεροπορική πανοπλία τους και με τους σύντεκνους συμμάχους, καναδυό εκατοντάδες χιλιάδες ψυχές στον πόλεμο των 45 ημερών... κι έμειναν νικητές και τοποτηρητές στο Ιράκ, για το «πάπλωμα» βέβαια των πετρελαίων... ιντριγκάρισαν και πυροδότησαν και τον εμφύλιο, κι εξολοθρεύουν χιλιάδες και χιλιάδες Κούρδους, ακόμα κι όπου δε φτάνουν τα εξοντωτικά μέσα του Σαντάμ. Πεθαίνουν ομαδικά, γυναίκες, γέροντες, παιδιά από χειμωνιές, πείνες και κακουχίες! Σ' αυτή την τραγωδία ενός λαού χωρίς πατρίδα, που τον έχουν κάνει πρόσφυγα στον τόπο του, έτσι και βλέπεις εικόνες τραγικές και σκέφτεσαι το δράμα τους, σου γίνεται η καρδιά κομμάτια!

Αυτοί είναι λοιπόν οι «φιλόανθρωποι χριστιανοί» της Δύσης που αφού σκοτώνουν τους λαούς, έπειτα τους στέλνουν και βοήθεια, τους συμπονάνε τάχα και προσεύχονται γι' αυτούς και για τη δυστυχία που τους προκαλούνε!! Αλλά, έως τότε φαρισαίοι υποκριτές, θα γίνεστε γενές εχιδνών... Και κύμβαλα, αλαλλάζοντα... περί «ανθρώπινων δικαιωμάτων»...

Ευθύνες και Σφάλματα...

Δεν υπάρχει προηγούμενο στην πολιτική ιστορία των λαών, που ο ένας κυβερνήτης να μη ρίχνει, να μη μεταθέτει και καταλογίζει τα δικά του σφάλματα, ελλείμματα, σκάνδαλα και εγκλήματα στους προηγούμενους, τους προκατόχους της εξουσίας.

Αυτή η άθλια ταχτική και πραχτική στη χώρα μας, πάει σκοινί-κορδόνι. Έχει εκλείψει η ηγετικός αντρισμός στην ανάληψη και απονομή ευθυνών.

Οι Έλληνες εξουσιαστές, ικανοί και ανίκανοι, επαρκείς και ανεπαρκείς, φοβούνται την ανοιχτή κριτική, κι αποξενώνουν την αυτοκριτική. Γενικά, δεν παραδέχονται δικά τους λάθη και καταχρήσεις.

Πάντοτε, οι κυβερνήσεις της Δεξιάς κακολογούν τις κυβερνήσεις του Κέντρου που τις διαδέχονται, με το σύστημα του δικομματισμού.

Με τη σειρά τους και οι κεντρώοι κυβερνήσεις κατηγορούν τους δεξιούς προκατόχους.

Το ίδιο έκαναν όλα τα χρόνια και κάνουν και οι ηγεσίες της Αριστεράς, η μία φορτώνει λάθη της στην άλλη.

Θ' αναφερθούμε σε πρόσφατα παραδείγματα:

Το ΠΑΣΟΚ, στην πρώτη του τετραετία, έδωσε δείγματα κι αποδείξεις προκομμένης φιλοπαϊκής πολιτικής, με ανάλογες παραχωρήσεις στο βασανισμένο λαό: (κοινωνικές παροχές, συντάξεις, αναγνώριση Εθν. Αντίστασης, έστω κι όπως έγινε, Εθνικό Σύστημα Υγείας, κατάρτιση φόβου του χωρ/κα, ενίσχυση Συνεταιριστικών Οργανώσεων, πιο ανοιχτή και ζωντανή πολιτιστική ζωή, κάποια αναπτυξιακά έργα, υφροηλεκτρικά, γέφυρες, δρόμους κ.λπ.).

Δε θα μιλήσουμε για τη δεύτερη τετραετία, και για όποιες καταχρήσεις.

Θα παραθέσουμε λίγα στοιχεία μόνο εδώ, για αντιλαϊκά μέτρα και ίσως σκάνδαλα της αρουσας κυβέρνησης, με τη συμπλήρωση του ενός χρόνου από την ανάληψη της εξουσίας.

1) Το ξήλωμα του Κατσίκη από τη Διάνα, ως θα το αποτιμούσατε;

2) Απολύσεις και νέοι διορισμοί.

3) Αγορά 691.000 ψηφιακών τηλεφ. γραμμών, από «Ιντρακόμ» και «Ζήμενς».

4) Πώληση της προβληματικής Εταιρίας Πλαστικών Καβάλας και άλλων...

5) Έλλειμμα 15 δις δρχ. στο Δήμο Αθήνας.

6) Αγορά 170.000 περίπου τόνων πετρελαίου από εταιρία «Διαμαντούρος-Μπρος» με ζημιά 100 Δημοσίου περί τα 3 δισεκατομ. δρχ.

7) Απολύσεις από την «Κέντερικ» (Ολυμπιακή) και πώλησή της στους Ολλανδούς.

8) Αγορά 130 εργατικών πολυκατοικιών στο Ίλντρο με 12 δισεκατομ. δρχ.

9) Παραγγελίες και προμήθειες μπόιγκ αεροπλάνων Νο 737, χωρίς διαφάνεια που θα παραλούν το 1996, από την Εταιρία «Λόκχηντ».

10) Υπόθεση Καμάρα για τα νοσήλια Παυλίδου, στο Χέρφιλντ.

11) Οι ακατάσχετες ανατιμήσεις και ο πληθωτισμός που επί Πασόκ ήταν 13% και τονεαν 23%.

12) Ο εκπατριτισμός από τον τόπο τους, των αεροπειρωτών και η τραγωδία τους.

13) Άλτε μόνοι σας τα συμπεράσματά σας και ο ΕΣΥ... Για ουδεμία επένδυση ως τώρα.

14) Η συμμετοχή μας στον πόλεμο του Κόλ-Για το δάνειο, κ.λπ., κ.λπ.

Μαμές νονοί και ραδ/οπτικά μέσα

Είχαμε πρώτοι γράψει αρνητικά για τη δήθεν «ελεύθερη» ραδιοτηλεοπτική επικοινωνία στη χώρα μας. Προβλέπαμε και με ανάλογη πείρα, ότι θα δημιουργηθεί μια απαίσια κι ελλεινή, ασύδοτη κι επιζήμια κομποφιακή ατμόσφαιρα, γεμάτη σύγχυση, γλωσσική κακοποίηση και γενικότερη αποβλάκωση. Ότι αυτά τα μέσα Μ.Ε. θα περιέρχονταν σε λίγα καπιτάλικά και νεόπλουτα χέρια... (για εκμετάλλευση, στειρότητα και αποχαύνωση των αφελών τηλεακροατών) Βαρδινογιάννη, Μπόμπολα, Τεγόπουλου, Κόκκαλη, Αλαφούζου κ.λπ. Έξυπνα κόλπα με πολλές παγίδες. Όλοι τα ίδια ψευτοπρογράμματα, «φύκια για μεταξωτές κορδέλες».

Έπειτα από τόσον καιρό, κάντε κι εσείς απολογισμούς και διαπιστώσεις. Για παράδειγμα, οι πολλοί κι αμέτρητοι ραδιοσταθμοί, σε τι ωφέλησαν το λαό γενικότερα στα μεγάλα γεγονότα και τις εξελίξεις; Σε τι διαφέρουν μεταξύ τους οι ραδιοσταθμοί και τα τηλεοπτικά κανάλια;

Με τον πόλεμο στον Κόλπο, δεν ήταν όλα με το CNN; Ποια είναι τα μορφωτικά τους προγράμματα;

Α, μπαρντόν. Μη λησμονάτε την «Καριολάιν» και τα λοιπά βραζιλιάνικα τα ερωτικά νερόβραστα, τα ψευτοσήριαλ ορισμένων τρωκτικών αρπακόλληδων, φίλων και κουμπάρων των κρατούντων, όπως τη: «Λωξάνδρα», την «Κυρα-Κούλα», τη «Μάρμω» κ.ά.

Οι κάποιοι νεοσσοί ποετάστροι, με τα στιχάκια τους τ' ακατανόητα, οι τσόντες τα ελεηνά πορνό, και τόσα άλλα που έχουν ξεχαστεί και οι τίτλοι τους ακόμα;

Ή μήπως οι τρέχουσες «περιπέτειες των ιδεών» του νέου αμπελοφιλόσοφου κ. Νικοδημού;

Μήπως δεν είναι μορφωτικές και παραμορφωτικές οι άλλες συχνές συζητήσεις «ιθυνόντων» και μη, που στο τέλος από την κάθε μία, δεν απομένει τίποτα; Έλεος λοιπόν!!!

«Οι πολλές μαμές το βγάζουν στραβό το παιδί». «Θέλεις ρούφα κι άρμεξε, θέλεις άρμεξε και ρούφα».

Στην άρρωστη τέλος κι αμοραλιστική κοινωνία μας, την εσχάτως βαβυλωνιακή... «Πολλών ιατρών είσοδος μ' απώλεσεν».

Βασκανο-κουβέρνο

Το κουβέρνο, όταν είναι μισοδιαλυμένο, δεν το ξεφτιλίζουν μόνο οι Τούρκοι, οι Ιταλοί, οι Αλβανοί και όλ' οι ξένοι αλήτες και λωποδύτες, ναρκοτέμποροι, αρχαιοκάπηλοι και αγιογδύτες. Αλλά, παράλληλα το κουρελιάζουν και οι βομβιστές Νοεμβρίτες και πρωτο-μαίτες... Όμως το αποκορύφωμα του γελοίου, το επιτελούν και οι ληστές των τραπεζών, που αρπάζουν με πρώτο λόγο τα εκατομμύρια, φο-

ρώντας μόνο μια κουκούλα και κρατώντας μια ψευτοκαρμπίνα. Έτσι, φεύγοντας, σαν κύριοι, ανενόχλητοι, λένε και τις ευχές τους: «Καλό πάσχα» ή «καλά κρασιά» ή και χαιρετίσματα στους δερβενγάδες που τους «αγγίζουν»... κυρίους κυρίου Βασιλειάδη και Σία με το «ουδέν σχόλιον».

Αν τους Ιταλούς τους ξεφτιλίζει η περιβόητη στριπ-τιζίνα Τσιτσιολίνα, η σεξοβουλευτίνα... εμάς μη πείτε πως μας «τη δίνει» ο κ. Βύρων με το συχνό ρετάρισμα των λόγων του... (εξυπνότερος ο Αντρέ, από τον «ψηλό» που άλλαζε σαν πουκάμισα τους κυβερνητικούς εκπροσώπους και δεν τους βαριόταν ο κοσμάκης). Πάντως ο Βύρων, μη πείτε πως επειδή είναι Πολύδωρας, μας κάνει δικαιωματικά και πολλά δώρα αρλουμπο-σκορδο-καίλας... το ψάρι, ξέρετε από πού βρωμάει... γι' αυτό κ' οι διεθνείς αλήτες μπαίνουν ελεύθεροι σκύλοι κι αλέθουν αβέρτα, χωρίς να δίνουν κι αλεστικά(!)

Φτύστε το, τέτοιο κουβέρνο, να μη το παραβασκάνετε(!)

Σκιτσογράφοι

Να με συμπαθάτε που δε χώνεψα ούτε με τόσες και τόσες σόδες εκείνο το ντόρο που έγινε με τον τάχα «σκουδαίο» σκιτσογράφο κ. Στάθη Σταυρόπουλο, που ενώ αναδείχτηκε από το «Ρίζο» τονε μούντζωξε... ένεκα Κολοζώφ και... τό 'σκασε όπως κάνουν συνήθως και οι δημοσιογράφοι αυτής της εφημερίδας, μια ζωή.

Πάντως, συμφωνάτε με που ποτέ δεν καταλάβαινα τα μερδεμένα και μπουρδουκλαμένα σκίτσα του, και ολοσέλιδα μάλιστα (κατάχρηση χώρου) που από πλευράς έμπνευσης και όχι μοϊγίου, ήτανε σχεδόν νερόβραστος.

Μετά το Φώκο Δημητριάδη, του καιρού μας, τους Αργυράκη, Παυλίδη, Χριστοδούλου, Μκοστ, Πολενάκη, Β Μητρόπουλο και άλλους, τώρα στο προσκήνιο είναι πολλοί κι εκλεκτοί σκιτσογράφοι, όπου, με μια πρώτη κι αβασάνιστη ματιά σε κάνουν και γελάς με την εικόνα που σου παρουσιάζουν, όπως ο Κυρ, ο Λογοθέτης, ο Καμμένος, ο Γκιόκας, ο Καλαϊτζής, ο Ντούβλης και άλλοι, ο καθένας με το ύφος της τεχντροπίας του.

Μα πάνω από όλους, ανεκισκίαστος στην έμπνευση, την ευρηματικότητα του θέματος της ημέρας, και στην απλής γραμμής εκτέλεσή του, παραμένει ο κορυφαίος Κώστας Μητρόπουλος, που σου χαρίζει την αυτόματη έκρηξη του γέλιου και του πολιτισμένου χιούμορ...

Με τις μπουρδες και τα περίπλοκα σκίτσα του Στάθη και τα χωρίς χιούμορ ξηρά του λόγια, δεν μπόρεσα ποτέ να γελάσω. Υπονούσαν μόνο τη μεγάλη κεφαλή του κ. Μητσοτά-

κη τα σχέδιά του, και τ' άλλα σχήματα, τ' δίνε κουλτουριάρικα, και «άρες, μάρες, κουκουλάρες»(!)

Παίγνια και εμπαιγμοί

Με ευρηματικά και δαιμόνια πυθαγόρεια τ' εχνάσματα, αρπάζουν από τον αφελή κι ευκόλο παράσυρτο λαό το παραδάκι, με την αγωνία και τη γλύκα του κομαριού, στο ΠΡΟ-ΠΟ στο Λόττο' και έπονται κι άλλα(!)

Έτσι είπαν πως διαθέτουν απ' αυτά τα τεράστια κέρδη και μέρος κολλών χρημάτων, για το υπουργείο «πολιτισμού» (που διατίθενται στις αρένες του ποδοσφαιρισμού) και κατά τε δοκούν βέβαια, κι όπου νομίζουν, για τα κομματικά τους συμφέροντα...

Τι τη θέλουν λοιπόν την εφορία; Αφού έχουν άλλους τρόπους να τα μαζεύουν του κοσμάκη, που τον έχουν αποβλακώσει με τα πολιτικά και οικονομικά παιγνίδια τους και με τα βρώμικα αμερικάνικα προγράμματά τους, όπου, ακόμα και στην πασχάλινή Ελλάδα που κέρασε φέτος, δεν ακοίσαμε ακόμα τα μεγιστάνικα και ομογάλακτα κανάλια τους τ' αποβλακωτικά, ούτ' ένα πρόγραμμα δημοτικών τραγουδιών που ν' απηχήσει λεβεντοραμιοσύνη! Γύριζες τη Λαμπρή τα κουμπιά της Τιβί και οι ζάλιζαν τ' αμερικάνικα σήριαλ.

Ευτύχημα που έχουμε και το γέρο Μόσχα τον Αριστείδη το παντουρίστα με το συγκρότημά του κότε-κότε.

Αυτά έχουν οι δορυφορίσκοι που σκίβουν το κεφάλι, γιατί ζούνε με το δίσκο εκτεταίας και μηχανεύονται και τρόπους ν' απομιζούν εύσημα και με κομαριστικά καιγνια το υστέρημα του λαουτζίκου, που, δικήν φόρου βλακείας του, στέκει στην ουρά να βρει την τεμαελχανάδικη και τοκογλυφική του τ'ίχη(!)

Πώς να μην είχε δικιο ο Ρουσό, όταν έλεγε ότι «το χρήμα πάντα διαφθείρει τους ανθρώπους»;

Ιδιωτική παιδεία και μπλα-μπλα

Θα πρέπει οι μισοί Έλληνες να μετατραπούν σε εισαγγελείς, για να πατάζουν τις καταγγελίες, τις ασυδοσίες και τις κομπίνες, που διάφοροι γραικύλοι και ξένοι τυχοδιώκτες έχουν εισβάλει ακάθεχτα και στον τομέα της ιδιωτικής παιδείας, των «νέων ιδεών» του κρεατένιου Κρητός, που έφτανε και μέχρι δακρύων τα τελευταία χρόνια, να γίνει πρωθυπουργός ντε και καλά, για να διαλύσει και ν' απορημάξει τη δημόσια οικονομία και να την περάσει στην ασύδοτη ιδιωτικοποίηση των πάντων.

Ιδού λοιπόν, 18 ψευτοεπιχειρήσεις εμπροσκατηλής ιδιωτικής παιδείας, καταγγέλλονται ως «ιδιωτικά πανεπιστήμια», ή με τον ελκιστικό και αριστοκρατικό (για νεόπλουτους χαζοραμιούς) τίτλο «Καλέγια», που φύτρωσαν σα ματιτάρια στην Αθήνα, με το νου-δίτικο ελευθε-

ροπιράδεισο (γράφει ζούγκλα όπου ο ένας κοιτάζει πώς να φάει τον άλλον).

Έτσι, έριξαν στην παγίδα ψωροπερήφανους γονείς, για να μορφώσουν τάχα τα παιδιά τους, μ' εκατοντάδες χιλιάδες δρχ. διδακτρα το χρόνο.

Οι διαφημίσεις, τους πρώτους μήνες, πήγαιναν σύννεφο, στον άθλιο κι αργυρώνητο Τύπο, για δήθεν ονόματα, απίθανων καθηγητών κι ενύπαρχτων φωστήρων.

Κι έτσι τα θύματα πλήθαιναν κ' οι μεζεψιτάδες των απατεώνων φούσκωναν(!)

Τώρα, για πολλούς, το λόγο έχει η Δικαιοσύνη.

Όμως, δε θά 'πρεπε, η δίωξη να γίνει μόνο στους παράνομους κι ασιδές, εκμεταλλευτές, στους φυσικούς αυτουργούς. Αλλά και στους ηθικούς, στους «νεοϊδεάτες» ιθύνοντες, νουδίτες κυβερνητικούς (αν υπήρχε ποινικοποίηση γι' αυτούς), που ευνόησαν την παράνομη δράση των άλλων.

Ιδού μερικοί τίτλοι σχολών ιδιωτικής παιδείας, της νέας τάξης πραγμάτων και παραπαιδείας:

• «Αμερικαν Γιουρόπιαν Κόλετζ», • «Απολλόνιαν Γιουνιβέρσιτι», • Αθηναϊκόν Κέντρον Επιχειρησιακών Σπουδών», • «Μπόνα Κόλετζ», • «Κάμπους Αρτς», • «Σεντρ Φρανκοφόν», • «Γιουροπιαν Γιουνιβέρσιτι», • Χελένικ Κόλετζες Σέντερ», • «Κολέγιο Δημοσιογραφικών Σπουδών», • «Μεντιτεράνεαν Κόλετζ», • «Νομική Σχολή - Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο» και • «Σαουθίστερν Κόλετζ».

Στο χορό άρχισαν να μπαίνουν με μηνύσεις και οι άμεσα θιγόμενοι, έχουν ήδη σταλεί στον ανακριτή 16 δικογραφίες εναντίον ιδιοκτητών και η ανάκριση υπολογίστηκε να ξεκινήσει αρχές Απριλίου. Τι μένει απ' όλα αυτά;

Και ο κ. Σουφλιάς τι κάνει;

Μπλα-μπλα-μπλά «εθνικούς διαλόγους» και κόντρα μπλα-μπλα-μπλα(!)

Λογοκοπικά συνθήματα «σλόγκαν»

Για να μη ξεχνάτε κάποιες λογοκοπίες και να ψυχαγωγείστε. Παλιότερα, είχαμε το «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών» και τα συνακόλουθα: «εν τη εννοία και υπό την έποψιν ότι κύριοι». Και ο δικτάτορας που είχε πάρει όλα τ' αξιώματα διασκέδαζε τους νοήμονες με τις ασυναρτησίες του: «δια την πραγμάτωσιν των πραγματοποιήσεων της πραγματώσεως, την διαπραγμάτευσιν της απραγματοποιητήτου εθνικής επόψεως, εστέ βέβαιοι...» και πάει κορδόνι λέγοντας και σκυλουλιχτώντας με τη γνωστή αν θυμάστε εξαλλοσύνη(!)

Έπειτα είχαμε την «Ευρώπη των εργαζομένων», την «ευρωπαϊκή ανανέωση»,

την «ευρωαριστερά», τα «ευρωκοινοβούλια»...

Πήραμε ανάσες «βαθιά συγκινημένοι» και «όσον αφορά νότο και βορρά» και «όσον αφορά» το τάδε και το δείνα... Και η «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση» του φίλου ψυσαρμόνικα κ' οι «τοπικές κοινωνίες» και βήρα τις άγκυρες, μας έριξαν τα ούμπαλα, τα επινοήματα των ουσιγκτόνων που τα κόλλησαν στα χείλη του μοιραίου φίλου τους Γκόρμπι: «κοινό ευρωπαϊκό σπίτι από Ιβηρική ως τα Ουράλια», «Ενωμένη Ευρώπη» κ.λπ. κ.λπ. Ευρώπης και Τουρκίας ο μάνταλος και της πατρώνας τους Αμέρικας ο... παρασάνταλος(!)

Κι έχουμε ΕΟΚ και ΝΑΤΟ πού 'γινε μπους-ικο παγκόσμιο δερβεναγάτο... Κι ακολούθησε η «διεθνής νομιμότητα» στον Κόλπο(!) Κατουρίστε τη λιγάκι να μη μας βασκαθεί(!) Και καλά που έξω πάμε καλά... και μη χειρότερα, και με το άχρηστο και τζερεμέδικο «Συμβούλιο Ευρώπης» με τις τάχα δημοκρατικές παρλαπίπες, εμφάσεις κι επιφάσεις(!) Το τι πληρώνουμε γι' αυτό, να μας πάρουν οι διαβόλοι!!!

Έχουμε τώρα και τον «ανανεωμένο πολιτικό λόγο» των Ανδρουλο-αλαβανο-δαμανάκηδων... και τις «συνιστώσες», τις «συγκλίσεις», τις «συμπτώσεις», τις «συναινέσεις», τις «συναινετικές διαδικασίες», τις «εκσυγχρονίσεις», «εκδημοκρατικοποιήσεις» και δε συμμαζεύεται(!)

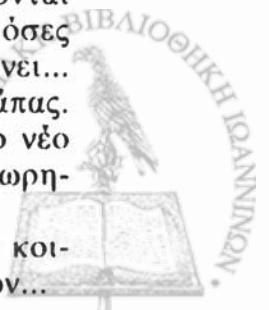
Ρε τι πάθαμε οι φουκαράδες, με τους πολιτικαντο-φαφλατάδες... «κοπροκράτεςκι αρλεκίνοι» του άδειου λόγου τροπαιούχοι...» πού είσαι Κωστή μου Παλαμά!...

«Λίφτιγκ» ατιμωρησίας

Ποιός έκανε ευεργετικό νόμο για τους ισοβίτες; Ο κυρ-Σάκης ο Κανέλος, ο γλυκαναλατουύλης στομφολόγος. Και ποιός τη χάρη τους τώρα οι φονιάδες, θα σκοτώνουν αβέρτα ανθρώπινες ζωές! Κι αφού με μια αίτησή τους στα μισά από τα 16 χρόνια (στις αγροτικές φυλακές πιάνονται διπλά) θα πάνε στα σπίτια τους... όσες αδικίες κι εγκλήματα κι αν έχουν κάνει... τα συχωράει ο γλυκούλης μας ο πάπας.

Ο μεγαλόψυχος υπουργάρας, με το νέο νόμο, θεσμοθετεί ένα «λίφτιγκ» ατιμωρησίας, σε όλους τους κακοποιούς.

Έτσι, επεκτείνει ταυτόχρονα την κοινωνική ζούγκλα των άγριων θηρίων...

Θα βάζει τους φονιάδες να εργάζονται, όπου θέλουν, να κοιμούνται με γυναίκες, να είναι στο ΙΚΑ, να παίρνουν την άδειά τους, να έχουν όλα τα ρέγουλά τους.

Τότε, ποιά θά 'ναι η τιμωρία των κακούργων; Απορούμε για το νερόβραστο νόμο του φιλόανθρωπου κ. Εύβουλου.

Τότε γιατί να μην εκδικούνται όλοι με φόνους από δω και πέρα;

Όταν ως κατάδικοι έχουν αυτή την κρατική και δια νόμου κατοχυρωμένη χαϊδο-μεταχείριση; Θ' αλλάξουν έτσι εύκολα και το ρυθμό της ζωής τους.

Ζήτηω λοιπόν ο κ. Κανελοπουλάκης, που όχι μόνο δεν κράτησε τίποτε από τους αρχαίους Έλληνες φιλόσοφους, που υπαγόρευαν την πιο σκληρή κι αντίποινη τιμωρία, για να πατάσσεται και να περιστέλλεται το κακό, αλλά φαίνεται τους διάβασε παραγαλία, και κράτησε από κείνους μόνο το ψευδώνυμο Εύβουλος, δηλαδή βούλεται καλώς. Καλός και προς τους κακούς, που, «όταν οι κακοί δεν τιμωρούνται, απλώνει το κακό και μας πνίγει όλους»... δεν τον δίδαξε ούτε ο Ευριπίδης. Κρίμα!!!

Πιστός λοιπόν στο ψευτόνομά του. Αυτό θα πει και ευ-βουλο-βουλευτικός. Το να μη θέλει να τιμωρείται το έγκλημα που διαπράττεται ενσυνείδητα, πάει να μιμηθεί απόλυτα όχι την αρχαία νομική Ελλάδα, αλλά, την πατρώνα του Αμερική(!)

Τόσες όμως ελευθερίες για φυλακισμένους και φονιάδες (έκανε το νόμο για να ξοφλήσει φαίνεται και το γραμματίο στους χουνταίους) θά 'ναι ολέθριες για την κοινωνία.

Να και πως, ο ίδιος ο κ. Θανασιάκης έγραφε στο «Βήμα»: (12.6.88) ότι: «η υπέρμετρη ελευθερία, οδηγεί στην απώλειά της» και επικαλείται τη ρήση του Πλάτωνα: «η άγαν ελευθερία έοικεν, εις άγαν δουλείαν μεταβάλλει». Αλλά σχωρνάτε τον, γιατί, μια ζωή ο Εύβουλος, ήταν γιομάτος αντιφάσεις με τον ίδιο εαυτό του και με τις ιδέες και τις πράξεις του.

Προσχήματα και αλήθειες

Οι λεγόμενες «ελεύθερες και δημοκρατικές κοινωνίες» της Δύσης, αλλά και της Ανατολής (εκτός της Άπω...) είναι οικονομικά υποδουλωμένες ποικιλότροπα στους μεγιστάνες των πολυεθνικών εται-

ριών. Μέσα σ' αυτές, γεννιούνται οι πολιτικοί και θρησκευτικοί φανατισμοί, όλων των ψεύτικων θεών.

Σ' αυτές αναπτύσσονται όλα τα βάρβαρα ένστικτα των ανθρώπων, και υποβάλλονται και συντηρούνται ατιμώρητες όλες οι εγκληματικές μαφίες. Άρα το πρόσχημα της «ελεύθερης αγοράς» σε βαβυλωνιακές, αμόρφωτες και ασύνετες κοινωνίες, είναι απατηλό, γιατί προκαλείται μια εκμεταλλευτική κι απάνθρωπη ασυδοσία.

Μόνο οι κειθαρχημένες κοινωνίες, οι εκ των κάτω θεσμοθετημένες, με ισότιμους όρους ζωής, ο σεβασμός και η υποταγή σε αυστηρές νομοθεσίες που να γίνοντ' απ' τον ίδιο το λαό, όπως όριζε κι ο Ρήγας μας στη χάρτα του, μπορούν να σώσουν και να ενανθρωπίσουν τις βάρβαρες κι αλληλοσπαρασσόμενες κοινωνίες του καιρού μας.

Οι «ελεύθερες κοινωνίες» οδηγούν με τους ψεύτικους θεούς των, την ανθρωπότητα στα χάη, σε ζούγκλες άγριων θηρίων, και στην αυτοκαταστροφή τους.

«Ταραχώδες και φθονερών το θείον» (Σόλων).

Ο ΟΗΕ κι ο πόλεμος

Πριν αρχίσουν τον ιμπεριαλιστικό τους πόλεμο στον Κόλπο, οι επιδρομείς της Δύσης, «Άγγλοι, Γάλλοι, Αμερικανοί, Γερμανοί, και Ιάπωνες, υπέγραψαν συμβόλαια ανοικοδόμησης με Κουβεϊτιανούς και Άραβες πριν ακόμα κηρύξουν τον πόλεμο, από τις αρχές Γενάρη» έγραφε ο κ. Γ. Μαύρος στην «Ελευθεροτυπία».

Τα φούμαρα περί «διεθνούς νομιμότητας», που έχασαν ορισμένοι αφελείς, προκάλεσαν αμέσως θυμηδίες, όπως και η απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας, η ομόφωνη από τον ΟΗΕ, ήταν ένα μαλόνι που ξεφούσκωσε στο πι και φι και το πήραν οι αγέρες.

Πάνω σ' αυτό το θέμα μας έγραψε και ο κ. Πασχάλης Παναγιωτόπουλος από τη Θεσ'νίκη και κατέληξε:

«Το σοβιετικό βέτο στον ΟΗΕ και ο κ. Γκόρμπι δεν μπορεί να συγχωρηθεί από τη σοβαρή και έγκυρη διεθνή κοινή γνώμη, σχετικά με την προκλητική ομόφωνη απόφαση του επιθετικού πολέμου στον Περσικό Κόλπο. Πώς είναι δυνατόν να λύνει τα προβλήματα και τις διαφορές των χωρών του κόσμου το Σ. Ασφαλείας,

αφού, ποτέ δεν απόδειξε κάτι τέτοιο μέχρι σήμερα, από το 1945;...».

Για βάσκαμα και «φούντα»...

Ο κ. Μπους έγινε πια ο αρχιφύλακας στην παγκόσμια δημόσια τάξη. Κι αυτό χάρη στο γελοίο σηματοκέφαλο «άριστο συνεργάτη» του τον κ. Γκόρμπι. Από το διαλυτή του σοσιαλισμού πήρε ηθική συνεπικουρία ο Αμερικάνος πρόεδρος κι έκανε και τον πόλεμο στον Κόλπο.

Φτύστε τον μη βασκαθεί ο άγγελος προστάτης της «διεθνούς νομιμότητας»!

Ρε παιδιά, πού έχει βαθύτερο ο Ατλαντικός Ωκεανός; Και πώς να γινόταν να φουντάριζε στο άφαντο κι αυτός και οι 360 οικογένειες των νεο-χρυσοκάνθαρων της Αμερικής, μαζί και οι 50-100 νεο-αρχιμαφιόζοι υπηρέτες του Γκόρμπι. Μόνο τότε μπορεί να ξεβρώμιζε και θα ησύχαζε ο πλανήτης. Αλλιώς δεν έχει αξία η ζωή, ο ψεύτης κι ο τρελός ετούτος κόσμος, που τον αποτρελάνανε αυτοί και τα τσιράκια τους, με όλα τα παράλογα και προπαντός με την πληθώρα των σχεδίων και των σκοτεινών οργανώσεων... αλλά «κόκκινη προβιά», «γκλάτιον», κ.λπ.

Ο Μ. Ράπτης ή Πάμπλο, έγραψε στις 24.2.91 ότι:

«Έγιναν μεγάλες παραχωρήσεις στους Δυτικούς όπως η αποδέσμευση των Ανατολικών χωρών (της Ανατολικής Γερμανίας συμπεριλαμβανομένης) και η κατάργηση του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Ο Μιχαήλ Γκορμπατσώφ διέπρεψε σ' αυτό το ρόλο, πόσο μάλλον που φαινόταν να ενδίδει σε όλα και να αφήνει να διαφαίνεται η ελπίδα ότι η κατάρρευση της ΕΣΣΔ θα προχωρούσε σταδιακά και σε ένταξη της στην οικονομία της Δύσης».

Θλιβερές κατάντιες

Οι άνθρωποι σε τούτον τον πλανήτη (ποιός ξέρει αν υπάρχει ανθρώπινη ζωή σε άλλους) βαδίζουν πέρα από τις εφευρετικές, τεχνολογικές κι επιστημονικές επιτεύξεις, σαν άτομα, σα χαρακτήρες, ανισόρροποι, από το κακό στο χειρότερο.

Όλες οι συγκρούσεις, οι διασπαστικές τάσεις, οι διχαστικές διαθέσεις, οι οξυμένες αντιθέσεις, οι αγεφύρωτες διενέξεις, προκαλούνται από ταξικές, μορφωτικές, και οικονομικές διαφορές.

Οι ατομικιστικές επιδιώξεις, οι εγωιστικές επιδείξεις, οι επίμονες τάσεις για επιβολή, επικράτηση κ' υπεροχή απ' τους άλλους, οι απληστίες κ' οι αρχομανίες, και συνακόλουθα η λησμοσύνη του καλού κ' η αχριστία, είν' όλες αρρώστιες αθεράπευτες.

Από τα τέλη του '89 ως τα σήμερα, άνθρωποι και λαοί στην Αν. Ευρώπη, έχασαν τις κατακτήσεις τους: έχασαν τον εαυτό τους, την ψυχή τους, την ιστορία τους, χάλασαν την πυξίδα τους, κι έχασαν το σωστό προσανατολισμό, το βαθύτερο νόημα της ζωής και του προορισμού τους, τη συλλογική σύμπνοια κι ομόνοιά τους, τα υψηλά κι εθνικά ιδανικά τους. Τι κρίμα! Κι είχαν τόσο μοχθήσει γι' αυτά!

Τώρα, πού βρίσκονται και πού βαδίζουν; Ούτε κι αυτοί ξέρουν. Στο χαμό!

Ακόμα δεν έμαθαν πόσο ευθύνονται οι ίδιοι, κι ως ποιό βαθμό οι ηγέτες τους...

Όταν συνέλθουν από το χάος, ας κάνουν κριτική και αυτοκριτική, κι ας καταλογίσουν ευθύνες, προπάντων σε πολιτικούς, αλλά και στρατιωτικούς ηγέτες, που δεν προασπίστηκαν τα «κεκτημένα» τους.

Οι απλοί άνθρωποι δυστυχώς, εύκολα διαβάλλονται, μεταβάλλονται κι αλλάζουνε στάση και τρόπο ζωής μian ώρα, σε μέρες και σε μήνες.

Πάντως, για να βρουν ξανά οι ανατολικοευρωπαίοι το χαμένο εαυτό τους, ας τους ευχηθούμε, με μια παροιμία:

«Το κακό να σταματήσει
το καλό να γίνει βρύση».

«Επιχείρηση δολοφόνων»

Ακούσαμε τον τελευταίο καιρό, σχετικά, για την επιχείρηση δολοφόνων του Βελγίου... και μάλιστα πως έχει μέλος κι έναν γραικύλο ενταφιαστή θυμάτων, δρυπέτη φυλακών, ωμό εκτελεστή αθώων υπάρξεων. Αλλά, τους Βέλγους φονιάδες, δεν τους φτάνουν εύκολα, οι όποιοι προσκολλημένοι γραικύλοι.

Η τρανή αυτή «Επιχείρηση δολοφόνων» μες στην καρδιά της ΕΟΚ στο Μπρουξέλ του ΝΑΤΟ, στο τρισάγιο συνδικάτο, το βλογημένο κι από τον πάπα, είναι προς δόξα, και τιμή της «ΡΑΧ Αμερικής»...

Περιπεράστε λοιπόν, όσοι ευαρεστείσθε να εκδικηθείτε (όχι πια γερόντους, τύφλα νά 'χει ο Παπαδόπουλος και Σία) για οποιουσδήποτε λόγους, η Εταιρία δολοφόνων Βελγίου τσιμεντάρει κι εξαφανίζει τα πτώματα των θυμάτων, αφού καλοπληρωθεί προκαταβολικά. Έτσι κ' η μπανανία μας, σαν ξέφραγη χώρα δολοφονικών αποβρασμάτων, είναι και τόπος ιδεώδης ενταφιασμάτων. Λιότι, το Βέλγιο δε χωράει πια, έχει φισκάρει...

Ω πώς νά 'ταν, να τ' άκουγαν αυτά τα σημεία και τέρατα, οι πρώην φιλήσυχοι και πειθαρχημένοι λαοί της Αν. Ευρώπης, και νυν όσοι έγιναν ελεεινοί κι αξιολύπητοι όχλοι, ότι

αυτά, γίνονται στον «αγγελόπλαστο» «ελεύθερο κόσμο» που τόσο τονε ζήλεσαν και χάλασαν την οργανωμένη και κειθαρχημένη προστατευτική ζωή τους! Να τον χαίρονται από δω και πέρα, με όλων των μορφών τις δολοφονικές του εταιρίες(!) Κι ας ήταν νά 'ξεραν και τούτη την πικρή διαπίστωση του Απόστολου Πέτρου: «Δούλοι της διαφθοράς και του κακού, επαγγέλλονται εις υμᾶς ελευθερίαν».

Ματαιοπονίες

Είναι γνωστό πως ο Λένιν ήξερε 9 γλώσσες, και διάβαζε απ' αυτές 600 σελίδες την ημέρα.

Τώρα, η τρέλα που κατέλαβε τους όχλους στην Ευρώπη και την Αμερική, τα δύο τελευταία χρόνια τον απορρίπτουν, θέλοντας να τον διαγράψουν κι από την ιστορία. Ματαιοπονίες Ποιόν; Τον Λένιν που άνοιξε δρόμους προόδου και δικαιοσύνης κι εξημερώθηκαν κι ενανθρωπίστηκαν τόσοι λαοί, και χόρτασαν δισεκατομ. άτομα ψωμί και ρίζι, παιδεία, υγεία, εργασία, στέγη, αξιοπρέπεια, πρόνοια και ψυχαγωγία!... Κρίμα σου θεοπάλαβη κι ελεεινή ανθρωπότητα(!)

Πόσο δίκιο έρχεται κι επίκαιρο, το χωρίο του Σοφοκλή στον «Αίαντα»:

«Τους ανόητους ποιός μπορεί να διδάξει από πριν τέτοια γνώση»!

Μεγαθυμίες νομοθέτη

Μετά τη ρεντικότητα, πρέπει να φορέσει και μίτρα, ο «ψηλούλης» καρδινάλιος της Δικαιοσύνης με τη γλυκερή και στομφώδικη λογοδιάρροιά του... Του ανήκει προαγωγή σε οικουμενικό πατριάρχη, για το νόμο της μεγαλοψυχίας που κατάρτισε, ειδικά για τους αλλοδαπούς κακοποιούς και φονιάδες, που, αν συλλαμβάνονται και αν καταδικάζονται, παρευθίς θ' απελαύνονται μετά το έγκλημά τους, για τη χώρα τους, και «ούτε γάτα ούτε ζημιά» (!)

Γιατί λέει να βρίσκουν της φυλακής το άσυλο, στο ξέφραγο αμπέλι την Ελλαδίτσα μας, όλ' οι ξένοι τυχοδιώκτες και κακοποιοί: Έστω και μετά την όποια καταδίκη τους, για οποιοδήποτε έγκλημα, και το ειδικότερο ακόμα... με νέο νόμο θ' απελαύνονται θριαμβικά για τη χώρα τους!!!

Όχι παίζουμε(!) Αυτό θα πει αμερικανική «ανθρωπιά»: Προστασία στους θύτες... κι ανυπεράσπιστα τα θύματα!

Κι ας έχουνε οι άλλες χώρες νόμους αυστηρούς που μυρίζουνε μπαρούτι.

Χαίρε φιλεσπλαχνία του μέγα κατευναστή, νομοθέτη και δικαιοθέτη, Θανασάκη του Κανελλοπουλάκη. Βρε το πουλάκι μας, ο «χρυσορρήμονας» (όπως τον αποκάλεσε κάποτε κι ο Λευτέρης της κάλπης των βουλευτών) τι μεγαθυμία που δείχνει στους ξένους κακοποιούς(!) Και γιατί να θλιβεται για τα κακόμοιρα τα γηγενή του θύματα(!) Όσοι κινούν γι' αυτά:

Ας δράσουν με το νόμο της Αντιγόνης! Κατά τ' άλλα, πρέπει νά 'μαστε και μαζόχες, για νά 'χουμε «το 50% τουλάχιστο των εγκλημάτων» (δήλωση Βασιλειάδη) στη χώρα μας από ξένους λαθρομετανάστες του σκοινιού και του παλουκτιού.

Ευνοιοδοτικές και άτυχες επιλογές

Τα κόμματα της Αριστεράς, στην Ελλάδα, από την ίδρυσή τους και μέχρι σήμερα, ποτέ σχεδόν δεν είχαν τον κατάλληλο άνθρωπο στην κατάλληλη θέση. Σπάνια ανέδειχναν από τα κάτω, από τις μήτρες του λαού, ικανά στελέχη, να οδηγήσουν το κίνημα, αλθέθητα μπροστά.

Γιατί, τα διόριζαν πάντοτε οι κλίκες εκ των άνω... και δεν ίσχυε η προσωπική γνώμη και φωνή των μελών τους. Δε βοηθούσαν βέβαια και οι συνθήκες των διαγμάτων και των κατατρεγμένων, να λειτουργούν εύριθμα κι ελεύθερα με την εσωκομματική δημοκρατία, και για καλύτερες και σωστές επιλογές.

Έτσι, οι ιδεολογικές αρχές δεν τηρήθηκαν και δεν εφαρμόστηκαν πρακτικά, έστω και σε κλίμα συνομοτικό, ο σεβασμός των γνώσεων αξιών, η ιεράρχησή τους και η ενεργοποίησή τους.

Πάντα σχεδόν επαλήθευε η ρήση του Μένανδρου: «Χαλεπόν υπό χειρῶνος ἀρχισθαι».

Αχαριστίες και ξενογεννήματα

Βρε φίλοι μου, μας και συνέβη πρώτη φορά στα χρονικά των αθηναϊκών εφημερίδων, η απαράδεχτη για τη λογική (του άσκρου = άσπρου και του μαύρου = μαύρου) αντιθετική γραμμή της «διαφορετικότητος», με τα επεισόδια που έγιναν στο «Ρίζο» τελευταία. Εγώ ξέρω ότι:

Όταν ένα κόμμα, τροφοδοτεί με χρήμα και χαρτί και όλα τα λοιπά έξοδα μια εφημερίδα που την έχει όργανό του, κτήμα νομή και κυριότητά του 72 ολόκληρα χρόνια, όποιο κι αν είναι αυτό, έχει την αξίωση αυτοί που ψωμίζονται στην εφημερίδα του, να τηρούν απαρέγκλιτα τις αρχές και τη γραμμή του κόμματός. Βρε μας και δε συνέβαινε αυτό τα τελευταία χρόνια, από τον κ. Καρτερό και την παρέα του, (Δραβαλιάρη, Τσίμα, Φωτάκη, κ.λπ.)

Πάντως, εγώ βλέπω μίαν απλή αλήθεια και συνέπεια ότι. Οι εφημερίδες του ΠΑΣΟΚ, υποστηρίζουν τις θέσεις και τις απόψεις του Πασόκ. Οι εφημερίδες της Ν Δ το ίδιο, κ' η εφημερίδα της ΕΠΕΝ την άκρα δεξιά, του χριστιανού Ψαρουδάκη τη «χριστιανική δημοκρατία» κ.ο.κ.

Αυτά τα παιδιά του «Ρίζου», τι τα κόλλησε η αρρέστικα της «διαφορετικότητος» και... περί άλλων επύρβαζαν, εκτός των αρχών και των σκοπών τού ιστορικού τους κόμματος, δηλαδή «έτρωγαν την κότα... γε... και την κόρτα» Κι έφεραν και την κυκλοφορία κάτω, στις 10.000 φύλλα.

Πώς, οι ιδύνοντες της Κ Ε και του Π.Γ. δεν έβλεπαν τον κατήφορο της εφημερίδας, θα μου πείτε, μπορεί να τον είχαν ιδεί ορισμένοι και ν' αντιλήφθηκαν σχετικά το μισοβέζικο ρόλο της; Όμως, ήταν εύκολο να τον επαναφέρουν, αφού είχανε χόσει τον έλεγχο.

Ο «Ρ» δεν είχε κι ακόμα δεν έχει πολλή διαφορά από τον άλλο αστικό τύπο.

Και μάλιστα ορισμένες φορές παρουσιάζονται χειρότερος και σε αντικομματική προπαγάνδα, και σ' άλλα παρατρέγουδα, τάχα «ανανεωτισμού». Πολλές

δόσεις του, θα μπορούσε κανείς να τις παραλληλίσει σε απόλυτη ταύτιση με τα «*Νέα της Μόσχας*» υ χρηματοδοτεί ο νοτιοκορεάτης μεγιστάνας των ΠΑ, Μουν. Ακόμα και τις φιλολογικές σελίδες του παρακολουθούσατε, θα φτύνετε πολλές φορές στον ρηφο σας, με ό,τι έγραφε και πρόβαλε και διαφήμι-ανεξέλεγκτα, μιά νεαρή φιλότεχνη δαλίλαμισσα ι βλάμισσα που ακούει στ' όνομα Αγγελική... και ραγκώνιζε συχνά την προοδευτική διάνοηση (που ν ανάγκασε κι απομακρύνθηκε, σχεδόν στο σύνολό ς) αφιερώνοντας σελίδες ολόκληρες σε συγγραφί-ους, ασπόνδυλους, χαμιλιέοντες, και κόλακες. Έτσι ρήλασαν όλοι αυτοί οι τύποι και φηγουράρησαν ι με ολοσέλιδες φωτογραφίες από το «Ρ», πλην ν δικαιούχων.

Αν ένας κριτικός έγραφε καμιά επίκριση για τα ρνοβιβλία του Ρίτσου, ή και καμιά διαμαρτυρία ίντια στο Γκόρμπι όταν κατάστρεφε το σοσιαλισμό ην Αν. Ευρώπη γινόταν αμέσως εχθρός του «Ρί-».

Βλέπετε πολλούς συγγραφείς (εκτός από το προσω-ό) και διανοούμενους παλιούς αγωνιστές να προ-έρουν συνεργασία στο «Ρ»; Το γιατί, το ξέρουν οι ύθυνοι που η πυξίδα τους έκοβε λοξόδρομα αζυ-ήθια, τα τελευταία χρόνια.

Θυρώ πως δεν τους έφταιγε ο γιαλός που αρμένι-στραβά... κι όχι μόνο στο «Ρ» παρά και στον και στη «Σ. Εποχή». Γι' αυτό έβαλε η βάρκα ς νερά...

εν είναι δυνατόν, άλλοι να θρέφουνε τις κότες/κι οι να τρυγούν τ' αυγά... και όλα να κρίνονται ικά, συνήθως «λάθη». Πάντα οι τίμιες, οι πραγμα-ές δημιουργικές αξίες, περιφρονούνται... από ατομι-αντιζηλίες, πείσματα και παρεοφατρίες, στην κυ-ιοιρη τούτη χώρα που, «αλλού τα καρκαλίσματα/κι ού γεννάν οι κότες».

«Ανθρωπισμοί» και καταντήματα

Εδώ, που τα ελλείματα των ισοζυγίων πλη-μών, έχουνε φτάσει στο «μη περαιτέρω»... ουμε κρεπάρει από τους φρέσκους μεταφυ-ούς αγέρες και τον «ανθρωπισμό» των κρα-ντων(!)

ιε φτάνει που είμαστ' ένα φουτμπωλίστικο καρπαζοεισπραχτόρικο προτεκτοράτο των Α και της αμερικάνικης ΕΟΚ, ζούμε με εια και δίσκους επαιτείας... παρασταίνουμε την πάλοι ποτέ ψωροκόσταινα, ως μακάρια να ευεργέτισσα... μακάρων πολιτών(!) Ιαραχαϊδεύουμε και τους 200 και πάνω την ρμα λαθρομετανάστες, που μπαίνουνε στη να, κι είναι κακοποιοί, ναρκωτέμποροι και οι λωποδύτες ανατολίτες και λοιποί διε-ίς αλήτες.

Ιαρασταίνουμε λοιπόν τους μεγαλόψυχους, ιτούς που προκαλούν τα 50% των εγκλη-ων στην κοινωνία μας!

Ιροσφέρουμε και το υστέρημά μας σε στρα-εδα προσφύγων, σε ιδρύματα και φυλακές, ύχνουμε νόμους χαριστικούς. Έχουμε δρα-ες ασύλληπτους, παρανομίες κι επιείκειες υποθάλπουν κι ευνοούν τα εγκλήματα. Ιναμε μια ζούγκλα αλληλοσπαραχτική, μ' ιλεσμένο σχετικά το αίσθημα σιγουριάς για ζωή!

Ζούμε σε ξέφραγη αμπελοχώραφη πατρίδα, και παρασταίνουμε και τους «ανθρωπιστές» σε βοήθειες προς ξένους και δικούς... αμνηστίες προς ισοβίτες και υπόλοιπους χουντικούς(!)

Να μας ζήσει τέλος αυτός ο νερόβραστος κι επιζήμιος «ανθρωπισμός» της υπερβολής και της άνομης νομοευνοίας(!)

«*Ανθρωποι όμως ατιμώρητοι κι εθισμένοι στο έγκλημα, θά 'ταν προτιμότερο να κυβερ-νιούνται αυταρχικά, παρά να είναι ελεύθεροι. Γιατί, αν οι ορέξεις τους αφήνονται ελεύθερες, ορμάνε στους πλησίον και μας κατακλύζουν με ανοσιουργήματα*», διαπίστωνε κι αξίωνε ο Λογ-γίνος.

Θεομπαίχτες κι αγιογδύτες

(Από το συν/χο δικηγόρο Κώστα Λά-μπρου που ζει στην Αθήνα, λάβαμε τούτο το σατιρικό ποίημα με τον παραπάνω τίτ-λο και το καταχωρούμε όπως έχει, γιατί θυμίζει και λίγο Σουρή, Σκόκο και Βάρ-ναλη...).

Κώστα Λάμπρου

Θεομπαίχτες κι αγιογδύτες,
τον ιδρώτα μας αρπάτε,
κ' ύστερα με δυό μασέλλες
τ' αρπαγμένα και κλεμμένα
κάθεστε και ροκανάτε
και παρέα τα γλεντάτε.
Τρώτε αυτά κι άλλα ζητάτε,
«θέλημα θεού» μας λέτε
η πατρίδα να σωθεί,
απ' την κρίσιμη στιγμή,
και καμιά σας απ' τις τσέπες
να μη μείνει αδειανή.
Όλοι εσείς «εθνοσωτήρες»
δεν μας λέτε πού το πάτε;
Ζούγκλα κάματε τον τόπο
ζούγκλα και την κοινωνία
λύκοι κι άγρια θηρία
σε μια λυκοκοινωνία.

Μόλις γίνεστ' εξουσία
όλοι όλα τα ξεχνάτε
κι απ' αλάργα χαιρετάτε.
Μεγαλόσχημοι αρχόντοι
σα σουλτάνοι και πασάδες
με αριθμητα χαρέμια,
έξω φτώχεια έξω έννοια,
τον κοσμάκη τον μαδάτε'
κι όλοι σας καλοπερνάτε.
Αγωνίζεστε με πάθος
ποιός τα πιο πολλά θ' αρπάξει,
και δε δίνετε δεκάρα
αν ο κόσμος απ' τη φτώχεια
θα πεινάσει θα στενάξει
κ' ύστερα... θα τα τινάξει.
Στο αδύναμο πετσί του
σαν τις βδέλλες κολλημένοι
το ολιγοστό του αίμα
στάλα στάλα το ρουφάτε
κι εις υγείαν του κοροΐδου
του Ρωμιού του φουκαρά,
τι ποτήριμ σας τσουγκράτε,
πίνετε χασκογελάτε
και τις σκεπεδοκοιλίες σας
με ηδονή χαϊδολογάτε(!)

Ο απολιτικός του ρα... και τα φίδια

Μη τον ενοχοποιείτε. Είναι «Έλλην ιεράρχης». Δεν συμμετέχει στην πολιτική(!) Ποιός διάβολος τον κακολογεί. Θα δώσει λόγο στο θεό, και θα τον αφορίσει(!) Το «προφίλ» του κ. Παναγιωτόπουλου στην Τ.Υ. 1, του ανέβασε τις μετοχές, του προσωπικού διχασμού και του σωβινισμού του.

Πάντως, δεν αντιφάσκει με τους άλλους. Με τον εαυτό του αντιφάσκει και με το μόνιμο αντικείμενό του, το βορειοηπειρωτικό. Εξύμνησε κι εγκωμίασε τον κ. πρωθυπουργό καθώς και το νεαρό υπουργό του... και κατηγορήσε το ΠΑΣΟΚ και τον κ. Παπούλια, για τη λελογισμένη συνετή και καρποφόρα πολιτική στην ανάπτυξη των ελληνοαλβανικών σχέσεων.

Δεν έκανε λοιπόν τίποτε, ο απομείνας με τη φρούδα ελπίδα για τον τίτλο του... και Αργυροκάστρου... του τον άρπαξε άλλος, «έξαρχος».

Και μη τονε μπερδεύετε με τα πολιτικά(!) Άλλωστε, δικός του είναι ο άμβωνας στη μητροπολιούλα του, και ό,τι θέλει λέει.

Εκείνο που δε θέλει να ξέρει και να κει, είναι: μια τρανή ιστορική αλήθεια, πώς: Οι αγγλοαμερικάνοι δεν άφησαν ούτε το 1914 ούτε το 1945 να γίνει η ΒΗ ελληνική. Οι ίδιοι άσπονδοι φίλοι, πάτρωνες και προστάτες του, δεν το επέτρεψαν.

Ποιός λοιπόν τον ακοσκά, από τα κύρια θρησκευτικά του καθήκοντα που έχει μόνιμο χαβά τόσα χρόνια τώρα, μ' αυτό το «εκτός πολιτικής» θέμα: Ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό, προβάλεται από ραδιοτηλεοπτικά μέσα και λένε πως δηλητηριάζει τις ελληνοαλβανικές σχέσεις. Δεν λέει ποτέ για τους πάτρωνές του κακή κουβέντα. Παρουσιάζεται ως υπέρμαχος «ανθρώπινων δικαιωμάτων» και ποτέ δε μίλησε για «δικαιώματα» Ελλήνων της Κύπρου, της Κων. λης, της Αιγύπτου και προπαντός της μητροπολιτικής πατρίδας. Γι' αυτά ακριβώς που υποκρίνονται και καταχράζονται τ' αφεντικά του, από το 1866, τότε που ο πρωθυπουργός της Αγγλίας Λοντόντερω δήλωνε στη Βουλή των κοινοτήτων:

«Όχι επέκταση της Ελλάδας. Η χώρα αυτή πρέπει να συρρικνώνεται, να είναι μικρή. Γιατί, οι Έλληνες είναι σαν τα φίδια και πρέπει να κάνουν μώκο κλεισμένα σε μπουκάλια σαν τους διαβόλους. Αν αμολιθούν και μεγαλώσουν... θα μας φάνε!...

Κοτσανολογίες «αγίων»

Ο «άγιος» Κονίτσης, σε δεκάρικους λόγους του από την Τουβούλα, για να τονώσει το απελπισμένο ηθικό των Αλβανών φυγάδων αφού τους έλεγε ότι:

«Ζείτε δύστυχοι και δούλοι κάτω από το τυραννικότερο καθεστώς» της οικουμένης... αλλά, «σαν νοικοκυραίοι που είσαστε, να γυρίσετε πάλι στα σίτια σας και να παραμείνετε στις

επάλλξεις...».

Γελάτε κότες(!)

Τώρα, το πώς είναι δύστυχοι και δούλοι και ταυτόχρονα «νοικοκυραίοι»... «άνευανθρώπινα δικαιωμάτων» (αχ μ' αυτά τα «δικαιώματα» τρέλαναν και ξεσπίτωσαν τον κόσμο μες στη καρδιά του χειμώνα!), μόνο μια ειδική ψυχολογική έρευνα μπορεί ν' αποφανθεί, για τη τραγελαφική αντίφαση, του ταυτόχρονα νοικοκύρη και δύστυχου, νοικοκύρη και δούλου.

Δεν είναι λοιπόν μόνο «το πολύ το κίρμα λήθησον που βαρύνει και των αγίων», είναι κι ό,τι τέτοιες κοτσάνες τις έχει βαρεθεί ο νοήμαλαός, από θρασύτητες και αντιφατικούς διχασμούς τοιούτων «αγίων».

Είχε δίκιο ο Πλάτων που διαπίστωνε ότι «τι να νικιέται κανείς από τον ίδιο τον εαυτό του είναι το χειρότερο και το αισχρότερο απόλα

Διαλογικά

ερωταπαντήματα

Από τα ΓΙΑΤΙ και

τα ΔΙΟΤΙ

Του Γιακουμή

και του Νότη

— ΓΙΑΤΙ. «κόπτονται» για «τ' ανθρώπινα δικαιώματα» και τη «δημοκρατία» οι ευρωβουλευτές;

— ΔΙΟΤΙ, τσεπάνουν 1 εκατομ. δρχ. μηνια μισθί

Και τι σημαίνει ευρωκοινοβούλιο που ο Στέλιος Πατακός ο αστέρας «καλονέλος» το αχρε αποκαλέσει «αφεντίο της Ευρώπης»;

— Σημαίνει έντεχνω κατασκευάσμα για φλιάρη κι άκαρπη υπηρεσία και δημοκρατική επίφαση στον «ελεύθερο κόσμο».

Και γιατί δε φρόντισαν για τα δικαιώματα των 2.000 Ελληνοκυπρίων που τους κέττανε οι Τούρκοι ομήρους; Και γιατί έκαναν βουβή για τις σφαγές των Αμερικάνων στο Ιράκ... και τη γεννοκτονία των Κούρδων; Και γιατί έγιναν κοίφοι για τους 10.000 Παναμέζους που έστειλαν στον αγύριστο οι πανοκλίες του Κ. Μπουκ; Και γιατί κάνουν την κάρτα όταν πη 50% στις ΗΠΑ δεν πάει καθόλου στις κάλπες... ή για το δικαίωμα των Παλαιστινίων ν' έχουν κι αυτοί πατρίδα; Και γιατί στις χώρες της Ανατ. Ευρώπης κατακομμάτιασαν την κάθε κοινωνία σε 40 ή 50 κόμματα κλουραλισμοί κι αυτοί έχουν μόνο δύο και τρία που στην ουσία, είναι πάντα τα ίδια στην εξουσία; Και γιατί δεν διαμαρτύρονται για την ανεργία το κλήττει τις χώρες της ΕΟΚ και τις βαριές φορολογίες στους αδύναμους;

— Έι, μπρακ, φτάνει, με ζάλλισες. Σου απαντώ με λιγότερα λόγια, γιατί εσύ πήρες μεγάλη φόρα! Διότι, ευρωκοινοβούλιο σημαίνει

ΟΚ και ΝΑΤΟ και προβοκατοράτο. Σημαίνει «Α.Χ. Αμερικάνια» και τσιφλικάτο Μπους = αργού της οικουμένης. Πάσα άλλη αρχή = του Έκα και παυσάτω!

— Ε, τότε, ας μας ζήσουν «τ' ανθρώπινα καιιώματ'» όπως τα θέλουν οι πατρώνοι, να ιζούν τα βιολάκια... οι αφεντομούτσουνοι ουιγκτόνοι(!)

— ΓΙΑΤΙ κρατάν οι Έλληνες ακόμα ονομαθεις και τοπωνύμια τούρκικα, κι έπειτα μάττα από έναν κι ενάμιση αιώνα, από την ελευθέρωση και δώθε; Δε βρέθηκε τρόπος φιλότιμο από κάποιους «αθύνοντες» του ού να τ' αλλάξουν; ΓΙΑΤΙ ανέχονται π.χ. όματα σαν ετούτα: «Τουρκολίμανο», «Πασαϊάνι», «Τουρκοβούνια», «Τουρκοπάλουκο», «Τουρκοκαφενέδες», «Τουρκοπάζαρο», «Τουρκολυβα», «Τουρκομαχαλάς», «Τουρκόραχη» π.;

— ΔΙΟΤΙ, από τη γλωσσική αυθαιρεσία και ήθεια, κρατάμε ακόμα τουρκοδουλοπρέπειες ευρεία κλίμακα, που καταντήσαμε, οι Τούρνα μας σκοτώνουν στην Κύπρο, και στην ν'πολη να μας καίνε ζωντανούς σαν τους του Πάσχα στο τουριστικό λεωφορείο... και ις αφήνουμε τα δολάρια στα ψώνια σαν κοδα' και σα να τους λέμε και το «σφάξε με ι μ' ν' αγιάσω».

ΓΙΑΤΙ, ο κ. Παλαιοκρασάς φόρτωσε νύ στα κοντέινερ με τον κυρ-Τζανή, τα μεγάς κι ανυπολόγιστης αξίας χρυσοποίκιλτα πασιανά «σέα και μέα» κι όλα τα βασιλικά ύτη του κ. Γλύξμπουργκ από τ' ανάκτορά ι;

ΔΙΟΤΙ, η Δεξιά κι ο κ. Παλαιοκρασάς αι βασιλοφρονικοί ως τα μπούνια τους. Και τί να μη τα παράδιναν επιτέλους άθικτα ους τέως και στη Λόντρα; Άλλωστε, το αβασιλικό ΠΑΣΟΚ, σαν Προοδευτικό Κέιο, τι έκανε 8 χρόνια και δεν τα εκποιούσε, κλείσει κι ορισμένα χρέη τους;

ΓΙΑΤΙ, οι κ.κ. «αθύνοντες» της Ν.Δ. υποούν τόσο τη νοημοσύνη τους, που, προβάλτας στις 26.3.91 τον κ. Μπους με τον κοούζο του κ. Σιάκωβο, εναγκαλισμένους (ζευι και κλωνάρι) κομπορρημόνησαν δημαγωγς περί «Κυπριακού» στην ΕΤ-1;

ΔΙΟΤΙ, έπρεπε να πανηγυρίσουν το γεγο; της νίκης του Κόλπου, για να πειστούν ν' ανεχτούν και οι αφελείς άποικοι της ανανίας του CNN-νικού (Σιενένικου) Τύπου, τις μέρες εκείνες, αφού το τρανό αφεντικανάρισε και παραχΰιδεψε στο Καπ-Ντέι τον σύντεκνό κ. Εζάλ (κατά προφορά Μηρότάκη) με τόσες γυλαντομίες, όχι μόνο ενός

εκατομ. δολαρίων ρεγάλο και όλο το πυραυλικό υλικό χάρισμά του που είχε στο τουρκικό έδαφος με τον πόλεμο στο Ιράκ, αλλά, προπάντων και για το γρήγορο μπάσιμό του στην ΕΟΚ...

Άλλωστε, τό 'χε πει ο τουρκαλάς στη συνέντευξη της κ. Λιάνας Κανέλη, ότι, θα γίνει πλήρες μέλος η Τουρκία στην Κοινή Αγορά, γρηγορότερα από μας... Άρα τό 'ξερε και τό 'χε σίγουρο, ο κολλητός του Μπους κ. Εζάλ, όπως της είχε πει και πως; ο πόλεμος στον Κόλπο θα σταματούσε (από πλευράς ιμπεριαλιστικής επίθεσης) στα τέλη του Φλεβάρη. Έτσι κι έγινε. «Όβερ». Να μας ζήσει λοιπόν αυτή η υποτελέστατη καρπαζο-εισπραχτορία(!)

— ΓΙΑΤΙ, ο «θεός» δήλωσε στη Σαλονίκη που έπαιζε γκολφ, ότι πρέπει «να είμαστε έτοιμοι για θυσίες, προσωπικές, ταξικές και κομματικές»; Εκείνες τις «ταξικές» πού τις βρήκε και γιατί;

— ΔΙΟΤΙ, ο «θεός» θέλει να είναι «άγιος» με όλους, αλλά, «δεν τον αφήνουν οι διαβόλοι...».

— Μα, αφού τις ταξικές διαφορές και την ταξική πάλη στην κοινωνία μας, την έχουν καταργήσει άλλοι(!)

— Και ποιοί είν' αυτοί;

— Για θυμήσου: Πρώτος την κατάργησε ένας φαιδρός νωματάρχης στον Άι-Στράτη, επιτιμώντας εξόριστους διανοούμενους προπολεμικά.

Μεταπολεμικά την είχε καταργήσει κι ο συχωρεμένος ο Ε. Αβέρωφ...

Στη συνέχεια και κάποιοι ξιπασμένοι κουλτουριάρηδες, γλυκονερίτες, της Αριστεράς.

— ΓΙΑΤΙ, ο φίλος «φουσαρμόνικας», κατάγειλε πρόσφατα την κυβέρνηση, ότι, κατ'αστρεψε όλο το νομοθετικό έργο των κυβερνήσεων Τζανετάκη και οικουμενικής;...

— ΔΙΟΤΙ, τότε, ο Λεό, έπαιζε τις κουμπάρες με τον «ψηλό» είχε κυριευτεί από ψευδαισθήσεις, κι είχε μεθύσει από το καλό κρασί και τα ντολμαδάκια της κυρα-Μαρίκας στη Γλυφάδα(!) Είχε ξεχάσει ποιιά κυβέρνηση στήριζε και δεν είχε πάρει χαμπάρι από τη μέθη των δυο υπουργών του, ότι, κουβαλούσε νερό στο μύλο της κεφαλαιοκρατίας.

— ΓΙΑΤΙ έφτιαξαν νόμο οι 300 βουλευτές της χάβρας Βουλής των Ελλήνων, για να 'χουν δικαίωμα να διορίζουν ο καθένας από δυο δικούς του ανθρώπους στο Δημόσιο;

ΔΙΟΤΙ, οι τάχα βοηθοί των γραφείων τους και οι ιδιαιτέρες τους... κουράζονται πολύ όχι μόνο στα τηλέφωνα και στις ρουσφετολογίες, παρ' και σε άλλες ειδικές, υπηρεσίες...

και πρέπει έτσι να ταχτοποιούνται και ισόβια με θέσεις στον κρατικό μηχανισμό. Είναι και γιατί οι αντιπρόσωποι του γελασμένου κι ορφανού λαού, πονούν πολύ και κόπονται και για την αξιοκρατία μασαλά(!)

— ΓΙΑΤΙ, το δολάριο πήρε την πάνω βόλτα, κι από 155 έφτασε στις 180 δρχ.;

— ΔΙΟΤΙ, ο κ. Μπους, αντιστοιχεί σε μια παράφραση στίχων του Βάρναλη:

— Είμαι ένας βασιλιάς δράκος και χοντρόλαιμος που εμέ και τους συμμάχους μου, μας τρέφει μόνο ο πόλεμος. Κι «όποιος κάνει επάγγελμα τον πόλεμο, δεν μπορεί παρά να είναι κακός». (Μακταβέλι).

— Τι είπε ο υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Παυλίδης τη Μ. Τετάρτη στο λιμάνι του Πειραιά που πήγε να ξεπροβοδίσει κόσμο για το Πάσχα και να ευχηθεί:

— Τι άλλο θά 'λεγε από κοτσανολογία: «Καλό και ασφαλές ταξίδι», είπε.

— Και τι συμπλήρωσε φευ μετά:

— Ότι το «ασφαλές ταξίδι το εξασφαλίζουμε εμείς», ενώ το «καλό ταξίδι... ο Ιησούς Χριστός»!!

— Το μιαλό του και μια λίρα(!) Πολύ τό 'ριξε στην απροσποίητη και μυαλουδένια φήρα, γιατί ούτε αυτός εξασφαλίζει το «ασφαλές» ούτε ο κακομοίρης ο Χριστός-λαός, στα συνεχή μεγαλοβδομαδιάτικα πάθη του, μπορεί να σιγουρέψει το «καλό ταξίδι». Και παραλίγο μ' ένα ναιάγιο στο Σούνιο... θα του 'βγαине και ξίδι(!)

Οι ανεκτίμητες πλειοψηφίες των βαλκανικών λαών

Τι να τους κάνουμε τώρα τους Βαλκανικούς λαούς, Ρουμάνους, Σέρβους, Βούλγαρους κι Αλβανούς που 'βγαλαν μ' ελεύθερες και αδιάβλητες πολυκομματικές εκλογές, σοσιαλιστικές πλειοψηφίες; Γιατί το κάνατε αυτό ρε Σεις και μας ντροπιάσατε κι εμάς τους μπανάνιους γραικούς; Αίσχος σας(!) Ακόμα στις ιδέες του Ρήγα μας Φεραίου βρίσκεστε:...

Εδώ οι παραπάνω γείτονες και πρώην φίλοι σας παλινόρθωσαν τον καπιταλισμό τους, κι είναι μη χειρότερα οι άνθρωποι!!! Κι εσείς, παλιο-κρυφοσταλινικοί, τσου-τσουπ 80% η Βλαχιά!... Τα ίδια και περσότερα ποσοστά θά 'χουν οι Σέρβοι όποτε κι αν κάνουν. Αυτοί οι δυο Ηλιέσκου και Μιλόσεβιτς έχουνε βλέπετε και στρατηγούς με ούμπαλα βαρβάτα, αποφασισμένους να προασπίσουν τα «κεκτημέ-

να» και τη θέληση της λαϊκής ετυμηγορίας, με την ουσιαστική δημοκρατία της πλειοψηφίας.

Ενώ οι Βούλγαροι, μη έχοντας τέτοιους πιστούς κροσσοντούχους στρατιωτικοπολιτικούς ηγέτες, πρόδωσαν το 55% του λαού τους και το πούλησαν στο 16%.

Τώρα με την Αρβανιτιά, τι ήτανε τούτο κάλι; Τό 'χαμε προβλέψει από χρόνια το 65% που ντε και καλά επιμένει στο σοσιαλισμό! Βρε τους ρετζέπηδες!

Ποιός όμως τους παραδέχεται; Μόνο οι απροκατάληπτοι και οι καλόπιστοι.

Οι μεγαλοσχήμονες της Δύσης, άρχισαν από την επόμενη κιάλας των εκλογών επεμβάσεις, προβοκάτιες, ίντριγκες, αματηρά επεισόδια κ.λπ.

Γι' αυτούς, δεν υπάρχει δημοκρατία ουσία και συνέπεια, γιατί σ' όλη την Ευρώπη, θέλουνε νά 'ναι οικονομικοί αφέντες.

Στη Ρουμανία, ένας βουλευτής του Αγροτικού Κόμματος, δήλωσε πρόσφατα:

«Μην ξεχνάτε ότι, το 70% του Κοινοβουλίου, αποτελείται από κομμουνιστές».

Τι να του κάνουμε του κλαψομοίρη αγρότη βουλευτή, αφού έτσι το θέλησε στην ετιμηγορία του (20 Μάη '90) ο ρουμάνικος λαός:

«Αντιμετωπίζουμε το χάος. Είμαστε στα χείλος της αβύσσου...».

(Δήλωσε τελευταία, ο θλιβερός Σεβαντάντζε, εκτροχιασμένος υπογραφάκι στα ξεκουλήματα των ιερών και οσίων της χώρας του. Κι αυτά τα είπε και στο κ. Μπέικερ στη Μόσχα, σα να ζητούσε έλεος από τον προστάτη του... τρέμοντα και τη «δικτατορία και την αιματοχυσία»).

Για ποιά δημοκρατία κι ελευθερία και για ποιά «ανθρώπινα δικαιώματα» κόβεται; Μα το πράγμα είναι απλό. Οι διθνήεις επιτροπές παρατηρητών, αποφάνθηκαν για τις αδιάβλητες και δίκαιες εκλογές.

Όμως, άλλες οι βουλές λαών κι ανθρώπων, άλλα δε ο Μπους κελεύει, ο υπερστυνόμος και υπερκυβερνήτης της γηραιάς Ηπείρου μας.

Μάθετε να υποτάσσετε για να μάθετε να κυβερνάτε. Κι όχι κατά πώς θέλετε βέβαια εσείς. Αλλά, κατά πώς γουστάρουνε με εμείς(!) για τα συμφέροντά μας... και προπάντων για «τ' ανθρώπινα δικαιώματα» και για τη «διεθνή νομιμότητα»(!) Και

ην ξεχνάτε ότι θέλουμε, και «θέλουτε δε έλουτε» εσείς, την «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση» την κάνουμε εμείς,

Βυράτε βιολιτζήδες!!!

Περίπλοκες-απατηλές και απλές έννοιες οικονομίας

Αν η μεγαλύτερη πολιτική απάτη του αιώνα μας (που ακόμα δεν αποδείχτηκε όσο χρειάζεται πειστικά και περίτρανα σ' όλο τον κόσμο) οριστεί στο μέλλον κι από τη λογική της ιστορίας πως είναι: η περεστρόικα των Γκόρμπελντ-Μπρεζνέβ-Μπρεζνέβ-Μπρεζνέβ και Σία... τότε, η πιο παράλογη, απαράδεκτη και υποκριτική κοροϊφία σε βάρος των λαών της Αν. Ευρώπης είναι η φράση «οικονομία της αγοράς» που την παπαπιπίλισε και η κουλτουριάρα διανοήση στη χώρα μας, μ' επικεφαλής τους Λεό, Γρηγοράκη, Μιμάκη, Παπαγιαννάκη, Αλαβανάκη κι άλλη σχεδόν η καριερίστικη γνωστή παρέα.

Γιατί όμως επιμένουν, όπως οι αδίσταχτοι αφέντες που κακοποιούνε συστηματικά, τη λογική και τις έννοιες των λέξεων, με το ψέμα-πέμα, αλλά Γκέμπελς, και καλλιεργούν τη σύγχυση, χωρίς να λένε τα πράγματα με τ' όνομά τους; Δηλαδή, από μεριάς μαρξιστικού σοσιαλισμού, οικονομία της αγοράς θα πει:

Διευθυνόμενη, προγραμματισμένη, επιστημονικά οργανωμένη οικονομία, νοικοκυρεμένη, πειραρχημένη με ισότιμη διάρθρωση, ίσων ευκαιριών, ίσης και δίκαιης κατανομής, με ελεγχόμενες τιμές προϊόντων, είτε οικονομία κρατική για το σύνολο, είτε αυτοδιαχειριζόμενη συνεταιριστική. Και με έλεγχο στην καταλληλότητα των προϊόντων για το καλό της δημόσιας υγείας.

Ενώ αντίθετα, από πλευράς καπιταλισμού, «οικονομία της αγοράς» σημαίνει:

Οικονομία «νεοφιλελεύθερη» φιλελεύθερη και «ευτοφιλελεύθερη, αναρχική, ασύδοτη, ανεξέλεγκτη κι εκμεταλλευτική, έως ληστρική, με αθέμιτους ανταγωνισμούς και αφόρητες συγκρούσεις, με αυθαίρετες υπερτιμήσεις προϊόντων. Ισού ένα παράδειγμα:

Στη Βουλγαρία, ως τα πέρυσι με το σοσιαλισμό τους, αγόραζε ο πολίτης το κρέας 5 λέβια το κιλό, κι είχαν απόλα τ' αγαθά... Φέτος με τον καπιταλισμό και τη θλιβερή τους διακυβέρνηση, οι Βούλγαροι, από νοικοκυραίοι, κανάντησαν διακονιαραίοι, και το κρέας τ' αγοράζουν τώρα 35 λέβια το κιλό. Αυτά είναι τα βούκινα της απάτης, που μας τρυπάνε κάθε βέρα τ' αυτιά με τη φράση «οικονομία της αγοράς», και «οικονομία της αγοράς». Όλα τα αυθεντικά «έξωθεν» και «άνωθεν» για να πωστοτίζουν και να διαστρεβλώνουν τη σημασία και τη διαφορά, ανάμεσα στα δυό συστήματα, με υπερτίμηση, λούστρο κι αναπαλαίωση στο κεφαλαιοκρατικό.

Μα όπως έλεγε κι ο Ευριπίδης, «ο λόγος

της Αλήθειας, είναι πάντοτε απλός». «Απλά γαρ εστί της αληθείας τα έπη» (Αισχύλος).

Καθιέρωση «γιορτής»

«Ελληνίδες- Έλληνες» κατά προσφώνηση του «θεού» φρυδά μας, που κηρύττει τώρα «το σιωπάν» κατά Πυθαγόρα, δηλαδή: κάθε πολίτης, πρέπει να ανέχεται τα πάντα και να σιωπά για τα πάντα. Βλέπετε; Νέα κηρύγματα κλώσσησε ο «σοφός» Καρλομάγνος, και μάλιστα συνθήματα τυφλής υποταγής(!)

Προσοχή, καλοπροαίρετοι ρωμιοί. Ακόμα κι όταν σας πηδάει ο «ψηλός»... εσείς, είναι καλό να σιωπάτε(!) Αυτά δεν είναι άσοφα κι άλαλα λόγια. Είναι λόγια μέγα και «σοφού» ανδρός.

Προσέξτε όμως και τούτο:

Οι κύριοι Μπους και Σιάκωβος είναι πολύ στενοί φίλοι. Ο ένας δε χαλάει τη ζαχαρένια του άλλου. Και ξέρετε τι ανακοίνωσαν τελευταία για σούπερ κολακεία στους κρατούντες καλοθελητές τους εδώ; Άκουσον, άκουσον, και γελάτε κότες, ότι:

«Προς τιμήν της Ελλάδας, η 25η Μαρτίου ανακηρύσσεται εθνική γιορτή των Αμερικάνων»(!)

Και ξέρετε γιατί; Μην πάει ο νους σας στα 7 προς 10, και στα 7 προς 5, όχι(!) Από τις τόσες γιορτές που έχουν οι τζωνο-γιαγκήδες, ας γιορτάζουν κι ακόμα μία, για να κολακεύουν και λιγουλάκι τους υποτελέστατους γιεσμενο-γιουσουφηδες μιας αιωνίας μπαναρίας(!) Σα δε ντρεπόμαστε(!)

Αλλά, σωπάτε. Γιατί ο φιλότουρκος υπηρέτης της «ΡΑΧ Αμερικάνας» κυρός Κουκούζης θέλετε να μένει αργόσχολος; Κάτι έπρεπε σαν αντίδοτο να δώσουνε και στην «Ελλάς» των κυπρίνων «χριστιανών» αφού καναρίζουν παχυλά τους οσμανλήδες για τον κίνδυνο, όχι τώρα από βορρά, παρά, από ανατολάς... Έτσι και ο κ. Μπους δεν μπορεί μόνο τ' άχρηστα σιδερικά του να μας πουλάει... παρά πρέπει, να μας χρυσώνει και το χάπι, με το να μας κηλιδώνει και την ημέρα της ιερής και ματοποτισμένης ελευθερίας της εθνικής μας επετείου! Είδατε;

Γέννησε η κότα μας γιορτή, για τ' αμερικανάκια(!)

Αυτό θα πει: πονετικά αφεντικά(!) Να σου πουλάνε τη μισή την Κύπρο στους μεμέτηδες και να δυναμιτίζουνε τα μειονοτικά στα Βαλκάνια («μακεδονικό», «βορειοηπειρωτικό», «θρακικό», «αιγαιακό») και δόστου χαβαδάκι στους διχασμούς των λαών και στο «διαίρει και βασίλευε»...

Για τέτοιους φίλους και αφέντες, τι να λέμε άλλες κουβέντες;

Να μας ζήσουν, να τους ζήσει η γιορτή που καθορίζουν... για να μας καλοκαρδίζουν!!!

Όταν έχεις τέτοιους φίλους, τι τους θέλεις

τους εχθρούς... Στην τουρκιά χτίζουν ανώγεια... και σε μας... τα κούφια λόγια(!)

Σκακιστές «προδότες»

Στο «Βήμα» της Αθήνας τις 17 Φλεβάρη '91, η «Σάντεη Τάιμς» έγραφαν:

«Ο Γκορμπατσόφ είναι ένας σκακιστής. Σκέφτεται μόνο τις δυο επόμενες κινήσεις του, ενώ θα έπρεπε να προβλέπει τις δέκα επόμενες». «Άμιαλο σκακίστα» τον είχαν αποκαλέσει κι άλλοι...

Η «Σ. Τάιμς» τονίζει σχετικά και για τον Έτβαρντ Σεβαρντιάντζε τον οποίο, «οι σκληροπυρηνικοί σοβιετικοί στρατηγοί αποκαλούν "προδότη". Ένας απ' αυτούς μάλιστα ακούστηκε να λέει πρόσφατα στη Μόσχα: "Νομίζω ότι ποτέ άλλοτε στην ιστορία της Ρωσίας και της Σοβιετικής Ένωσης δεν είχαμε τόσο αντίκανο υπουργείο Εξωτερικών όσο υπ' αυτόν" (εννοώντας τον Σεβαρντιάντζε).

Αλλά δεν ήταν μόνο οι στρατηγοί. Και μια εφημερίδα της Μόσχας τον κατηγορήσε πρόσφατα ότι έκανε "μιστιαζές συμφωνίες" με τους Αμερικάνους. Ενώ άλλοι Σοβιετικοί ζήτησαν να διεξαχθεί έρευνα για τις "εγκληματικές ενθύνες" για την ενοποίηση της Γερμανίας και την αποχώρηση των σοβιετικών στρατευμάτων από την Ανατολική Ευρώπη».

Αλλ' αν ήξεραν σκάκι, ο Γκόρμπι κι ο ελεεινός Σεβαρντιάντζε, θα ξέριαν και τούτο, που ο κοινωνιολόγος Τ. Πακάς αξιώνει: «Όσο και αν φέρνει κοινατέφαλο στους αμύητους, κάθε σοβαρός παίκτης ξέρει ότι, για να κερδίσει επάνω στη σκακιέρα πρέπει πρώτα να καταβάλει ψυχολογικά τον αντίπαλο».

Ουγγρικά νεώτερα

Από τον «Οικον. Ταχυδρόμο» του Συγκροτ. Λαμπράκη τις 31.3.91 σας παραθέτουμε ένα απόσπασμα για τη σημερινή κατάσταση στην Ουγγαρία.

«Φράσιλες και άλλα εξωτικά φρούτα έχουν κάνει την εμφάνισή τους στα καταστήματα. Μαγαζιά πωλούνται σε ιδιώτες μετά από πλειστηριασμούς, σύγχρονες βίλες κτίζονται στα περίχωρα της πρωτεύουσας και κελάρια μετατρέπονται σε αυτοσχέδιες γκαλερί τέχνης· όλα αυτά για την ικανοποίηση των αναγκών της νέας μπουρζουαζίας».

Αυτή όμως είναι μόνο η μία όψη του νομισματοσ. Οι ψηφοφόροι που ψήφισαν υπέρ μιας κεντροδεξιάς κυβέρνησης που τους υποσχέθηκε "ελευθερία και ιδιωτική πρωτοβουλία" ανακαλύπτουν με έκπληξη ότι ο καπιταλισμός μπορεί να είναι και άδικος.

Έχουν αιχμηθεί οι φτωχοί, οι άστεγοι και οι άνεργοι. Τα λαϊκά συσσίτια είναι κάθε μέρα γεμάτα, ενώ χιλιάδες άστεγοι κοιμούνται τα βράδια μέσα σε σιδηροδρομικούς σταθμούς. Οι συνταξιούχοι επίσης δεν τα βγάζουν πέρα με

τον πληθωρισμό

Έτσι, μέσα από τις ενδείξεις κάποιας οικονομικής ανάρθρωσης, διευρύνεται το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών».

Την έφαγαν στον κισινό γερά οι μαγισσάοι, τσιγγανοί που ήδη άρχισαν και λένε τα «στερνή μου γνώση...» και το «έχε με τιμήσε με... χάσε με γυρέψε με!».

Μα τώρα πάει ρια, πέτυξε το πουλί στη ουγγροκοινωνία τη λουλή, κι απόμεινε ο πένος!!!

Άμυνα σε καταχτήσεις

Οι Γιουγκοσλάβοι, παρά τα όσα οικονομικά και διχαστικά τους χάλια, παρά τις αποσκιστικές και τ' αυτονομιστικά κοντραρισματα των ντιλετάντηδων Κροατών και Σλοβένων, τα διό αυτών μικρολαών, με τους οριγάρθμοσ, κληθισμούς, τους νόθους και προσκείμενοσ προς Δυτικούς, με τους δαχτύλους «ξάθενο» εντούτοις, οι κλειονότητες που συνθέτουν τις άλλες 4 δημοκρατίες, με κορμό της άμυνας τους Σέρβους, δεν παραδίνουμε με τίποτα, τις σοσιαλιστικές τους καταχτήσεις

Άλλωστε, όπως αποδείχτηκε με τα συλλαλητήρια έχουν γερούσ στρατηγούς, που όπως όλα τα καθεστώτα, σ' όλη την υψηλίο, στηρίζοντα σ' αυτούς, έχουν και τη μεγάλη υποχρέωση να υπερασπίζονται με ηθική και υλική δύναμη, τη θέληση της κλειωπηςίας

Ίδού τι έγραψαν έγκυροι πολιτικοί παρατηρητές στο «Βήμα» πρόσφατα για το ξεπέρασμα της κρίσης, καθώς και ο πρόεδρος της Σερβίας Μιλόσεβιτς συνέβαλε στην εκτόνωση

«Μέσα στο παζλ της εξουσίας, κείριο αιτι τη στιγμή ρόλο έχει ο στρατός. Οι ανώτατοι αξιωματικοί του "θερμαίνου" τις παραδοσιακές σχέσεις με τον σοβιετικό στρατό. Το τελευταίο διάστημα, οι επαφές μεταξύ των δύο επιτελείων, του γιουγκοσλαβικού και του σοβιετικού, έχουν πικνωθεί. Το σώμα των αξιωματικών, φανατικοί οπαδοί της ενταίας Γιουγκοσλαβίας, ελπίζει ότι θα υπάρξει η δυνατότητα στήριξης από την ΕΣΣΔ και διατήρησης του σημερινού καθεστώτος, στο οποίο άλλωστε έχουν εκενώσει όλα τα συμφέροντά τους».

Τα επικόλαια συγχαρητήρια

ΔΕΥΚΩΣΙΑ. «Συμβάλλατε αποφασιστικά να γίνει ο κόσμος μας πιο ανθρώπινος και να αποκτήσει ο άνθρωπος ελπίδα» Αυτό τονίζει ο πρόεδρος της ΚΕΚου Γ. Βασιλείου σε τηλεγράφημα με τα «πιο θερμά και εγκάρδια συγχαρητήρια» που έστειλε στο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ.

«Σπανιότατα στην ιστορία - αναφέρει στο τηλεγράφημά του ο πρόεδρος Βασιλείου - το βραβείο Νόμπελ Ειρήνης έχει απονεμηθεί τόσο επόξια σ' ένα άντρα, ο οποίος έχει υπηρετήσει την ειρήνη τόσο αποτελεσματικά και σε παγκόσμια κλίμακα για όλη την ανθρωπότητα, όπως εσείς».

(Σ.Σ.: Το έχουν απονεμίσει μ' έλαχνη και στον Κίονγα και στο Χάμερσελντ, και σε άλλους δικούς τους πρόδρους

«Έχετε επιτελέσει έργο αληθινά κοσμογονικό καταρρηνίζοντας τα τείχη των αντιπαραθέσεων μεταξύ φυλών και συνασπισμών και ενοποιώντας τον μοιραμένο σε απειλητικά στρατόπεδα αλληλοκαταστροφής ανήτη μας. Εργαστήκατε με τη λογική και με το ηναιίσθημα και αποφασιστικά συμβάλλατε να γίνει ο εσμος μας πιο ανθρώπινος, και να αποκτήσει ο άνθρωπος ελπίδα.

Πέρα από το βραβείο Νόμπελ Ειρήνης που αποτελεί την επίσημη παγκόσμια αναγνώριση της ιστορικής προσφοράς σας, πιστεύω ότι έχετε καθιερωθεί η συνείδηση του κάθε έντιμου πολίτη του κόσμου ως ένας θαρραλέος και μεγάλος απόστολος του ανθρωπισμού και της ειρήνης. Ουσιαστικά έχετε αλλάξει τις καρδιές των ανθρώπων και τη μορφή του εσμου. Η περεστρόικα και η γκλάσνοστ είναι οι δύο αιώνιες υψηλές ιδέες που εσείς δώσατε στον εσμο».

Αν ζαλιστήκατε από την εμετική ναυτία, έτε σκέτον καφέ με μαλακοσβουινιά Μαγιού και γαϊδουρόγαλο, για να συνέλθετε.

Ω, κύριε, κύριε Βασιλείου... το κρίμα επί του έντιμου σου βίου!! Καμιά διπλωματία δεν σου δικιολογεί τέτοια τσιλοκοπιά εγκωμίου(!)

Γκόρμπικα ανεκδιήγητα

Ο νέος δαλάι-Λάμα της Μόσχας Γκόρμπι ο σημαδιακός, καλοπιάνει τους αξιωματούχους, φοβούμενος πραξικόπημα! Απέφρασε τώρα 200.000 που δεν έχουν ούτε τίτι να μείνουν. Και δηλώνει ότι «το ρβιετικό στράτευμα θα υποστεί σαρωτικές αλλαγές τον επόμενο χρόνο». «Οι έπλες δυνάμεις μας είχαν οργανωθεί καί τρόπον ώστε να αντιμετωπίζουν τον υυχρό πόλεμο. Ο πόλεμος αυτός έχει τελειώσει». «Πάντως το στράτευμα θ' αναρρωφωθεί και μπορεί να μη διατηρηθεί η ποχρεωτική θητεία. Αλλά, ν' αντικατακαθεί από μισθοφορική εθελοντική στραολόγηση».

Όταν αυτός καταργεί τρελά κι αυθαίρετον υυχρό πόλεμο... η Δύση ανάβει θερμό, κι επιτίθεται και κυριαρχεί μ' τα δόλια μέσα. Τούτες οι αντιφάσεις ου δεν τις καταλαβαίνουν οι μεθυσμένοι ύσοι, καθώς πάει με πρόθεση να τους αλύσει και το στρατό... μοιάζουν τις ακολουθίες των αριστερών ηγετών στην Ελλάδα, που πίστεψαν ότι: η Δεξιά δεν είναι η παλιά που τους είχε βασανίσει, δεν είναι μπαμπούλας» αλλά, έχει ημεψει και συμπιλωθεί! Αυτά ισοδυναμούν χρύσωμα χαπιού, ή και μ' ένα γλυκό βνέζικο που το λένε «ζιγγίβερι» το προφέρουν σε τάχα φιλόξενες περιποιήσεις και είναι απέξω πολύ ζαχαρωτό και μέσα ου κρύβει φαρμάκι(!)

Πρόσφατα, ο αρχιδιαλυτής δήλωσε και τούτα:

«Είναι επιτυχία της περεστρόικας το ότι οι σοβιετικές δημοκρατίες ζητούνε την αυτονομία τους. Ευρύτατη ιδιοτικοποίηση και δημιουργία επιχειρήσεων που στηρίζονται στην ιδιωτική πρωτοβουλία... Οι τιμές να διαμορφώνονται από την προσφορά και τη ζήτηση, αντί να τις ορίζει διοικητικά το κράτος...». Αν αυτό το σύστημα δεν είναι καπιταλισμός(!) Τότε, τι είναι καπιταλισμός; Μήπως είναι επί τω ελαφρώς ανωδυνότερο «οικονομία της αγοράς»; Τότε, τι θα θέλατε να κάνει ο κ. Μητσοτάκης, με τους Παλιοκρασάδες του και τους Σουφλιάδες του; Με το δικιο τους παίρνουν αέρα από τους επαίτες Χατζηαβάτηδες της Μόσχας(!) Κάποτε, όλ' οι δρόμοι οδηγούσανε στη Ρώμη. Σήμερα, όλοι οδηγούνε στην Ουάσιγκτον και στον όλεθρο! Κι όλα τα αίτια και τα κακά, ξεκινάνε από τα γκόρμπικα τέρατα και σημεία της Μόσχας(!)

Χαίρε χάος αμέτρητο πονηροίς διαλογισμοίς(!)

Αυτά βέβαια ας τα ιδούν κι ας τ' ακούνε, όχι μόνο οι μοντέρνοι παρλαπίπες νεοσοί της Αριστεράς, που ακόμα δε βγήκαν από το τσόφλι τους, (όπως θά'λεγε ο Μακρυγιάννης) Ανδρουλάκια, Δαμανάκια, Αλαβάνοι, παρλαβάνοι, πό' γίναν και μάνι- μάνι βουλευτές και βουλευτές... αλλά, και όλοι οι γλυκονερίτες περεστρόικανοί στη χώρα, που κοιμούνται μακαριώς στου Μαγιού τα χαμομήλια(!)

Δίκαιη κρίση

Πολύ σωστά κρίνει και συγκρίνει τις καταστάσεις στην Ευρώπη της δεύτερης και τρίτης δεκαετίας του αιώνα μας, με τις σημερινές, ο κορυφαίος οικονομολόγος της Δύσης Γκαλμπραϊθ. Κι ανάμεσα σ' άλλα τονίζει και τούτα: «Μεταξύ των πλέον αναπτυγμένων χωρών, σοσιαλιστικών και μη, τουλάχιστον από των ημερών του Ιωσήφ Στάλιν, ελάχιστα ήταν τα κρούσματα εσωτερικής διαμάχης. Η ηρεμία στο εσωτερικό τους ήταν ο αποδεκτός από όλους κανόνας...».

«Μέσα στην άγνοια και την αγραμματοσύνη γεννιούνται τα πάθη, η μισαλλοδοξία και οι διαμάχες» («Το Βήμα» 16.9.90).

Αυτά, ας ήταν να τά 'βλεπυν όλοι οι προκαταληγμένοι κι εκτροχιασμένοι από

τη λογική και την ηθική και διαλεκτική κίνηση και συνείδηση της ιστορίας. οι ευκολόπιστοι κ' οι ακατάσχετοι ψευδολόγοι και λασκολόγοι του παραλογισμού και της αυταπάτης.

«Στραγγίσματα» εγκεφάλων

Οι Ρώσοι βρήκαν αραλίκι και τό 'ριξαν στο τεμπελίκι και στο φυγαδίσκι. Άρχισαν να τους ταραΐζουν οι κείνες και παίρνουν των ομματιών τους. Το ρίχνουν στην κλεψιά και στη «μαύρη αγορά». Παίρνουν και ξεκουλάνε τα νοικοκυριά τους, τα ιερά και όσια τους! Ω ταλαίπωρε ρώσικε λαέ, τι σου 'μелле να πάθεις! Χάρια που οι φανατικοί εθνικισμοί, βρήκανε τα προσχήματά τους στη λογική της περεστρόικας(!) Γιόμισε κ' η Αθήνα Ρώσους μετανάστες και Ρωσίδες όμορφες, να κουλάνε τα κεντήματά τους στα πεζοδρόμια και τα κοσμημάτά τους. Εκπατρίστηκαν τελευταία γύρω στο 112 εκατομμύριο ειδικοί επιστήμονες, τεχνικοί και ειδικευμένοι εργάτες. Αφά' τους σκούδασε με δωρεάν παιδεία το κριν από το 1984 καθεστώς στην πατρίδα τους, τάρτα βρέθηκε ο σωτήρας του καπιταλισμού Γκόρμπι, και τους ώθησε όλους στη φυγή, τους άνοιξε δρόμους για τις δυτικές χώρες, και προκάντων για την Αμερική, να δουλέψουν για τα συμφέροντα των μεγιστάνων...

Ωραία εθνική πολιτική(!) Να τους ζήσει των Ρώσων ο μεσσίας τους(!)

Αν ακόμα τον κρατήσουν για πολύ... τι ανάγκη έχει ο επιστημονικός κόσμος της Δύσης; Τα υκοχειριά του στο Ανώτατο Σοβιέτ, ψήφισαν και ειδικό νόμο για την αθρεία μετανέστευση και ικανοποίηση όλων των επιθυμιώντων ειδικών επιστημόνων. Ενώ οι Ην. Πολιτείες, φροιορούν τους δικούς τους με δρακόντεια μέτρα, να μη τους φύγουνε και διαδώσουνε τα μιστικά τους.

Ίδού τι γράφει ο Ξένος Τύπος κι αναδημοσιεύει το «Βήμα»:

«Η Σοβ. Ένωση έχει τελευταία ένα τραγικό αποτέλεσμα, από την εισδοχή της στη διεθνή οικογένεια των εθνών (σα να μην ήταν ενταγμένη στον ΟΗΕ με βέτο και ως υπερδύναμη όλα τα χρόνια) τη στέρει από τους καλύτερους εγκεφάλους της. Πρόκειται για μια κλασική περίπτωση "στραγγίσματος εγκεφάλων".

Όλοι αυτοί είναι κάτοχοι κρατικών μιστικών. Κι ο πατρώνος του εκπατρισμού τους, μεθάει τους υκόλοικούς με τη «σοσιαλιστική» βότκα των προσκοιήσεων και αντιφάσεων του. Αλλά... «οι φωνές, φωνές Ιακώβ» και «οι χείρες, χείρες Ησού».

Το Νόμπελ Ειρήνης

Οι δυτικοί αφέντες, με τα τόσα και τόσα χρηματικά βραβεία και υπερτιμητικά κοσμητικά

επίθετα που γαλαντόμησαν και στόλισαν τον υκρητέτη τους Γκόρμπι... δεν επανακαύτηκαν σ' αυτά. Ούτε στα δυόμιση δις δολάρια που επέδυσαν στη Γουέλ Σερητ, από τα «μεσο-σελίρικα» κέρδη του βιβλίου «Περεστρόικα». (Από καλίψαμε και σε προηγούμενο τεύχος κοιάς ήταν ο πραγματικός συγγραφέας του). Δεν ικανοποιήθηκαν ούτε μ' εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια, δώρα του Μουν... στη Ράισα. Ούτε με τα επίθετα: «Σωτήρας των λαών», «άριστος συνεταιρίας», «άγγελος αλλαγών», «αγάλας ηγήτης», «κυεργέτης του κόσμου», «ο μεγαλύτερος πολιτικός της ανθρωπότητας» κ.ά.

Δε χόρτασε μήτε ο ίδιος, με τα 15 δις μόκα που άρκαζε κουλάντας και διαλίοντας το κράτος της Ανατ. Γερμανίας. Τ' αγκαλιάσματα και τα φιλά θάταερ-Μιτεράν-Μπουκ-Ρήγκεν. Και τα δένεια και τις πεντοειδείς είνους. Τάρτα, του ανένεμαν και το Νόμπελ Ειρήνης για το 1990, μερικές εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια, για να ολοκληρώσει το συντομότερο το καταστροφικό και διαλυτικό για τα υκοείματα του σοσιαλισμού έργο του(!)

Να τον χαιρόνται λοιπόν το νομπελίστα τους οι μεγιστανο-άρχοντες, καθώς και οι υτοκαρισμένοι Ρώσοι(!)

Όταν συνέλθουν από τον κρετινισμό τους κι από τα θυμιατίσματα της αναβίωσης των μονοστηριών και της όψιμης νεοσοβιετικής θρησκοληψίας... ας στήσουν στο νεολιτρωτή τους πολλούς ανδρείωντες(!)

Παίρνοντας όμως το Νόμπελ, βέρμιναν οι μετοχές του, και πήρε το δίσκο επαίειας. Έτσι με το: ελεείστε προστάτες το χαδιάρη φυγοτόσας... έφτασε ως την Ισπανία. Αλλά ο Σάβντος της ειρήνης, όσα κι αν πήρε από τ' Γκενοάλες, κι από το Μιτεράν και τον Καλ, δε σείζει τον οικονομικό όλεθρο που κροκάλεσε 6 χρόνια τάρτα στην πατρίδα του.

Μετά το Νόμπελ ήρθε για δειτνονε φαν-μεσοστοϊνικό και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών των μεθοδιστών (άλλοι τάρτα θεοϊσοί τούτοι) τονε φόρτωσαν μ' άλλο βραβείο. Και να τι δήλωσε ο κρόεβρος του Τζο Χέιλ ότε:

«Ο Γκορμπατσώφ αποδέχθηκε το βραβείο που στο παρελθόν απονεμήθηκε στον κρόεβρο της Αιγύπτου Ανουάρ Σαντάτ και στον κρόεβρο των Ηνωμένων Πολιτειών Τζιμ Κάτερ. Σημειώτέον ότι κρόεφματα αποκαλίφθηκε και ο Μιχαήλ Γκορμπατσώφ και ο σύζυγός του Ράισα απεικονίζονται τάρτα και ο ψηφιδωτά κλάι στις εικόνες αγίων στην εκκλησία της Αγίας Καρδίας στο Τέρνι, βόρεια της Ρώμης. Ο μοναχός Ουγκελίνε ντε Νεκλόνε δήλωσε σχετικά: «Τοποθέτησε εκεί τις εικόνες τους γιατί πιστεύω και ο Γκορμπατσώφ είναι ένας μεγάλος άνθρωπος. Απέδρασε τα τείχη της ιδεολογίας και επέλισε τις όμα φορές με την εκκλήσεις».

Ίδού όμως, τι παρατήρησε μια πικρόχολη Ρωσίδα νοικοκυρά με οργισμένη ερωπία.

«Τώρα, η Ράισα θ' αγοράσει με τα χρήματα του Νόμπελ, κι άλλα διαμάντια και γούνες»(!) Ένας δημοσιογράφος ο Bryn Appleuaid έγραψε σε άρθρο του με τίτλο «Στα γρανάξια του Νομπέλ» (Βήμα 28-10) ανάμεσα σ' άλλα και τούτα:

«Όταν ο Γκόρμπι και η Ράισα, αποσυρθούν σε περίπου 6 μήνες— το Νομπέλ θα παραμένει η ζωντανή απόδειξη ότι, παρ' όλο που τα αντανθάλασσα στα μάτια των ανθρώπων... τα μάτια του θεού και των Σκανδιναυών έκα-ν και κάτι σωστό...». Τσέπωσαν ασφαλώς τις ρώνες. Σαν ελάχιστη ακόμη αμοιβή, στις τό-ξες άλλες... για όλα τα ξεπουλήματα, τις προ-βές και τα υποθηκείματα(!!!)

Αλλά όσα κι αν σχολιάζουν σε βάρος του, ο γιός είναι πια κουφός και μεθυσμένος από τα βραβεία, τα επίθετα, τα δώρα και... δεν μαζεύεται από την παθολογική του αδυνα-μιά σ' αυτά. Μήτε ακούει καμιά επίκριση. Ως και το Π.Γ. του Κ.Κ. Γαλλίας του παρατήρη-σε ότι: «Θά 'ταν πολύ προτιμότερο στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες, να ανανεωθεί ο σοσιαλι-σμός για ν' απαντήσει στις δημοκρατικές απαι-τήσεις των λαών τους, παρά ν' αφήσει τη θέ-ση του στην καπιταλιστική παλινδρόμηση».

Το «Ελ. Πνεύμα», δικαιώνεται, όσον αφορά τις απόψεις κι επικρίσεις, προβλέψεις και πα-ρατηρήσεις, σχετικά με τον κακό δαίμονα και τον «περεστρόϊκ» του, σαν το μόνο περιοδικό από το 1984 στη χώρα, που πρόβλεψε και αποκάλυψε με στοιχεία το ρόλο του, που έ-πρεπε τη συντέλεια του σοσιαλισμού στην Ευ-ρώπη.

Γι' αυτό δε χορταίνει μοροφιλόδοξες επιβρα-βώσεις, τίτλους κι αρχομανίες, με τη συγκέ-φωση όλων των εξουσιών στα χέρια του. «Οι κακοί άνθρωποι είναι πάντα άπληστοι» (έογνις).

Απόσπασμα επιλογής

Ένας καθηγητής παιδαγωγικής στο πανεπι-στήμιο του Γουισκόνσιν ο Άλεξ Μόλνερ, έ-στειλε επιστολή στον πρόεδρο Μπους που δη-μοσιεύτηκε στους «Τάιμς της Ν. Υόρκης» στα μέσα του Αυγούστου, διαμαρτυρόμενος για την στρατεία του Κόλπου. Και ανάμεσα σ' άλλα γράφει:

«... Η κυβέρνησή σας χρησιμοποιεί το στρα-τό για να κρύψει την απάτη της αμερικανικής διπλωματίας, που αν αυτή δεν έλειπε σε διακο-νές το μεγαλύτερο διάστημα της περυσμένης εκκατίας, δεν θα είμαστε σ' αυτό το σημείο σήμερα. Πού είσασταν κ. πρόεδρε, όταν το Σάκ δολοφονούσε τον ίδιο το λαό του με τηλητηριώδη αέρια; Γιατί μέχρι την πρόσφατη κρίση, οι συναλλαγές που είχατε με τον Σα-ντάμ Χουσεϊν, τον άνθρωπο που τώρα αποκα-λείτε Χίτλερ, ήταν συνηθισμένες μπίζνες;

Η κυβέρνηση Ρήγκαν-Μπους έφτασε στην ασύσκιτον μιλώντας για τη μαγεία της "ελεύ-θερης αγοράς" πετρελαίου. Διαλύσατε την ομο-

σπονδιακή ενεργειακή πολιτική. Και τώρα δια-τάξατε το γιό μου να πάει στη Μέση Ανατο-λή. Γιατί; Για φτηνή βενζίνη; Είναι για τον αμερικανικό "τρόπο ζωής" που λέτε, το γεγο-νός ότι ο γιός μου διακινδυνεύει τη ζωή του, για να συνεχιστεί το "δικαίωμα" των Αμερικα-νών να καταναλώνουν το 23-30% του παγκό-σμιου πετρελαίου;

Η "ελεύθερη αγορά" στην οποία είστε τόσο φλογερά αφοσιωμένος, έχει υψηλή τιμή, τουλά-χιστο για γονείς σαν εμένα και για νεαρούς σαν το γιό μου.

Τώρα που αντιμετωπίζουμε την προοπτική του πολέμου, σκοπεύω να υποστηρίξω το γιό μου και τους συναδέλφους του κάνοντας ό,τι μπορώ για ν' αντιταχθώ σε οποιαδήποτε επιθε-τική ενέργεια των ΗΠΑ στον Κόλπο. Οι στρατιώτες αξίζουν πολύ περισσότερο απ' ό,τι οι πολιτικοί και η πολιτική που τους κρατούν ομήρους. Θέλετε να χρησιμοποιήσετε τα στρα-τεύματά μας όχι για να υπερασπίσουν τη Σαουδική Αραβία, αλλά, για να επιτεθούν στο Ιράκ και φοβάμαι, ότι, καθώς θ' αυξάνεται η ένταση, θα στοιχηματίσετε τη ζωή του γιού μου σ' ένα παιχνίδι, για να σώσετε το πολιτι-κό σας μέλλον...».

Κόπια χαμένα;

Παραπονούνται και με το δίκιο τους, οι καημένοι οι πράκτορες της CIA, τόσα χρόνια κατασκοπευτική δουλειά. Τόσα κόπια να συ-γκεντρώνουν πληροφορίες για τους πυραύ-λους και τα συστήματα των Σοβιετικών... Και ήρθε η ώρα στις 7 Δεκ. 1987, ο Γκορμπατσόφ κι ο Ρήγκαν, να τους τα αχρηστέψουν με τη Συμφωνία τους; Έχω τη γνώμη πως πρέπει ν' αποζημιωθούν για όποια χασούρα τους, οι κ. κ. Σιαϊήδες για τα τόσα τους ιδροκοπήματα και να καταταχτούν στα βαριά κι επικίνδυνα επαγγέλματα...

Λάμπρου Μάλαμα

«ΛΑΟΣΟΦΙΚΑ ΕΠΙΔΟΡΠΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ»

Το 56ο βιβλίο του Συγγρα-φέα. με 220 πρωτότυπα, διδα-χτικά και ξεκαρδιστικά ανέκδο-τα, από τύπους της σύγχρονης ελληνικής ζωής.

Είναι μια εύθυμη Συλλογή, για γνήσια ψυχαγωγία, γι' αυ-θόρμητο γέλιο και ξενοιασιά.

Με την πειθῶ των αριθμῶν

Η πειθιγόρευα λογική σε γεγονότα, από διάφορες επίσημες στατιστικές.

- Οι καθαρές μεταβιβάσεις της ΕΟΚ προς την Ελλάδα το μήνα Γενάρη του '91 ανήλθαν σε 857 εκατομ. δολάρια. Από αυτά, τα 300 ανήκαν στο Δεκέμβρη του '90.
- Πάνω από 12.000 εργάτες απέλυσε τελευταία η κυβέρνηση, από προβληματικές και άλλες επιχειρήσεις.
- Εφέτος θα δώσουν για τα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ 150.000 υποψήφιοι, και θα εισαχθούν μόνο 22.000.
- Στη χώρα μας πεθαίνουν από καρδιακά εμφράγματα, 3 άνθρωποι την ώρα, και καθ' χρόνο 25.000.
- Στις 4 Νοέμβρη του 1944, όταν εγκατέλειψαν νικημένοι οι χιτλερικοί την Ελλάδα μας άφησαν 260.000 νεκρούς από πείνα, 50.000 εκτελεσμένους, και 60.000 ελληνο-εβραίους.
- Ο μέσος όρος ζωής στην πατρίδα μας, έφτασε σήμερα για τους άντρες στα 74,1 χρόνια' και για τις γυναίκες 78,9.
- Το έλλειμμα του ΙΚΑ έφτασε τα 825 δις δρχ. Τα 3/4 οφείλονται στους υψηλούς τόκους που δανείζεται για να καλύπτει τα ελλείμματα. Το φετεινό μονάχα, ανέρχεται σε 41 δις δρχ. και οι τόκοι που πρέπει να πληρωθούν σε 177 δις δρχ.
- Από στατιστική του 1987 για τον απόδημο ελληνισμό μας, και χωρίς να είναι συγχρονισμένη, τα νούμερα της ομογένειας χοντρικά ήτανε προ ζετίας τα παρακάτω: Στις ΗΠΑ 3.000.000, στην Αυστραλία 250.000, στην ΕΣΣΑ 500.000, στον Καναδά 40.000, στη Λατινική Αμερική 30.000. Υπάρχουν βέβαια και οι χώρες της Ευρώπης, της Αφρικής και της Μ. Ανατολής.
- Το χρέος των Γερμανών στη χώρα μας τον Οκτώβρη του 1944 και που το οφείλει η Γερμανία, ανέρχεται σε 27.452.262 χρυσές λίρες Αγγλίας, ή 549 εκατομ. δολάρια.
- Το παράνομο και ανήθικο χρήμα στην Ελλάδα, φτάνει στα 200 δις δρχ. Τα 43 δις είναι από ναρκωτικά, τα 33 δις από πορνεία, τα 112 δις από λαθρεμπόριο και τα 15 δις από ατασθαλίες.
- Το ετήσιο εισόδημα από τα Μοναστήρια των Μετεώρων- Καλαμπάκας, ανέρχεται σε 200.000.000 δρχ.
- Το υπουργείο Μεταφορών πήρε 400 εκατομ. δρχ. και τα χρωστάει, για ένα έργο που δεν άρχισε ακόμα να γίνεται.
- Στην Ελλάδα, το 1/3 δηλ. το 33,3% του πληθυσμού της σύμφωνα με το ευρωπαϊκό βαρόμετρο στατιστικής, δεν είναι ικανοποιημένο από τη ζωή του. Στην Πορτογαλία το 26,2%, στη Γαλλία το 24,4%, στην Ισπανία το 23,8%, στη Γερμανία 11%, στην Ολλανδία 5,2%, στη Λανία 3,2%.
- Σήμερα στην καπιταλιστική Βουλγαρία, οι τιμές αυξήθηκαν κατά 700% κι έχουν ξεφύγει από κάθε έλεγχο' και υπάρχουν μισθωτοί που ζουν με 15 δολάρια το μήνα.
- Νυχτερινό Κέντρο ή «σκυλάδικο» στη Θεσ/νίκη, πλήρωνε τον Λε-Πα, (Α. Πανταζή-τραγουδιστή) 1 εκατομ. τη βραδιά. Και τον Βοσκόπουλο 4 εκατομ. τη βραδιά.

● Από την ΕΟΚ, ήρθαν σε χέρια εφοπλιστών, βιομηχάνων και ξενοδόχων 100 δις δρχ.

● Τα ζαμειακά ελλείμματα του Απρίλη '91 έφτασαν τα 450 δις δρχ.

● Στις Ην. Πολιτείες Αμερικής, 500.000 άνθρωποι πεθαίνουν κάθε χρόνο από καρδιακές παθήσεις.

● Στην ίδια χώρα, πάνω από 2 εκατομ. άνεργοι προστέθηκαν στη στρατιά των ανέργων, τους τελευταίους μήνες και προβλέπεται εντός του 1991 ν' απολυθούν άλλοι 500.000 εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα.

● Πάνω από 80 δις δολάρια χρωστάει (και δεν είναι σε θέση να τα πληρώσει) η Σαουδαραβία πρώτη χώρα σε παραγωγή πετρελαίου, στους Αμερικάνους για το κόστος της στρατιωτικής της παρουσίας στον Κόλπο «τουτέστι» για τη συναλλαγή και το τίμημα του πολέμου κατά του Ιράκ. Υποχρεώθηκε δε ν' αγοράσει και οπλικά συστήματα από τις ΗΠΑ 34 δις δολάρια περίπου.

● Οι φορείς του Έιτζ σ' όλο τον κόσμο, ξεπέρασαν τα 8 εκατομ. Η Παγκ. Οργ. Υγείας προβλέπει ότι μέσα στο 1991 θα προστεθούν άλλες 500.000, και οι 400.000 θα είναι γυναίκες. Και ότι, γύρω σε τούτη τη δεκαετία, θα πεθάνουν από Έιτζ γύρω στα 4 εκατομ. γυναίκες στην Κεντρ. και Ανατ. Αφρική.

● Υπολογίζεται ότι, στο 2020 έτος, ο πληθυσμός στον πλανήτη, θα φτάσει στα 12 δισεκατομ. κατοίκους.

● Οι Αμερικάνοι κατέχουν το ρεκόρ σε φυλακισμένους εγκληματίες που αυξάνεται αδιάκοπα και ξεπερνάει το 1 εκατομ. συγκριτικά με τις άλλες χώρες του κόσμου.

● Στη Βρετανία, ο πόλεμος στον Περσικό Κόλπο, κόστισε κάθε 7 μέρες σε πολεμικό ολικό 100 εκατομ. λίρες. Ενώ η συντήρηση του εκστ/κού σώματος στοίχιζε 3,6 εκατομ. λίρες την ημέρα.

● Στις ΗΠΑ, το 1990, ξεπέρασαν τα 6 εκατομμύρια εγκλήματα, σε φόνους-ληστείες και βιασμούς.

● Τώρα, το 70% του πληθυσμού στις Ην. Πολιτείες, αναζητεί μια κάποια ήρεμη ζωή.

● Στις χώρες της ΕΟΚ, 30.000.000 εργαζόμενοι βρίσκονται σε κίνδυνο επαγγελματικής βαρκοφίας.

● Στις Ην. Πολ. Αμερικής, 5,5 εκατομ. παιδιά, αμερικανόπουλα υποφέρουν από χρόνια τείνα. Ενώ άλλα 6 εκατομ. βρίσκονται στα πρόθυρα της πείνας. (Από επίσημες δηλώσεις στη Ν. Υόρκη).

● Στην πρόην Ανατολική Γερμανία, ο αριθμός των ανέργων ξεπέρασε τα 3 εκατομ. και κάθε βδομάδα απολύονται δεκάδες χιλιάδες.

Στις χώρες της ΕΟΚ 50 εκατομ. πληθυσμού βρίσκεται κάτω από τα όρια της φτώχειας. Τα 10.300 χιλ. είναι στην Αγγλία. Η Ελλάδα είναι 5η στη σειρά.

● Στην καλοκαιρινή σαιζόν που μας πέρασε, ο ύπνος μιας βραδιάς στη Νέα Υόρκη σε δίκλινο κρεβάτι, κόστιζε από 25 έως 50 χιλιάδες δρχ.

Η CIA για ειδικούς αναλυτές κι επιστήμονες που απασχολεί 30.000, αποροφά το 11% του γενικού προϋπολογισμού κατασκοπείας και 3,5 δις δολάρια το χρόνο.

● Στη Μόσχα και στο Λένινγκραντ μονάχα, ο δείκτης των εγκλημάτων αυξάνεται σχεδόν σε 30% ετησίως.

● Ο πόλεμος στον Κόλπο στοιχίζει πάνω από 30.000 δολάρια το δευτερόλεπτο.

● Στατιστική έρευνα στη Γαλλία, απόδειξε ότι, το 37% των Γάλλων πιστεύουν στην ύπαρξη του σατανά. Ενώ το 1968 το ποσοστό ήταν μόνο 18%. Στην Ιταλία ο σκοταδισμός και η αποβλάκωση είναι σε προχωρημένα στάδια διανοητικής κρίσης και ξεπεσμού που φτάνει ένεκα και Βατικανού... στο 46% των Ιταλών που παραδέχονται ότι υπάρχει στ' αλήθεια ο διάβολος.

- Η ανεργία στις Ην. Πολιτείες Αμερικής, έφθασε στο 6,1% του ενεργού πληθυσμού, ποσοστό ρεκόρ για την περασμένη τετραετία. Και τους τελευταίους 6 μήνες, χάθηκαν 1 εκατομ. θέσεις εργασίας.
- Στην Πολωνία, οι άνεργοι μέσα στο 1991, θ' ανέλθουν σε 4 εκατομμύρια.
- Στην Ουγγαρία, ο μεγιστάνας Ρομπ Μάξγουελ επικεφαλής της πολυεθνικής του εταιρίας, αγόρασε από πέρυσι ως φέτος στην κατοχή του, 30 ημερήσιες εφημερίδες.
- Σήμερα κατακλύζουν την αναξιο-χαβελική Τσεχοσλοβακία, 200.000 ξένοι επιχειρηματίες, για τη λεγόμενη «οικονομία της αγοράς» (γράφει σκληρή εκμετάλλευση).

Κυκλοφορεί:
Λάμπρου Μάλαμα:
Ένα νέο έργο με τίτλο:

Πρόσφορο Αληθινής Ποίησης

(Δοκιμιογραφική Μελέτη)

Μια ευσυνείδητη, πρωτότυπη κ' υπεύθυνη εργασία με θέμα: το ποιό και πώς βρίσκεται η Αληθινή ποίηση. Θέσεις και απόψεις για την κοινωνική αποστολή και τον ωφελμιστικό πρόφορο της. Μια εμπειρισταταμένη, εμπειρική κι εκλαϊκευμένη ανάλυση, με θεωρητικά και πρακτικά ποιητικά παραδείγματα που κάνουν την ιδέα συναίσθημα και το συναίσθημα ιδέα.

Ένα μικρό διδαχτικό βιβλίο για νέους και παλιούς ποιητές, για εκπαιδευτικούς φιλόλογους, και για κάθε πολιτισμένο άνθρωπο που θέλει να εντυφώσει στην τέχνη, τη χαρά και την αισθητική απόλαυση.

Ένα εγκόλπιο με περιεχόμενα που γεννιούνται από συγκινήσεις και γεννούν συγκινήσεις, που εμβαθύνουν το νόημα και το σκοπό της ποίησης και τα χαρακτηριστικά στοιχεία που τη συνθέτουν.

Κυκλοφορεί: Λ. Μάλαμα

Ένα νέο έργο με τίτλο

**«Κορφολογήματα
πειράς και ζωής»**

ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ

«Η Ελένη της Σπάρτης»

Με έπαινο του
Φιλολογικού Παρνασσού

Ένα συγκλονιστικό χρονικό που εκφράζει μια ολόκληρη εποχή και μια ηρωική και τραγική εποποιήση του αδούλωτου και προδομένου, ξιαγάπητου λαού μας. «Η Ελένη της Σπάρτης». Είναι μια πολύπληκτη δραματική σάτιρα που αναφέρεται στην εποχή του εμφύλιου με αληθινούς ήρωες, κεντρικό πρόσωπο την ηθική συνέπεια και θυσία της ζωής για τον αγνό και ιδανικό έρωτα. Από το έργο αντλούνται μηνύματα για τη δικαιοσύνη, την ειρήνη και την εθνική συμφιλίωση.

Προλογίζει
ο Θάνος Κωτσόπουλος

Γίνονται κάποτε αισιόδοξος, όταν ο κόσμος γίνεται πιο δημοκρατικός και η συμμετοχή του, των ανθρώπων μεγαλύτερη. Το αμερικανικό όνειρο δεν είναι απλά ένα όνειρο, παρά, ένας εφιάλης.

Άρθουρ Μίλλερ

(Διάσημος Αμερικός Συγγραφέας)

Γιώργου Πακαστάμου: «Ο ιπκότης και ο Ανεμόκορτας». Ένα υπέροχο μυθιστόρημα από την ιστορία και τους θρύλους της Ευβοϊκής ζωής, του γνωστού πληθωρικού συγγραφέα. Τηλ. 0221/82.694. Έκδοση 1991. Φρος-Αθήνα.

Μηνύματα στην Περιοδική μας Επιθεώρηση

Αγαπητέ μου φίλε Λάμπρο,
Χαίρομαι πάντα το εκλεκτό Περιοδικό σου!
Εύχομαι να εμπλουτίζεται όλο και πιο πολύ
ε τους καρπούς του ωραίου στοχασμού Σου.
εν παύω να λέω τα καλύτερα λόγια, όπου και
ταν μου δίνεται ευκαιρία.

Σε χαιρετούμε. Με αγάπη
Χαρίλαος Μηχιώτης
Συγγραφέας-Λογοτέχνης, Αθήνα

Αγαπητέ Λάμπρο Μάλαμα,
Νά 'σαι παντα καλά. Εμείς δεν ανταποκρινό-
μαστε ούτε στο ελάχιστο, στα τόσα ενδιαφέρο-
τα που μας προσφέρεις. Συνέχισε τον τίμιο
ημιουργικό σου αγώνα, και νά 'σαι σίγουρος
τι ο σπόρος βρίσκει ολοένα και πιο πρόσφο-
ρο έδαφος.

Φιλικά
Ανδρέας Σολωμού
Λόγιος-Λεμεσός Κύπρου

Αγαπητέ κ. Μάλαμα,
Το «Ελ. Πνεύμα» είναι σωστό και άριστο
εριοδικό και είναι τιμή μου που το μελετώ
και το χαίρομαι και αναφέρομαι στις σελίδες
του.

Σας ευχαριστώ θερμά και Σας εύχομαι κάθε
ημιουργία και χαρά.

Με αγάπη κι εκτίμηση
Άννα-Μαρία Ζαγοριανού
Καθηγήτρια και ποιήτρια-Ρόδος

Αγαπητέ κ. Μάλαμα,
Θέλω να Σας εκφράσω τα θερμά μου συγχα-
ρητήρια τόσο για το Περιοδικό Σας, άλλο τό-
σο και για τα δύο πρόσφατα βιβλία Σας, το
«Πρόσφορο Αληθινής Ποίησης» και το θεατρι-
κό Σας έργο «Η Ελένη της Σπάρτης». Το χά-
ρηκα αληθινά, γοητευτικά και διδάχτηκα από
το δημιουργικό Σας λόγο.

Δεν θα ξεχάσω και τη συγκίνηση που ένιω-
σα όταν είδα για πρώτη φορά στίχους μου,
δημοσιευμένους στο Περιοδικό Σας. Εύχομαι
και είστε πάντα ο ίδιος δημιουργικός μαχητής
της Αλήθειας, στην έπαλξη που έχετε επιλέξει.

Σας χαιρετώ εγκάρδια.
Κική Κοκκίνου
Ποιήτρια-Κερατσίνι

Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα,
Θέλω μι, τούτο μου το μήνυμα να Σας σφίξω
στο χέρι γι' άλλη μια φορά, και να Σας συγχα-
ρώ για τη μεγάλη σας προσφορά στα Γράμμα-
τα. Εύχομαι πάντα και για τους συνεργάτες

σας ό,τι καλό. Εμείς θα είμαστε πάντα μαζί
σας, δίπλα σας και συναγωνιστές Σας.

Φιλικώτατα
Ανδρέας Ονουφρίου
Λογοτέχνης, Λεμεσός Κύπρου

Αγαπητέ φίλε Λάμπρο,
Λαβαίνω το «Ελεύθερο Πνεύμα» και Σ' ευχα-
ριστώ πολύ. Το μελετώ και το διαδίδω και
στους φοιτητές μου εδώ στο αυστραλιανό Πα-
νεπιστήμιο. Το περιμένω μ' αγωνία και λαχτά-
ρα. Δέξου τις εγκάρδιες ευχές μου για συνέχι-
ση του δύσκολου μα έντιμου και ωραίου έργου
Σου!...

Γιώργος Καναράκης
Συγγραφέας-Καθηγ. Πανεπιστημίου
Σίδνεϋ και Καμπέρα

Το «Ελεύθερο Πνεύμα» πάντα μαχητικό, πο-
λύπλευρο, σημαντικό. Μεγάλη προσφορά στα
προοδευτικά Γράμματα. Θερμά συγχαρητήρια
στο δημιουργό του!

Τριαντ.-Λευτέρης Παπάζογλου
Συγγραφέας, Αθήνα

Αγαπητέ μας Λάμπρο,
Το Περιοδικό το παίρνω πάντα. Υπέροχο σε
όλα του, και με πολλά επίκαιρα. Σε καμαρώ-
νουμε. Μ' όλη μου την αγάπη και την εκτί-
μηση.

Κώστας Κράλιος
τ. Εκπ/κός-Αθήνα

Αγαπητέ Λάμπρο,
Καλή χρονιά. Παίρνω το «Ελεύθερο Πνεύμα»... κι
επικροτώ την αγωνιστικότητά του. Σε συγχαίρω, κι
ελπίζω κάποτε να τα πούμε από κοντά.

Εγκάρδια
Γιάννης Νικολόπουλος
Δημοσιογράφος και ποιητής
Πύργος-Ηλείας

Κύριε Μάλαμα,
Διαβάζοντας πρόσφατα τη θαυμάσια Περιοδική σας
έκδοση «Ελεύθερο Πνεύμα»... διαπίστωσα τη θαυμά-
σια εργασία που κάνετε σ' ένα έντυπο εκτός Αθη-
νών...

Θα μείνω στο έξοχο διήγημα του Λάζαρου Κλεινού
«Η Αγάπη της Θάλασσας». Διήγημα ισάξιο σημαντι-
κών κατά τη γνώμη μου παλαιότερων Ελλήνων σπου-
δαίων διηγηματογράφων.

Μι, την ευχή να συνεχίσετε την έξοχη προσπάθειά
σας, Σας συγχαίρω και Σας χαιρετώ.

Σπύρος Δημητρακόπουλος
Γενναδίου 25, Αθήνα

Αγαπητέ φίλτατε Λάμπρο,

Σε χαιρετώ από τα όμορφα Τρίκαλα που αγαπώ. Η πανηγυρική εκδήλωση που έγινε την παραμονή της 25ης Μαρτίου και που μίλησες σαν αληθινός ερευνητής και εμπίσθητος ανατόμος της ελληνικής Ιστορίας, τάραξε τα νερά και καλά έκανε!

Γιατί, κάποιες συνειδήσεις, καιτοι έχουν περάσει 170 χρόνια από το θάνατο έπος, δεν έχουν ενστερνιστεί ακόμα τις διδαχές αυτής της σχινοβόλας Ώρας. Μένουν στην επιφάνεια, και ξεχνούν το υψηλό νόημα της ελευθερίας, σε συνάρτηση πάντα με την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική απελευθέρωση του ατόμου και των κοινωνιών.

Αυτά όμως δεν τελειώνουν, όπως δεν τελειώνει και ο μόχθος και ο αγώνας για τον άνθρωπο και την περιπέτειά του. Αυτόν τον αγώνα, ολίγοι τον έχουν εκωμισθεί. Η όλη σου προσφορά στα Γράμματα και στο λαό μας, δείχνει πως είσαι ένας από αυτούς.

Φιλικά

Ταξίαρχης Ζαγγανάς
Λογοτέχνης και Σχολ. Σύμβουλος, Τρίκαλα

Αγαπητέ Λάμπρο,

Το Περιοδικό Σας είναι έργο εμπνευσμένο, επίκαιρο, με ποιητικά, λογοτεχνικά και άλλα κείμενα, για πνευματικά καλλιεργημένους και προοδευτικούς ανθρώπους. Είναι μια αγωνιστική έπαλξη... Σέβομαι στο πρόσωπό Σας, τον μάχιμο συνάδελφο και το σύντροφο συναγωνιστή, και παρμένω πάντα φίλος και θαυμαστής Σας.

Μ' εκτίμηση κι αγάπη
Διογένης Νταρίλλης
Σχολικός Σύμβουλος, Θεσ νίκη

Αδελφέ Λάμπρο,

Παίρνω το Περιοδικό και το διαβάζω πολλές φορές και δεν το χορταίνω, καθώς τα περιεχόμενά του είναι τόσο πολύ ελκυστικά κι ενδιαφέροντα... Για το νέο έργο σου «Η Ελένη της Σπάρτης» δεν έχω ύψος να το κριτικάρω. Άλλωστε, τι να πω εγώ ύστερ' απόνα τέτοιο πρόλογο του κορυφαίου μας Κωτσόπουλου. Εκείνο που θέλω να πω είναι, πως συγκέντρωσες μέσα στις σελίδες αυτού του βιβλίου, όλο το πνεύμα που επικρατούσε την εποχή του εμφύλιου, χωρίς να εκεκταθείς στο είδος της ιστορίας ή του διηγήματος, αλλά έστησες θέατρο, με 3 κύρια πρόσωπα και το ζετύλιγμα μιας μικρής σε διάρκεια, αλλά μεγάλης σε αξία ερωτικής ιστορίας- τραγωδίας! Κατορθώνεις να παρουσιάσεις όλην εκείνη την τραγική εποχή για να τη νιώσουν οι νέοι, η νέα γενιά που δεν την έζησε. Τα συναισθήματα και η τέχνη που είναι μπλεγμένα όλα μαζί, τόσο ταιριασμένα, δεν περιγράφονται με λίγα λόγια. Το έργο είναι ένα αναγάλιασμα της ψυχής όλη η εμορφάδα που υπάρχει και απλώνεται με παραστατικότητα και ζωντάνια στις σελίδες του. Κουράγιο

αδελφέ και γράφε! Γράφε, γράφε, να τρέχει πάντα η πένα σου ασκόνταφα και να ξεθάφτει σα χρυσάφι, να τα φέρνει απάνω, και με τη λάμψη του, να ξεστραβώνει τους τυφλοπόντικες και τους υπναλέους και να τρομάζει, να συνφέρει τα όντα του σκότους. Γράφε!... Και νά 'σαι αγέραστος και γερός σαν τον κλάτανο!...

Σε φιλώ με αγάπη
Στάθης Πανταζίδης
Συμβ γράφος, Θεσ νίκη

Τι κριτική μπορεί να κάνει κανείς για τα μαργαριτάρια του Λάμπρου Μάλαμα που κυκλοφορούν στα βιβλία του! Σκέπτεται, μιλάει και γράφει ο μεγάλος καλλιεργητής του πνεύματος σκάβοντας βαθιά στη ζωή.

Είναι πάντα επίκαιρος και απηχεί όλο το κοινωνικό φάσμα σ' όλους τους τομείς. Κεντρίζει κι ενδυναμώνει τα ωραιότερα «πιστεύω» των απλών ανθρώπων, ανάμεσα στους σκοπούς ζει και κινείται.

Γράφε, ακούραστε εργάτη του αγνού και ωραίου!

Σε διαβάζουμε και σε θαυμάζουμε, όλοι εμείς που λαχαινει να σε γνωρίζουμε προσωπικά, όπως σε διαβάζουν και σε θαυμάζουν οι τόσο πολλοί αναγνώστες Σου.

Σε εκτιμώ βαθύτατα και σε φιλώ με κολλή κολλή αγάπη.

Σπύρος Μητρόπουλος
Μελετητής-Αθήνα

Αγαπητέ κ. Μάλαμα,

Με την ευκαιρία του Πάσχα, δεχτείτε τις ευχές μου.

Σας σφίγγω το χέρι και Σας εύχομαι κάθε επιτυχία στο έργο Σας.

Θέλω να Σας ευχαριστήσω θερμά, για την ακαστολή του Περιοδικού Σας εδώ στη μακρινή Αυστραλία.

Ω, ναι! Είναι τόσο εξαιρετο και διδαχτικό, που μας γεμίζει την ψυχή μας. Μας ενώνει με την πατρίδα, μας παρηγορεί και μας δυναμώνει.

Με την ειλικρινή μου εκτίμηση
Κατίνα Α. Μπαλούκα
Μελβούρνη

Αγαπητέ φίλε Λάμπρο,

Παίρνω το «Ελ. Πνεύμα». Πάντα σε διαβάζω και χαίρομαι. Νά 'σαι καλά, να διαφενταίς τη γραφή, βάλαμο αγάπης στην σφέντρα τη ζωή νά 'ναι το γραφό σου πάντα. Και σ' άλλων ανήμπορους συλλογισμούς, ποτέ να μη κιοτίνεις από τον καημό σου.

Μ' αγάπη
Γιώργος Νιάρχης
Αντιστασιακός - Θεσ νίκη

Αγαπητέ Λάμπρο,

Με τη δύναμη της Πίνδου και τα οράματα της Εθνικής Αντίστασης, προχώρα πάντα στο φράο κι αυθενικό σου έργο!...

Με αγάπη
Γιώργος Γκαγκούλιας
Εκπ κός και Λόγιος
Αλεξανδρούπολη

Πνευματικά και Καλλιτεχνικά γεγονότα

Επιλογή από διάφορες εκδηλώσεις

Τιμή στον Κ. Καλαντζή (Θεσσαλό)

Φιλολογικό μνημόσυνο έγινε στο Πνευματικό κέντρο του Δήμου Καισαριανής, στις 9 του Μάρτη για το διακεκριμένο καθηγητή, τον αείψονο και γενναίοψυχο αντιστασιακό ποιητή, το μεγαλόκαρδο και πνευματικά ανώτερο άνθρωπο, τέλειο χαρακτήρα και ανθρωπιστή, υπέροχο φίλο της Περιοδικής μας Επιθεώρησης και του δ/ντή μας, τίμιο αγωνιστή του λαού και φωτεινό φάρο της προοδευτικής και λαϊκής μας παιδείας Κώστα Καλαντζή (Θεσσαλό).

Καταγόταν από το Μακρίνο-Ζαγορίου, και είχε γεννηθεί το 1911 στον Αλμυρό Βόλου. Είχε σπουδάσει και σε Πανεπιστήμια της Ευρώπης, έγραψε κι εξέδωσε πολλά βιβλία, ειδικά παιδαγωγικά, επιστημονικά, μελέτες, αντιστασιακά με ηρωική ποίηση, αισιόδοξη και αγωνιστική πεζογραφία. Στην Κατοχή, κι αργότερα έδρασε στην Αθήνα. Αγνός και φλογερός πατριώτης, και ιδεώδης ωφριοπλάστης παιδαγωγός. Ήταν δάσκαλος των δασκάλων. Από τους φωτοπόρους δημιουργούς της ΕΠΟΝ.

Η τιμητική εκδήλωση που οργάνωσε το παρτίζα Εθνικής Αντίστασης Καισαριανής, έγινε και προς τιμή της αλησμόνητης Συντρόφισσάς του Ξανθίππης Βακαρέλη-Καλαντζή, που απόλειά της, είχε στοιχίσει βαριά στον ποιητή.

Ο Κ. Καλαντζής (Θεσσαλός) υπήρξε καμάρι του λαού και της αναγεννητικής παιδείας. Ήταν ένας λαμπρός αστέρας πλάι στους άλλους εγάλους αναμορφωτές: Γληνό, Παπαμαύρο, Ι. Ιβριώτη, Ρόζα, Σωτηρίου και Ι. Κακριδί, τους 4 αφιέρωσε και βιβλίο που αναλύει τη δράση την αξία και την προσφορά τους.

Τον Κ. Καλαντζή και τη γυναίκα του, σκιαράφησαν με ζωντάνια και πληρότητα, στην εκδήλωση, ο συγγραφέας Σταύρος Ζορμπαλάς, και ο δημοσιογράφος Γ. Τρικαλινός.

Από κείνους που φεύγουν

Γιάννης Χαρατσιδής

Ο Γιάννης Χαρατσιδής, ο δικηγόρος, ο δημοσιογράφος, ο λεβέντης αγωνιστής, ο καλός διηγηματογράφος, δε βρίσκεται πια στη ζωή. Ο θάνατός του ήταν ξαφνικός και σαν απίστευτος για μας τους φίλους και συναγωνιστές του, που τον εκτιμούσαμε απεριόριστα. Ήταν ένας αγέωχος πνευματικός άνθρωπος, ένας αλόβητος φιλόλογος, ένας ευγενικός ανθρωπιστής με το χαμόγελο στα χείλη και συνεπής μαχητής στους αγώνες.

Ολοκληρωμένη προσωπικότητα της προοδευ-

τικής διανόησης. Έγινε πρώτα δάσκαλος κι έπειτα νομικός. Είχε γεννηθεί στον Καύκασο το 1914, και μεγάλωσε στο Κιλκίς.

Στην Κατοχή υπηρέτησε στο ΕΑΜ Θεσ/νίκης. Υπέστη φυλακές κι εξορίες. Ήταν και αρχισυντάκτης των «Φρουρών της Ειρήνης». Αρθρογραφούσε σε πολλές εφημερίδες και με το ψευδώνυμο Γιάννης Αμάραντος. Μετέφρασε πολλά λογοτεχνικά και πολιτικά έργα.

Λογοτέχνης του σοσιαλιστικού ρεαλισμού.

Έγραψε συγκινητικά διηγήματα, από την παλαιά ζωή του κι εξαιρετικά δοκίμια με ακονισμένη κριτική σκέψη και πλατιά αισθαντική ικανότητα. Άφησε αξιόλογο και ανέκδοτο έργο.

Νάσος Νικόπουλος

Γύρω στα τέλη Μάρτη, ο κόσμος της κριτικής του θεάτρου, της ποίησης και του στοχασμού, έχασε έναν αξιο και σπουδαίο διάκονό του, τον ποιητή και κριτικό Νάσο Νικόπουλο.

Ο απρόοπτος και παράκαιρος, θάνατός του φτώχυνε περισσότερο τη νεώτερη, αληθινή, τίμια και δημιουργική γραμματολογία μας.

Είχε γεννηθεί στην Καλαμάτα το 1926.

Σπούδασε στην Αθήνα. Παρουσιάστηκε στη λογοτεχνία το 1958. Έγραψε βαθιά συναισθηματική κι επιγραμματική ποίηση και τύπωσε 5 ποιητικές συλλογές και άλλα πεζά. Ήταν ταχτικός συνεργάτης της κριτικής του θεάτρου στην εφημερίδα «Αυγή». Εργαζόταν ως δ/ντής εταιρίας εισαγωγών-εξαγωγών στη Αθήνα.

Το «Ελ. Πνεύμα» έχασε έναν εκλεκτό φίλο και θαυμαστή του. Συλλυπείται θερμά τη γυναίκα του.

Ο Νάσος Νικόπουλος είχε γερή μορφωτική κι αισθητική κατάρτιση, κι άφησε κενό στα προοδευτικά μας γράμματα, καθώς και ανέκδοτο έργο.

Δήμος Κόκκινος

Στα τέλη Γενάρη, πέθανε στα Γιάννινα ο λόγιος Δημοσθένης Κόκκινος σε ηλικία 65 χρονών. Είχε γεννηθεί στο χωριό Νεράιδα του νομού Τρικάλων και είχε σπουδάσει στην Πάντειο Σχολή της Αθήνας. Χρημάτισε ανταποκριτής της εφημερίδας «Καθημερινή» κι εξέδωσε αδιάκοπα και στον καιρό της χουντοκρατίας το γνωστό περιοδικό «Π. Εστία» που είχε δημιουργήσει ο Μιχάλης Μάνος. Είχε εκδώσει 6 ποιητικές συλλογές και 4 με αφηγήματα. Έγραψε και 4 θεατρικά που δεν παίχτηκε κανένα..., καθώς και κριτικά σημειώματα στον εγχώριο τύπο.

Στην ποίηση στάθηκε περισσότερο σαν ελεγειακό, του ρομαντισμού και των χαμένων ονείρων, με μοιρολογητικούς και λυρικούς ελάσσονες τόνους και μια θλίψη υποκινημένη από βαρυστησιά και κόπωση απέναντι στο αντικείμενό του. Τα πεζά του τά 'γραφε πάντα σε μοντέρνα ερμητική και υπερβολικά αφαιρετική γραφή.

Ο Τύπος των Τρικάλων για ομιλία του Α. Μάλαμα

«Το πρωί της Κυριακής 24 Μαρτίου παραμονή της επετείου της Εθνικής μας παλιγγενεσίας πραγματοποιήθηκε στο "Αχιλλειον" η εκδήλωση του Συλλόγου "Ι. Δαμασκηνού" και του πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Τρικάλων, με ομιλητή τον Ηπειρώτη λογοτέχνη Λάμπρο Μάλαμα. Ο Μάλαμας, γνωστός στο πανελλήνιο, αλλά και στο εξωτερικό, για το πληθωρικό και πολύπλευρο έργο του, προσέγγισε με ιερότητα το θέμα του: "Αξίες και μορφές του 1821 και οι αγγλογάλλοι σιμμάχοι".

Άνθρωπος αυτοδίδακτος και ακούραστος εργάτης της πένας, προερχόμενος απ' ευθείας μέσα από τις αιώνιες και αστείρευτες δυνάμεις του λαού, αναζήτησε την αλήθεια και την παρουσίασε στο πολυπληθή και εκλεκτό ακροατήριο. Μέσα από ένα λόγο λιτό και ρωμαλέο σαν τα λιθάρια της Πίνδου ζωντάνεψε η ορμή και η φλόγα των Αθανάτων του Εικοσιένα για λευτεριά, εθνική αποκατάσταση και δικαιοσύνη. Δε δίστασε ο ομιλητής μέσα από το ιστορικό υλικό, να ψέξει και να καυτηριάσει, όσους αντιστάθηκαν στην επαναστατική ορμή των γενναίων προγόνων μας. Και ήταν πολλοί αυτοί, λαϊκοί και κληρικοί που ταυτίστηκαν με το δυνάστη για να διαφυλάξουν τα κοινωνικά και οικονομικά τους προνόμια...».

Τ.Ζ. «Τρικαλινά Νέα» 28.3.91

«Μεγάλη επιτυχία σημείωσε η ομιλία του λογοτέχνη Α. Μάλαμα» έγραψε η εφημ. "Αλήθεια", ο οποίος ανέπτυξε το θέμα: «Αξίες και μορφές του 1821 και οι αγγλογάλλοι σιμμάχοι».

Την εκδήλωση που έγινε στις 24 Μάρτη στο «Αχιλλειο», οργάνωσε ο Σύλλογος «Ιωάννης Δαμασκηνός», με την αιγίδα του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Τρικάλων και επικεφαλής τον έμπειρο καλλιτέχνη κ. Ναπολέοντα Βασιλό, και μ' ένα πλούσιο χωροδιακό πρόγραμμα στο δεύτερο μέρος. Την πανηγυρική εκδήλωση παρακολούθησαν και τίμησαν όλες οι επίσημες αρχές, και πλήθος κόσμου.

Ο Γ. Καναράκης

Ο γνωστός καθηγητής φιλολογίας και συγγραφέας, στην Αυστραλία κ. Γιώργος Καναρά-

κης, με την ευκαιρία πρόσφατου ταξιδιού του στην Αθήνα και αποκομίζοντας εντυπώσεις και νέες εμπειρίες από την πνευματική κίνηση και την πρόοδο της κουλτούρας στη μητέρα πατρίδα, έδωσε και ανάλογες ομιλίες και συνεντεύξεις.

Ο κ. Καναράκης είναι ένας υποδειγματικός πανεπιστημιακός δάσκαλος, στο Σίδνεϋ, στη Μελβούρνη και στην Καμπερά, που επισκοπεί, καταγράφει και διδάσκει με ζήλο κι ευγενικό πάθος, τη νεώτερη, την εξελικτική ελληνική λογοτεχνία, και από τη μητροπολιτική Ελλάδα και από τα talέντα της Διασποράς. Τον συγχαίρουμε

Γ. Νταλάρας και Α. Χαλκιάς

Το «Ελ. Πνεύμα» συγχαίρει θερμά τους κορυφαίους τραγουδιστές Γιώργο Νταλάρα και Λάκη Χαλκιά. Τον πρώτο για τις τιμίες σπουδές και ειλικρινείς απόψεις και θέσεις του στην πολιτική, πνευματική και καλλιτεχνική ζωή του τόκου μας, που τις διατύπωσε και πρόσφατα σε συνέντευξή του στην «Ελευθεροτυπία». Και τον δεύτερο, για τα εξαιρετικά μουσικά και μουσικά προγράμματα, που έδινε πριν παραιτηθεί, από το Ραδιοσταθμό του Δήμου Νέων Λιοσίων που διηύθυνε. Τους συγχαίρουμε και για κάθε καλλιτεχνική τους εμβολή.

Και οι δυο αυτοί λαμπροί και ιδεώδεις βιολιτζοί, με τα δυναμικά και στέρεα talέντα τους, που τραγουδούν ακούραστα τους κόνους τις περηφάνιες και τις χαρές του λαού, αποκτούν τα πιο σημαντικά κεφάλαια, όχι μόνον σαν καλλιτέχνες, παρά και σαν ιδεολόγοι, και σαν άνθρωποι, στη μουσική ζωή της χώρας μας.

Ο Τάσης Αποστολίδης

Στις 9 του Μάρτη, ο κορυφαίος και διάσημος βιολίστας Τάσης Αποστολίδης, έδωσε Συνομιλία με τον Άρη Γαρουφαλή που περιείχε συνάτες για βιολί και πιάνο, από έργα του Μότσαρτ, σε κατάμεστη αίθουσα της Ζ.Π. Ακαδημίας, που οργάνωσε το Ίδρυμα Κ. Κατάρη για τα 200 χρόνια από το θάνατο του μεγάλου μουσουργού. Ο διαπρεκής γιαννιώτης καλλιτέχνης αποθεώθηκε από το κοινό του.

Ο Φ. Κακριδής

Ο διακεκριμένος καθηγητής του Πανεπιστημίου Φάνης Ι. Κακριδής, έδωσε με συναρπαστική αισθητική πείρα, διδαχτική ομιλία, σε κατάμεστη (από φοιτητές και καθηγητές φιλολογίας) αίθουσα της Φιλοσοφικής σχολής στο Γιάννινα με θέμα: Ερμηνεία της Ιλιάδας και σαφική ποίηση.

Αναγγελίες Βιβλίων**Ποίηση**

Ιταύροϋ Μελισσινού: «Λιθία Λίθος» 1η έκδοση, Αθήνα '91.

Ιύπρου Χρυσάνθη: «Τα τραγούδια της τριανταφυλλένης», Κύπρος '90, σελ. 48.

Κρήστου Πύρπασου: «Τα τραγούδια της αλένης», Αθήνα '91, σελ. 48.

Αντώνη Σαμιωτάκη: «Λακρυρροές Αποσπάσματα», Αθήνα '90, σελ. 64.

Ιαναγιώτη Σταύρακα: «POESIE», Δίλωση ποίηση στην ελληνική και ιταλική (Μετ. Κ. Νίκα) Νάπολη '90, σελ. 88.

Ζένης Λιαμαντή-Παπαϊωάννου: «Ερωτικές Ανταίγιες», Αθήνα '91, σελ. 54.

Αριάς Παναγοπούλου: «Ρανίδες», Αθήνα '90, σελ. 54.

Αγγελικής Σπουρλάκου-Ευσταθίου: «Φωνές από Μακρούα», Αθήνα '85.

Η Ηλιάννα Νάκου

Στην Ηπειρ. Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών καλλιτέχνιδα Γιαννιωτοπούλα φοιτήτρια και γγγραφέας, έδωσε μ' εξαιρετική επιτυχία διάλεξη στις 30 Μάρτη με θέμα:

«Η ζωή και το έργο του Μότσαρτ - 200 χρόνια από το θάνατό του».

Για τους τρεις φωστήρες της τρισηλίου

Ο αναπληρωτής καθηγητής του τμήματος ιστορίας και αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Γιαννίνων κ. Αθαν. Αλιούρας, έδωσε διάλεξη στις 3.1.91 με θέμα: «Η υπέρβαση του εφήμερου μέσα από την εικονομαφία των Τριών Ιεραρχών».

Η Επιτροπή Ισότητας

Για τα 50 χρόνια ευδόκιμης και πολιτιστικής δράσης της στο Λύκειο Ελληνίδων της πόλης με το ρευτικό της, βραβεύτηκε η κ. Άννα Θρουμολοπούλου στις 18 Μάρτη από τη Νομαρχιακή Επιτροπή Ισότητας με την ευκαιρία της επετείου της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας.

Ο Σύνδεσμος Ιστορικών Συγγραφέων

Ο παλαίμαχος αγωνιστής συγγραφέας και μέλος του Συνδέσμου μας Χρήστος Στασιπούλος προσκάλεσε τα μέλη του Σωματείου: ταχτική Γενική Συνέλευση στις 15 Απρίλη με πράξεις και απολογισμούς του Διοικητικού συμβουλίου.

Αργύρη Αντ. Λιόλιου: «Το Τραγούδι των Οργισμένων», έκδ. «Εμβόλιμο» '91, σελ. 96.

Αντώνη Θ. Παπαδόπουλου: «Εκτός Προγράμματος», Αθήνα '91, σελ. 44.

Ληιδάμειας Π. Στατηρά: «Ωδές αρ. 3», Αθήνα '91, σελ. 32.

Πεξογραφία

Istituto Universitario Orientale: «Ιταλοελληνικά II» (επιθεώρηση), Νάπολη '89, σελ. 340.

Φάνη Μούλιου: «Υγρασία στη Ζάχαρη» (Νουβέλα) Γκοβόστης, Αθήνα '90, σελ. 104.

Θανάση Νυδριώτη: «Υποτροπή» (Λιηγήματα) Μαυρίδης, Αθήνα '91, σελ. 218.

Λημοτική Βιβλιοθήκη Πρέβεζας: «Πρεβεζιάνικα Χρονικά» Ιούλ.-Δεκ. '90, Επιθ/ση τ. 24.

Αγγελικής Σπουρλάκου-Ευσταθίου: 1) «Λόρδος Βύρων» (Ανατ. Φιλ. Πρωτοχρονιάς '91). 2) «Πρόσωπο με πρόσωπο», Αθήνα '87, σελ. 60.

Πότη Γ. Ρουμελιώτη: «Η Μπαρμπίτσα και η Σκούρα της Λακεδαιμόνος» (Ιστορία και Λαογραφία), Αθήνα '83, σελ. 655.

Τάσου Γ. Αναγνώστου: «Όνειρο και

Μνήμη - Σκιαγραφίες - Πούσκιν, Πόε, Μπωντλέρ, Λωτρεαμόν, Ντοστογιέφσκι, Ρεμπώ, Τολστόι, Τράκλ, Λόρκα, Καμύ. Αθήνα '90, σελ. 150.

Τάσου Γ. Αναγνώστου: «Ναζίμ Χικμέτ - Ο αδελφός του ανθρώπου» (Δοκιμιοκριτική Μελέτη), Αθήνα '90, σελ. 46.

Γιάννη Καραβίδα: «Η Διαλεκτική της Ειρήνης στην Ποίηση του Γιόργου Κουλούκη» (Κριτικό Δοκίμιο), Αθήνα '90, σελ. 32.

Αλέκου Κουτσούκαλη

Ιστορία της Ελληνικής Λογοτεχνίας
Από την Αρχαιότητα μέχρι Σήμερα
Ένα πολύμορφο έργο του βετεράνου
αντιστασιακού Συγγραφέα

Από τη νερομάνα
και βουνήσια Ήπειρο

Το ελαφρότερο και
νοστιμότερο αρτεσιανό κι
απαράμιλλο Νερό
του «Ζαγοριού»

Παραγωγής Αφών Χήτου

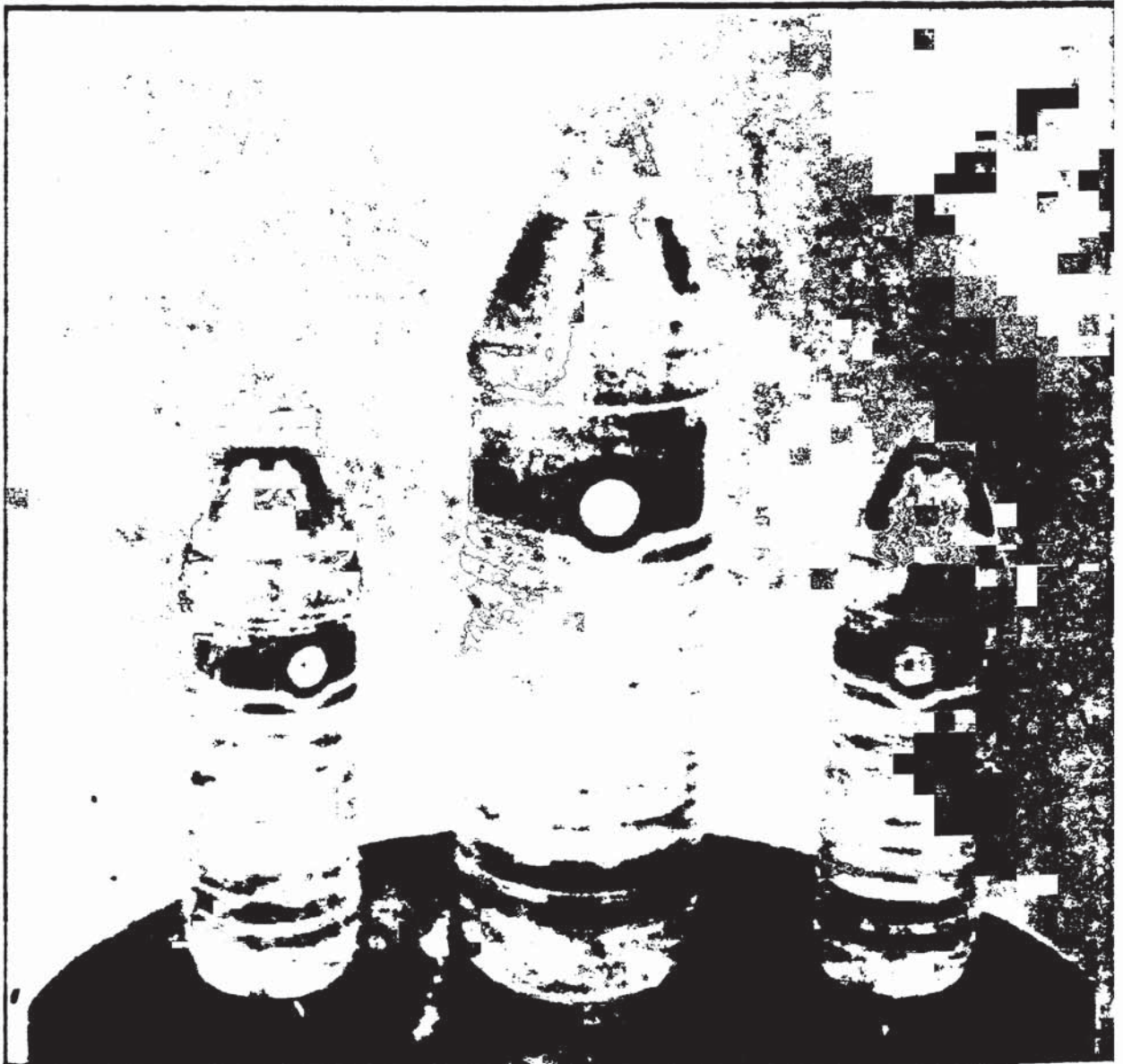
Κατευθείαν από τα βαθύριζα
σπλάχνα του Μετσικελιού.

Το λαχταράει και το πίνει
όλ' η Ελλάδα.

Για ευρωστία,
γεροσύνη; μακροζωία.

Από την πηγή
στην κατανάλωση.

Όσοι το προλαβαίνουν
ευεργετούν την υγεία.

Πάντα φρέσκο, φυσικό,
τρεχούμενο.

Το Νερό «Ζαγόρι» Χήτου

Το πιο χωνευτικό επιτραπέζιο της εμπειροσύνης σας
Τηλέφωνα: 39722 και 37074

12^ο χλμ. Ιωαννίνων-Κονίτσης

